ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:

'Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ'

«*Η αστυνομική διάσταση της αντεγκληματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Κοινωνικός έλεγχος και λογοδοσία (accountability)*»

ΝΤΟΥΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Α.Μ. 3211Μ002

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: **Γ. Νικολόπουλος**

ΜΕΛΗ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: **Ι. Φαρσεδάκης, Χ. Ζαραφωνίτου**

ΑΘΗΝΑ 2013

(Λευκή Σελίδα)

Πρέπει να επιδιώκουμε την ελευθερία και όχι μόνο την ασφάλεια, αν όχι για κάποιον άλλο λόγο, επειδή μόνο η ελευθερία μπορεί να καταστήσει την ασφάλεια ασφαλή.

Karl Popper, 1902-1994, Αγγλοαυστριακός φιλόσοφος

(Λευκή Σελίδα)

Πίνακας Περιεχομένων

Περιεχόμενα

Πίνακας Περιεχομένων ... 3

Βραχυγραφίες-Συντομεύσεις-Αρκτικόλεξα ... 6

Ελληνικές ... 6

Ξένες ... 7

Περίληψη ... 9

Αντεγκληματική Πολιτική σε τοπικό επίπεδο ... 10

Ανάλυση της έννοιας της αστυνόμευσης σε εθνικό επίπεδο ... 10

Ανάλυση της έννοιας της αστυνομίας σε εθνικό επίπεδο ... 22

Ανάλυση της έννοιας της λογοδοσίας (Accountability) σε εθνικό επίπεδο ... 36

Αντεγκληματική Πολιτική σε υπερεθνικό-περιφερειακό επίπεδο ... 50

Ανάλυση της έννοιας της αστυνόμευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο ... 50

Ανάλυση της έννοιας της αστυνομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο ... 62

Ανάλυση της έννοιας της λογοδοσίας (Accountability) σε ευρωπαϊκό επίπεδο ... 78

Περιπτώσεις πεδίων δράσης της Europol (βασισμένη αποκλειστικά στην Γενική έκθεση πεπραγμένων της Europol, Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, Ανασκόπηση Europol, 2011, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012, σελίδες 60) ... 87

Αξιολογήσεις- αναλύσεις πληροφοριών και απειλών και επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση τους. Η αστυνομική συνεργασία στην Ευρώπη σε στρατηγικό επίπεδο. (Ο ρόλος των OCTA) ... 87

Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα (OCTA), από το 2006 ... 87

Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το ρωσικό οργανωμένο έγκλημα (rocta), από το 2008 ... 88

Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα από τη δυτική Αφρική (octa-wa), 2009 ... 89

Αντιμετώπιση λαθρεμπορίου τσιγάρων ... 90

Αντιμετώπιση των κλοπών (οχημάτων) από την Europol ... 91

Προσπάθειες συνεργασίας σε επίπεδο ανταλλαγής πληροφοριών ... 91

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συμβουλευτικών Ομάδων ... 92

Η αστυνομική συνεργασία στην Ευρώπη σε επιχειρησιακό επίπεδο. Η συνδρομή της Europol, σε συγκεκριμένα είδη εγκλημάτων. (Περιπτωσιολογία) ... 94

Αντιμετώπιση τρομοκρατίας ... 95

Αντιμετώπιση εμπορίας ανθρώπων (human trafficking) ... 97

Αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης ... 99

Αντιμετώπιση παραχάραξης νομισμάτων (ευρώ) ... 101

Αντιμετώπιση της απάτης ... 102

Αντιμετώπιση διακίνησης πλαστών νομισμάτων 102
Αντιμετώπιση των απατών με πιστωτική κάρτα 104
Αντιμετώπιση κοινοτικών απατών 105
Αντιμετώπιση ξεπλύματος βρώμικου χρήματος 106
Αντιμετώπιση ηλεκτρονικών απατών 106
Η θέση της Europol στο μέλλον (ζητήματα λογοδοσίας)-στοχεύσεις..... 107
Επίλογος 109
Βιβλιογραφία..... 110
Επίσημα Κείμενα..... 110
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία..... 111
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία 112
Παράρτημα..... 115
Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)..... 115

Βραχυγραφίες-Συντομεύσεις-Αρκτικόλεξα

Ελληνικές

ΑΔ	Άμεση Δράση
ΑΔΣ	Αμοιβαία Δικαστική Συνδρομή
ΑΕΑ	Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας
Ί Β ΠΠ	Ί Β Παγκόσμιος Πόλεμος
ΔΕΕ	Διεύθυνση Εγκληματολογικών Εργαστηρίων
ΔΙΑΣ	Δίκυκλη Αστυνόμευση
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΠΔ Χάγης	Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο Χάγης
ΕΑΑ	Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία
ΕΑΥ	Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΑ	Εθνική Εποπτική Αρχή
ΕΚ	Ευρωπαϊκή/ες Κοινότητα/ες
ΕΚΑΧ	Ευρωπαϊκή Κοινοπραξία Άνθρακα Χάλυβα
ΕΛΑΣ	Ελληνική Αστυνομία
ΕΛΑΚΤ	Ελληνική Ακτοφυλακή (Λιμενικό)
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΣΣΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
Ευρατόμ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΗΒ	Ηνωμένο Βασίλειο
Η/Υ	Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΕΑ	Κοινή Εποπτική Αρχή
ΚΟΕ	Κοινές Ομάδες Έρευνας
ΚΟΚ	Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας

ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Κτλ.	Και τα λοιπά
Λχ,	λόγου χάρη
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΟΔΑΔ του ΟΗΕ	Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών
ΟΕ	Οργανωμένο Έγκλημα
ΟΟΣΑ	Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανασυγκρότηση
Οπ.	Όπως παραπάνω
Οππ.	Όπως (ακόμη) πιο πάνω
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠτΧ	Πρόγραμμα της Χάγης
ΠΥ	Πυροσβεστική Υπηρεσία
ΣΑΠΔ	Σύστημα Απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης
ΣΔΟΕ	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
ΣΕΣ Σένγκεν	Σύμβαση Εφαρμογής Συνθήκης Σένγκεν
ΣΠΣ	Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν
ΤΕΜΑ	Τμήμα Επιμόρφωσης Εκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων
ΥΠΔ	Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων
ΥΔΤ και ΠΤΠ	Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως και Προστασίας του Πολίτη
ΧΕΑΔ	Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας Δικαιοσύνης
ΧΘΔΕΕ	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ξένες

CCTV	Closed Circuit Tele Vision
CEPOL	Collège Européen de Police (European Police College)
DNA	Deoxyribonucleic Acid

ECIM	European Criminal Intelligence Model
EIS	Europol Information System
Eurojust	European Union's Judicial Cooperation Unit
Europol	European Police
EuNAT	European Network Advice Team
FBI	Federal Bureau of Investigation
FRONTEX	FRONTières EXtérieures (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union)
Interpol	International Police
NATO	North Atlantic Treaty Organization
(S)OCTA (WA)	(S)erious and Organized Crime Threat Assesment (West Africa)
OLAF	Office de Lutte Anti-Fraude (European Anti-fraud Office)
SCAN	Scanning Analysis Notification
SIENA	Secure Information Exchange Network Application
SIRENE	Supplementary Information Request at the National Entry
(N) or (C) SIS	(N)ational or (C)entral Schengen Information System
TFTP	Terrorist Financing Tracking Programme
UFED	Universal Forensic Extraction Device
UK	United Kingdom
VIS	Visa Information System
VISION	Visa Inquiry Open borders Network

Περίληψη

Στα πλαίσια του κοινωνικού ελέγχου της εγκληματικότητας εντάσσεται και η απάντηση του κράτους σ' αυτή την οποία ονομάζουμε Αντεγκληματική Πολιτική, η οποία θα αναλυθεί παρακάτω. Μέρος της αντεγκληματικής πολιτικής αποτελεί και η αστυνομική συνεργασία. Η αντεγκληματική πολιτική υπάρχει τόσο σε εθνικό όσο και σε υπερεθνικό (περιφερειακό αλλά και παγκόσμιο) επίπεδο. Ο θεσμός της αστυνομίας υπάρχει τόσο σε εθνικό όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο όπως θα δούμε στη συνέχεια. Ωστόσο, η έννοια του ελέγχου, περιλαμβάνει και την αστυνόμευση, η οποία είναι έννοια πολύ πιο ευρύτερη από την αστυνομία. Όπως η αστυνομία, έτσι και η αστυνόμευση, λαμβάνει χώρα τόσο σε εθνικό όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο. Οι δύο αυτές έννοιες, που άπτονται του ελέγχου των μελών μιας κοινωνίας (εθνικής ή υπερεθνικής), τα οποία παραβαίνουν τους κανόνες, συμπληρώνονται από μια έννοια, σχετικά νέα, η οποία αφορά τον έλεγχο των ελεγκτικών μηχανισμών (είτε αυτοί υπάγονται στην έννοια της αστυνομίας είτε στην έννοια της αστυνόμευσης). Αυτή δεν είναι άλλη από την έννοια της λογοδοσίας (accountability), η οποία περιλαμβάνει την προστασία των δικαιωμάτων των ελεγχόμενων, αλλά και τον δημοκρατικό έλεγχο τόσο αυτών όσο και των φορέων που τους επιβλέπουν, τόσο σε υπερεθνικό και ακόμη περισσότερο σε υπερεθνικό επίπεδο. Η άσκηση της αντεγκληματικής πολιτική σε εθνικό επίπεδο, από την αστυνομία, η αστυνόμευση και η λογοδοσία αυτών σε τοπικό επίπεδο θα αποτελέσει τον πρώτο άξονα της ανάλυσης μας και η άσκηση της αντεγκληματικής πολιτικής στα πλαίσια της διεθνούς και υπερεθνικής συνεργασίας (κυρίως σε περιφερειακό-ευρωπαϊκό επίπεδο), από την αστυνομία, η αστυνόμευση και η λογοδοσία των δύο αυτών μηχανισμών ελέγχου, στο επίπεδο που προαναφέραμε θα αποτελέσει τον δεύτερο άξονα της ανάλυσης μας. Τέλος, στα πλαίσια της αστυνομικής συνεργασίας στην Ευρώπη, θα εξετασθεί ο ρόλος της ΕΑΥ (Europol), σε επίπεδο ανάλυσης πληροφοριών, τόσο σε στρατηγικό, όσο και επιχειρησιακό επίπεδο, με συγκεκριμένα παραδείγματα για καθένα από αυτά, ώστε να μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με το βάθος της και τα αποτελέσματα της.

(Europol, Cepol, συνεργασία, λογοδοσία, αντεγκληματική πολιτική)

Αντεγκληματική Πολιτική σε τοπικό επίπεδο

Ανάλυση της έννοιας της αστυνόμευσης σε εθνικό επίπεδο

Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται ως η εποχή της μετα-Νεωτερικότητας, κύρια χαρακτηριστικά της οποίας είναι η ταχύτατη δημιουργία, διάδοση και χρήση νέων τεχνολογιών, η μετακίνηση πληθυσμών και η διεθνοποίηση τόσο της πολιτικής όσο και της οικονομίας. Ταυτόχρονα, διεθνοποιούνται και εξελίσσονται παραδοσιακοί θεσμοί του κράτους προκειμένου να μην καταρρεύσουν υπό το βάρος των αλλαγών. Στα πλαίσια που προδιαγράψαμε υφίσταται αλλαγές ένας βασικός πυλώνας της οργάνωσης της κοινωνίας και συγκεκριμένα αυτός που έχει να κάνει τον έλεγχο των μελών της είτε από την ίδια (άτυπος κοινωνικός έλεγχος) είτε από το κράτος και τους αρμόδιους φορείς του (επίσημος κοινωνικός έλεγχος). Το σύγχρονο κράτος, αποστείλει προϊόν μακράς εξέλιξης στην οργάνωση των σύγχρονων κοινωνιών, και η παρούσα μορφή του έχει κυρίαρχο χαρακτηριστικό την μονοπώληση της νόμιμης φυσικής βίας που μπορεί να ασκεί προκειμένου να επιτυγχάνεται η κυριαρχία του σ' αυτούς που την υφίστανται, ισχυροποιώντας την κυριαρχία του μέσα στην εδαφική επικράτεια την οποία ελέγχει.[1]

Ο κοινωνικός έλεγχος, που ασκείται από την κοινωνία και αφορά τον έλεγχο ενός ή περισσοτέρων μελών από το σύνολο της κοινωνίας ή ενός μέρους της και αφορά στους κανόνες που έχει θεσπίσει και τους οποίους πρέπει να τηρούν τα μέλη της, προβλέπει για παράβαση τους και τιμώρηση τους, προσπάθειες μείωσης της βλάβης κλπ. ή απλά εξασφαλίζει τον καλύτερο έλεγχο της.[2] Οι κανόνες αυτοί μπορεί να είναι γραπτοί ή άγραφοι (θετικό και εθιμικό δίκαιο). Οι συμπεριφορές (εξωτερικές κατά τον Durkheim) των μελών μιας κοινωνίας είναι αυτές που έχουν σημασία για το κοινωνικό σύνολο και με την πάροδο των χρόνων και μετατρέπονται σε προσδοκώμενες συμπεριφορές ενώ αυτές που προκαλούν βλάβη στρεφόμενες κατά της κοινωνίας προβλέπονται από κανόνες και επιφέρουν την αντίδραση της κοινωνίας που εκφράζεται μέσω της αποδοκιμασίας που εκφράζει η ποινή. Κάθε κοινωνία έχει διαφορετικά ήθη τα όποια επηρεάζουν το τι αποδοκιμάζει κάθε φορά και στο πως το

---

[1] Βλ.σχ. J. Lagroye, B. François & F. Sawicki, *Πολιτικη Κοινωνιολογια*, Τυπωθήτω- Γ. Δαρδανός, 2008, Μτφ. Ε. Μαγκανιώτης, σσ. 57-64, οπου περιγράφεται η ιστορική διαδρομή του κράτους, η αλληλεξάρτηση του με άλλες δομές στον Ευρωπαϊκό χώρο, η ανάδειξη της αστικής τάξης για την οποία εξασφάλιζε το απαραίτητο στοιχείο ισονομίας και εξάλειψης τυχόν κινδύνων και κυρίως οι κοινές πολιτιστικές, πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και θρησκευτικές δομές που οδήγησαν στο να παρουσιάζει σχεδόν την ίδια μορφή στον ευρωπαϊκό χώρο.

[2] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*, Παπαζήσης, 2008, σσ. 35-41

τιμωρεί. Η τιμωρία που θα επιβληθεί στον παραβάτη, είναι προκαθορισμένη ενώ τα τελευταία χρόνια η στερητική της ελευθερίας ποινή αποτελεί βασική επιλογή τιμωρίας για τον νομοθέτη.[3] Τόσο η παράβαση του κανόνα όσο και η τιμώρηση του εξαρτώνται από την κοινωνική ομάδα που τον διαμόρφωσε πως μας λέει ο Sellin.[4] Η αντίδραση της κοινωνίας στην παράβαση, εξαρτάται και από την ικανότητα ή την δυνατότητα του ατόμου να αντιληφθεί αυτή την αντίσταση της ομάδας της οποίας αποτελεί μέλος (επι παραδείγματι, ο εργαζόμενος σε μια ιδιωτική επιχείρηση ή ο οποιοσδήποτε πολίτης που παραβαίνει κάποιο κανόνα του κράτους). Σε περίπτωση, που τα στοιχεία της προσωπικότητας του δεν του επιτρέπουν να αντιληφθεί την αντίσταση αυτή, τότε ιεραρχούνται οι κανόνες βάση της κυριαρχικής επίδρασης που αυτοί ασκούν κατά τη δόμηση της προσωπικότητας και μπορεί να έρχονται σε σύγκρουση με νέους κανόνες (αντικρουόμενους) της ίδιας ομάδας ή τους κανόνες μιάς άλλης ομάδας στην οποία επιθυμεί να είναι μέλος.[5] Μια τέτοια περίπτωση μπορεί να συμβεί όταν άτομα ή άτομα μεταναστεύουν από ένα κράτος σε ένα άλλο. Στις μέρες μας, νέα κοινωνικά δεδομένα τα οποία προκύπτουν από τη μετανάστευση λαών υπό την πίεση οικονομικών και άλλων συνθηκών που σχετίζονται με τη διεθνοποίηση προβλημάτων όπως ειδικού τύπου εγκλήματα, όπως είναι το οργανωμένο έγκλημα, το διεθνοποιημένο οικονομικό έγκλημα ασκούν έντονες πιέσεις στον κοινωνικό ιστό των εθνών κρατών που έχουν σχηματιστεί ως τα σήμερα και δημιουργούν προβληματισμό στο ποιες μπορεί να είναι οι μελλοντικές τους μορφές καθώς και στο ποιές αξίες θα προστατευθούν τόσο από την κοινωνία εν γένει όσο και από τα κράτη μέσω των νόμων. Οι νόμοι πλέον και οι παραβάσεις τους (απόρριψη των κανόνων) αποτελούν στοιχεία της αντεγκληματικής πολιτικής. Η αστυνόμευση, όπως μας λέει ο Ian Loader, «*λειτουργεί μέσα στις κοινωνίες ως ένα σύνολο πρακτικών και τεχνολογιών κατευθυνόμενων σε οργανικούς σκοπούς* -

---

[3]Βλ.σχ., E. Durkheim, *Δυο Νόμοι για την ποινική εξέλιξη*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, Μτφ. Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, σσ. 20-23, όπου διατυπώνεται ο νόμος των ποιοτικών μεταβολών, ο οποίος προβλέπει την χρήση των στερητικών της ελευθερίας ποινών ως φυσιολογικού τύπου καταστολής και σελ. 44 όπου προβλέπει ότι ο κατάλογος των ανθρώπινων συμπεριφορών οι οποίες χαρακτηρίζονται ως εγκλήματα θα μεγαλώνει, ενώ αδικήματα όπως η νοθεία και άλλες αδικίες (η τυπολογία των εγκλημάτων που ο Sutherland, χαρακτηρίζει ως «εγκλήματα του λευκού περιλαιμίου»),θα αυξάνει την αποδοκιμασία της κοινωνίας γι' αυτές τις συμπεριφορές.

[4] Βλ.σχ. T. Sellin, *Πολιτισμική σύγκρουση και έγκλημα*, Μτφ. Η. Σαγκουνίδου - Δασκαλάκη, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σελ. 42

[5] Ο.π., σσ. 54-6, όπου αναλύεται η σχέση μεταξύ ενός κανόνα μιας ομάδας, η παράβαση του από το άτομο και η αντίδραση της ομάδας στην οποία ανήκει με έρευνα του καθοριστικού στοιχείου της πρόσληψης ή μη του κανόνα από το άτομο βάσει των κυρίαρχων αλληλεπιδράσεων που ασκήθηκαν σ' αυτό.

την δημιουργία τάξης και ασφάλειας. Και είναι ταυτόχρονα, μια πολιτισμική και συμβολική μορφή- να γεννά και να επικοινωνεί κοινωνικά νοήματα όσον αφορά τέτοια ζητήματα όπως τάξη, εξουσία, ηθική, κανονικότητα και υποκειμενικότητα».[6] Είναι επομένως χαρακτηριστικό της κάθε κοινωνίας, βασικό χαρακτηριστικό της οργάνωσης της, θεσμός της και όπως πηγάζει απο την λειτουργία της και ως σύμβολο, είναι συνεκτικό στοιχείο για τους κοινωνούς και όπως μας λέει και παρακάτω ο Loader, «*η αστυνόμευση παραμένει στενά δεμένη με την κοινή αίσθηση της οντολογικής ασφάλειας και συλλογικής ταυτότητας, και είναι ικανή να δημιουργήσει υψηλά, συναισθηματικά φορτισμένα επίπεδα ταύτισης μεταξύ των πολιτών*». Συνεπώς, αυτοί οι μηχανισμοί οι οποίοι διαχειρίζονται τις ποικίλες κρίσεις σε μια κοινωνία μπορεί να υπόκεινται σ' αυτήν όταν οι πιέσεις είναι ισχυρές. Επί παραδείγματι, η μετανάστευση που πραγματοποιείται χωρίς να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας μπορεί να δοκιμάσει την κοινωνική συνοχή και να ελαττώσει τον άτυπο κοινωνικό έλεγχο που αυτή ασκεί στα μέλη της. Σ' αυτό το σημείο όμως πρέπει να αναφέρουμε ότι όσον αφορά ειδικά τον κοινωνικό έλεγχο στα χρόνια της νεωτερικότητας, αυτός έχει δεχθεί σκληρά χτυπήματα απο τον τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας με την αστικοποίηση και την αδιαφορία για τον πλησίον ακόμα και την αρχιτεκτονική των νέων κτιρίων και την αποξένωση που προκαλούν με μείωση της συχνότητας των επαφών μεταξύ των πολιτών και την επικοινωνία να αποπροσωποποιείται μέσω της αυξανόμενης χρήσης της νέας τεχνολογίας.

Αυτό που κυριαρχεί σήμερα στο λόγο των ειδικών της Αντεγκληματικής πολιτικής[7], στον επιστημονικό λόγο, είναι «ο έλεγχος του εγκλήματος» η ανάγκη για περισσότερη «ασφάλεια» για αστυνόμευση σε μια εποχή «μετά την αστυνομία» καθώς στην λογική της συμμετοχής περισσότερων φορέων στην λογική της εμπορευματοποίησης που κυριαρχεί στις χώρες που επικρατεί το δυτικό μοντέλο οικονομίας και την κυρίαρχη σημασία που έχει σ' αυτό ο ιδιωτικός τομέας,[8] είτε με την

---

[6] Βλ. σχ., Ian Loader, *Policing, securitization and democratization in Europe*., Criminal Justice, SAGE, 2002, p.130, και ιδιαίτερα απο "it operates...subjectivity".

[7] Βλ. σχ., Γ. Π. Νικολόπουλος, «*Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης και η εφαρμογή του*», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 20-22.

[8] Βλ.σχ., Lucia Zedner,« *Policing before and after the police*», Brit. J. Criminol. (2006) 46, 78-96, p. 79, όπου μεταξύ άλλων αναφέρει για την έννοια της αστυνόμευσης τον σημαντικό ρόλο που έπαιξαν η ατομική ευθύνη η κοινοτική βοήθεια και η προνοητικότητα του κάθε ιδιώτη.

μορφή οικονομικών επιχειρήσεων είτε της «κοινωνίας των πολιτών».[9] Στους τελευταίους συγκαταλέγονται και οι λεγόμενοι «εργολάβοι της ηθικής» στους οποίους αναφέρεται ο H. Becker[10], αλλά και οι κάθε είδους «ομάδες πίεσης» ή «ομάδες συμφερόντων» οι οποίες στα πλαίσια ανταγωνισμών στα διάφορα «πεδία» της οικονομικής, κοινωνικής ή στην περίπτωση που μας ενδιαφέρει της αντεγκληματικής πολιτικής. Η αντιμετώπιση ή μετριοπαθέστερα ο περιορισμός του εγκλήματος που αφορά πρώτιστα παραβάσεις και δευτερευόντως παρεκκλίσεις[11] αφορά ολοένα και περισσότερους φορείς τόσο από το κράτος ειδικά όσο και την κοινωνία γενικά. Στο επίπεδο του κράτους και συγκεκριμένα όσο αφορά την "οργάνωση των απαντήσεων"[12], και οι σχέσεις τους μέσω του δίπολου αδίκημα - παρέκκλιση και κρατικής απάντησης - και απάντησης κοινωνικού τύπου[13] καθώς και τις παράγωγες σχέσεις που αυτές έχουν.

Φορείς της Αντεγκληματικής Πολιτικής

Οι τομείς του κράτους που απασχολούνται στην αντιμετώπιση του εγκλήματος, είναι το Σύστημα Απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης (Σ.Α.Π.Δ.), το οποίο περιλαμβάνει τους θεσμούς της αστυνομίας και της εισαγγελίας, των δικαστηρίων και τέλος των καταστημάτων κράτησης.[14] Ακολουθεί, στους εξωποινικούς φορείς μεταχείρισης των παραβατών ο περιποινικός τομέας[15] και τέλος ο παραποινικός τομέας.[16] Η L. Zedner, συγκεκριμένα αναφέρεται στην αστυνόμευση όπως ασκείται σήμερα απο τα δυτικά κράτη ως «*μια διάταξη δραστηριοτήτων που έχουν αναληφθεί απο πολλούς ιδιωτικούς*

---

[9]Αφορά κυρίως τις εκδηλώσεις της με την μορφή οργανώσεων πολιτών για την «αστυνόμευση της γειτονιάς», κλπ.

[10] Βλ. σχ. H. Beker, *Outsiders*, The Free Press, N.Y.- London, 1966

11 Βλ. σχ., Γ. Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 19-20.

12Βλ. σχ., M. Delmas - Marty, *Πρότυπα & Τάσεις Αντεγκληματικής Πολιτικής*, Νομική Βιβλιοθήκη, Μτφ. Χ. Ζαραφωνίτου, 1991, σελ. 75, απο την κοινωνία στην παράβαση του κανόνα.

13 Ο.π., σσ. 77-84.

[14] Βλ.σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, Αθήνα, 2002, σσ. 35-6, επίσης του ιδίου, «*Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σελ. 13

[15] Ο.π., σελ. 36 και 13 στο έτερο

[16] Ο.π.

και δημόσιους φορείς, και ιδιωτικούς και κοινοτικούς δρώντες»[17]. Η αστυνόμευση όπως και το έγκλημα, γίνεται υπόθεση του καθενός και τόσο ο έλεγχος του και η καταγγελία του όσο και ή τιμωρία ή θεραπεία που θα επιβληθεί κι η αποκατάσταση της βλάβης που αυτό προκάλεσε μέσω απλά της τιμώρησης του είτε πιο σύνθετα με την επανόρθωση μέσω αποζημίωσης του θύματος με την πιο ευρεία έννοια που αυτό μπορεί να έχει.

Η Αντεγκληματική Πολιτική, έχει ως αντικείμενο της την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και εκπλήρωσης της ανάγκης των πολιτών για την ασφάλεια ζωής και ιδιοκτησίας.[18] Βασικοί της πυλώνες όσον αφορά την πραγμάτωση της είναι η πρόληψη και η καταστολή του εγκλήματος όταν ή πρώτη αποτυγχάνει. Η πρώτη, αναφέρεται σε μια ευρεία γκάμα επιλογών μιας κοινωνίας στην οργάνωση των απαντήσεων που έχει μια κοινωνία, όταν, οι κανόνες που θέτει ως απαράβατους για να εξασφαλιστεί η επιβίωση της, παραβιάζονται.[19] Η καταστολή έχει να κάνει κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά με την οργάνωση των απαντήσεων στην παράβαση του κανόνα, από πλευράς της εξουσίας (κυρίως του Κράτους), τα μέσα που αυτή χρησιμοποιεί προκειμένου να το επιτύχει και την μορφή που αυτή θα λαμβάνει κάθε φορά ανάλογα με το μοντέλο που ακολουθεί και θα περιλαμβάνει η όχι την συμμετοχή των κοινωνικών δρώντων (κυρίως στο συμμετοχικό μοντέλο). Αντίθετα, η πρόληψη αν και μπορεί να θεωρηθεί φυσικό ότι θα πρέπει να προτιμάται και να προηγείται της καταστολής, αφού περιλαμβάνει συνήθως και την μεγαλύτερη συμμετοχή των κοινωνικών δρώντων, η οποία ταυτόχρονα περιλαμβάνει και μεγαλύτερο εύρος επιλογών για την καλύτερη και πληρέστερη απάντηση στην άρνηση του κανόνα, και την καλύτερη συνεπώς αστυνόμευση της επιβλαβούς συμπεριφοράς, δεν προτιμάται λόγω ίσως του οικονομικού κόστους που συνήθως συνεπάγεται. Η ευρύτητα αυτή, φαίνεται ξεκάθαρα στην περίπτωση της πρωτογενούς πρόληψης, η οποία περιλαμβάνει

---

17 Βλ.σχ., Lucia Zedner, *«Policing before and after the police»,* Brit. J. Criminol. (2006) 46, 78-96, p 81. ,«policing as an array...endeavours».

18 Βλ.σχ. M. Delmas-Marty, *Πρότυπα & Τάσεις Αντεγκληματικής Πολιτικής*, Νομική Βιβλιοθήκη, 1991, σελ. 43

[19]Ο.π., σελ. 68-73, όπου αναλύονται διεξοδικά τόσο η απόρριψη των κανόνων με τη απόρριψη των αξιών μιας κοινωνίας ή οποία εκφράζεται στο ποινικό πεδίο ως πράξη ή παράλειψη που στρέφεται κατά της αξίας-αγαθού που προστατεύει ο νόμος και από την άλλη η οργάνωση των απαντήσεων σ΄ αυτές τις αρνήσεις με τις πολιτικές που επιλέγει η κοινωνία με τις μορφές που κάθε φορά αυτή λαμβάνει, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις αρνήσεις αυτές.

μέτρα και πολιτικές, οικονομικού, κοινωνικού, πολιτικού, κλπ., χαρακτήρα, οι οποίες αφορούν είτε σε ατομικές-στοχευμένου χαρακτήρα παρεμβάσεις είτε σε κοινωνικές παρεμβάσεις γενικού χαρακτήρα (π.χ., η ίδρυση ενός σχολείου σε μια περιοχή με νεανική παραβατικότητα που ενδεχομένως οφείλεται στη εγκατάλειψή της βασικής εκπαίδευσης).[20] Στην περίπτωση που αυτή είτε δεν χρησιμοποιηθεί είτε αποτύχει, συνήθως ακολουθεί η δευτερογενής πρόληψη. Αυτή, περιλαμβάνει μέτρα και πολιτικές που εφαρμόζονται σε μια προβληματική κατάσταση και στοχεύει στην αποδυνάμωση, τον έλεγχο και την εξάλειψη της. Ολοκληρώνοντας, πρέπει να αναφέρουμε την τριτογενή πρόληψη, η οποία περιλαμβάνει μέτρα ποινικά ή εξωποινικά προκειμένου να επιτευχθεί η εξουδετέρωση ή η αχρήστευση του παραβάτη. Τα ποινικά μέτρα, αφορούν κυρίως το Σ.Α.Π.Δ., το οποίο αποτελείται από το κύριο πυρήνα του μονοπωλίου της βίας πού ασκείται από το κράτος. Τα μέτρα αυτά, εφαρμόζονται αρχικά από την αστυνομία, η οποία θα μας απασχολήσει σε επόμενο στάδιο της εργασίας μας, το Πυροσβεστικό Σώμα (κυρίως για διακρίβωση τυχόν τέλεσης αδικημάτων, τα οποία αφορούν το στάδιο της προανάκρισης και αφορούν θέματα αρμοδιότητας του), και η Ελληνική Ακτοφυλακή (πάλι για θέματα αρμοδιότητας της), και μετά τυχόν διαπίστωση της τέλεσης τους η σχηματισθείσα δικογραφία διαβιβάζεται στην αρμόδια εισαγγελία και από εκεί ακολουθεί η όλη πορεία της υπόθεσης στα αρμόδια δικαστήρια και σε περίπτωση καταδίκης επιβάλλεται η προβλεπόμενη ποινή. Τα εξωποινικά μέτρα, περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση της παραβατικότητας με μέτρα εκτός της λογικής του ποινικού συστήματος, με έμφαση κυρίως από διοικητικές δομές και δομές του ιδιωτικού τομέα και τής κοινωνίας των πολιτών. Φορείς που ασκούν αστυνόμευση χωρίς να ανήκουν άμεσα στο Σ.Α.Π.Δ., είναι τα τελωνεία, το Σ.Δ.Ο.Ε. και γενικότερα οι φορολογικοί ελεγκτές και κάθε διοικητική δομή που έχει ως αντικείμενο τον έλεγχο αν όχι στα πλαίσια του κράτους τουλάχιστον στα πλαίσια του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Η έννοια της αστυνόμευσης, με την εκτεχνίκευση των παραγωγικών δραστηριοτήτων της κοινωνίας, εξελίσσεται και εμπλουτίζεται απο τις νέες τεχνολογίες και ταυτόχρονα δίνονται νέες δυνατότητες απ' αυτή. Αυτή γίνεται πλέον

20 Βλ.σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σελ. 79, όπου αποδεικνύεται ότι στο πλαίσιο του κοινωνικού ελέγχου, περιλαμβάνεται τόσο η κοινωνικοποίηση όσο και η διαπαιδαγώγηση προκειμένου να αποδυναμωθούν οι παράγοντες που ευνοούν καταστάσεις που οδηγούν στην άρνηση του κανόνα.

εξατομικευμένα και η τιμωρία του δράστη όσο και η αποκατάσταση του θύματος[21]Το πρόσωπο της όμως είναι σαν αυτό του ρωμαϊκού θεού Ιανού που κοιτούσε σε δύο κατευθύνσεις οπότε είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διαπιστωθούν και οι κίνδυνοι που αυτή συνεπάγεται. Επί παραδείγματι η χρήση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης (C.C.T.V) από ιδιώτες, το δημόσιο ή από υπηρεσίες επιφορτισμένες αποκλειστικά με ελεγκτικά καθήκοντα για την αποτροπή έκνομων ενεργειών (προληπτική δράση), η ενημέρωση των ελεγκτών μιας ενδεχομένως παράνομης συμπεριφοράς μέσω Η/Υ (τερματικού) για το ποινικό μητρώο του ελεγχόμενου και την ύπαρξη τυχόν ενεργών διωκτικών αποφάσεων δικαστηρίων σε βάρος του καθώς και η γνώση της ύπαρξης ενός ιδιαίτερα βεβαρημένου ποινικού μητρώου επιτρέπει στους ελεγκτές να λάβουν αυξημένα μέτρα αυτοπροστασίας ώστε να μην κινδυνεύσουν. Απο την άλλη, η ύπαρξη και κυρίως η διατήρηση του ποινικού μητρώου για αρκετό χρόνο μετά την έκτιση της ποινής δημιουργεί ερωτήματα όσον αφορά τον στιγματισμό του ατόμου του αφού θα τον ακολουθεί ως στίγμα αλλάζοντας την ταυτότητα του[22] και μετά την τιμωρία του. Επίσης η χρήση των κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης (C.C.T.V.) σε δημόσιους χώρους και κυρίως η καταγραφή και αποθήκευση και επεξεργασία αυτών των δεδομένων που αφορούν την προσωπική ζωή ατόμων έστω και αν λαμβάνει χώρα σε δημόσιο χώρο. Το ίδιο συμβαίνει και με την άντληση πληροφοριών[23], για θέματα που αφορούν την εθνική ασφάλεια και τις απειλές σε βάρος της κοινωνίες οι οποίες έχουν χαρακτηριστικό το ακαθόριστο τόσο της προέλευσης τους, όσο και την επιδίωξη που μπορεί να έχουν. Οι πληροφορίες αυτές, χάρη στην εξέλιξη της τεχνολογίας, αποθηκεύονται σε μικρότερο χώρο απ' ότι στο παρελθόν, είναι προσπελάσιμες σ' αυτούς που τις χρειάζονται, μπορούν να μεταδοθούν άμεσα και επικαιροποιούνται γρηγορότερα και με περισσότερη ασφάλεια. Αυτό όμως δεν σημαίνει αυτόματα πως έπαψε και η δυνατότητα υποκλοπής, κατάχρησης, κλπ.

---

[21] Βλ. σχ., D. Garland, *The Culture of Control*, The Univercity of Chicago Press, 2001, p. 179, όπου αναφέρει την αλλαγή της στόχευσης στα πλαίσια της εξατομίκευσης, απο την κατεύθυνση της ποινής στο δράστη στην αποκατάσταση του θύματος όπου γίνεται απομάκρυνση απο το παλαιότερο μοντέλο της "τιμωρίας απο απόσταση" (punishment-at-a-distance), όπου η ποινή προκαθοριζόταν απο τον νομοθέτη χωρίς ν λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψιν τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της υπόθεσης. Το θύμα αρχίζει να αποκτά πλέον σημαντικό ρόλο και η εστίαση περιορίζεται στον κάθε παραβάτη ξεχωριστά.

22 Βλ. σχ. E. Goffman, Στίγμα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2001, σσ. 112-3 και 128-32

23 Βλ. σχ. Collection Cultures & Conflicts, Illiberal Practices of Liberal Regimes: The (in)security Games, το άρθρο του D. Bigo, *Globalized (in)Security: the Field and the Ban-opticon.* , σελ. 8

Σ' αυτό το διττό πλαίσιο, κινείται η προβληματική γύρω απο την αστυνόμευση τα τελευταία χρόνια τόσο σε εθνικό όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο. Από την μια η ανάγκη για ασφάλεια, "νόμο και τάξη" και απο την άλλη η ανάγκη για σεβασμό των δικαιωμάτων, ατομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αλληλεγγύης[24], είτε αυτή αφορά σε εθνικό διεθνικό ή σε υπερεθνικό επίπεδο. Ο παράγοντας που πιέζει για περιστολή κάποιων ελευθεριών, κατακτημένων με αίμα κατά το παρελθόν, είναι η ανασφάλεια. Οι σύγχρονες απειλές, όπως η τρομοκρατία με το διεθνικό της χαρακτήρα, η ανεξέλεγκτη μετακίνηση πληθυσμών με την ενεργοποίηση του φόβου για τον «άλλο», το οργανωμένο έγκλημα, το οποίο από την φύση του καθιστά αδύνατη την αντιμετώπιση του απο ένα και μόνο κράτος, ενεργοποιούν το «φόβο του εγκλήματος». Ο φόβος αυτός που οδηγεί στην ανασφάλεια τους πολίτες, οι οποίοι καταφεύγουν σε διάφορες λύσεις προκειμένου να απαλλαγούν απ' αυτόν. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές απ' αυτές, όπως η ενεργοποίηση των κρατικών φορέων που έχουν ως αντικείμενο τους την ασφάλεια του πολίτη (στην χώρα μας κυρίως η Αστυνομία, η Ακτοφυλακή και η Π.Υ.), η ενεργοποίηση ιδιωτικών ή κοινοτικών φορέων (Δήμοι, Κοινοτική αστυνόμευση, κλπ.) και η ατομική ενεργοποίηση με δημιουργία χώρου τον οποίο μπορεί να υπερασπιστεί ο ίδιος (defensible space). Το τελευταίο μπορεί να πραγματοποιηθεί με επένδυση του πολίτη σε τεχνολογίες αποτροπής εγκληματικών ενεργειών (συναγερμοί, ειδικές θύρες, κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης, κλπ.), διαλέγοντας από μια ευρεία γκάμα προϊόντων, γεγονός που αποδεικνύει την εμπορευματοποίηση που έχει υπεισέλθει στον χώρο αυτό.[25] Τα προϊόντα αυτά κυμαίνονται σε μια ευρεία γκάμα τιμών παραμένουν όμως κυρίως προσιτά στα ανώτερα οικονομικά στρώματα τα οποία κυρίως απειλούνται ως κάτοχοι- στόχοι του παραγόμενου πλούτου.

Η εκτεχνίκευση, αυτή της κοινωνίας στα πλαίσια της ιστορικής περιόδου της μετα-νεωτερικότητας που διανύουμε, αφορά την χρήση της τεχνικής και της εφαρμογής της, της τεχνολογίας σε ένα ευρύ πεδίο κοινωνικών δομών αλλά και δραστηριοτήτων σε σημείο να φαίνεται ως αναπόσπαστο στοιχείο της τελευταίας, με μεγάλο μέρος της ανθρώπινης δραστηριότητας να εξαρτάται από αυτή και να επηρεάζει

---

[24] Βλ. σχ. Γ.Π. Νικολόπουλου, «*Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης και η εφαρμογή του*», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 88-9

[25] Βλ. σχ. J.W.E. Sheptycki, *Policing, Postmodernism and Transnationalization*, Brit. J. Criminol., Vol.38, No. 3, 1998, p. 490-1

όπως είναι φυσικό, και το Σ.Α.Π.Δ. Η τεχνολογία περιορίζει τον χώρο και επιτρέπει τον καλύτερο έλεγχο του. Για παράδειγμα μια δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα σε ένα εμπορικό κέντρο λαμβάνει υπόψη της την αρχιτεκτονική του χώρου και επιτρέπει την καλύτερη παρακολούθηση των συμπεριφορών των συμμετεχόντων.[26] Το διαφοροποιό στοιχείο των τελευταίων χρόνων είναι πως το αίσθημα αυτό επεκτείνεται και στα μεσαία στρώματα που κατοικούν στις πόλεις και βρίσκουν ολοένα και περισσότερα ευήκοα ώτα φωνές που απαιτούν περισσότερη και καλύτερη αστυνόμευση που προέρχεται απο το κράτος ή απο τον παραπληρωματικό ιδιωτικό τομέα ή ακόμα και απο τις δυνάμεις της κάθε τοπικής κοινωνίας ξεχωριστά. Οι τοπικές κοινωνίες -κοινότητες, συμμετέχουν στην αντεγκληματική πολιτική στα πλαίσια της κοινωνικής και περιστασιακής πρόληψης[27] που περιλαμβάνουν και την μορφή της κοινοτικής αστυνόμευσης κυρίως σε χώρες του εξωτερικού, (Η.Π.Α., κλπ.)[28], το αποτέλεσμα αυτών όμως των δράσεων μέσα σε μιά κοινωνία θεωρούμενη ως το συλλογικό θύμα μιας αθροιστικά προστιθέμενης εγκληματικότητας που περιλαμβάνει όλο το εύρος των αδικημάτων είτε πρόκειται για πταίσματα, είτε για πλημμελήματα, είτε για κακουργήματα αυξάνοντας όπως μας λέει ο Garland, «*τους φόβους και τις ανασφάλειες του κοινού, την αυξημένη του επαγρύπνηση για το πρόβλημα, τον σκεπτικισμό του για τις φιλελεύθερες πολιτικές, την έλλειψη ανησυχίας για τους ίδιους τους δράστες -όλα αυτά μας έχουν προτρέψει να βρίσκουμε θύματα μόνο εκεί που υπάρχουν παραβάσεις*[29]». Η κοινότητα δρά, επικουρικά στον ρόλο της πολιτείας για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας, με πρώτη προσπάθεια σε σύγχρονο αστικό περιβάλλον, αυτή του Σικάγο.[30]

---

[26] Βλ. σχ. Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Κριτική, 2001, σσ. 76-80, όπου αναλύεται η εισβολή της τεχνολογίας στα εμπορικά κέντρα, η ασφάλεια έχει εμπορευματοποιηθεί, ο έλεγχος είναι διαρκής ενώ στην περίπτωση της δημόσιας ασφάλειας έχουμε μισθοφορικούς στρατούς και επιδιώκεται η διατήρηση της τάξης με σκοπό την ελεύθερη συμμόρφωση παρά τον εξωτερικό καταναγκασμό, σσ. 92-94

[27] Βλ. σχ. Χ. Ζαραφωνίτου, *Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε τοπικό Επίπεδο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σελ. 15

[28] Ο.π. σσ. 26-32

29 Βλ. σχ., D. Garland, *The Culture of Control*, The Univercity of Chicago Press, 2001, p. 181, απο "The public's fears and insecurities,.. only violations."

[30] Βλ.σχ., Χ. Ζαραφωνίτου, *Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σελ.31

Στην Ευρώπη, με την ισχυρή κρατική παρουσία την οποία αναλύσαμε παραπάνω, η τοπική πρόληψη γίνεται σε συνεργασία με το κράτος στα πλαίσια της διεταιρικότητας, με τον ιδιωτικό τομέα να λαμβάνει ενεργότερο ρόλο τόσο σε δραστηριότητες που ανήκαν αποκλειστικά στο Σ.Α.Π.Δ.,[31] όσο και σε δραστηριότητες κοινοτικής αστυνόμευσης.[32] Η διεταιρικότητα όμως, δεν περιορίστηκε μόνο σ' αυτό το επίπεδο. Ειδικά στον ευρωπαϊκό χώρο (Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία, κλπ.), η διαμόρφωση μιας συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής με εταίρους, από την μια το κράτος (μέσω των αρμόδιων υπηρεσιών, αστυνομίας, υπηρεσιών προνοίας, κλπ.), και τω τοπικών κοινωνιών (συμπεριλαμβανομένων και των τοπικών φορέων) από την άλλη.[33] Στις Η.Π.Α., η αδυναμία της κεντρικής εξουσίας να ελέγξει από μόνη της την εγκληματικότητα, οδήγησε στην απαίτηση της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών παράλληλα με την εφαρμογή του δόγματος της «μηδενικής ανοχής».[34] Η στόχευση από πλευράς κράτους επικεντρώθηκε σε ορισμένες προβληματικές περιοχές (problem oriented policing)[35]. Βασικό στοιχείο, για την όποια επιτυχία, αυτών των μεθόδων είναι η ύπαρξη κοινότητας με βαθμό συνοχής ικανό να εξασφαλίσει την διατήρηση της σε ικανό χρονικό διάστημα.[36] Η ενίσχυση και ενθάρρυνση από το κράτος του κοινοτισμού έχει και ιδεολογικό χαρακτήρα προάσπισης των παραδοσιακών αξιών της εκάστοτε κοινότητας.[37] Αυτές οι μέθοδοι, μπορεί εκ πρώτης όψεως να δείχνουν λιγότερο

---

[31] Βλ.σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, 2002, σσ. 68-69

[32]Βλ.σχ., Χ. Ζαραφωνίτου, *Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σελ.52 κ.ε. Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, Κοινωνιολογία της Αστυνομίας, Παπαζήσης, 2008, σσ. 41-45

[33] Ο.π., σσ.43-52, οπού αναλύεται το γαλλικό παράδειγμα, το οποίο περιλαμβάνει την συνεργασία τοπικών φορέων (εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης, μη κρατικών υπηρεσιών, κλπ.) και των τοπικών κρατικών υπηρεσιών, της δικαστικής αρχής, αστυνομικών υπηρεσιών, κλπ., με στόχο την αντιμετώπιση της μικρής και μεσαίας εγκληματικότητας και του αισθήματος της ανασφάλειας , δημιουργώντας τοπικά συμβούλια πρόληψης της εγκληματικότητας τα οποία συνάντησαν αρκετά προβλήματα κατά την εφαρμογή τους. Ανάλογη ήταν η στόχευση και τα αποτελέσματα στην Μ. Βρετανία. Ο.π σελ. 74-110, με κύριο χαρακτηριστικό την ελάχιστη παρεμβολή της κυβέρνησης και των υπηρεσιών που υπάγονταν σ' αυτή, καθώς και την ιδιαίτερη ενθάρρυνση στην συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και της χρήσης της νέας τεχνολογίας, ιδιαίτερα αυτής που αφορά την επιτήρηση.

[34] Ο.π., σσ. 164-65

[35] Ο.π., σσ. 176-77

[36] Βλ.σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σσ. 97-99

[37] Βλ.σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Εσωτερική Ασφάλεια και Κοινωνία του Ελέγχου*, Κριτική, Αθήνα, 2001, σελ. 52

επεμβατικές από την εξ' αρχής και μέχρι τέλους ενασχόληση του κράτους με το συγκεκριμένο πρόβλημα, η πρακτική τους όμως εφαρμογή τείνει να απαιτεί μια ολική διαχείριση του προβλήματος από πολλούς φορείς, ιδιωτικούς, κρατικούς, ημικρατικούς ή και κοινοτικούς με μεγαλύτερο βαθμό επεμβατικότητας που με την βοήθεια της σύγχρονης τεχνικής αγγίζει τα όρια της συνεχούς επιτήρησης.

Είναι επομένως πιθανό, αν δεν το ζούμε ήδη, η κοινωνία να συντηρητικοποιηθεί, οι μορφές ιδιωτικής αστυνόμευσης με την εφαρμογή σ' αυτές κανόνων ιδιωτικού δικαίου όσον αφορά την λειτουργία τους με την ολοένα και χαλαρότερη εποπτεία δημόσιων φορέων αφού θα πρόκειται κατ' ουσία για αυτοδιαχειριζόμενους φορείς και θα βασίζεται όχι στην κατ' ανάγκην αποτυχία του κράτους στον συγκεκριμένο τομέα όσο στην πίεση φορέων αλλά και της κοινωνίας μέσω της ύπαρξης επαγγελματικών ενώσεων για περιορισμό της παρουσίας του κράτους στην επίλυση αυτού του τύπου συγκρούσεων που επιλύονται μέσω της «πειθάρχησης» (discipline).[38] Το μοντέλο αυτό (της ελεγχόμενης απο το κράτος πειθαρχικής μεταβλητής) λειτουργεί ήδη στην Γαλλία, αλλά και στην Ελλάδα. Οι κυρώσεις που επιβάλλονται είναι διοικητικού χαρακτήρα, αν φτάσει στο στάδιο της αστικής δίκης και πειθαρχικού χαρακτήρα για κυρώσεις που επιβάλλονται από επαγγελματικές ενώσεις.[39] Ο έλεγχος, σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι διαρκής, λαμβάνει χώρα στον χώρο της εργασίας, γίνεται ελάχιστα αντιληπτός από τον εργαζόμενο αφού ενσωματώνεται στην οργάνωση της εργασίας και παρουσιάζεται σ' αυτόν ως κάτι σύμφυτο με την εργασία την οποία θα αναλάβει. Όσον αφορά την παραπομπή μιας συμπεριφοράς, στο βαθμό που είναι θεατή στον ελεγκτή η αναφορά της εξαρτάται από το όφελος που παρουσιάζει η καταγγελία της, σε σχέση με την ενδεχόμενη ζημιά που μπορεί να προκαλέσει στην εικόνα ή την οικονομική κατάσταση (σε περίπτωση που υποχρεωθεί σε αποζημίωση) ενός μεγάλου οργανισμού.[40]

Συγκεφαλαιώνοντας, είδαμε ότι ο έλεγχος, η αστυνόμευση μιας συμπεριφοράς που θεωρείται παράνομη, εμπλέκει ένα αρκετά μεγάλο σύνολο φορέων που εκτείνονται

---

38 Βλ. σχ., M. Delmas - Marty, *Πρότυπα & Τάσεις Αντεγκληματικής Πολιτικής*, Νομική Βιβλιοθήκη, 1991, Μτφ. Χ. Ζαραφωνίτου, σσ. 235-38

[39] Βλ.σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, 2002, σελ. 29

[40] Ο.π., σσ. 37-9

από το κράτος και τις αρμόδιες υπηρεσίες του και φτάνουν ως την πιο μικρή σε μέγεθος κοινότητα, αφορά τόσο τον λεγόμενο άτυπο κοινωνικό έλεγχο που συναντάται σε κοινότητες όσο και τον επίσημο κοινωνικό έλεγχο που αφορά το κράτος και συγκεκριμένα τους φορείς του Σ.Α.Π.Δ., αλλά και την «κοινωνία των πολιτών» και τους ειδικούς οι οποίοι με την βαρύτητα του επιστημονικού τους λόγου επηρεάζουν την Αντεγκληματική Πολιτική του κράτους.

Ανάλυση της έννοιας της αστυνομίας σε εθνικό επίπεδο

Για να αποτυπωθεί η έννοια της Αστυνομίας τόσο ως θεσμού της πολιτείας, όσο και ως ενός ζωντανού οργανισμού του οποίου τα μέλη προσφέρουν τους υπηρεσίες τους στο κοινωνικό σύνολο, πρέπει καταρχάς να δώσουμε κάποιους ορισμούς ώστε να προσεγγιστεί η έννοια αυτή όσο το δυνατόν πιο περιεκτικά.

Ιστορική ανασκόπηση του θεσμού της Αστυνομίας

Ένας καταρχήν ορισμός μπορεί να θεωρεί την Αστυνομία, ως το θεσμό εκείνο του κράτους, ο όποιος έχει αναλάβει τον έλεγχο αξιόποινων συμπεριφορών των μελών μιας ιστορικής κοινωνίας και περιλαμβάνει όλα εκείνα τα μέσα με τα οποία αυτό μπορεί να κατορθωτό. Ως θεσμός της πολιτείας, υπάγεται στους φορείς της Αντεγκληματικής Πολιτικής του Κράτους και η μορφή που θα έχει, εξαρτάται από την οργάνωση της Πολιτείας. Τα μέσα που έχει στη διάθεσή της περιλαμβάνουν τόσο το έμψυχο δυναμικό του ένστολου και πολιτικού προσωπικού της όσο και την τεχνολογία και την γενικότερη υλικοτεχνική υποδομή που διατίθεται σ' αυτή από την Πολιτεία. Η στόχευση που είχε αρχικά η αστυνομία, εστίαζε τόσο στον τομέα της πρόληψης, όσο και της καταστολής. Αποτελεί το πρώτο φίλτρο του επίσημου κοινωνικού ελέγχου και ίσως το πιο καθοριστικό προκειμένου να χαρακτηριστεί μια συμπεριφορά παραβατική. Είναι ο πρώτος θεσμός του Σ.Α.Π.Δ., που έρχεται σε επαφή με τον παραβάτη, διαθέτει την δυνατότητα επιλεκτικότητας παραπομπής στα πλαίσια της αρχής της νομιμότητας και αποτελεί τον κυριότερο τροφοδότη του Σ.Α.Π.Δ., είτε αφορά προϊόν δικής της εργασίας ελέγχου, είτε έρευνα μιας καταγγελίας από πλευράς πολιτών. Διαθέτει, ιδιαίτερη οργάνωση και αποτελεί τον κυριότερο ελεγκτικό μηχανισμό που διαθέτει ένα κράτος προκειμένου να εξασφαλιστεί η δημόσια τάξη και να εφαρμόζονται οι νόμοι.

Ιστορικά, η εμφάνιση της ως θεσμού ξεχωριστού από τον στρατό και με αρμοδιότητες περισσότερες από την καταστολή διαδηλώσεων, συμπίπτει με την εμφάνιση του σύγχρονου κράτους.[41] Οι συνεχείς ταραχές που ξεσπούσαν τότε (18ος αιώνας) στην Ευρώπη, καθιστούσαν απαραίτητη την δημιουργία ενός ειδικού σώματος το οποίο θα αναλάμβανε την καταστολή διαδηλώσεων ώστε να μην είναι αναγκαία η χρήση βίας από το στρατό ο οποίος χρησιμοποιείτο στα θέατρα των πολέμων, ενώ μετά τον πόλεμο οι πρώην στρατιώτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην στελέχωση των

[41] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*, Παπαζήσης, 2008, σσ. 32-33

Αστυνομιών. Η πρώτη σύγχρονη αστυνομική δύναμη, που συγκροτήθηκε ως τέτοια, είναι η Βρετανική.[42] Ωστόσο, για να πραγματοποιηθεί η εξέλιξη αυτή προηγήθηκε ο πόλεμος της Αυστριακής Διαδοχής, μετά το τέλος του οποίου δημιουργήθηκε μεγάλο κύμα ανεργίας στην χώρα από τους πρώην στρατιώτες ενώ δεν έλλειψαν οι συγκρούσεις.[43] Για να αντιμετωπιστούν τόσο η μεγάλη ανεργία όσο και οι συγκρούσεις σε αστικό περιβάλλον, προτιμήθηκε από τον Βασιλιά η λύση της χρησιμοποίησης των πρώην στρατιωτών σε καθήκοντα αστυνομικού τύπου και κυρίως στην καταστολή διαδηλώσεων. Για να είναι μάλιστα, περισσότερο αποτελεσματικοί σ' αυτά τα καθήκοντα και αφού είχε πλέον ιδρυθεί η Βρετανική αστυνομία από τον Sir Robert Peel, δόθηκαν καθήκοντα αντιμετώπισης του κοινού εγκλήματος προκειμένου να είναι έτοιμοι για τις συγκρούσεις που πραγματοποιούνταν και γι' αυτές που ακολούθησαν την περίοδο του Χαρτισμού (Chartism) στα 1838.[44] Τα γεγονότα που ακολούθησαν έδειξαν ότι, η απόδοση τους στον αγώνα κατά του εγκλήματος τους είχε προετοιμάσει να αντιμετωπίσουν τις γενικευμένες εξεγέρσεις της περιόδου. Ακολούθησε η δημιουργία αστυνομικής δύναμης στις Η.Π.Α., συγκεκριμένα στη Βοστόνη το 1837 και στη συνέχεια επεκτάθηκε και σε άλλες πόλεις.[45] Ακολούθησε η δημιουργία αστυνομιών και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στην Γαλλία, η πρώτη αστυνομική δύναμη ήταν η maréchaussée, και αργότερα στο Παρίσι, δημιουργήθηκε η Sûreté, η οποία ήταν υπεύθυνη για την ασφάλεια της πόλης ενώ στην περιφέρεια υπεύθυνη ήταν η Χωροφυλακή (Gendarmerie). Στην Αυστρία, δημιουργήθηκε στρατιωτική αστυνομική φρουρά το 1780.[46]

Στην χώρα μας, κατά την Κλασσική περίοδο, αστυνομικά καθήκοντα ασκούσαν οι ραβδούχοι (κυρίως εξασφάλιζαν την τάξη στα θέατρα, και συνήθως ήταν πρώην σκλάβοι). Την εξασφάλιση και τάξης και γενικότερα αστυνομικά καθήκοντα ασκούσαν οι αστυνομικοί άρχοντες.[47] Με την Ρωμαϊκή κατάκτηση τα καθήκοντα αυτά

---

[42] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σσ. 203

[43] Βλ. σχ., M. Mann, *Οι Πηγές της Κοινωνικής Εξουσίας,* Τόμος Ί**Β**, Πόλις, 2009, σσ. 517-20

[44] Ο.π.

[45] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σελ. 203

[46] Βλ. σχ., M. Mann, *Οι Πηγές της Κοινωνικής Εξουσίας,* Τόμος Ί**Β**, Πόλις, 2009, σσ.510-522

[47] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σελ. 204

αναλαμβάνουν οι: α) πραίτορας (praetor), β) ανθύπατος (consul) και γ) καίστορας (quaestor), ο οποίος είχε αντικείμενο κυρίως τον οικονομικό έλεγχο. Παρόμοια ίσχυαν και στην χριστιανική περίοδο, αφού διατηρήθηκε η δομή του συστήματος από τους χριστιανούς αυτοκράτορες ενώ προστέθηκαν και νέοι τίτλοι.[48] Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας η δομή άλλαξε και τα αστυνομικά καθήκοντα ασκούντα από του Τούρκους επικυρίαρχους. Γενικά αστυνομικά καθήκοντα ασκούσε το σώμα των γενιτσάρων που έδρευαν σε αστυνομικούς σταθμούς (καρακόλια-karakol). Αστυνομικά καθήκοντα ασκούσε ο μπολούκμπαση αγάς, ο οποίος είχε στα καθήκοντα του και την δίωξη των ληστών, ενώ για τα ηθικά παραπτώματα αρμόδιος ήταν ο μπασγιαγιάμπασης.[49] Για το ελληνικό στοιχείο, τα καθήκοντα αυτά ανήκαν στους προεστούς και τους δημογέροντες. Με την Επανάσταση του ’21, οι τουρκικές δομές καταλύονται, ενώ παραμένουν όσες από τις ελληνικές διασώθηκαν του πολέμου (κυρίως, οι προεστοί και οι δημογέροντες). Με την άφιξη του Όθωνα, δημιουργείται αστυνομία που διαιρείται σε Διοικητική και Δικαστική. Αστυνομικά καθήκοντα εκτελούσε και το Σώμα των Βαυαρών που συνόδευε τον Όθωνα το 1833.[50] Τότε ιδρύεται και η Βασιλική Χωροφυλακή, η οποία είναι υπεύθυνη για την αστυνόμευση όλης της (ως τότε ελεύθερης) ελληνικής επικράτειας, ως το 1921, οπότε ιδρύεται και η Αστυνομία Πόλεων (η οποία είναι υπεύθυνη για την αστυνόμευση των πόλεων της Αθήνας, Πειραιά, Κέρκυρας και Πάτρας.[51] Η δομή αυτή παραμένει ασάλευτη ως το 1984 οπότε η Ελληνική Χωροφυλακή και η Αστυνομία Πόλεων συγκροτούνται σε ενιαίο Σώμα, την Ελληνική Αστυνομία. Οι νέες προκλήσεις που προκύπτουν από την έλευση και στην Ελλάδα της Οργανωμένης εγκληματικότητας και τα προβλήματα από την πίεση που προκαλεί η μετανάστευση πληθυσμών προς την χώρα μας χωρίς να έχουν προβλεφθεί δομές για την ομαλή υποδοχή τους, δημιουργούν την ανάγκη για αναδιοργάνωση του Σώματος με δομές που θα ανταποκρίνονται καλύτερα σ’ αυτά και προσομοιάζουν στην problem oriented policing, που είδαμε σε προηγούμενο μέρος της εργασίας μας. Αστυνομικά καθήκοντα, χωρίς να υπάγονται στο Σώμα της Αστυνομίας,

---

[48] Ο.π.

[49] Βλ. σχ., Ν. Σαρρής, *Οσμανική Πραγματικότητα*, Τόμος 1, Αρσενίδης, Αθήνα, 1990, σελ. 514

[50] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σελ. 204

[51] Ο.π., σελ. 205

(και συγκεκριμένα καθήκοντα προανάκρισης για θέματα της αρμοδιότητας τους, έχουν το Πυροσβεστικό Σώμα και η Ελληνική Ακτοφυλακή).

Ο σύγχρονος ρόλος του θεσμού της Αστυνομίας

Στα πλαίσια της Αντεγκληματικής Πολιτικής, η Αστυνομία (police), δρά τόσο κατασταλτικά, όσο και προληπτικά. Η καταστολή, αφορά τις περιπτώσεις που αντιλαμβάνεται παράβαση του νόμου είτε η ίδια μέσω του μηχανισμού που διαθέτει είτε από καταγγελία από πλευράς του πολίτη. Η δίωξη των αδικημάτων και συνεπώς η έναρξη της κίνησης της παραπομπής ενός παραβάτη στις διαδικασίες του Σ.Α.Π.Δ., όσο και σε περιπτώσεις που εμπίπτουν σε αστικές διαδικασίες, εξαρτώνται από την επιλεκτική δίωξη από πλευράς της, στα πλαίσια της αρχής της νομιμότητας που ισχύει στην χώρα μας. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι αν μια αξιόποινη συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψη που παραβιάζει ένα νόμο του κράτους) περιέλθει σε γνώση της αρχής, αυτή υποχρεούται να κινήσει την διαδικασία παραπομπής. Για τα αδικήματα τα οποία απαιτούν την έγκληση του παθόντα η έναρξη της ποινικής δίωξης εξαρτάται από τους ίδιους. Για την παραπομπή μιας συμπεριφοράς στο Σ.Α.Π.Δ., μέσω της αστυνομίας σημαντικό ρόλο παίζει τόσο η θεατότητα όσο και η αναφορικότητα μιας συμπεριφοράς. Η θεατότητα της παράνομης συμπεριφοράς εξαρτάται από την διαφάνεια του κοινωνικού χώρου στον οποίο λαμβάνει χώρα. Η δημοσιότητα του χώρου στον οποίο μπορεί να λάβει χώρα μια παράνομη συμπεριφορά αποτελεί θετικό παράγοντα για την δίωξη της από τις αρχές.[52] Το κατά πόσο μια αξιόποινη συμπεριφορά, μπορεί να αναφερθεί, εξαρτάται από τον τρόπο δίωξης, αν είναι αυτεπάγγελτο αδίκημα ή κατ' έγκληση όπως είδαμε παραπάνω, οπότε ο βαθμός εμπιστοσύνης στο Σ.Α.Π.Δ. στο σύνολο του και ιδιαίτερα για τους μηχανισμούς που είναι αρμόδιοι για την παραπομπή (αστυνομία και εισαγγελία, για τα αυτεπαγγέλτως διωκόμενα και πολίτες για τα κατ' έγκληση), οπότε για τα πρώτα ο βαθμός αποτελεσματικότητας των φορέων παίζει κυρίαρχο ρόλο και για τα δεύτερα σημαντικό αφού εξαρτάται η εμπιστοσύνη του πολίτη από αυτήν, για να προχωρήσει.[53] Η διαδικασία παραπομπής από την αστυνομία και κυρίως το αν μια πράξη ή παράλειψη διωχθεί, εξαρτάται απο την αντίδραση των πρώτων ανταποκριτών (first responders),

[52] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, 2002, σσ. 37-8

[53] Ο.π., σσ. 38-9, όπου αναφέρονται αρκετές περιπτώσεις.

της αστυνομίας. Αυτή είναι η περιπολία, (πεζή και εποχούμενη, ασφαλείας και τάξης, Άμεσης Δράσης, Δίκυκλης Αστυνόμευσης, ομάδες ειδικών ελέγχων, κλπ.) και οι ειδικές υπηρεσίες της που έχουν αντικείμενο τον έλεγχο ειδικών τύπων εγκλήματος (ναρκωτικά, οργανωμένο, οικονομικό, ηλεκτρονικό και τρομοκρατία). Η πλειονότητα των περιπτώσεων αυτού που ονομάζεται «κοινό έγκλημα», είναι που απασχολεί την περιπολία και αφορά κυρίως αδικήματα του ποινικού κώδικα, αδικήματα του Κ.Ο.Κ. και ειδικών ποινικών νόμων. Σε επίπεδο πρόληψης, η περιπολία μπορεί να ασκήσει θεωρητικά κάποιο εκφοβισμό σε κάποιον που σκέπτεται να διαπράξει μια παράνομη πράξη λειτουργώντας στα πλαίσια της περιστασιακής πρόληψης, το βάρος της πρόληψης όμως, ρίχνεται κυρίως στην έγκαιρη επέμβαση, στην συχνή παρουσία σε περιοχές που παρουσιάζουν έλλειψη αστυνόμευσης ή χαρακτηρίζονται από τους κατοίκους τους ως «προβληματικές» κ.α.[54] Η έγκαιρη επέμβαση και γενικότερα η αμεσότητα και το πλησίασμα της αστυνομίας στους πολίτες είναι σημαντικά για μια αποτελεσματική αντεγκληματική πολιτική. Για τον λόγο αυτό, και στα πλαίσια και της αντιμετώπισης της εγκληματικότητας σε τοπικό και κοινοτικό επίπεδο, προωθήθηκε η ιδέα της «αστυνομίας της εγγύτητας» (police de proximite), με την προσπάθεια εφαρμογής προσαρμοσμένης στα ελληνικά δεδομένα του θεσμού του «αστυνομικού της γειτονιάς[55]» που προήλθε από χώρες του εξωτερικού[56], αναμενόταν να εφαρμοστεί πλήρως το 2003 χωρίς όμως να κατορθωθεί και πρακτικά ξεκίνησε να εφαρμόζεται στην Ελλάδα από το 2010, με διοικητικά κυρίως καθήκοντα (βεβαίωση γνησίων υπογραφής, κλπ.), ενώ χρησιμοποιήθηκε και για την βελτίωση της εικόνας της αστυνομίας και την βελτίωση της εμπιστοσύνης ανάμεσα στην αστυνομία και τους πολίτες. Στόχος, ήταν και η αντιμετώπιση της παραβατικότητας σε τοπικό επίπεδο σε συνεργασία με τους πολίτες και τις υπόλοιπες υπηρεσίες της αστυνομίας. Σήμερα αναμένεται, η ενίσχυση του με προσωπικό από την προσφάτως κατηργημένη Δημοτική Αστυνομία, στα πλαίσια της γενικότερης αναδιάρθρωσης της Ελληνικής Αστυνομίας. Στον προληπτικό ρόλο της αστυνομίας η έμφαση δίνεται στην φυσική παρουσία του

---

[54] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σσ. 206-7 και σελ. 208 όσον αφορά τις περιπολίες.

[55] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*, Παπαζήσης, 2008, σελ. 45

[56] Βλ. σχ. Χ. Ζαραφωνίτου, *Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε Τοπικό Επίπεδο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σελ.27, 51

ένστολου αστυνομικού στο χώρο αρμοδιότητας του[57], ενώ η περιπολία της ασφάλειας μπορεί να έχει επίπτωση στη μείωση των δεικτών εγκληματικότητας, όμως για το κοινό μένει αφανής και δεν μπορεί να αξιολογηθεί αποτελεσματικά.[58] Σε επίπεδο προανάκρισης, κατά την εξιχνίαση ενός αδικήματος και την προσωποποίηση της δίωξης, βοηθητικό ρόλο, έχει η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Εργαστηρίων (Δ.Ε.Ε.), η οποία μέσω των επιστημονικών μεθόδων που χρησιμοποιεί μπορεί να βοηθήσει στην ταυτοποίηση του δράστη, ενισχύοντας την εικόνα της αποτελεσματικότητας της αστυνομίας στον πολίτη. Ειδικότερα, η εξιχνίαση των εγκλημάτων κατά το παρελθόν από την αστυνομία δεχόταν κριτική για δυσαρμονία ανάμεσα στα στοιχεία πραγματικής και παρουσιαζόμενης διαλεύκανσης[59], οφειλόμενης κυρίως στην έλλειψη κοινών βάσεων δεδομένων για την καταχώρηση των στοιχείων, κάτι που με την χρήση των ηλεκτρονικών καταχωρήσεων σε ψηφιακά βιβλία αδικημάτων και συμβάντων αποτρέπεται αποτελεσματικά. Ωστόσο παραμένουν, προβλήματα που έχουν να κάνουν με την βαρύτητα και τους πόρους που διατίθενται στην εξιχνίαση κάποιου αδικήματος, κλπ.[60]

Η σημερινή δομή της Αστυνομίας, προβλέπεται στους Οργανικούς της Νόμους, το εσωτερικό πειθαρχικό δίκαιο το οποίο την διέπει, και καθορίζει τόσο τα καθήκοντα της όσο και την ιδιαίτερη στρατιωτικού τύπου ιεραρχία της και την διάρθρωση και τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών της. Περιλαμβάνει επίσης την γραφειοκρατική δομή του οργανισμού αλλά και τις υπηρεσίες του αρχηγείου της και του Υπουργείου στο οποίο υπάγεται. Το πολιτικό προσωπικό που υπηρετεί, σ' αυτό και στις υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης των κατά τόπους υπηρεσιών της το οποίο υπάγεται στο γενικότερο δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων και υποστηρίζει με τις γνώσεις και την κατάρτιση του τις δομές αυτές. Βασικό για την λειτουργία του οργανισμού, αποτελεί το ένστολο προσωπικό, το οποίο αποτελείται από του αξιωματικούς του Σώματος (από τον βαθμό του Υπαστυνόμου Ί Β μέχρι τον Αρχηγό του Σώματος), τους υπαξιωματικούς (από τον βαθμό του Υπαρχιφύλακα μέχρι αυτόν του Ανθυπαστυνόμου), τους Αστυφύλακες, τους Ειδικούς Φρουρούς και τους Συνοριακούς Φύλακες (οι δύο τελευταίοι αποτελούν

[57] Ο.π.π., σελ. 208

[58] Ο.π., σελ. 209

[59] Ο.π., σελ. 209 και 210

[60] Ο.π., σελ. 210

ειδική κατηγορία προσωπικού). Η δομή αυτή υπόκειται σε αλλαγές και δεν μένει αναλλοίωτη στο πέρασμα του χρόνου. Το προσωπικό που προαναφέραμε καλείται να ανταπεξέλθει σε ένα ευρύ πλέγμα αρμοδιοτήτων, επιφορτισμένο εκτός της προδικαστικής ή προανακριτικής έρευνας για τυχόν τέλεση αδικημάτων, γενικότερα αστυνομικά καθήκοντα και με διοικητικά καθήκοντα. Η δομή της αστυνομίας περιλαμβάνει την διαίρεση της σε αστυνομία τάξης (αφορά την ένστολη αστυνομία, δηλαδή, τα τμήματα και τις προϊστάμενες υπηρεσίες του κλάδου της Τάξης, καθώς και την Τροχαία αστυνόμευση) και σε αστυνομία Ασφάλειας (αυτή περιλαμβάνει όλες τις ειδικές υπηρεσίες που υπάγονται στον κλάδο της ασφάλειας καθώς και τα τμήματα ασφαλείας που υπάρχουν ανα την χώρα καθώς και τις προϊστάμενες υπηρεσίες αυτών των οργανικών μονάδων).[61]

Σημαντική, ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή, δεν είναι απλά και μόνο η ύπαρξη πληροφοριών αλλά η διαχείριση και η σωστή εκτίμηση και χρήση τους. Η τεχνολογία, βοηθά σ' αυτή την κατεύθυνση (με την ύπαρξη κεντρικών βάσεων δεδομένων οι οποίες είναι προσπελάσιμες από ένα τερματικό), και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών, καθώς και η συνεργασία μεταξύ αυτών βάσει των πληροφοριών, η οποία επιτρέπει την έρευνα σε πραγματικό χρόνο τυχόν τέλεσης αδικημάτων, χωρίς οι πληροφορίες να καθίστανται ανενεργές με το πέρασμα του χρόνου. Επιπλέον, τα στοιχεία που καταχωρούνται σ' αυτές είναι προσβάσιμα στους ελεγκτές κατά τη διάρκεια του ελέγχου ενώ η ενημέρωση και η επικαιροποίηση των στοιχείων πρέπει να είναι διαρκής. Το όφελος από την χρήση της τεχνολογίας από τις αρχές εξυπηρετεί και τον οικονομικό εξορθολογισμό που απαιτείται.[62] Η χρήση των τεχνολογικών μέσων, διασφαλίζει και την καλύτερη ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών σε συντομότερο χρόνο. Υποδειγματικές, σ' αυτό τον τομέα είναι οι υπηρεσίες έκδοσης διαβατηρίων, η δίωξη ηλεκτρονικού εγκλήματος και η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών.

Η ύπαρξη εσωτερικής ιεραρχίας, και η δημιουργία σχέσεων που υπάρχουν σε οργανισμούς με τέτοια οργάνωση, καθώς και η κατανομή των αρμοδιοτήτων,

---

[61] Ειδικότερες αναφορές στο, Σ. Αλεξιάδης, *Ανακριτική*, Τόμος Ά, 6η Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006, σελ. 122-26

[62] Βλ. σχ. Χ. Ζαραφωνίτου, *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2004, σσ. 157-8

παραπέμπει σε μια οργάνωση γραφειοκρατικού τύπου.[63] Οι αποφάσεις σ' αυτά τα συστήματα λαμβάνονται βάσει ενός συστήματος αξιών που παγιώνεται κατά την ίδρυση αυτών των οργανώσεων και σχετίζεται με την νομιμοποίηση των ενεργειών τους στην κοινή γνώμη.[64] Το ίδιο ισχύει και με τους ποινικούς κανόνες τους οποίους καλούνται να εφαρμόσουν.[65]

Η πίεση της κοινής γνώμης τόσο σε συγκεκριμένες υποθέσεις (ναρκωτικών, εξαφάνισης προσώπου, κλπ.), μπορεί να είναι πολύ μεγάλη και επηρεάζει όπως είναι φυσικό τις προσπάθειες των αρχών.[66] Συχνά, λόγω της φύσης της εργασίας και την ένταξη σ' ένα κλειστό σύστημα, αναπτύσσονται συμπεριφορές υποκουλτούρας, με την έννοια του υποσυστήματος συμπεριφοράς.[67] Σ' αυτή οφείλεται και η αίσθηση απόστασης από τον πολίτη και τα προβλήματα του. Ένα από αυτά είναι και το θέμα αποδοχής της μήνυσης, η οποία αφορά στις περιπτώσεις της έγκλησης για τον αν μπορεί να στοιχειοθετηθεί ή όχι το αδίκημα, μιας και κάθε συμπεριφορά που μπορεί να καταγγέλλει κάποιος μπορεί να μην είναι παράνομη παρόλο που μπορεί να προκαλεί ενόχληση στον καταγγέλλοντα. Ωστόσο, την στιγμή που στην χώρα μας ισχύει η αρχή της νομιμότητας, αυτή δρά περιοριστικά στο κατά πόσο έχει ευχέρεια το αστυνομικό όργανο να μην προχωρήσει σε αποδοχή της. Στις χώρες που ισχύει η αρχή της σκοπιμότητας, η αποδοχή της εξαρτάται από στάση του αστυνομικού και την κοινωνική θέση του καταγγέλλοντα.[68] Μετά την αποδοχή της μήνυσης (ή της έγκλησης) απο την αστυνομία, ξεκινά η διαδικασία της εξιχνίασης. Αυτή, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την φύση του αδικήματος, με τα εγκλήματα βίας, να έχουν μεγαλύτερο βαθμό εξιχνίασης από τα υπόλοιπα είδη εγκλημάτων (π.χ. τα εγκλήματα

---

[63] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994, σελ. 215

[64] Ο.π. σελ. 215

[65] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, Αθήνα, 2002, σελ. 37

[66] Ο.π.π., σελ. 216 και 217

[67] Ο.π., σελ. 216

[68] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνιολογία του Ποινικού Δικαίου και των Θεσμών Ποινικής Δικαιοσύνης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999, σελ. 155

κατά της ιδιοκτησίας). Αυτό πιθανόν να συμβαίνει εξ' αιτίας της ιδιαίτερης απαξίας που έχουν τα πρώτα σε συνδυασμό με το γεγονός ότι αυτά είναι περισσότερο εμφανή.[69]

Κατά τον έλεγχο, στην επιλογή και διερεύνηση των υπόπτων ατόμων για συμπεριφορές που σχετίζονται με την πιθανή διάπραξη ενός αδικήματος, η διεθνής εμπειρία διδάσκει, ότι υπάρχει επιλεκτικότητα στην επιλογή των υπόπτων, που συνήθως βασίζονται σε κοινωνικά στερεότυπα και σε άτυπους επαγγελματικούς κανόνες ή στην εμπειρία των υπαλλήλων.[70] Εντούτοις, η επιλεκτική πρακτική που χρησιμοποιεί η αστυνομία και συγκεκριμένα η «διακριτική ευχέρεια» κατά την άσκηση των καθηκόντων μπορεί να βοηθήσει στην αποφόρτιση του Σ.Α.Π.Δ.[71] Ειδικά, σ' αυτή την κατεύθυνση ο χαρακτήρας της συμφιλίωσης και διαιτησίας που μπορεί να επιδείξει ο αστυνομικός, είτε αφορά αυτόν που επιλαμβάνεται σε ένα περιστατικό κατά την διάρκεια της περιπολίας είτε τον Αξιωματικό Υπηρεσίας σε ένα τμήμα, μπορεί να αποφορτίσει την ένταση της στιγμής και να κατευθύνει την επίλυση της διαφοράς σε εξωποινικά μέτρα,[72] υπό την επιφύλαξη ότι λειτουργεί μέσα στα πλαίσια που καθορίζει η αρχή της νομιμότητας (τουλάχιστον στην χώρα μας). Ανάλογα ισχύουν και για την εισαγγελική αρχή και σε κάποιο βαθμό ευθύνεται και για την υπερφόρτωση του Σ.Α.Π.Δ., σε όλες τις βαθμίδες του. Ωστόσο, έχουν γίνει προσπάθειες για την αποφόρτιση του με τη θέσπιση παραβόλων (κυρίως για τα κατ' έγκληση τελούμενα αδικήματα) και αναμένονται έρευνες να δείξουν κατά πόσο έχουν συμβάλλει στην μείωση των καταγγελιών αυτού του τύπου. Ωστόσο, οι καταγγελίες των πολιτών, αποτελούν τον κυριότερο τροφοδότη του Σ.Α.Π.Δ., είτε αφορά την καταγγελία στην αστυνομία, είτε στις εισαγγελικές αρχές.

Η επιστήμη ή η τεχνική που ασχολείται με τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι αρχές για την έρευνα ενός εγκλήματος και την ταυτοποίηση ενός δράστη ονομάζεται Ανακριτική. Η έρευνα της καταγγελίας ενός αδικήματος (κατ' έγκληση ή αυτεπάγγελτα διωκόμενου) από την αστυνομία, ενεργούν οι γενικοί ανακριτικοί υπάλληλοι (άρθ. 33 Κ.Π.Δ.), το αστυνομικό προσωπικό που έχει εκπαιδευτεί γι' αυτό

---

[69] Ο.π., σελ. 228 και 229

[70] Ο.π., σελ. 154 και 155

[71] Βλ. σχ., Χ. Ζαραφωνίτου, *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2004, σελ. 153

[72] Ο.π., σσ. 170-71

και χαρακτηρίζονται μετά την αποφοίτηση τους από την Σχολή (Αστυφυλάκων ή και την Αξιωματικών), ως «ανακριτικοί υπάλληλοι». Αυτοί αναλαμβάνουν την συλλογή των απαραίτητων για τη δικογραφία στοιχείων, την προανάκριση του κατηγορουμένου, την λήψη κατάθεσης από τους μάρτυρες, κλπ., καθήκοντα της αρμοδιότητας τους. Όσον αφορά την εκπαίδευση τους αυτή είναι συνεχής και περιλαμβάνει, μετεκπαιδεύσεις, και επιμορφώσεις. Στους βαθμοφόρους (Ανθυπαστυνόμους), προβλέπεται κατόπιν εξετάσεων η επιμόρφωση τους στο Τμήμα Επιμόρφωσης Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων (Τ.Ε.Μ.Α.).[73] Οι αστυνομικοί ανακριτικοί υπάλληλοι, πρέπει να είναι ιδιαίτερα επιμελείς κατά την συλλογή των αποδεικτικών μέσων, υπάρχουν δε γι' αυτό ασφαλιστικές δικλείδες, όμως χρειάζεται και η προσωπική κινητοποίηση.[74] Οι αστυνομικοί, λόγω της φύσεως του επαγγέλματος, ενδέχεται να δέχονται πιέσεις και απειλές όσον αφορά το έργο τους (κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά από εγκληματικές οργανώσεις), για το λόγο αυτό παρέχεται προστασία, μέσω διαφόρων μέτρων.[75] Όσον αφορά την ταυτοποίηση των δραστών χρησιμοποιούνται μέθοδοι που μπορούν να βοηθήσουν σ' αυτή, όπως είναι η δακτυλοσκοπική μέθοδος,[76] η έρευνα γενετικού υλικού (D.N.A.), η οποία διενεργείται από την Δ.Ε.Ε. και το εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό που υπηρετεί σ' αυτήν, καθώς και άλλου είδους έρευνες και ερευνητικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από την αστυνομία και τις ειδικές υπηρεσίες της, όπως είναι, η διακριτική παρακολούθηση, η έρευνα του τόπου του εγκλήματος, κλπ., καθώς και οι ειδικές ανακριτικές πράξεις, όπως η ανακριτική διείσδυση, οι ελεγχόμενες μεταφορές, η άρση του απορρήτου των ανταποκρίσεων, και η συσχέτιση ή συνδυασμός δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τις επιφυλάξεις που μπορεί να υπάρχουν για την καθεμιά από αυτές.[77] Η αυτοψία, του χώρου του εγκλήματος, γίνεται για την άντληση στοιχείων που μπορεί να βοηθήσουν την ανάκριση και την εξιχνίαση ενός εγκλήματος βάσει των όρων που επιβάλλει η

---

[73] Βλ. σχ., Σ. Αλεξιάδης, *Ανακριτική*, Τόμος Ά, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006, σσ. 126-27

[74] Ο.π., σελ. 157

[75] Ο.π., σσ. 127-28, κυρίως αστυνομικά μέτρα προφύλαξης.

[76] Ο.π., σελ. 175 κ.ε.

[77] Ο.π., σελ. 211 κ.ε., όπου αναλύονται η καθεμιά από αυτές με τα πλεονεκτήματα και τις επιφυλάξεις ως προς την χρήση τους από την αρχή.

Ποινική Δικονομία. [78] Η συνδρομή της Γενετικής και της τεχνολογίας έχουν βοηθήσει αρκετά το έργο των αρχών ενώ εξασφαλίζουν και ικανό βαθμό αντικειμενικότητας στα πορίσματα των ερευνών που βασίζονται σ' αυτά δρώντας έτσι ενισχυτικά στον τομέα όχι μόνο της εξιχνίασης αλλά και της διασφάλισης και προστασίας των δικαιωμάτων του πιθανού δράστη και εν συνεχεία αν υπάρξουν ικανές αποδείξεις και του κατηγορουμένου, αποκλείοντας τον κατ' αρχήν από μια άδικη δίωξη ή επιβεβαιώνοντας ότι πρόκειται για τον δράστη μις άδικης πράξης. Εντούτοις η λήψη γενετικού υλικού προκαλεί ορισμένες ενστάσεις που έχουν να κάνουν με τους σκοπούς και τα όρια της.[79] Σημαντική στο έργο της εξιχνίασης είναι και η συνδρομή της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας αλλά και της Γραφολογίας, με την τελευταία να αποδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική σε υποθέσεις που χρειάζεται η εξέταση του γραφολογικού χαρακτήρα σε ένα έγγραφο ή το κάτω από ποιες συνθήκες γράφτηκε ένα έγγραφο.[80] Οι κατηγορίες αυτές υπάγονται στην έννοια της πραγματογνωμοσύνης, όπως και η ψυχιατρική και άλλες πραγματογνωμοσύνες. Τέλος, σημαντική είναι και η εξέταση των μαρτύρων, ειδικά σε περιπτώσεις που δεν μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα απο άλλη πηγή.[81] Ανάλογες είναι και οι εξελίξεις στο χώρο της βαλλιστικής, η οποία αποκτά ιδιαίτερη σημασία ιδιαίτερα όσον αφορά την εξιχνίαση εγκληματικών ομάδων οι οποίες χρησιμοποιούν όπλα για την διάπραξη αδικημάτων τα οποία απαιτούν χρήση αυτής της μορφής βίας, αλλά και μεμονωμένες πράξεις αυτού του είδους από ιδιώτες (κυρίως ανθρωποκτονίες, άσκοποι πυροβολισμοί, κλπ.).[82] Η προστασία των αστυνομικών κατά την τέλεση των καθηκόντων τους είναι ιδιαίτερα σημαντική, και φυσικά ανάλογη του κινδύνου τον οποίο αντιμετωπίζουν, ιδιαίτερα από κυκλώματα εγκληματιών και από βίαιους παραβάτες ή παραβάτες εγκλημάτων του «λευκού περιλαιμίου», οι οποίοι διαθέτουν ισχύ.

Ένα παράγωγο μάλιστα της έντονης παρουσίας της αστυνομίας, το οποίο συμβάλλει στην αύξηση των καταγγελιών των πολιτών (δρά δηλαδή ενθαρρυντικά ως

[78] Ο.π., σελ. 224 κ.ε.

[79] Ο.π., σελ. 253 κ.ε.

[80] Ο.π., σελ. 264 κ.ε.

[81] Ο.π., σελ. 362 κ.ε.

[82] Ο.π., σελ. 286 κ.ε.

προς την έκφραση της καταγγελίας στην αρχή εξαλείφοντας ενδεχόμενες αναστολές από πλευράς του πολίτη).[83] Ο βαθμός συνεργασίας με τους πολίτες, είτε ως καταγγέλλοντες- θύματα είτε ως μάρτυρες σε περιστατικά επηρεάζει την εξιχνίαση μιας παράνομης πράξης μιας και οι ζωτικές πληροφορίες που ενδέχεται να έχουν μπορεί να μην αξιοποιηθούν. Γι' αυτό δίνεται βάρος από πλευράς αστυνομίας στην ενίσχυση της εικόνας της στο κοινό, έχουν δε γίνει σχετικές έρευνες (σε χώρες του εξωτερικού), που αφορούν την γνώμη των πολιτών για την αστυνομία και αφορούν τον τρόπο δράσης της και την αποτελεσματικότητα της.[84] Ανάλογα ισχύουν και για την προστασία των μαρτύρων, ειδικά σε υποθέσεις που έχουν να κάνουν με οργανωμένο έγκλημα, όπου οι απειλές για την ζωή σε περιπτώσεις όπου δεν μπορεί να βρεθεί άλλο μέσο για την στοιχειοθέτηση του κατηγορητηρίου ή ο μάρτυρας αποτελεί πρώην στέλεχος της εγκληματικής οργάνωσης.[85]

Πέραν των αρμοδιοτήτων, τις οποίες καλείται να φέρει εις πέρας η αστυνομία ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στην εικόνα που έχει ο αστυνομικός για την υπηρεσία του, καθώς και η άποψη που έχει το κοινό γι' αυτούς. Χαρακτηριστικές είναι οι σχετικές έρευνες. Η αποτελεσματικότητα τους και η άποψη το κοινό εξαρτάται από την χώρα στην οποία βρίσκονται. Όσον αφορά τον Έλληνα αστυνομικό, αυτός θεωρεί τον εαυτό του μια συγκροτημένη προσωπικότητα, το κοινό εχθρικό στην πλειονότητα των περιπτώσεων και αρκετά αποτελεσματικό στο έργο που του έχει ανατεθεί.[86] Στην κατεύθυνση των στάσεων του κοινού, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της αστυνομίας και μάλιστα στον βασικό ρόλο της περιπολίας, το κοινό (των Η.Π.Α.), θεωρεί ότι αυτή δρά θετικά και η επιθετική στρατηγική καθώς και η αύξηση τους εγκληματοπροληπτικά.[87] Στις αρμοδιότητες της τροχαίας αστυνόμευσης, ιδιαίτερα στον τομέα ελέγχου της οδικής κυκλοφορίας και της τροχαίας ασφάλειας, η χρήση της τεχνολογίας (συσκευές μέτρησης της ταχύτητας, βεβαίωση παραβάσεων από αυτόματα φωτογραφικά ραντάρ ταχύτητας), υποβοηθούν το ένστολο προσωπικό στον έλεγχο,

---

[83] Ο.π.π., σελ. 228

[84] Ο.π., σσ. 162-64

[85] Ο.π., σελ. 383 κ.ε., ειδικά για την ελληνική περίπτωση που αφορά την προστασία μαρτύρων, βλ. σελ. 392 κ.ε.

[86] Ο.π., σσ. 168-69

[87] Ο.π., σσ. 159-60

εξασφαλίζουν πλήρη αντικειμενικότητα στην καταγραφή της τελεσθείσας παράβασης και εξοικονομούν προσωπικό που μπορεί να διατεθεί σε άλλες δράσεις.

Σημαντική, είναι και η συνδρομή των αστυνομικών (ιδιαίτερα της περιπολίας), σε περιστατικά ως πρώτοι ανταποκριτές (first responders), οι οποίοι εκτός από την αντιμετώπιση περιστατικών που συνδέονται άμεσα με το έγκλημα, αναλαμβάνουν εκ των πραγμάτων και την επίλυση περιστατικών τα οποία δεν σχετίζονται μ' αυτό, όμως σχετίζονται με γενικότερες προσβολές και αυτοπροσβολές (π.χ. αποτροπή αυτοκτονίας, παροχή βοήθειας, κλπ.), ελλείψει πολλές φορές της παρουσίας ή ακόμη και ύπαρξης σχετικών φορέων. Αυτό, μάλιστα το ενισχύουν και τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών που αφορούν τη στάση των πολιτών (εν προκειμένω στο Québec).[88] Ωστόσο, υπάρχουν ενστάσεις στο κατά πόσον δύναται ένας φορέας, όπως η αστυνομία να υποκαταστήσει ή να συμπληρώσει άλλους κοινωνικούς φορείς, ιδιαίτερα αυτούς του παραποινικού τομέα, αλλά και του περιποινικού, όταν υπάρχει υποχρηματοδότηση του και τους όποιους κινδύνους ενδεχομένως συνεπάγεται η επέκταση του ποινικού τομέα σε χώρους που δεν ανήκαν στην αρμοδιότητα του.[89] Η επέκταση των δραστηριοτήτων του ιδιωτικού τομέα σε υπηρεσίες φύλαξης αλλά και σε άλλους τομείς που έχουν να κάνουν με αρμοδιότητες που ανήκαν αποκλειστικά στο κράτος, δείχνει την πίεση που ασκεί η κοινωνία στο αίτημα για ασφάλεια, αλλά και την ισχύ των στρωμάτων τα οποία μπορούν να καταφύγουν στην ιδιωτική προστασία, την ώρα που τα μεσαία στρώματα καταφεύγουν (όσα έχουν την δυνατότητα κυρίως σε μέτρα περιστασιακής πρόληψης) στην δημόσια αστυνομία και στην πρόληψη που λαμβάνεται από το κράτος.[90] Έμφαση δίνεται και στην κοινοτική πρόληψη καθώς και στη σημασία που έχει η δραστηριοποίηση της κοινωνίας των πολιτών, την στιγμή που στον

---

[88] Ο.π., σελ. 163

[89] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, Αθήνα, 2002, σσ. 56-7

[90] Βλ. σχ., D. Garland, *The Culture of Control*, The Chicago University Press, 2001, pp. 204-5, στο τέλος αυτού του έργου του ο Garland, αναφέρει τις πιθανές εξελίξεις που μπορεί να έχει ο κοινωνικός έλεγχος τα χρόνια που θα ακολουθήσουν. Από την μια η εικόνα μιας νέο-φεουδαρχίας με κλειστές κοινότητες, έλεγχος εισόδου, περιστασιακή πρόληψη με ιδιωτικές οχυρώσεις που παραπέμπουν στην εποχή του Μεσαίωνα και από την άλλη η κρίση της κοστοβόρας (οικονομικά, κοινωνικά και ψυχολογικά) της μαζικής φυλάκισης και του αποκλεισμού που υπάρχει στα φιλελεύθερα κράτη, που μπορούν ακόμη να επιλέγουν την πολιτική του «νόμου και της τάξης», σε μια εποχή «μαζικής δημοκρατίας» για να θυμηθούμε τον Π. Κονδύλη, στην οποία το κοινό δεν είναι το πειθήνιο κοινό παλαιότερων εποχών που υπακούει στις εντολές του ηγεμόνα, αλλά πρόκειται για κοινό το οποίο έχει απαιτήσεις και απαιτεί μέρος της κρατικού ελέγχου για να διαχειριστεί τα προβλήματα σε τοπικό επίπεδο. Αυτή είναι και η κατεύθυνση του problem oriented policing, που είδαμε και σε άλλο μέρος της εργασίας μας.

Ευρωπαϊκό χώρο, η εναρμόνιση με κοινοτικές οδηγίες και γενικότερα η «ενοποίηση» ασκεί πιέσεις στις εθνικές αστυνομίες (κυρίως όσον αφορά την αρμοδιότητα της), ενώ παράλληλα της δίνει νέες δυνατότητες συνεργασίες και με άλλες αστυνομίες στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο όπως θα δούμε και σε άλλο μέρος της εργασίας μας.

Η ενδυνάμωση του ιδιωτικού τομέα δεν είναι κάτι τυχαίο ή συγκυριακό. Σχετίζεται με την γενικότερη κανονιστική κρίση της ηγεμονίας του κράτους, την απόσυρση του από υποχρεώσεις που εξασφάλιζαν (ή τουλάχιστον προσπαθούσαν να εξασφαλίσουν) το αγαθό της ασφάλειας, για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του κράτους στο οποίο ασκούσαν τον έλεγχο. Στο επίπεδο των λόγων, αυτό αιτιάται με αναφορά στην μείωση του κόστους για τον φορολογούμενο και στην διοχέτευση των πόρων (ανθρώπινων και υλικών) του κράτους σε νέους τομείς του εγκλήματος (οργανωμένη, ηλεκτρονική και εν' γένει οικονομική εγκληματικότητα) καθώς και σε παλαιότερες μορφές οι οποίες στα πλαίσια της εποχής της μετα-νεωτερικότητας έχουν λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις και χαρακτηρίζονται μεγάλες απειλές (ναρκωτικά, τρομοκρατία, αφήνοντας παράλληλα ελεύθερο το χώρο της ασφάλειας (ζωής και ιδιοκτησίας) στον ιδιωτικό τομέα. Η στόχευση του κράτους δείχνει να παραμένει η εξασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης μέσω της δημόσιας δύναμης, δίνει όμως παράλληλα μέρος της κυριαρχίας του τόσο σε διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς όσο και σε ιδιωτικούς και κοινοτικούς οργανισμούς που βρίσκονται στην επικράτεια του. Η έννοια της επικράτειας, στην οποία βρίσκει ισχύ η αρχή της «εδαφικότητας»[91] ανήκει στον πυρήνα της εδαφικής κυριαρχίας του κράτους, δέχεται ισχυρές πιέσεις τόσο σε επίπεδο διεθνών οργανισμών (όπου αυτή διευρύνεται), όσο και σε κρατικό επίπεδο (κυρίως παραχώρηση μέρους της σε ιδιωτικούς φορείς). Η αστυνομία, τόσο ως κατεξοχήν πρώτος φορέας εισαγωγής στο Σ.Α.Π.Δ., όσο και ως φορέας διατήρησης της τάξης και της ασφάλειας στο εσωτερικό του κράτους, ακολουθεί τις γενικότερες εξελίξεις που περιγράψαμε ως μέρος της κοινωνίας στην οποία ανήκει την ίδια στιγμή που τα προβλήματα τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει δοκιμάζουν την ίδια την αντοχή της υφιστάμενης δομής της.

[91] Όπως ορίζεται στα άρθρα 5-9 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα και ιδιαίτερα στο Αρθρ. 5§1 Π.Κ.

Ανάλυση της έννοιας της λογοδοσίας (Accountability) σε εθνικό επίπεδο

Σχέση λογοδοσίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Ένα από τα αιτήματα της μετανεωτερικής κοινωνίας είναι και η «λογοδοσία» (accountability)[92], κάθε αρχής, δημόσιου φορέα και οργανισμού, ο οποίος πράττει, δημιουργεί αποτελέσματα σε διάφορους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας (διοικητικά, οικονομικά, κλπ.). Σε εθνικό επίπεδο, η έννοια του να λογοδοτεί κάποιος για τις πράξεις του, περιλαμβάνει μια ευρεία σειρά πράξεων που ξεκινούν από τον πυρήνα της ηθικής ευθύνης απέναντι στον εαυτό του, επεκτείνεται στο κοινωνικό επίπεδο διαπερνώντας όπως είναι φυσικό και το εγκληματικό φαινόμενο (παραβίαση του κανόνα και επιβολή τιμωρίας), καταλήγοντας στην ευθύνη μεγάλων οργανισμών (κρατικών, πολιτικών, υπερεθνικών και διεθνικών δομών) και οργανώσεων (ιδιωτικών, φορέων της «κοινωνίας των πολιτών», κλπ). Ο έλεγχος, περιλαμβάνει και τον δημοκρατικό έλεγχο των αποφάσεων των ανωτέρω φορέων από τους πολίτες και αποκτά ιδιαίτερη σημασία στην αποχή μας λόγω της ανευθυνότητας (με την νομική έννοια του όρου) δομών (λχ, ΕΕ) και οργανώσεων (λχ., οι λεγόμενες «ανεξάρτητες αρχές»), εκ των οποίων ,οι πρώτες λειτουργούν μέσω της σε ελάχιστο βαθμό νομιμοποιημένης δημοκρατικής αντιπροσώπευσης και οι δεύτερες δεν ελέγχονται από παραδοσιακούς φορείς του κράτους (σε όλο το εύρος τω δραστηριοτήτων τους), όπως είναι ο θεσμός της ποινικής δικαιοσύνης. Ο λόγος, για τον οποίο μπορεί να χρειαστεί να δώσουν εξηγήσεις οι αρχές του εθνικού κράτους αφορά παραβάσεις του γραπτού δικαίου (συμπεριλαμβάνονται όλοι οι γραπτοί νόμοι) που ισχύει στην επικράτεια του, από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του. Πέρα από το εθνικό κράτος υπάρχουν και άλλοι οργανισμοί (ΟΗΕ, ΕΕ, ΟΟΣΑ, ΔΝΤ, ΝΑΤΟ, κλπ.), οι οποίοι τόσο από πλευράς δημοκρατικής αντιπροσωπευτικότητας φαίνεται να υστερούν, όσο και από πλευράς «λογοδοσίας» τόσο σε επίπεδο ελέγχου από εθνικά κράτη όσο και από διεθνείς θεσμούς δικαιοσύνης (ΕΔΔΑ, ΔΠΔΧάγης).

Οι περισσότερες παραβάσεις τόσο των εθνικών κρατών όσο και διεθνών οργανισμών αφορούν πράξεις ή παραλείψεις αυτών σ' αυτά που πολύ γενικά

[92] Ο όρος αυτός, περιλαμβάνει τον έλεγχο, την ενημέρωση, την ανάληψη ευθύνης για ενέργειες και παραλήψεις, οργανισμών και φορέων του δημόσιου τομέα, κρατικών υπηρεσιών, ΜΚΟ και άλλων οργανώσεων της «κοινωνίας των πολιτών», ακόμη και κρατών αλλά και υπερεθνικών δομών (Ε.Ε., ΔΝΤ, κ.α.), με άλλα λόγια την ανάληψη της υπαιτιότητας από τον υπεύθυνο όποιος και αν είναι αυτός και επεκτείνεται σε όλο το φάσμα δραστηριοτήτων που αναπτύσσει αυτός.

ονομάζονται «ανθρώπινα δικαιώματα»[93]. Η ερμηνεία αυτού του όρου και οι προσπάθειες γι' αυτό, καθορίζουν το περιεχόμενο που θα λάβουν αυτά τόσο στο πλαίσιο του εθνικού κράτους όσο και σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Το επίπεδο προστασίας που παρέχεται ποικίλλει και στα τρία επίπεδα και σχετίζεται και με την θέση του ατόμου ή του οργανισμού ως σύνολο, στην εθνική, την περιφερειακή και την παγκόσμια κοινωνία. Η ιστορική εξέλιξη των κοινωνιών επηρέασε τόσο τα δικαιώματα του ανθρώπου όσο και την προστασία τους. Η άνοδος της αστικής τάξης σ' ολόκληρη την Ευρώπη, με την κρίση στο θεσμό της Φεουδαρχίας και την διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού, ασκούν τεράστιες πιέσεις στο Δεσποτικό οικοδόμημα των Μέσων Χρόνων, το οποίο ραγίζει το 1776 στην Αμερικανική Ήπειρο και καταρρέει στην Γαλλία το 1789. Η πρώτη διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (επρόκειτο κυρίως για ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες), έρχεται με την Γαλλική Επανάσταση του 1789, η οποία αντλούσε έμπνευση από την διακήρυξη της Αμερικανικής Επανάστασης του 1776 και από τη γενικότερη φιλοσοφία του Διαφωτισμού (J.J. Rousseau, Montesquieu, J. Locke, κλπ.), με την Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη του ιδίου έτους, η οποία σημειώνει το τέλος του Παλαιού Καθεστώτος και την αρχή μιας νέας περιόδου. Η διακήρυξη αποτελεί σήμερα ένα από σημεία αναφοράς των θεσμικών κειμένων της Γαλλίας και περιλαμβάνει έναν πρόλογο και 17 άρθρα που αναφέρονται σε διατάξεις που αφορούν στο άτομο και το Έθνος (Πολιτεία). Τα χαρακτηρίζει ως «*φυσικά και απαράγραπτα*» δικαιώματα στα οποία συμπεριλαμβάνει τα δικαιώματα της ελευθερίας, της ιδιοκτησίας, της ασφάλεια και της αντίσταση στη βία και την αυθαιρεσία. Η Διακήρυξη αναγνωρίζει επίσης την ισότητα απέναντι στο νόμο και τη δικαιοσύνη, ενώ δηλώνει την αρχή της διάκρισης των

[93] Ο ιδιαίτερα φορτισμένος αυτός όρος περιλαμβάνει πλήθος «εννόμων αγαθών» και δικαιωμάτων όπως είναι τα ατομικά και πολιτικά, τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά δικαιώματα τα οποία αναγνωρίζονται και προστατεύονται σε εθνικό επίπεδο και τέλος, τα δικαιώματα αλληλεγγύης. Αρκετά από τα δικαιώματα αυτά προστατεύονται και σε παγκόσμιο επίπεδο, από την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ο.Η.Ε. (1948), καθώς και σε περιφερειακό από την Χ.Θ.Δ. της Ε.Ε. και τα πρωτόκολλα της ΕΣΔΑ. Η εμφάνιση του όρου τοποθετείται χρονικά μετά το τέλος του Ά Π.Π., με την εμφάνιση του διπολικού κόσμου, και την ανάγκη αντιμετώπισης από τα δυτικά κράτη, αρχικά σε ιδεολογικό επίπεδο, του κομμουνισμού, αλλά εν' συνεχεία σε επίπεδο «λόγων», έγιναν όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Π. Κονδύλης, «*η lingua franca, ο μεγάλος ιδεολογικός κοινός παρονομαστής αυτής της παγκόσμιας κοινωνίας*», στην οποία η κάθε πλευρά τα επικαλείται αγωνιζόμενη «*για την επικράτηση της δικής της ερμηνείας αυτών των αρχών και εναντίον όλων των άλλων ερμηνειών*», σε διεθνές επίπεδο, ενώ σε κρατικό μπορούν να δοθούν βεβαιώσεις τήρησης του αποκλειστικά στα πλαίσια της κρατικής ισχύος που επιβάλλεται εντός της επικράτειας της, ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο τα ανθρώπινα δικαιώματα για να γίνονται σεβαστά ως τέτοια «*θα μπορούσε να δώσει μονάχα η ανθρωπότητα ως συντεταγμένο και ενιαίο πολιτικό υποκείμενο*». Βλ. σχ., Π. Κονδύλης, *Πλανητική πολιτική μετά τον ψυχρό πόλεμο*, Θεμέλιο, 2011, σελ. 125 και 126.

εξουσιών.[94] Ο χαρακτήρας αυτών των δικαιωμάτων (ατομικών και πολιτικών), έχει «αμυντικό» περιεχόμενο, καθώς εκφράζει την ανάγκη της προστασίας του (ανίσχυρου) ατόμου απέναντι στην απολυταρχική εξουσία που υπήρχε τότε, αλλά και της γενικότερης αυθαιρεσίας του κράτους. Η προστασία των δικαιωμάτων αυτού προβλέπεται στα περισσότερα Συντάγματα του κόσμου, συμπεριλαμβανομένου και του Ελληνικού, το οποίο προστατεύει, λχ. την προσωπική ελευθερία (Άρθρ. 5§3), την ασφάλεια (Άρθρ. 6), το οικιακό άσυλο (Άρθρ. 9), και λοιπές ελευθερίες και δικαιώματα. Μετά την Γαλλική Επανάσταση, η αναβαθμισμένη θέση της αστικής τάξης παγιώνεται στις περισσότερες χώρες και ο δυτικός τρόπος παραγωγής διαδίδεται παντού. Η ανισοκατανομή όμως του παραγόμενου πλούτου, προκαλεί αγώνες από το νεοσύστατο εργατικό κίνημα. Τότε κάνουν την εμφάνιση τους δικαιώματα, όπως είναι τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα. Αυτά αποκρυσταλλώνουν την μετατόπιση της ισχύος με τις διεκδικήσεις του εργατικού κινήματος εν' μέρει να γίνονται δεκτά από την πλευρά των κεφαλαιούχων, με το κράτος να προστατεύει αρκετά από αυτά, χωρείς όμως να υπάρχει κάποιο μέτρο εξαναγκασμού για την πλήρη εφαρμογή τους σε κάθε χώρο (λχ., το δικαίωμα στην εργασία παρότι προστατεύεται από το Άρθρο 22 του Συντάγματος, δεν υπάρχει κάποιος εξαναγκασμός από πλευράς Πολιτείας ούτως ώστε αυτό να εξασφαλίζεται για όλους τους πολίτες που επιθυμούν να εργαστούν). Με το τέλος του΄Β Π.Π., εμφανίζεται μια νέα μορφή δικαιωμάτων, τα λεγόμενα δικαιώματα «αλληλεγγύης», τα οποία συμπίπτουν χρονικά με την ίδρυση του ΟΗΕ και την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1948, τα οποία επηρεάζονται από τις εξελίξεις που ακολούθησαν το τέλος του πολέμου, με την δημιουργία ενός διπολικού κόσμου και την θέληση του ανθρώπου να ζει σε ειρηνικό περιβάλλον, την πυρηνική απειλή με τον τονισμό του ανωτέρου δικαιώματος, αλλά και άλλων λχ., για καθαρό περιβάλλον, της θρησκευτικής ελευθερίας, κλπ. Με την κατάρρευση του κομμουνισμού, την διάλυση του διπολικού συστήματος και την εμφάνιση του πολυπολικού, η εξάπλωση περιφερειακών συγκρούσεων, οι οικολογικές καταστροφές, οι μεγάλες μεταναστεύσεις από χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου στις χώρες του ανεπτυγμένου, δημιουργούν νέες προκλήσεις για τα κράτη, καθώς αυτά τα δικαιώματα τα οποία επαγγέλλονταν τα προηγούμενα χρόνια τώρα δείχνουν να στρέφονται εναντίον τους από τις εξελίξεις στον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας,

[94] Βλ. σχ., καθώς και το σύνολο των άρθρων της Διακήρυξης, στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα της Γαλλικής Πρεσβείας στην Ελλάδα, ιδιαίτερα στο: http://www.ambafrance-gr.org

ενώ τυχόν αλλαγές στους μηχανισμούς «αποκλεισμού» και «ένταξης» τόσο των κυρίαρχων κρατών, όσο και περιφερειακών οργανισμών συνεργασίας (στην περίπτωση μας, η ΕΕ), με την «*απεριόριστη εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλ. μια νομικά διασφαλισμένη αναγωγή των ανθρώπων στην ανθρώπινη ιδιότητα τους και μόνο, χωρίς να λαμβάνεται καθόλου υπ' όψιν η εθνικότητα ή η υπηκοότητα, θα συνεπέφερε αυτόματα την κατάργηση του κυρίαρχου κράτους και όλων των φραγμών στην ελευθερία κινήσεως και εγκαταστάσεως*», όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Π. Κονδύλης.[95] Ανάλογο. Όπως θα δούμε στην συνέχεια ισχύει στην περίπτωση της ΕΕ, συγκεκριμένα στον τομέα των αστικών και πολιτικών δικαιωμάτων, με την θέσπιση της «ιθαγένειας της ένωσης», με την αναθεώρηση της Συνθήκης της ΕΕ στο Άμστερνταμ, την ελλιπή κατοχύρωση των δικαιωμάτων αυτών στους υπηκόους τρίτων χωρών, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων.[96] Σχετικά μ' αυτό το ζήτημα θα επανέλθουμε σε άλλο σημείο. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η εξασφάλιση των δικαιωμάτων που μας απασχολούν, η ύπαρξη του άναρχου χαρακτήρα των διεθνών σχέσεων λόγω των διαφορών στην ισχύ του κάθε κράτους και η απουσία ενός διεθνούς οργανισμού που θα διαθέτει δική του δύναμη επιβολής, σε συνδυασμό με την «σπάνη των αγαθών» (scarcity), καθώς και τις πολιτισμικές και πολιτιστικές διαφορές, εμποδίζουν την κοινή οριοθέτηση της έννοιας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και καθιστούν τον αγώνα για την «ερμηνεία» τους ένα αόρατο πεδίο μάχης, πολλές φορές όχι μόνο ιδεολογικής.

Η προστασία των δικαιωμάτων που αναφέρθηκαν παραπάνω, εξασφαλίζεται σε τρία επίπεδα. Το πρώτο, από αυτά είναι το εθνικό επίπεδο. Σ' αυτό το επίπεδο όπως προαναφέραμε, τα κράτη εξασφαλίζουν τα δικαιώματα αυτά στο ανώτερο επίπεδο, όπως είναι η κατοχύρωση τους στο Σύνταγμα των κρατών και σε ειδικότερες διατάξεις. Το ελληνικό Σύνταγμα προστατεύει τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα (Άρθρα 4-25), υπο τους περιορισμούς που θέτει η υπηκοότητα και η αρχή της εδαφικότητας. Το δεύτερο επίπεδο προστασίας είναι το περιφερειακό. Στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, το βασικότερο κείμενο προστασίας των δικαιωμάτων αποτελεί η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) ή άλλως «Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών», η οποία

[95] Βλ. σχ., Π. Κονδύλης, *Πλανητική πολιτική μετά τον ψυχρό πόλεμο*, Θεμέλιο, 2011, σελ. 130

[96] Βλ. σχ., Γ. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, 2002, σσ. 144, για τον προβληματισμό σχετικά με την «ιθαγένεια της Ένωσης», 159 σχετικά με τις εξαιρέσεις στους υπηκόους τρίτων χωρών και 139 για τον έλεγχο των πληθυσμιακών μετακινήσεων εντός της ΕΕ.

υπογράφηκε στη Ρώμη το 1950 και περιλαμβάνει 14 συμπληρωματικά Πρωτόκολλα. Τέλος, προστατεύονται και σε παγκόσμιο επίπεδο. Το βασικότερο κείμενο σ' αυτό το επίπεδο είναι όπως είδαμε παραπάνω η «Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» του ΟΗΕ που υπογράφηκε το 1948.

Προστασία δικαιωμάτων σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο

Σε κάθε επίπεδο προστασίας, υπάρχουν διάφοροι θεσμοί, οργανισμοί και οργανώσεις οι οποίοι φροντίζουν για την τήρηση τους, τον έλεγχο για τυχόν παράβαση τους καθώς και την ενεργοποίηση θεσμών της «κοινωνίας των πολιτών». Οι οποίες πιέζουν για την θεσμοθέτηση και την τήρηση αυτών των δικαιωμάτων. Στο εθνικό επίπεδο, την κύρια ευθύνη έχει το Σ.Α.Π.Δ., το οποίο ελέγχει τις συμπεριφορές που παραβιάζουν τα δικαιώματα αυτά, τις παραπέμπει σε δίκη και τιμωρεί τους ενόχους για τις παραβάσεις αυτών. Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι η εξασφάλιση των δικαιωμάτων από το κράτος ισχύει για το «κράτος δικαίου»[97] . Σε εθνικό επίπεδο, υπάρχουν και οι λεγόμενες «ομάδες πίεσης», οι οποίες μέσω των δικτύων και των σχέσεων τους με το πολιτικό σύστημα και ιδιαίτερα τους φορείς νομοθέτησης μπορούν να πετυχαίνουν την ψήφιση νόμων οι οποίοι προστατεύουν τα δικαιώματα αυτά. Τέτοιοι, είναι οι φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (λχ. σύλλογοι συμπαράστασης κρατουμένων, ΜΚΟ, κλπ.). Αυτοί, ασκούν πίεση για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε υπερεθνικό επίπεδο (είτε περιφερειακό είτε παγκόσμιο). Λειτουργούν δηλαδή ως μοχλοί πίεσης των εθνικών κρατών για τη διεύρυνση δικαιωμάτων των οποίων η ερμηνεία ανήκει σ' αυτά και επιδιώκουν να την επιβάλλουν και σε άλλα. Στο δεύτερο επίπεδο η προστασία εξασφαλίζεται από περιφερειακές ενώσεις κρατών, όπως είναι η ΕΕ, η οποία διαθέτει και Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ), το οποίο δικάζει υποθέσεις παραβάσεων της ΕΣΔΑ. Τέλος, στα πλαίσια της ανεξάρτητης μεσολάβησης μεταξύ κράτους-πολίτη, αναδείχθηκαν φορείς σε εθνικό επίπεδο, όπως είναι ο θεσμός του συνηγόρου του πολίτη και σε περιφερειακό, όπως είναι ο θεσμός του «ευρωπαίου διαμεσολαβητή»[98]. Ο έλεγχος, αφορά τις πράξεις και παραλείψεις του κράτους και

[97] Πρόκειται για το φιλελεύθερο αστικό κράτος το οποίο θέτει περιορισμούς στη δράση του, σέβεται τα δικαιώματα των πολιτών του και συνήθως επικυρώνει αποφάσεις διεθνών οργανισμών οι οποίοι προστατεύουν τα δικαιώματα αυτά.

[98] Βλ. σχ., http://www.ombudsman.europa.eu/el/home.faces., απ' όπου αντιγράφουμε: «*Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής διερευνά καταγγελίες που αφορούν σε περιπτώσεις κακοδιοίκησης στα όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν είστε πολίτης κράτους μέλους της Ένωσης ή διαμένετε σε*

συγκεκριμένα των φορέων που το απαρτίζουν και οι οποίοι είναι δυνατό υποπέσουν σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων (λχ. οι ανακριτικές αρχές ενός κράτους σε παραβιάσεις που σχετίζονται με προσωπικά δεδομένα των πολιτών). Διαπιστώνεται, δηλαδή ότι οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων μπορεί να προέρχονται και από φορείς του κράτους στην προσπάθεια του να αντιμετωπίσει συγκεκριμένες μορφές παραβάσεων, αποτελώντας ένα ισχυρό σήμα κινδύνου για ενδεχομένως μεγαλύτερων απειλών στο προσεχές μέλλον οι οποίες ενδεχομένως να απαιτούν περιστολή κάποιων δικαιωμάτων ή να έρχονται (ακόμη και να παρουσιάζονται αν το αναλύσουμε σε επίπεδο «λόγων»[99]), σε σύγκρουση με άλλα με χαρακτηριστικό το δίλλημα ανάμεσα στο δικαίωμα της «ελευθερίας» από τη μια και της «ασφάλειας» από την άλλη λησμονώντας ότι όποιος δεν μπορεί να έχει το ένα συνήθως χάνει και το άλλο. Η πιο πρόσφατη δοκιμασία του παραπάνω διλλήματος έχει να κάνει με την παράνομη μετανάστευση, η οποία αν είχε εφαρμοστεί οικουμενικά και χωρίς περιορισμούς η ελεύθερη μετακίνηση των προσώπων δεν θα υπήρχε, ο έκτακτος χαρακτήρας όμως που λαμβάνει και η προσπάθεια αντιμετώπισης της από το εθνικό κράτος έχει δείξει ότι επιτρέπει την δημιουργία χώρων στους οποίους ο έλεγχος είναι δυσχερής (λχ. οι χώροι περιορισμού υπόπτων για τρομοκρατικές ενέργειες στο Γκουαντάναμο της Κούβας). Ακόμη πιο δυσχερέστερη είναι η κατάσταση σε περιπτώσεις εκκαθαρίσεων και γενοκτονιών, όπου η αίτηση για άσυλο από κάποιο άλλο κράτος με το οποίο δεν υπάρχει συμφωνία έκδοσης, είναι ζήτημα ζωής θανάτου. Στην περίπτωση που το κράτος ανήκει σε μια ευρύτερη ένωση ή ομοσπονδία κρατών, είναι δυνατό τέτοια ζητήματα να αντιμετωπίζονται σε κεντρικό-περιφερειακό (ενωσιακό) επίπεδο. Τέτοια, είναι και η περίπτωση της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης στην Ευρώπη όπου η Ένωση με την υπογραφή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2003 στο Δουβλίνο της Ιρλανδίας (Δουβλίνο 2), αποφάσισε σχετικά με τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, η οποία προβλέπει την εξέταση της από την πρώτη χώρα υποδοχής. Για περισσότερα επιφυλασσόμαστε σε επόμενο σημείο του έργου μας. Αυτό

κάποιο από τα κράτη μέλη, μπορείτε να υποβάλετε καταγγελία στον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή. Επιχειρήσεις, ενώσεις πολιτών ή άλλα σωματεία, που έχουν την έδρα τους στην Ένωση, έχουν επίσης τη δυνατότητα υποβολής καταγγελίας στο Διαμεσολαβητή».

[99] Το επίπεδο αυτό περιλαμβάνει το ιδεολογικό επίπεδο αιτιολόγησης των πρακτικών που χρησιμοποιούν ή επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν οι αρχές.

που διαπιστώνουμε, είναι πως η υπηκοότητα λειτουργεί ως δικλείδα ασφαλείας τόσο για το εθνικό κράτος το οποίο την χρησιμοποιεί τόσο για να αποκλείσει όσο και να εντάξει άτομα στην σφαίρα του ελέγχου του, όσο και για την ΕΕ, σε περιφερειακό επίπεδο, η οποία με την Σύμβαση Εφαρμογής της Συνθήκης του Σένγκεν, καθορίζει την ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών των κρατών της ΕΕ, με την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων, ενώ παράλληλα με την Συνθήκη της ΕΕ δημιουργείται η «ιθαγένεια της ένωσης», η οποία προϋποθέτει την απόκτηση της ιθαγένειας του κράτους μέλους ενώ ταυτόχρονα την αντιδιαστέλει με αυτή του αλλοδαπού υπηκόου τρίτων χωρών. Όπως γίνεται φανερό για τον πολίτη των τρίτων χωρών δεν ισχύουν τα δικαιώματα τα οποία προϋποθέτουν την απόκτηση της «ιθαγένειας της ένωσης», όπως λχ. τα αστικά τα πολιτικά και τα κοινωνικά, ενώ μπορεί να ισχύουν αυτά που προστατεύονται από κείμενα με διεθνή ισχύ, όπως είναι τα δικαιώματα που αναφέρονται και προστατεύονται από την ΕΣΔΑ και την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Για τα τελευταία τα κράτη είναι υπόλογα σε διεθνείς θεσμούς, όπως είναι το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο που εδρεύει στη Χάγη της Ολλανδίας, καθώς και το ΕΔΔΑ. Στην Ελλάδα, η προσφυγή στο τελευταίο προβλέπεται αφού πρώτα έχει εξαντληθεί όλη η βαθμίδα προσφυγών στην εθνική δικαιοσύνη, για παραβιάσεις που έχουν να κάνουν με τα δικαιώματα που προστατεύονται από την ΕΣΔΑ, η οποία όπως προαναφέραμε έχει ενσωματωθεί στο εθνικό μας δίκαιο. Οι παραβιάσεις των αστικών, κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων είτε από ιδιώτες είτε από το ίδιο το κράτος (τους σχετικούς φορείς του δηλαδή), παραπέμπονται σ' αυτό δικάζονται και τιμωρούνται από αυτό. Αν παρ' ελπίδα ο καταγγέλλων θεωρεί ότι δεν ικανοποιήθηκε μπορεί να καταφύγει στο ΕΔΔΑ, το οποίο μπορεί να καταδικάσει το κράτος μέλος σε σχετική αποζημίωση του παθόντα. Ωστόσο, τα κράτη μέλη δείχνουν διστακτικά στο να εκχωρήσουν αρμοδιότητες, οι οποίες αποτελούν τον στενό πυρήνα της κυριαρχίας του, την οποία ενώ φαίνεται ότι μειώνεται περνώντας σε περιφερειακό επίπεδο, αντίθετα ενισχύεται ως ένα βαθμό αφού η υπηκοότητα διευρύνεται αποκτά βαρύνουσα σημασία και μετατρέπεται από εθνικό σε περιφερειακό στοιχείο το οποίο προστατεύεται και η αίτηση παροχής ασύλου ενός υπηκόου τρίτης χώρας από θέμα ενός κράτους μέλους γίνεται ευρωπαϊκό καθώς η ενδεχόμενη έγκριση του θα έχει επιπτώσεις και για άλλα μέλη. Για ενδεχόμενες παραβιάσεις των αρχών, αρκετές απ' αυτές στην διαδικασία παραπομπής στο ΣΑΠΔ, διαθέτουν μηχανισμούς εντοπισμού έκνομων δραστηριοτήτων των μελών τους, τις υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου (λχ. η υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛΑΣ., κλπ.). Σ' αυτές περιλαμβάνονται και οι

υποθέσεις «διαφθοράς»[100], οι οποίες περιλαμβάνουν παραβάσεις όπως το χρηματισμό υπαλλήλων, την κατάχρηση δημόσιας θέσης, κλπ., οι οποίες όμως, περιορίζουν το φαινόμενο, το οποίο λαμβάνει άλλες διαστάσεις όταν αναχθεί σε υπερεθνικό επίπεδο.[101] Οι περιπτώσεις αυτές, όταν υπάρχει δηλαδή συνέργεια του πολιτικού προσωπικού και ανωτέρων υπαλλήλων του διοικητικού μηχανισμού σε δραστηριότητες που έχουν να κάνουν λόγου χάρη με το οργανωμένο έγκλημα, ιδιαίτερα σε υποθέσεις διακίνησης παράνομης διακίνησης μεταναστών και εμπορίας ανθρώπων, παράνομου βιολογικού υλικού και όπλων, με την προσφορά πληροφοριών, τεχνογνωσίας, κλπ. Σ' αυτού του είδους τα δίκτυα δυσχεραίνοντας μ' αυτό τον τρόπο το έργο είτε των εθνικών αρχών είτε υπερεθνικών αστυνομικών φορέων. Για την αντιμετώπιση της χρησιμοποιείται και η τεχνολογία (βάσεις δεδομένων και διαδίκτυο), όπου δημοσιεύονται σε ανοιχτές πηγές πληροφόρησης πράξεις και αποφάσεις των κρατικών φορέων συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν το ΣΑΠΔ, ενώ υπάρχουν ακόμη και σχέδια διαβούλευσης των υπουργείων απ' όπου μπορούν οι φορείς και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών αλλά και μεμονωμένα άτομα να ελέγχουν την δράση των κυβερνητικών οργανισμών που προαναφέραμε.[102] Ζητήματα, εγείρονται και για τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι αρχές, όπως είναι η ανακριτική διείσδυση την οποία αναλύσαμε σε προηγούμενο σημείο και η χρήση του αστυνομικού οργάνου ως «agent provocateur», ο οποίος ίσως και χωρίς τη θέληση του μπορεί να προκαλέσει την παράνομη συμπεριφορά την οποία προσπαθεί να αποτρέψει. Για την αιτιολόγηση αυτών των πρακτικών αναπτύσσονται αιτιολογήσεις, οι οποίες καλό θα ήταν να μην συγχέονται με τον επιστημονικό λόγο, που δημιουργούνται από τους φορείς του ΣΑΠΔ και καλούνται ενδοσυστημικοί λόγοι[103]. Αυτοί αποτελούν εκλογικεύσεις των φορέων του ΣΑΠΔ, για τη δράση και λειτουργία του, παράδειγμα δε τέτοιων λόγων, αποτελούν οι πράξεις και οι αποφάσεις των φορέων (αστυνομικών, ανακριτικών και δικαστικών αρχών), όπως επίσης και οι αιτιολογικές εκθέσεις των

---

[100] Βλ. σχ., Γ. Λάζος, *Διαφθορά και Αντιδιαφθορά*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005, σσ. 31-46

[101] Ο.π. σελ. 53 και 212-218

[102] Σ' αυτήν την προσπάθεια εντάσσεται και η δημιουργία του diavgeia.gov.gr

[103] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σελ.21

νόμων, όπου τα συμφέροντα των ανωτέρω ομάδων αποδεικνύονται ισχυρά.[104] Μια πιο ευρύτερη προοπτική, είναι αυτή όσων δεν ανήκουν στον πυρήνα του ΣΑΠΔ, αλλά οι λόγοι τους αποτελούν αυτό που, ονομάζεται εξωσυστημικός λόγος[105]. Αυτή η μορφή λόγου, περιλαμβάνει τον επιστημονικό, τον πολιτικό, κλπ., ενώ εκφράζει ευρύτερα ρεύματα και κοινωνικές ομάδες, η δε λειτουργία του ως κριτικού των αδυναμιών του ΣΑΠΔ, στην οποία συχνά περιλαμβάνονται προτάσεις για την καλύτερη λειτουργία του ή την απεμπλοκή από αυτό συμπεριφορών οι οποίες ανήκαν στην δικαιοδοσία του κατά το παρελθόν, οι εξελίξεις, όμως τις έχουν ξεπεράσει καθώς και την ένταξη νέων μορφών με τη χαρακτηριστικότερη εξ' αυτών να είναι η διασυνοριακή επέκταση τόσο των παραβάσεων (τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα, κλπ.) όσο και του ελέγχου.

Εντός των τειχών των φορέων του ΣΑΠΔ, λ.χ., στην αστυνομία, ο έλεγχος για την τήρηση και τον σεβασμό των ατομικών ελευθεριών και της καταπολέμησης της διαφθοράς διενεργείται σε τρία επίπεδα εντός του εθνικού κράτους. Σε πρώτο επίπεδο γίνεται από τον ιεραρχικά ανώτερο του ελεγχόμενου (αφού πρόκειται για σώμα με ιεραρχική δομή), ο οποίος μπορεί να ελέγξει πειθαρχικά τον ιεραρχικά κατώτερο για πράξεις ή παραλείψεις του, ενώ σε περίπτωση διάπραξης ποινικών αδικημάτων ακολουθεί η διαδικασία της παραπομπής στο ΣΑΠΔ (υπο το καθεστώς της ειδικής δωσιδικίας)[106]. Ανάλογα ισχύουν και για τις περιπτώσεις των υπόλοιπων φορέων του ΣΑΠΔ (λχ. των δικαστικών υπαλλήλων). Όσον αφορά τυχόν παραβιάσεις δικαιωμάτων από πλευράς διοίκησης, σε βάρος του προσωπικού των φορέων που προαναφέραμε, σημαντική είναι η συμβολή στον γενικότερο έλεγχο τέτοιων συμπεριφορών από πλευράς επαγγελματικών ενώσεων (συνδικαλιστικών φορέων) που αναπτύσσονται στο εσωτερικό των φορέων αυτών και φροντίζουν για την τήρηση τους από πλευράς διοίκησης καθώς το κλειστό περιβάλλον και η υποκουλτούρα που αναπτύσσεται εντός τους βοηθά στον έλεγχο των πράξεων και παραλείψεων της διοίκησης, προωθεί τον εσωτερικό διάλογο και την προώθηση προτάσεων για την καλύτερη λειτουργία σε επίπεδο πρακτικών, του Σώματος, συμβάλλοντας μ' αυτόν τον τρόπο στην

---

[104] Βλ. σχ., Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνιολογία του ποινικού δικαίου και των θεσμών ποινικής δικαιοσύνης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999, σσ. 56-57

[105] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σελ.21

[106] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2008, σσ. 90-91

δημοκρατική λειτουργία αυτών των φορέων προς όφελος της κοινωνίας.[107] Η διαφθορά, που μπορεί να παρουσιαστεί στους κόλπους της αντιμετωπίζεται τόσο πειθαρχικά με τον τρόπο που περιγράψαμε παραπάνω, ενώ σε ποινικό επίπεδο η αντιμετώπιση του γίνεται βάσει των διατάξεων για την δωροδοκία(άρθ. 160 Π.Κ.) και την δωροληψία (άρθ. 159 Π.Κ.), κλπ. Η διαφθορά στην αστυνομία, γενικά ως θεσμό δεν είναι φαινόμενο που έκανε την εμφάνιση του τα τελευταία χρόνια, το αντίθετο μάλιστα. Αυτό που το διαφοροποιεί τα τελευταία χρόνια και κυρίως το δίδαγμα που έρχεται από χώρες του πρώην «υπαρκτού σοσιαλισμού», είναι πως με την κατάρρευση ενός ολόκληρου συστήματος παρατηρήθηκε η διόγκωση του οργανωμένου εγκλήματος σ' αυτές τις χώρες (Βουλγαρία Αλβανία, κλπ.) στις οποίες οι ομάδες αυτές απαρτίζονταν σε μεγάλο βαθμό από πρώην αστυνομικούς.[108] Στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια, με την δράση ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος, η διαφθορά που παίρνει την μορφή της κάλυψης και προστασίας παράνομων δραστηριοτήτων ή και συμμετοχής ως μέλη τέτοιων οργανώσεων, αποτελεί μέρος της γενικότερης διαφθοράς που υπάρχει σε μέρος της κοινωνίας και αποτελεί «φυσικό» φαινόμενο σε μια κοινωνία με την έννοια του φυσικού όπως την εννοεί και ο E. Durkheim, για το έγκλημα ως φαινόμενο σε μια κοινωνία. Η αντιμετώπιση του (ή ο περιορισμός του), εξαρτάται από ένα σύνολο παραγόντων στο οποίο παίζουν ρόλο από την μια η νομοθεσία απέναντι σε τέτοιου είδους φαινόμενα και αφετέρου η ίσως πολύ μεγαλύτερης σημασίας αξίες, αντιλήψεις και ήθη που να επικρατούν σε μια κοινωνία και λειτουργούν ή μπορεί να λειτουργήσουν ως ανασταλτικοί παράγοντες, απέναντι στο φαινόμενο της διαφθοράς.[109]

Στην κατεύθυνση της εφαρμογής των νέων τεχνολογιών που αναπτύσσονται στην μετανεωτερική κοινωνία, η ιδιαίτερη συμβολή της πληροφόρησης δεν πρέπει να παραλείπεται. Συγκεκριμένα τα ΜΜΕ, όποια μορφή και αν παίρνουν (έντυπος, ηλεκτρονικός και διαδικτυακός τύπος), με την ολοένα αυξανόμενη επιρροή και διείσδυση σε περισσότερα κοινωνικά στρώματα συμβάλλουν στην ανάδειξη συμπεριφορών και πρακτικών του ΣΑΠΔ, οι οποίες παρέμεναν στην αφάνεια κατά το παρελθόν ή είχαν ελάχιστη προβολή, τώρα δημοσιεύονται άμεσα αν και υπάρχουν

[107] Ο.π. σελ. 93-96

[108] Βλ. σχ., M. Glenny, *McMafia*, Πάπυρος, 2008, μτφ. Όλγα Γεράκη, σσ. 23-25

[109] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2008, σσ. 112-117

επιφυλάξεις ως προς την ορθότητα τους λόγω του μικρού βαθμού ελέγχου που υπάρχει σ' αυτά τα μέσα.[110] Ωστόσο, ιδιαίτερα όσον αφορά την αναπαράσταση του εγκλήματος από τα ΜΜΕ, οι επιφυλάξεις που εγείρονται είναι έντονες καθώς πρόκειται για έναν τομέα ο οποίος παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το κοινό αφού απευθύνεται στους φόβους του για τυχόν θυματοποίηση με αποτέλεσμα η παρουσίαση τόσο της δράσης των αρχών για την αντιμετώπιση ή τον περιορισμό του, καθώς και η παρουσίαση των ίδιων των περιστατικών, να εμφανίζεται διογκωμένη και η εικόνα να είναι στρεβλή.[111] Αυτό, όπως είναι φυσικό δυσχεραίνει την εμπιστοσύνη τόσο του κοινού όσο και των αρχών απέναντι στα ΜΜΕ, την αναμόχλευση παθών από την παρουσίαση ειδήσεων που τα ενδυναμώνουν, την ίδια στιγμή που στον ηλεκτρονικό τύπο, ιδιαίτερα στο διαδίκτυο εμφανίζονται ισότιμες αφηγήσεις ενός συμβάντος που απηχούν τους φόβους και τις ελπίδες αυτών που τις γράφουν παρά πρόκειται για διασταυρωμένες πληροφορίες, είτε αφορούν στην παρουσίαση περιστατικών που αφορούν κάποιο συμβάν είτε την δράση των φορέων του ΣΑΠΔ.[112]

Ο έλεγχος, (λογοδοσία) του ΣΑΠΔ, αποτελεί τον έναν πόλο, του ελέγχου από πλευράς κοινωνίας σ' αυτούς που ασκούν τον έλεγχο των εξωτερικών συμπεριφορών των μελών της. Ο έτερος πόλος, ο οποίος βαίνει αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια, είναι ο ιδιωτικός τομέας που υπεισέρχεται και σ' αυτό τον τομέα (του ελέγχου του εγκλήματος) πολλές φορές με αδιαφανείς όρους, ενδέχεται να επιφέρει θετικά αποτελέσματα όσον αφορά την ενεργοποίηση πληθυσμών, οι οποίοι δεν είχαν αναμειχθεί σε δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με την περιφρούρηση αγαθών, όπως είναι της ασφάλειας και της ελευθερίας. . Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η L. Zedner, «*Με τον αυξανόμενο διαμοιρασμό της αστυνόμευσης μεταξύ ατομικών, κοινοτικών και ιδιωτικών παρόχων, το κράτος το κράτος δεν μπορεί πλέον να διεκδικήσει το μονοπώλιο στην αστυνόμευση. Δύναται, πάντως, να επιμένει στο δικαίωμα του να ρυθμίζει και να διατηρεί τις δομές συμμόρφωσης που είναι βασικές αμφότερα στο δημόσιο συμφέρον στην αστυνόμευση και τη διατήρηση των συνεκτικών δεσμών της αστικής κοινωνίας. Η υπεράσπιση ης αστυνόμευσης ως δημοσίου αγαθού ευθυγραμμίζεται πλήρως με την πίστη των νέο-κλασσικών, κατά τον 18^{ο} αι., στην*

[110] Ο.π. σσ. 117-24

[111] Ο.π. σελ. 121

[112] Ο.π. σελ. 123 και 124, ιδιαίτερα όσον αφορά την παρουσίαση της δράσης της Αστυνομίας.

αστυνόμευση ως αναπόσπαστο μέρος της αστικής αρετής και ως απαραίτητης προϋπόθεσης της ελευθερίας. Σύμφωνα με αυτό το ιδανικό , η ενεργή συμμετοχή στην διατήρηση της ελευθερίας ήταν ένα καθήκον που επιβαλλόταν σε κάθε πολίτη. Οι σύγχρονες κλήσεις για «κοινοτική συμμετοχή», «ενεργή συμμετοχή των πολιτών» και «δημιουργίας τοπικής αυτάρκειας» ίσως απλά να σηματοδοτούν μια αναγέννηση αυτής της ιδέας της αστικής αρετής».[113] Πράγματι, η ενεργός συμμετοχή της κοινωνίας στον έλεγχο των ελεγχόντων είτε αυτοί είναι φορείς του ΣΑΠΔ, είτε ιδιωτικοί και κοινοτικοί φορείς, οι οποίοι απασχολούνται σε εργασίες που έχουν να κάνουν με την ασφάλεια, την τήρηση των νόμων του κράτους ή του εσωτερικού δικαίου λειτουργίας των οργανώσεων αυτών (στα πλαίσια της πειθαρχικής μεταβλητής που εξετάσαμε σε άλλο σημείο), της αστυνόμευσης από πλευράς κράτους με την τάση της «αστυνόμευσης από απόσταση» (policing at a distance)[114], στην οποία κυριαρχεί η τεχνολογία και παράλληλα αποκλείει τον ελεγχόμενο χωρίς αυτός να πλησιάζει τον ελεγκτή και την «αστυνόμευση σε δίκτυα» (policing in networks)[115], τα οποία δεν απαιτούν μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου των κοινών δράσεων τους με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος να δημιουργηθούν γκρίζες ζώνες όσον αφορά συνταγματικά κατοχυρωμένες ελευθερίες καθώς ο έλεγχος γίνεται συνεχής, η διείσδυση σε προσωπικά δεδομένα (από δεδομένα που αφορούν την ταυτότητα των ατόμων στην οποία συμπεριλαμβάνονται και βιομετρικά δεδομένα) υπόπτων σε μια κοινωνία της «διακινδύνευσης», στην οποία η προσπάθεια για την εξάλειψη των κινδύνων είναι πρόθυμη να παραχωρήσει κάποια δικαιώματα, ακόμα και να εκχωρήσει μέρος των δραστηριοτήτων ελέγχου στον ιδιωτικό τομέα περιορίζοντας το κράτος σε αποκλειστικά ρυθμιστικό και εποπτικό ρόλο (ο έλεγχος διαβατηρίων σε μεγάλα αεροδρόμια του εξωτερικού ανήκει σε ιδιωτικές εταιρίες, όπως και ο έλεγχος εισόδου

---

[113] Για το πλήρες κείμενο στα αγγλικά, απ' όπου το μεταφράσαμε, βλ. σχ., L. Zedner, *Policing before and after the* Police, Brit. J. Criminol, Vol. 46, January 2006, pp. 92-3

[114] Πρόκειται για όρο, ο οποίος δηλώνει την απόσταση ανάμεσα στον ελεγχόμενο και τον ελεγκτή καθώς δεν είναι απαραίτητη η φυσική επαφή των δύο για να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος. Η χρήση της τεχνολογίας με την δημιουργία βάσεων δεδομένων στα πλαίσια του εθνικού κράτους, δίνει βάρος στην πληροφορία σχετικά με τον ελεγχόμενο και λιγότερο στο φυσικό πρόσωπο, το οποίο αναδεικνύεται στον φορέα η μη μιας απειλής (risk). Για περισσότερα βλ. σχ., στο D Bigo, *Globalized (in)Security: the Field and the Ban-opticon*, Collection Cultures & Conflicts, p. 16-7

[115] Ο.π. 15-6, όπου διατυπώνει και αποδεικνύει την σημασία και την επιρροή των δικτύων συνεργασίας (αστυνομικών, δικαστικών, κλπ., επαγγελματιών του ΣΑΠΔ αλλά και άλλων φορέων) τα οποία «αποεδαφικοποιούν» τον έλεγχο, προωθούν την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και διευρύνουν την έννοια του ελέγχου.

του αστυνομικού μεγάρου της Αυστραλίας. Όσον αφορά την διείσδυση του στο χώρο της κοινοτικής αστυνόμευσης και τις επιπτώσεις του το αναλύσαμε σε άλλο σημείο. Η ανάθεση αυτών των λειτουργιών του κρατικού τομέα σε ιδιωτικούς φορείς είναι προϊόν των εξελίξεων τόσο της οικονομίας, όσο και της τεχνολογίας, η οποία επισφραγίζεται από την πολιτική, λόγω των αλλαγών στο συγκεκριμένο πεδίο, το πεδίο του ελέγχου. Η κατεύθυνση της επιδίωξης του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους με το μικρότερο δυνατό κόστος επιτρέπει την πίεση στον υψηλού κόστους δημόσιο τομέα και την παραχώρηση δραστηριοτήτων του σε μικρότερα και οικονομικότερα σχήματα περιορίζοντας τον ρόλο του αποκλειστικά σε εποπτικό, ενώ παράλληλα σε ευρύτερο (περιφερειακό επίπεδο), όπως είδαμε αναμειγνύεται σε νέου είδους απειλές τις οποίες επιχειρεί να καταστείλει (οργανωμένο έγκλημα τρομοκρατία, κλπ.), έχοντας όμως κοινό σημείο την απομάκρυνση από το Συνταγματικό δίκαιο του εθνικού κράτους σε ιδιωτικά δίκαια και εσωτερικούς κανονισμούς στα πλαίσια της πειθαρχικής μεταβλητής που αφορά στην λογοδοσία αυτών των οργανισμών κα στη σφαίρα του διεθνούς δικαίου από την άλλη καθώς οι παραβάσεις τις οποίες διώκουν μπορεί να εμπλέκουν πολλά και διαφορετικά κράτη, με αποτέλεσμα η λογοδοσία αυτών των φορέων, οι οποίοι στις περισσότερες χώρες ανήκουν στο ΣΑΠΔ, να καθίσταται δυσχερής. Η προστασία των δικαιωμάτων που αναλύσαμε παραπάνω, συμπεριλαμβάνει όχι μόνο αυτό της ζωής, της ασφάλειας αλλά κα άλλα όπως της ιδιωτικότητας κλπ., τα οποία ανήκουν σε ευρύτερα σύνολα, τα οποία προστατεύονται από το σύνολο των κανόνων δικαίου αρκετών κρατών και διεθνών οργανισμών (ΕΕ, ΟΗΕ, κλπ.), οι οποίοι τα προστατεύουν την ίδια ώρα όμως που πολλά από αυτά τα κράτη παραβιάζουν άλλα δικαιώματα με αποτέλεσμα τόσο η ερμηνεία τους όσο και η εφαρμογή τους να εξαρτώνται από την ισχύ αυτών των κρατών και διεθνών οργανισμών στο παγκόσμιο στερέωμα. Επιπλέον ζητήματα, προκύπτουν, αν αναλυθούν και τα θέματα που αφορούν την λογοδοσία ή την δημοκρατική νομιμοποίηση διεθνών οργανισμών (στην περίπτωση μας σε περιφερειακό επίπεδο όπως είναι το επίπεδο της ΕΕ). Οι οργανισμοί αυτοί, βασίζονται στην αρχή της αντιπροσωπευτικότητας που σημαίνει ότι οι φορείς αυτοί αποτελούν δημιούργημα ως ένα βαθμό των κρατών τα οποία τους δημιούργησαν και της ισχύος όπως αποτυπωνόταν την στιγμή δημιουργίας τους και τους εξουσιοδοτούσαν για συγκεκριμένες πράξεις με συγκεκριμένα αποτελέσματα. Η εξουσιοδότηση τους προερχόταν από αντιπροσώπους των κρατών με δοτές αρμοδιότητες και όχι απευθείας

από το λαό. Αυτό καθιστά φανερό τα προβλήματα που υπάρχουν, όσον αφορά τον έλεγχο, ακόμα και την δυνατότητα ελέγχου τέτοιων οργανισμών.

Αντεγκληματική Πολιτική σε υπερεθνικό-περιφερειακό επίπεδο

Ανάλυση της έννοιας της αστυνόμευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η εποχή της μετα-νεωτερικότητας, με την προώθηση και βελτίωση της τεχνικής καθώς και η εξάπλωση του δυτικού τρόπου παραγωγής σε υπερεθνικό επίπεδο είχε ως αποτέλεσμα να παρατηρηθεί μια σχετικά σταθερή περίοδος με τον ανταγωνισμό να περιορίζεται σε οικονομικό επίπεδο και τις συγκρούσεις σε περιφερειακό επίπεδο. Η κατάσταση στην Ευρώπη μετά το 1945, χαρακτηρίζεται από μια αρκετά μακρόχρονη περίοδο ειρήνης, σχετική πολιτική και οικονομική σταθερότητα καθώς και από μείωση των εθνικών ανταγωνισμών και μια προσπάθεια για κοινή πορεία των κρατών της Ευρώπης, αρχικά σε κεντροευρωπαϊκό[116] και εν συνεχεία σε πανευρωπαϊκό επίπεδο[117]. Η διαδικασία αυτή συμπίπτει με εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο (κατάρρευση Ε.Σ.Σ.Δ., νέες απειλές από διεθνή τρομοκρατία, περιφερειακές συγκρούσεις, οικονομικές κρίσεις, αλλαγές στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας με εμφάνιση νέων ή ενδυνάμωση παλιότερων αγορών (Κίνα, Βραζιλία). Η ισχύς των κρατών στο διεθνές πεδίο είναι άνιση χωρίς να υπάρχει ένα δεσπόζον κράτος το οποίο να ασκεί αποφασιστική κυριαρχία και μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. και

---

[116] Αρχικά σε επίπεδο σχεδιασμού με την εκπόνηση ενός σχεδίου για βαθύτερη συνεργασία από τον υπουργό Εξωτερικών της Γαλλίας R. Schuman, στις 9 Μαΐου 1950. Βασισμένη σ' αυτό το σχέδιο και στα πλαίσια της οικονομικής ενοποίησης που βρισκόταν στα σπάργανα, δημιουργήθηκε στις 18 Απριλίου 1951 η Ευρωπαϊκή Κοινοπραξία Άνθρακα Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.), με την συμμετοχή των έξι χωρών της κεντρικής Ευρώπης (Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ολλανδίας, Βελγίου και Λουξεμβούργου). Μετά την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος, υπογράφεται στις 25 Μαρτίου 1957 η Συνθήκη της Ρώμης, η οποία δημιουργεί την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.), την «κοινή ευρωπαϊκή αγορά». Την δεκαετία του '60, υπογράφονται η συμφωνία για την «κοινή αγροτική πολιτική» (Κ.Α.Π.) και άλλες εμπορικές και οικονομικές συμφωνίες και πολιτικές. Την επόμενη δεκαετία στα πλαίσια της ανάπτυξης των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών, δημιουργείται το Ταμείο Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Ανάπτυξης, ενώ την 1η Ιανουαρίου 1973, διευρύνεται η Ε.Κ. με την συμμετοχή τριών κρατών ακόμα (Δανία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο). Βλ. σχ., europa.eu/about-eu/eu-history.

[117] Ο.π., Την πρωτοχρονιά του 1981, η Ε.Κ. διευρύνεται με την συμμετοχή της χώρας μας, και την πρωτοχρονιά του 1986, συμμετέχει και η Ιβηρική χερσόνησος με την Ισπανία και την Πορτογαλία. Με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η όλη διαδικασία δεν περιορίζεται μόνο σε οικονομική και κοινωνική συνεργασία, αλλά αποκτά και περισσότερο πολιτικά χαρακτηριστικά. Στις 7 Φεβρουαρίου 1992, υπογράφεται η Συνθήκη του Μάαστριχτ, όπου αποφασίζεται η αλλαγή του ονόματος από Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Ε.Κ. ή Ε.Ο.Κ.) σε Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), καθώς και η στενότερη συνεργασία σε θέματα «εσωτερικών και δικαιοσύνης». Την πρωτοχρονιά του 1995 η Ε.Ε. διευρύνεται περαιτέρω με την συμμετοχή της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας. Ακολουθούν οι Συνθήκες, του Σένγκεν (1995), στην οποία συμμετέχουν επτά χώρες (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο Ολλανδία και Πορτογαλία) όπου στον «χώρο» αυτό οι πολίτες δεν χρειάζονται διαβατήριο, του Άμστερνταμ (1997), καθώς και της Νίκαιας (1997) με την συμμετοχή 10 νέων χωρών στην Ε.Ε. Τέλος, το 1999, δημιουργείται το ενιαίο νόμισμα (ευρώ) στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα το 2001. Το 2007, δημιουργείται η Ευρώπη των 27.

«ισορροπίας του τρόμου» που κυριαρχούσε μεταξύ αυτών και των Η.Π.Α. και δρούσε αποτρεπτικά όσον αφορά τις περιφερειακές συγκρούσεις. Αυτό εξηγεί το λόγο, για τον οποίο οι αποφάσεις διεθνών οργανισμών δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τα μέλη τους (αφού απουσιάζει ο καταναγκασμός για την επιβολή τους και ορισμένα κράτη δεν επιδεικνύουν την αρμόζουσα ωριμότητα να αποδεχθούν την απόφαση της πλειοψηφίας. Σε περιφερειακό επίπεδο και εν προκειμένω σε ευρωπαϊκό, η διεύρυνση της Ε.Ε., συμπίπτει με την κρίση της κανονιστικής λειτουργίας του κράτους[118] και τις προσπάθειες δημιουργίας μιας υπερκρατικής δομής, όπως φιλοδοξούν να είναι η Ε.Ε. Ωστόσο, οι αρμοδιότητες που δίνονται σ' αυτήν ως τώρα είναι περιορισμένες και δεν έχουν (ακόμη) αγγίξει τον στενό πυρήνα της κρατικής κυριαρχίας, αφού τα κράτη-μέλη αποδεικνύονται απρόθυμα να παραχωρήσουν τόσο εύκολα εξουσίες που κατέχουν χρόνια και αποτελούν στοιχείο ύπαρξης γι' αυτά. Στην υπόθεση αυτή όμως, της «ευρωπαϊκής ενοποίησης», τα κράτη έχουν παραχωρήσει μέρος της κανονιστικής λειτουργίας τους στην προσπάθεια δημιουργίας μιας υπερκρατικής βαθμίδας ελέγχου, όπως είναι η Ε.Ε. Αυτή η προσπάθεια συνδέεται στενά και με μια από τις βασικές εκδηλώσεις της κανονιστικής λειτουργίας του κράτους, όπως είναι η Αντεγκληματική Πολιτική. Η Αντεγκληματική Πολιτική, είναι μια από τις πολιτικές ενός κράτους πλάι στην οικονομική, την κοινωνική, κλπ., η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των προληπτικών και κατασταλτικών μεθόδων με τις οποίες αντιδρά ένα κράτος απέναντι στο έγκλημα ή σύμφωνα με τον Σ. Αλεξιάδη, «*το σύνολο των βασικών αρχών, που διέπουν την επιλογή από την Πολιτεία των κατ' ιδίαν κατευθύνσεων και τη λήψη των μέτρων, που υποδεικνύονται από την εγκληματολογική θεωρία, για την περιστολή του εγκλήματος στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση*».[119] Αυτό ισχύει, όσον αφορά τα κράτη ως αυτεξούσιες οντότητες στο παγκόσμιο περιβάλλον. Σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, δεν υπάρχει (ακόμα), μια και μόνη αντεγκληματική πολιτική η οποία

---

[118] Για την κρίση της κανονιστικής λειτουργίας του κράτους βλ.σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαική Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 29-33, η οποία συνεπικουρείται τόσο από τις πιέσεις που ασκούν εσωτερικές των κρατών δυνάμεις, όπως είναι οι οικονομικές δυνάμεις ή ακριβέστερα οι οικονομικές αδυναμίες των κρατών να εξασφαλίσουν ικανοποιητική αναδιανομή των παραγόμενων αγαθών, ιδιαίτερα για τα πιο αδύναμα στρώματα του πληθυσμού που οδηγούνται στην περιθωριοποίηση, ενώ ταυτόχρονα εξωτερικές των κρατών. Δυνάμεις που στη προσπάθεια δημιουργίας ή ενίσχυσης υπερκρατικών μορφών εξουσίας ασκούν περισσότερη πίεση στα κράτη μέλη σε συνδυασμό με την εκχώρηση μέρους της κυριαρχίας τους στα πλαίσια της κοινής «συνεργασίας», καθώς και δημιουργίας χώρου «ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης».

[119] Βλ. σχ., Σ. Αλεξιάδης, *Δικαιώματα του Ανθρώπου και Αντεγκληματική* Πολιτική, Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου, τ. 21, (ειδικό τεύχος), 2001, σελ. 31

επιβάλλεται στα κράτη μέλη. Ο λόγος, είναι ότι δεν υπάρχει μια ενιαία υπερκρατική δομή η οποία να μπορεί να την επιβάλλει. Επιπλέον, ο δικαιικός πλουραλισμός, της Ευρωπαϊκής Ηπείρου (χώρες του Ηπειρωτικού δικαίου, π.χ. Γερμανία και χώρες του common law, π.χ. Ην. Βασίλειο), αλλά και οι διαφορετικές αξίες και τα ήθη της κάθε κοινωνίας σ' αυτήν δημιουργούν επιπλέον δυσκολίες στην δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού δικαίου καθώς για το ίδιο θέμα υπάρχουν διαφορετικές, ίσως και αντίθετες οπτικές.[120] Αυτό, όμως δεν σημαίνει, ότι δεν γίνονται προσπάθειες να υπερνικηθούν αυτά τα εμπόδια. Ειδικά σε περιφερειακό επίπεδο και συγκεκριμένα στην Ευρώπη γίνονται τέτοιες προσπάθειες. Μία από αυτές και αρκετά ενδεικτική είναι η δημιουργία, της Ε.Σ.Δ.Α[121] και του αρμόδιου δικαστηρίου για τις παραβάσεις της (Ε.Δ.Δ.Α.[122]). Στην ανάλυση της συνεργασίας σ' αυτό το επίπεδο σημαντικό ρόλο έχει το Συμβούλιο της Ευρώπης[123] ενώ σημαντικές είναι οι Συστάσεις και οι Οδηγίες της Επιτροπής Υπουργών[124] της Ε.Ε., με τις δεύτερες να έχουν ιδιαίτερη ισχύ αφού προβλέπεται η υποχρεωτική ενσωμάτωση τους στα δίκαια των κρατών-μελών της Ένωσης. Σε μια από αυτές μάλιστα, την Σύσταση No. R (87) 1, στην οποία γίνεται λόγος για την ευρωπαϊκή κρατική συνεργασία σε ποινικά θέματα, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «*...το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει επεξεργαστεί ένα ευρύ δίκτυο συμβάσεων για την διεθνή συνεργασία σε ποινικά θέματα, που συμπληρώθηκαν από ένα μεγάλο αριθμό συστάσεων, οι οποίες στο σύνολο τους μπορεί να θεωρηθούν ότι σχηματίζουν έναν κορμό*

---

[120] Στην παρούσα φάση αφήνουμε κατά μέρος τις επιπλέον διακρίσεις που δημιουργεί η Ε.Ε. («χώρος Σένγκεν», κλπ.,) καθώς και το γεγονός ότι υπάρχουν χώρες της Ευρωπαϊκής ηπείρου που δεν είναι μέλη της. Για τα λοιπά, βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σελ. 33.

[121] Η Ε.Σ.Δ.Α., υπογράφηκε στη Ρώμη ήδη από τα 1950 και τέθηκε σε ισχύ τρία χρόνια αργότερα. Αποτελεί ένα δικαστικό σύστημα προστασίας μιας σειράς θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που ισχύει σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η χώρα μας την κύρωσε ήδη από το 1953 και την επανακύρωσε και μετά την περίοδο της δικτατορίας. Βλ. σχ., Α.Δ. Μαγγανάς, Λ.Χ. Καρατζά, *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Ά Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005, σσ. 19-21

[122] Ο.π., σελ. 21-27, όπου αναφέρονται η λειτουργία του δικαστηρίου, οι προϋποθέσεις προσφυγής και η διαδικασία υποβολής της.

[123] Αποτελεί μια διεθνή διακυβερνητική οργάνωση, με έδρα το Στρασβούργο και ιδρύθηκε το 1949, με κύρια όργανα του την Επιτροπή Υπουργών και η Κοινοβουλευτική Συνέλευση. Για περισσότερα, βλ. σχ., Ι. Φαρσεδάκης, *Η Κοινωνική Αντίδραση στο Έγκλημα και τα όρια της*, Νομική Βιβλιοθήκη, 1991, σσ. 91-2

[124] Η Επιτροπή Υπουργών, αποτελείται από τους Υπουργούς των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, με εξάμηνη κάθε φορά θητεία. Αποτελεί θεσμό αντιπροσώπευσης των κυβερνήσεων και εγκρίνει τις συμβάσεις και διατυπώνει Συστάσεις τις οποίες απευθύνει στις Κυβερνήσεις των κρατών-μελών. Οι Συστάσεις απευθύνονται σ' αυτή από την Συνέλευση, με την τελευταία να εκφράζει την άποψη της για θέματα που την απασχολούν με την μορφή Αποφάσεων. Κ.τ.τ.λ., ο.π., σσ. 92-4

Ευρωπαϊκού δικαίου στο θέμα αυτό»[125]. Η δημιουργία ενός βασικού κορμού Ευρωπαϊκού δικαίου, ενισχύει την άποψη πως ο πυρήνας του κοινωνικού ελέγχου, τον οποίο αναλύσαμε σε προηγούμενο μέρος της εργασίας μας, καθώς και η επίσημη εκδοχή του (Σ.Α.Π.Δ.), ο οποίος φροντίζει την εφαρμογή των ποινικών νόμων και ασκεί αυτό το δικαίωμα εντός των τοπικών ορίων που προβλέπει ο ίδιος ο ποινικός νόμος (άρθρ. 5-9 Π.Κ., και ιδιαίτερα το 5ο άρθρο), ενώ δέχεται τις επιρροές από την ένταξη του κράτους σε ευρύτερους οργανισμούς (στην περίπτωση μας την Ε.Ε.), «αποεδαφικοποιώντας[126]» την κυριαρχία του, αφού όσον αφορά τα σύνορα στην Ε.Ε. υφίσταται η διάκριση σε «εσωτερικά» και «εξωτερικά», με τα πρώτα να συμπίπτουν με τα σύνορα των κρατών-μελών μεταξύ τους, και τα δεύτερα να νοούνται ως τα σύνορα των κρατών μελών ως σύνολο, που συνορεύουν με «τρίτες χώρες», τις χώρες δηλαδή που δεν αποτελούν μέλη της Ε.Ε. Σ' αυτά συμπεριλαμβάνονται και χώροι που αποτελούν τις λεγόμενες «πύλες εισόδου» και αφορούν των έλεγχο των εξερχόμενων και εισερχόμενων προς την Ε.Ε. εντός της οποίας και για τα μέλη της που κατέχουν την ιδιότητα του πολίτη μέλους της ισχύει η ελεύθερη κυκλοφορία. Σημαντική, είναι και η συνεργασία ανάμεσα σε αστυνομικούς οργανισμούς και δικαστικές δομές καθώς και η ανταλλαγή δεδομένων και τεχνογνωσίας, η οποία θα μας απασχολήσει σε άλλο μέρος της εργασίας μας, συνδέεται όμως σ' ένα βαθμό με την «αποεδαφικοποίηση» των ελέγχων. Καθοριστική είναι στον τομέα αυτό, η συμβολή του «προγράμματος της Χάγης»[127].

Ο ρόλος της αστυνόμευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η ένταξη στην Ε.Ε., επιφέρει στο κράτος-μέλος «αποκρατικοποίηση» του κοινωνικού ελέγχου αφού μέρος του παραχωρείται με την ένταξη τους σε διεθνείς

---

[125] Βλ. σχ., Σ. Αλεξιάδης, *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, ΄Δ Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 200

[126] Με την δημιουργία με την Συνθήκη του Άμστερνταμ, στο πλαίσιο που μας απασχολεί του «ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου» ο οποίος διευρύνθηκε σε «χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (1999). Αναλυτικότερα στο Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Πέρα από το κράτος»: Όψεις και αντινομίες του ευρωπαϊκού κοινωνικού ελέγχου*, Τιμητικός Τόμος για τον Ι. Μανωλεδάκη, τ. ΙΙ, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 1138

[127] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008

οργανισμούς.[128] Σε εσωτερικό κρατικό επίπεδο, είδαμε πως συντελείται, μέσω της «διεταιρικότητας», της συμμετοχής ιδιωτικών και κοινοτικών φορέων στην αστυνόμευση, κλπ.[129] Η διακίνηση των εμπορευμάτων είναι ελεύθερη στο εσωτερικό της Ε.Ε. με την υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ, χωρίς να ισχύει το ανάλογο για την μετακίνηση προσώπων, καθόσον τα τελευταία υπόκεινται σε περιορισμούς, ιδιαίτερα όσον αφορά τον χώρο Σένγκεν, αλλά και τα προερχόμενα από «τρίτες χώρες» αφού στα τελευταία και μόνο η ιδιότητα τους αυτή τους αποκλείει αφού δρά στο επίπεδο του προελέγχου, δημιουργώντας ερωτήματα στο επίπεδο των δικαιωμάτων.[130] Ο παραγόμενος αποκλεισμός, που αποτελεί χαρακτηριστικό του κράτους συνεχίζεται σ' αυτό το επίπεδο τόσο μέσω του «λόγου των ειδικών», με την διάκριση σε ευρωπαίους νομοταγείς πολίτες και με την ανάδειξη της απειλής που αποτελεί ο «άλλος», σε «οργανωμένους εγκληματίες», «λαθρομετανάστες», κλπ., αναδεικνύοντας τις διεθνοποιημένες απειλές για την Ε.Ε.[131] Ειδικά όσον αφορά τους μετανάστες εργάτες και την μεταξύ τους παραγόμενη εγκληματικότητα, ενδιαφέρον παρουσιάζει η Απόφαση (75) 3, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή Υπουργών, διαπιστώνει την αύξηση της μετανάστευσης που οφείλεται στην ανεργία που υπάρχει στις χώρες προέλευσης, καθορίζει τον όρο «μετανάστης εργάτης», για τον «*αλλοδαπό που έχει αναλάβει έμμισθη επαγγελματική απασχόληση, καθώς και τα μέλη της οικογένειας του*»[132], θεωρώντας παράλληλα τις κοινωνικές και νομικές διαφορές μεταξύ των κρατών ως παράγοντες μη προσαρμογής των μεταναστών στις χώρες υποδοχής τις

---

[128] Βλ. αν., στο Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Πέρα από το κράτος»: Όψεις και αντινομίες του ευρωπαϊκού κοινωνικού ελέγχου*, Τιμητικός Τόμος για τον Ι. Μανωλεδάκη, τ. ΙΙ, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 1134

[129] Βλ. αν., στο Χ. Ζαραφωνίτου, *Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, όπου αναφέρεται η συμμετοχή των ιδιωτικών και κοινοτικών φορέων, στην αντεγκληματική πολιτική τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και καταστολής καθώς και η εκχώρηση σ' αυτούς μέρος των κρατικών αρμοδιοτήτων, σε κράτη της Αμερικανικής αλλά και της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, μέρη της οποίας συμμετέχουν και στην Ε.Ε., επομένως δέχονται πιέσεις τόσο από την ένταξη τους σ' αυτήν όσο και σε εσωτερικό επίπεδο με τρόπους που προαναφέραμε σε προηγούμενο σημείο της εργασίας μας.

[130] Ο.π.π., σελ. 1137-8

[131] Βλ. σχ., I. Loader, *Governing European Policing: some problems and prospects*, Policing and Society, 2002, Vol. 12, is. 4, p. 297

[132] Βλ. σχ., Σ. Αλεξιάδης, *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, ΄Δ Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σελ.78

οποίες καλεί να εξασφαλίσουν σειρά δικαιωμάτων σ' αυτούς.[133] Ενδιαφέρον, τουλάχιστον από πλευράς συμμετοχής της Ε.Ε. ακόμα και στο πεδίο της περιστασιακής πρόληψης των κρατών μελών αποτελεί η Απόφαση (78) 42, η οποία αφορά την αποτροπή της χρησιμοποίησης μηχανοκίνητου οχήματος χωρίς τη θέληση του δικαιούχου και συνιστά στα κράτη μέλη την απαγόρευση της κυκλοφορίας οχημάτων τα οποία δεν διαθέτουν αντικλεπτικό σύστημα ενώ παράλληλα προβλέπει ποινή αν δεν λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για την αποτροπή της χρήσης του είδους που περιγράψαμε παραπάνω.[134] Η Επιτροπή Υπουργών, ασχολείται και με γενικότερα ζητήματα αντεγκληματικής πολιτικής των κρατών-μελών, όπως είναι η συμμετοχή του κοινού των κρατών σ' αυτήν. Η Σύσταση υπ' αρίθμ. 7 του 1983, αφού προτείνει στα κράτη-μέλη, να υιοθετούν εναλλακτικά μέτρα αντί των στερητικών της ελευθερίας ποινών, να ζητά την κοινωνική επανένταξη των εγκληματιών, βοήθεια προς τα θύματα, κλπ., θεωρεί εξασφαλισμένη εκ των προτέρων την αποδοχή των επαγγελματιών του Σ.Α.Π.Δ., και ζητά την ευνοϊκή διάθεση καταρχάς και εν συνεχεία την ενεργό συμμετοχή του κοινού για την επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας. Για το λόγο αυτό προτείνει τομείς δράσης, όπως την ενημέρωση[135] (ενν. κοινού) και την έρευνα[136], για την ενημέρωση του κοινού για τα ζητήματα της εγκληματικότητας και αντιμετώπιση των σχετικών προλήψεων και στερεοτύπων που υπάρχουν στο κοινό. Προβλέπει, τη συμμετοχή του κοινού στη διαμόρφωση της (δημόσιες συζητήσεις, συμμετοχή σε συμβουλευτικές επιτροπές σε τοπικό και εθνικό επίπεδο).[137] Προβλέπει, ακόμη και την ενημέρωση του κοινού για την αντεγκληματική πολιτική που ακολουθούν οι αρχές, την βοήθεια που μπορεί αυτό να παρέχει στην επανένταξη των αποφυλακισμένων αλλά και γενικότερα μέτρα κοινωνικής πρόληψης, όπως η συμβουλευτική υπηρεσία σε γονείς, η επιμόρφωση των δασκάλων σε τέτοια θέματα, την συμμετοχή σε θεσμούς υποστήριξης τόσο των αποφυλακισμένων, όσο και των

---

[133] Ο.π.

[134] Ο.π., σσ. 109-10

[135] Αφορά στην ενημέρωση του κοινού στα ζητήματα της εγκληματικότητας μέσω της ένταξης στοιχείων ποινικού δικαίου και εγκληματολογίας στα σχολικά ιδρύματα και συνεργασία με τα Μ.Μ.Ε. για το σκοπό αυτό. Βλ. σχ., Σ. Αλεξιάδης, *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, ΄Δ΄Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 162

[136] Αφορά την εκπόνηση μελετών, επιστημονικών ερευνών για τα ζητήματα της εγκληματικότητας και της θυματοποίησης και τη διάδοση της. Ο.π.

[137] Ο.π., σελ. 162 και 163

θυμάτων ενώ παράλληλα προτείνει την ενθάρρυνση των αρχιτεκτόνων να σχεδιάζουν τα κτίρια ώστε να παρουσιάζουν ένα πιο ανθρώπινο πρόσωπο, καθώς και στο σχεδιασμό που στοχεύει στην πρόληψη του εγκλήματος.[138] Εξίσου σημαντική στο επίπεδο της πρόληψης είναι και η Σύσταση υπ' αρίθμ. 19 του 1987, η οποία αφορά την οργάνωση της πρόληψης του εγκλήματος, με μέτρα περιστασιακή πρόληψης αλλά και μέτρα που σχετίζονται με την κοινωνική πολιτική και μειώνουν την επήρεια εγκληματογόνων καταστάσεων, ενώ προτείνει μέτρα συνεργασίας του κοινού με τις εθνικές αστυνομίες και προτείνει σχετικά μέτρα (ενδεικτικά αναφέρουμε, την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο πεδίο της πρόληψης, τον συντονισμό δραστηριοτήτων πρόληψης με την αστυνομία και άλλους φορείς, κλπ.), καθώς και σε ειδικά μέτρα μείωσης των ευκαιριών, και ελέγχου των εταιρειών παροχής ιδιωτικής ασφάλειας.[139] Το 1996, η Επιτροπή Υπουργών, απεύθυνε στα κράτη-μέλη, την Σύσταση υπ' αρίθμ. 8, η οποία αφορούσε μια γενική αποτίμηση της αντεγκληματικής πολιτικής στην Ευρώπη σε μια εποχή αλλαγής. Για το σκοπό αυτό συστήνει στα κράτη-μέλη, να έχουν ως βασικές αρχές την αρχή της νομιμότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να λαμβάνουν μέριμνα για τα θύματα, να παίρνουν μέτρα που αποσκοπούν σε μια πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση ή περιορισμό του εγκλήματος (οικονομικά και κοινωνικά μέτρα), να ενθαρρύνουν τη λήψη μέτρων που έχουν στόχο την αντιμετώπιση του εγκλήματος σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ενώ κάνει λόγο για στάθμιση του κόστους (υλικού και μη) που επιφέρει το έγκλημα με το κόστος του ελέγχου του.[140] Η ίδια σύσταση προβλέπει και προτάσεις για τη μείωση μορφών εγκλήματος, όπως το οικονομικό, το οργανωμένο, τις οποίες θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικές και προβλέπει εκσυγχρονισμό των δομών του Σ.Α.Π.Δ και την ειδική

---

[138] Ο.π., σσ. 163-66

[139] Ο.π., σσ. 250-54 αλλά και στο Ι. Φαρσεδάκης, *Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όρια της*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1991, σσ. 131-32

[140] Ο.π., σσ. 346-8. Ειδικά, για την στάθμιση του κόστους μεταξύ του κόστους της βλάβης που προκαλεί μια παράνομη πράξη και του κόστους για τον έλεγχο της, αντί της γενικής μείωσης του κόστους ελέγχου της μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών ή εκτροπής του σε άλλες μορφές αστυνόμευσης δημιουργεί ερωτήματα ως προς το ποια θα έπρεπε να είναι η γενική κατεύθυνση και κυρίως στο ως ποια θα είναι τα κριτήρια υπολογισμού της βλάβης μιας παράνομης συμπεριφοράς η οποία μπορεί να σταματήσει στο στάδιο της απόπειρας με χαμηλό κόστος ελέγχου που μπορεί να βασίζεται στην καλή πληροφόρηση των αρχών ή με μεγαλύτερο κόστος για μια απόπειρα που τελικά αποτράπηκε το αγαθό όμως που θα προσβαλλόταν ήταν ευτελούς αξίας.

κατάρτιση των λειτουργών του, ώστε να αντιμετωπιστούν οι δύο αυτές μορφές εγκλημάτων.[141]

Η εξειδίκευση, προϊόν της εκτεχνίκευσης της κοινωνίας, αποτελεί απαιτούμενο στην σύγχρονη οργάνωση της εργασίας στα περισσότερα πεδία της κοινωνίας. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τα μέλη του Σ.Α.Π.Δ., αλλά και για κάθε φορέα που έχει ως αντικείμενο την αστυνόμευση. Η διαφοροποίηση των αρμοδιοτήτων για τους φορείς του Σ.Α.Π.Δ., απαιτεί ένα αρκετά μεγάλο εύρος ειδίκευσης για τους λειτουργούς του, αλλά και για όλους όσοι ασχολούνται με την αστυνόμευση εν' γένει. Ειδικά σε ότι αφορά την αστυνόμευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκύπτει αυτό που ο D. Bigo ονομάζει «*αρχιπέλαγος της αστυνόμευσης*» (archipelago of policing)[142]. Το οποίο περιλαμβάνει από την μια τους φορείς του Σ.Α.Π.Δ., συγκεκριμένα την αστυνομία, αλλά και ειδικευμένους φορείς αστυνόμευσης όπως είναι η Στρατονομία, οι τελωνειακοί υπάλληλοι που έχουν ως αντικείμενο τον έλεγχο, οι υπηρεσίες μετανάστευσης, τα προξενεία και οι πρεσβείες ενώ περιλαμβάνει και τις υπηρεσίες πληροφοριών και τον στρατό, καθώς και ευρωπαϊκά σώματα αστυνόμευσης όπως η FRONTEX.[143] Τις διακρίνει ανάλογα με την ειδίκευση τους (αστυνομία, στρατονομία, τελωνειακούς υπαλλήλους), το οργανωσιακό επίπεδο τους (εθνικό, περιφερειακό, δημοτικό), την αποστολή τους (συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών, συνοριακός έλεγχος, αντιμετώπιση της ποινικής εγκληματικότητας), τη γνώση (κατανόηση των απειλών και της ιεραρχικής δομής των αντιπάλων) και την τεχνολογική πρωτοπορία (υπολογιστικά συστήματα, , ηλεκτρονική επιτήρηση, αστυνομικούς-συνδέσμους).[144] Η αστυνόμευση, εν προκειμένω ο συνοριακός έλεγχος, ασκείται από απόσταση, με χαρακτηριστικό το παράδειγμα της θεώρησης των αδειών εισόδου (visas), το οποίο αναφέρει ο Bigo[145], το οποίο ισχύει στην Ε.Ε. Ανάλογη είναι και η ιδιωτικοποίηση του

---

[141] Ο.π., σσ. 349-53. Καταλήγει, μάλιστα να αναφέρει ειδικές ανακριτικές πράξεις οι οποίες μπορεί να υιοθετηθούν από τα κράτη-μέλη, για την αντιμετώπιση αυτών των δύο μορφών εγκλήματος.

[142] Βλ. σχ., D. Bigo, *Globalized (in)Security: the Field and the Ban-opticon*, Illiberal Practices of Liberal Regimes: The (in)Security Games, Collection Cultures & Conflicts, p. 18.

[143] Ο.π.

[144] Ο.π. Είναι χαρακτηριστική η μεγάλη ειδίκευση στην αστυνόμευση, που παρατηρείται τόσο στην δημόσια αστυνόμευση που ασκεί η εθνική αστυνομία όσο και γενικότεροι φορείς του κράτους, η οποία απορρέει από την εκτεχνίκευση αυτών των δραστηριοτήτων.

[145] Ο.π., σελ. 19

ελέγχου καθώς ορισμένες αεροπορικές εταιρίες έχουν εκχωρήσει με υπεργολαβία το έλεγχο σε ιδιωτικές εταιρείες ασφάλειας.[146] Ο έλεγχος των συνόρων σε επίπεδο Ε.Ε., υπό την πίεση της μετανάστευσης που σχετίζεται με ποικίλους λόγους (οικονομικούς, πολιτικούς, κλπ.), δημιουργεί στο εσωτερικό ή ακριβέστερα στην περιφέρεια που γεωγραφικά συμπίπτει με την συνοριακή γραμμή των κρατών-μελών της Ε.Ε. (κυρίως τα «εξωτερικά σύνορα»), χώρους οι οποίοι χρησιμεύουν στη παραμονή των μεταναστών προκειμένου να εξεταστεί το αίτημα για τη χορήγηση άδειας εισόδου (visa) ή πολιτικού ασύλου, λειτουργώντας ως πεδίο προελέγχου το οποίο χρησιμοποιεί τους μηχανισμούς αποκλεισμού του περιορισμού στο χώρο, τους λεγόμενους χώρους αναμονής των αεροδρομίων και άλλων «πυλών εισόδου» και τα κέντρα κράτησης ή «φιλοξενίας» μεταναστών, τις άδειες διαμονής και της επιτήρησης από απόσταση.[147] Ανάλογοι περιορισμοί δεν ισχύουν για την μετανάστευση ειδικευμένου προσωπικού, των λεγόμενων «σοφών κεφαλιών», όπου η προσφορά εργασίας είναι αυξημένη και η ζήτηση ιδιαίτερα περιορισμένη ενώ με την αντίστοιχη χαμηλής ειδίκευσης ισχύει το αντιστρόφως ανάλογο. Η λογική του δίπολου αποκλεισμού-ενσωμάτωσης, το οποίο αποτελεί βασικό εργαλείο του κοινωνικού ελέγχου ισχύει και στην περίπτωση της Ε.Ε.

Η συζήτηση για το θέμα της ασφάλειας τόσο σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο έλαβε νέα κατεύθυνση μετά την τρομοκρατική επίθεση στη Νέα Υόρκη, στις 11 Σεπτεμβρίου του 2001. Στην Ευρώπη, οι αντιδράσεις που ακολούθησαν την αναβάθμιση της απειλής από την τρομοκρατία αλλά και άλλες μορφές εγκλήματος όπως το οικονομικό, το ηλεκτρονικό και το οργανωμένο έγκλημα, η χρήση της νέας τεχνολογίας στον έλεγχο μέσω της επιτήρησης, η οποία επεκτείνεται σε παγκόσμιο επίπεδο ενώ στοχεύει και σε ατομικό. Οι εξελίξεις αυτές σε συνδυασμό με τις στοχεύσεις των θεσμών, οι οποίοι χρησιμοποιούν την προσφερόμενη τεχνολογία σε συνδυασμό με τις νέες πολιτικές στοχεύσεις σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, προκειμένου να εισαχθούν νέες μέθοδοι και σε περίπτωση που έχουν ήδη εισαχθεί να διευρυνθεί η χρήση τους.[148] Μια από αυτές είναι η χρήση των βιομετρικών και

---

[146] Ο.π.

[147] Ο.π., σσ. 20-21

[148] Ο.π., σσ. 34-35. Σημαντική, είναι η έννοια της «Αυτοκρατορίας», την οποία δανείζεται ο Bigo από τον Negri, και είναι ιδιαίτερα σημαντική ως προς το ρόλο της εκμετάλλευσης του φόβου από θεσμούς του κράτους και των πολιτικών μηχανισμών για την διατήρηση του ελέγχου και την διαχείριση των «ανησυχιών».

πληροφορικών μεθόδων, που χρησιμοποιείται για την επιτήρηση των διασυνοριακών μετακινήσεων προσώπων.[149]

Η έννοια των ορίων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Μια παράμετρος της εποχής της μετα-νεωτερικότητας, στην Ευρωπαϊκή ήπειρο και αλλού, είναι η εξάλειψη των ορίων που υπήρχαν ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο. Η διαδικασία εξάπλωσης του Δυτικού τρόπου ζωής και τρόπου παραγωγής αγαθών σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της διαδικασίας που ονομάζεται «παγκοσμιοποίηση». Αυτή, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η K. F. Aas, «*προκαλεί αποσταθεροποίηση σε ένα από τους ακρογωνιαίους λίθους της νεωτερικότητας, τον σύνδεσμο μεταξύ εθνικού κράτους και κοινωνίας*.»[150] Η εξάλειψη των διακρίσεων και για την ακρίβεια την εξάλειψη ή την άμβλυνση των ορίων ανάμεσα σε τοπικό και διατοπικό ή παγκόσμιο επίπεδο. Η μέχρι τώρα ανάλυση εστιάζει συνήθως σε τοπικό επίπεδο, όπου ο θεσμός του εθνικού κράτους, έχει κυρίαρχο ρόλο και οι τοπικοί ανταγωνισμοί και διαφοροποιήσεις. Η διεθνοποίηση, τόσο της οικονομίας και του δυτικού τρόπου ζωής όσο και των προβλημάτων και απειλών που λαμβάνουν άλλες διαστάσεις μεταβάλλουν και την εστίαση. Γίνεται αναγκαστικά πιο ευρύτερη. Η παγκοσμιοποίηση της «ανησυχίας» ή ανασφάλειας που είδαμε στον Bigo, ως αποτέλεσμα των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου. Η διεθνοποίηση των απειλών του οργανωμένου εγκλήματος, και της λαθρομετανάστευσης, θέτουν στα κράτη βάρη τα οποία επιβαρύνουν σε μεγάλο βαθμό τις υφιστάμενες δομές ελέγχου, είτε πρόκειται για τους φορείς του Σ.Α.Π.Δ., είτε πρόκειται για τις τοπικές κοινωνίες.[151] Η διεθνοποίηση του εγκλήματος επιφέρει και διεθνοποίηση των προσπαθειών για την καταστολή ή την περιστολή του. Η Ε.Ε., όπως είδαμε τόσο μέσω γενικών οδηγιών και συστάσεων και αποφάσεων που εκδίδουν τα όργανα της συμβάλλει στην ενίσχυση των εθνικών αστυνομιών αλλά και διεθνικών αστυνομιών και γενικότερα θεσμών του Σ.Α.Π.Δ., για την καλύτερη οργάνωση των προσπαθειών τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η παραβίαση των

---

[149] Ο.π., σελ. 34

[150] Βλ. σχ., E. McLaughlin, T. Newbury, (eds.), *The SAGE handbook of criminological theory*, SAGE, 2010, p. 431, «*globalization fundamentally destabilizes one of the cornerstones of modernity: the nation state-society nexus*.»

[151] Βλ. σχ., J. W. E. Sheptycki, *Policing, Postmodernism and Transnationalization*, Brit. J. Criminol., Vol. 38, No. 3, 1998, pp. 493-96

συνοριακών ελέγχων σε ένα κράτος-μέλος της, ενώ θα απασχολούσε στο παρελθόν τις τοπικές αρχές και τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες θα προσπαθούσαν μόνες τους να διαχειριστούν το πρόβλημα, πλέον συνεπικουρούνται από διεθνείς αστυνομικές δυνάμεις ή λαμβάνονται προληπτικά μέτρα κοινωνικού ή οικονομικού χαρακτήρα τα οποία εκπονούνται και πολλές φορές χρηματοδοτούνται από την Ένωση η οποία καθορίζει κεντρικά την κατάσταση των παραβατών. Ανάλογα ισχύουν και για διεθνείς απειλές, όπως το οργανωμένο έγκλημα, το οικονομικό έγκλημα και η τρομοκρατία για τα οποία έχει εκδώσει σχετικές αποφάσεις και συστάσεις.[152] Επιπλέον, η οικονομική κρίση που έχει ενσκήψει τα τελευταία χρόνια, συνεπικουρεί και ποδηγετεί τις εξελίξεις προς την κατεύθυνση της μείωση του κόστους του ελέγχου από πλευράς ευρωπαϊκών κρατών και η δημιουργία μιας υπερκρατικής συγκεντρωτικής ευρωπαϊκής δομής, που θα έχει εποπτικό ρόλο σε περιφερειακές διοικήσεις, χωρίς να απαιτούνται δομές σε κάθε κράτος ξεχωριστά καθώς και περαιτέρω διείσδυση του ιδιωτικού τομέα τόσο στην πρόληψη όσο και την καταστολή, όπως επίσης και των τοπικών κοινοτήτων στην κατεύθυνση της συμμετοχής τους για την επίτευξη των στόχων που τίθενται κεντρικά αλλά και της μείωσης του κόστους που προαναφέραμε αποτελεί κεντρική επιλογή. Τα εθνικά κράτη δοκιμάζονται τόσο από την πίεση διεθνών προκλήσεων που αγγίζουν το έδαφος τους, όπως επίσης και από την ένταξη τους σε διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς που δοκιμάζουν την κυριαρχία τους ενδεχομένως να την περιορίζουν σε ένα βαθμό ενώ ανακύπτουν ερωτήματα σχετικά με το κατά πόσο τέτοιες δομές όπως είναι οι διεθνείς οργανισμοί ή συνασπισμοί κρατών εξουσιοδοτούνται σε δημοκρατικά πλαίσια να καθορίζουν το κοινωνικό γίγνεσθαι σε τόσο μεγάλο βαθμό και τόσο ειδικά. Οι παγκόσμιες απειλές της (αν)ασφάλειας όπως την είδαμε στον Bigo και η παγκόσμια κοινωνία της «διακινδύνευσης», που αναλύει ο Beck, με την από-τοπικοποίηση και την γενίκευση κινδύνων που δεν περιορίζονται από τα τοπικά όρια, αυξάνουν τους κινδύνους για το εθνικό κράτος και δοκιμάζουν τις αντοχές των θεσμών και της κοινωνίας τους δημιουργούν συνθήκες για τη διεύρυνση συνεργασιών και δι-εξάρτησης.[153] Η αποεθνικοποίηση της κυριαρχίας και η αυξανόμενη επιρροή των

---

[152] Βλ. σχ., Σ. Αλεξιάδης, *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, ΄Δ Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, κατά σειρά αδικημάτων τις Αποφάσεις και Συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών στις σσ. 288 (Σύσταση υπ' αρίθμ. 12 του 1991), 139 (Σύσταση υπ' αρίθμ. 12 του 1981), σελ. 145 (Σύσταση υπ' αρίθμ. 1 του 1982) και σελ. 76 (Απόφαση υπ' αρίθμ. 3 του 1974).

[153] Βλ. σχ., E. McLaughlin, T. Newbury, (eds.), *The SAGE handbook of criminological theory*, SAGE, 2010, p. 432

δικτύων[154], καθώς και η ιδιωτικοποίηση της ασφάλειας σε συνδυασμό με την εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών,[155] είναι από της βασικότερες εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο. Η κρίση της κανονιστικής λειτουργίας του κράτους την οποία αναλύσαμε σε άλλο σημείο όπως και η πολλαπλότητα της έννοιας του δικαίου αφού κάθε κοινωνία έχει το δικό της δίκαιο, δεν φαίνεται να αποτελούν ικανά εμπόδια στην προσπάθεια διεθνών συνεργασιών στις οποίες καθοριστική σημασία δεν φαίνεται να έχουν τα ίδια τα κράτη και οι πολιτικές τους ελίτ αλλά δίκτυα (επαγγελματιών του Σ.Α.Π.Δ., ειδικών, οικονομικών δομών και δικτύων) οι οποίες έχουν την ισχύ και ικανότητα να επηρεάζουν και να κατευθύνουν αποφάσεις που συνδέονται με τα συμφέροντα τους, επιβάλλοντας κατ' αυτό τον τρόπο την «παγκοσμιοποίηση από τα κάτω»[156], ενώ το δημοκρατικό έλλειμα που δημιουργείται από το καθεστώς στο οποίο λαμβάνονται τέτοιες αποφάσεις, αυξάνει την αίσθηση ότι οι κοινωνίες (τοπικές και εθνικές), έχουν πολύ μικρό ρόλο σ' αυτές τις εξελίξεις.

---

[154] Βλ. σχ., McLaughlin, T. Newbury, (eds.), *The SAGE handbook of criminological theory*, SAGE, 2010, pp. 436-8

[155] Βλ. σχ., L. Zedner, *Policing before and after the Police*, Brit. J. Criminol., Vol. 46, 2006, pp. 90-93

[156] Ο.π.π., σελ. 441.

Ανάλυση της έννοιας της αστυνομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Στα πλαίσια της διακυβερνητικής συνεργασίας στην Ευρώπη υπογράφηκε σειρά συνθηκών που καθόριζαν τα σχετικά μετά την Ε.Κ.Α.Χ., όπως είδαμε σε άλλο μέρος της εργασίας μας. Ειδικά όμως σε θέματα που σχετίζονται με την θεματική της συνεργασίας των κρατών-μελών της Ε.Ε., στον τομέα της ασφάλειας ένα σημαντικό αρχικό βήμα αποτέλεσε η υπογραφή της «Συνθήκης του Μάαστριχτ». Με τη «Συνθήκη του Μάαστριχτ», προβλεπόταν μια σειρά θεματικών ενοτήτων που αφορούσαν τον έλεγχο της διακίνησης προσώπων στο έδαφος της Ε.Ε. Οι δύο κυριότερες κατηγορίες αυτών ήταν η προσπάθεια διαχείρισης της εισόδου από τα «εξωτερικά» σύνορα της Ε.Ε. και την ελεύθερη είσοδο στα «εσωτερικά».[157] Με το άρθρο Κ1 (9) της Συνθήκης τίθενται τα θεμέλια για την δημιουργία μιας ευρωπαϊκής αστυνομικής δύναμης. Η θέσπιση του ενιαίου χώρου «ελευθερία, ασφάλειας και δικαιοσύνης» που προέβλεπε ο «τρίτος πυλώνας» αρχίζει να παίρνει σάρκα και οστά. Η διακυβερνητική συνεργασία για τα ανωτέρω θέματα, ξεκινά το 1975 με την δημιουργία της ομάδας TREVI (αρχικά για ζητήματα τρομοκρατίας, αφού έλαβε χώρα μετά την τρομοκρατική επίθεση στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου, και αργότερα επεκτάθηκε και σε ζητήματα καταπολέμησης των ναρκωτικών, οργανωμένου εγκλήματος, αστυνομικής εκπαίδευσης και τεχνολογίας).[158] Δέκα χρόνια αργότερα, και στα πλαίσια της κατάργησης των ελέγχων στα «εσωτερικά» σύνορα της Ε.Ε. υπογράφεται μεταξύ των χωρών της BENELUX και των δημοκρατιών της Γερμανίας και της Γαλλίας, στις 14-06-1985, η πρώτη συμφωνία Schengen, και πέντε χρόνια αργότερα η σύμβαση εφαρμογής της, ενώ τα κράτη που συμμετέχουν σ' αυτή αυξάνονται με την ένταξη στη συνθήκη την ίδια χρονιά και της Ιταλίας. Η δημιουργία του «κεκτημένου Schengen»[159], και η ενσωμάτωση του από την «Συνθήκη του Άμστερνταμ» στο δίκαιο της Ένωσης

---

[157] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, Αθήνα, 2001, σελ. 121., όπου αναφέρεται επιπλέον ότι υπήρχε και πρόβλεψη για αστυνομική συνεργασία, με την οργάνωση ενός συστήματος πληροφοριών στο πλαίσιο της Europol. Καθόριζε επίσης το ζήτημα ποιες χώρες θεωρούνται «τρίτες χώρες» και το ζήτημα των αδειών εισόδου (visa), που χρειάζονται οι υπήκοοι τους κατά την είσοδο τους στις χώρες της Ε.Ε.

[158] Βλ. σχ., I. Loader, *Policing, securitization and democratization in Europe*, Criminal Justice, SAGE, London, 2002, p. 127

[159] Περιλαμβάνει τις αποφάσεις και της δηλώσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής ή Επιτροπής Υπουργών καθώς και τις αποφάσεις της Κεντρικής Ομάδας.

και η υπογραφή της Σύμβασης Europol[160], με την αναθεώρηση της «Συνθήκης του Μάαστριχτ» (με την αναθεώρηση της με την «Συνθήκη του Άμστερνταμ», την μέσω αυτής δημιουργία του «τρίτου πυλώνα», και την ενσωμάτωση του «κεκτημένου Schengen) και το άρθρο Κ3 το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή από τα μέλη την 1η Οκτωβρίου 1998 το οποίο προέβλεπε την υποχρέωση των μελών να διατηρούν μια θέση «αστυνομικού συνδέσμου» στο έδαφος τους ο οποίος θα εκπροσωπεί τα εθνικά συμφέροντα στην υπηρεσία και θα φροντίζει για την ροή των πληροφοριών ανάμεσα στις δύο πλευρές.[161] Η «Συνθήκη του Άμστερνταμ», καθιστούσε δυνατή την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων για τα μέλη της Ε.Ε. (με την εξαίρεση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας) και δύο μη μελών της Ε.Ε., των Ισλανδίας και Νορβηγίας. Με την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων (και των συνοριακών ελέγχων στο «εσωτερικό» της Ε.Ε.) θα δημιουργείτο κενό ασφαλείας (αφού η φυγή σε ξένο κράτος χωρίς έλεγχο θα δημιουργούσε ιδανικές συνθήκες για τους κάθε λογής παραβάτες) το οποίο αντιμετωπίστηκε με την διατύπωση της πρόβλεψης στην αναθεωρημένη Συνθήκη για «διασυνοριακή αστυνόμευση» και «δικαστική συνεργασία» σε ποινικά θέματα, η οποία έδωσε την δυνατότητα στον φορέα της Europol, να εργαστεί σε ζητήματα αντιμετώπισης της εμπορίας ναρκωτικών και σωματεμπορίας καθώς και τρομοκρατίας, όπως προέβλεπαν οι «Συνθήκες Schengen». Ειδικά για την «διασυνοριακή αστυνόμευση», σημαντικό ρόλο παίζει η εκτεχνίκευση που είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, ιδιαίτερα στον χώρο των «πληροφοριών».[162] Σημαντική συμβολή στην εμβάθυνση της συνεργασίας μέσω κοινών ομάδων ελέγχου και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αστυνομιών έπαιξε η υπογραφή των συνθηκών του Τάμπερε και αργότερα της «Συνθήκης της Χάγης». Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Τάμπερε, αποφάσισε την παροχή της δυνατότητας στην Europol (μέσω του άρθρ. 45) να εμβαθύνει την συνεργασία σε αστυνομικό επίπεδο μέσω της διενέργειας κοινών ελέγχων και (μέσω του άρθρ. 47) την εκπαίδευση των υπαλλήλων

---

[160] Η οποία ήδη από το 1993 είχε σχηματισθεί ως Ευρωπαϊκή Μονάδα Δίωξης Ναρκωτικών (European Drug Unit) και άρχισε να λειτουργεί το 1994, είχε αρμοδιότητες συντονισμού των ελέγχων χωρίς το δικαίωμα να συλλαμβάνει. Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, Αθήνα, 2001, σελ. 123, κ.ε. https://www.europol.europa.eu/content/page/history-149

[161] Ο.π.

[162] Βλ. σχ. I. Loader, *Governing European Policing: some problems and prospects*, Policing and Society, Vol.2, nr. 4 ,2002, p. 296

που είναι υπεύθυνοι για την επιβολή του νόμου (law enforcement), η οποία θα ανατίθετο σε μια Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία που μέσω της συνεργασίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των χωρών-μελών θα κατέληγε στην δημιουργία του ανωτέρω θεσμού (CEPOL).[163]

Ο υποστηρικτικός ρόλος των βάσεων δεδομένων στο έργο της αστυνομίας

Είδαμε, την σημασία στην αστυνομική συνεργασία μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών που παίζει το σύστημα πληροφοριών Schengen. Ειδικότερα, αυτό περιλαμβάνει ένα εθνικό τμήμα (NSIS) το οποίο εδρεύει σε κάθε κράτος-μέλος (της σύμβασης) και από ένα κοινό για όλα τα μέλη τμήμα τεχνικής υποστήριξης (CSIS) το οποίο εδρεύει στο Στρασβούργο και την ευθύνη για τη σωστή λειτουργία του έχει η Γαλλία (το γαλλικό δημόσιο και η Ομάδα Διαχείρισης). Η επικοινωνία μεταξύ των εθνικών συστημάτων δεν γίνεται απευθείας αλλά μέσω του κεντρικού συστήματος (CSIS). Το ελληνικό τμήμα πληροφοριών Schengen, δημιουργήθηκε βάσει της Κ.Υ.Α. μεταξύ των Υπουργείων Εξωτερικών, Δημοσίας Τάξης, Δικαιοσύνης, Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλία, τον Ιούνιο του 1992, η οποία όριζε υπεύθυνο για την λειτουργία του το (τότε) Υπουργείο Δημοσίας Τάξης και συγκεκριμένα την Διεύθυνση Πληροφορικής του Α.Ε.Α. και για τις καταχωρήσεις του άρθρ. 108 της Σ.Ε.Σ. υπεύθυνη είναι η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας. Τα καταχωρούμενα στοιχεία αφορούν είτε πρόσωπα (προσωπικά δεδομένα των προσώπων) και αντικείμενα του άρθρου 101 (κατασχεθέντα αντικείμενα και αποδεικτικά μέσα κατά την ποινική διαδικασία). Τα στοιχεία των καταχωρημένων προσώπων αφορά στοιχεία της ταυτότητας τους, ενδείξεις της ενδεχόμενης επικινδυνότητας τους, λόγος σημάνσεως, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, στάση που πρέπει να τηρηθεί, ενώ ανάλογα με την εθνική νομοθεσία μπορεί να αναγράφονται λιγότερα στοιχεία καθώς άλλες αναφορές δεν επιτρέπονται.[164] Όσον αφορά τα πρόσωπα τα οποία καταχωρούνται αυτά είναι πρόσωπα τα οποία καταζητούνται για να συλληφθούν μετά από αίτηση της δικαστικής αρχής του κράτους-μέλους, ενώ το αιτών κράτος πρέπει να εξετάσει αν η σύλληψη του καταζητούμενου ατόμου επιτρέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση (αρθρ.

[163] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, Αθήνα, 2001, σσ. 123-24

[164] Βλ. σχ., αναφερόμενα άρθρα της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen, της 14ης Ιουνίου 1985.

95 Σ.Ε.Σ.), καθώς και δεδομένα για αλλοδαπούς (αρθρ. 96 Σ.Ε.Σ.), εξαφανισθέντα άτομα (αρθρ. 97 Σ.Ε.Σ.) και άλλες κατηγορίες (άρθρα 98 και 99 Σ.Ε.Σ.).[165] Δικαίωμα πρόσβασης έχουν αποκλειστικά τα όργανα τα οποία είναι αρμόδια για τους διασυνοριακούς ελέγχους καθώς και έρευνες (αστυνομικές και τελωνειακές) στο εσωτερικό της χώρας-μέλους και τον συντονισμό αυτών (άρθρ. 101 Σ.Ε.Σ.).[166] Για την οργάνωση και διαχείριση των πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρ. 108 Σ.Ε.Σ., υπεύθυνο είναι το εθνικό γραφείο SIRENE, το οποίο εντάσσεται στην εθνική δομή και έχουν την ευθύνη της διαχείρισης των NSIS. Βασικές αρμοδιότητες τους είναι η διαβίβαση πληροφοριών που σχετίζονται με καταχωρήσεις στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) και η φροντίδα για την τήρηση των διατάξεων της Συνθήκης και η συνεργασία με τις εθνικές υπηρεσίες και διεθνείς οργανισμούς για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας. Σημαντική, είναι και η υιοθέτηση στοιχείων της Σύστασης υπ' αρίθμ. 15 του 1987, της Επιτροπής Υπουργών, από την Σ.Ε.Σ. (άρθρα 115, 117, κ.α.), η οποία λαμβάνει μέριμνα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως προβλέπονται στο άρθρ. 8 της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών[167], υπο την αίρεση της ανάγκης για εξισορρόπηση μεταξύ της ανάγκης για ασφάλεια και προστασία από τις απειλές που παρουσιάζονται και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο έλεγχος για την εύρυθμη λειτουργία του SIS, καθώς και το συντονισμό των δράσεων της ανταλλαγής πληροφοριών (για ανεπιθύμητα πρόσωπα, εκσφαλμάτωση καταχωρήσεων κλπ.) ανήκει στο γραφείο Supplementary Information Request at the National Entry (SIRENE). Στην Ελλάδα το αρμόδιο γραφείο SIRENE, εδρεύει στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Υ.Δ.Τ.και Π.τ.Π., και αποτελείται από Αξ/κους της ΕΛ.ΑΣ. ειδικούς θεμάτων Σένγκεν, αντιπροσώπους της ΕΛ.ΑΚΤ., Τελωνειακούς Υπαλλήλους και δικαστικό λειτουργό.[168] Όσον αφορά τον διασυνοριακό έλεγχο, ιδιαίτερα τον έλεγχο των θεωρήσεων εισόδου (visas), σημαντικό ρόλο παίζει το σύστημα VISION (Visa Inquiry Open borders Network). Η καταχώρηση

---

[165] Ο.π.

[166] Ο.π.

[167] Βλ. σχ., Σ. Αλεξιάδης, *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, ΄Δ Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 235

[168] Βλ. σχ., Έκθεση Δραστηριοτήτων της Κοινής Αρχής Ελέγχου του Σένγκεν, Μάρτιος '95-'97. Κεφ. 1.4

υπηκόων «ευαίσθητων» εθνικοτήτων σ' αυτό βάσει των συμφερόντων των συμβαλλόμενων μερών της Συνθήκης, τα οποία καθορίζουν την χορήγηση ή μη της άδειας εισόδου από κράτος μέλος της Συνθήκης. Για το σκοπό αυτό έχει συντεθεί η ομάδα «VISION», που αποτελείται από ειδικούς σε θέματα θεωρήσεων, πληροφορικής και επικοινωνιών. Στην Ελλάδα το σύστημα αυτό υπάγεται στο Υπουργείο Εξωτερικών. Σύστημα ανάλογο του Σένγκεν (ως προς την οργάνωση του), είναι το σύστημα διαχείρισης πληροφοριών αδειών εισόδου «Visa Information System» (VIS), το οποίο διακρίνεται σε κεντρικό (CVIS) και εθνικό (CVIS).[169]

Στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της διεθνικής συνεργασίας (και σε αστυνομικό επίπεδο) που στόχευε η ίδρυση του «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» που διακήρυξε το πρόγραμμα του Τάμπερε συνέχισε το «πρόγραμμα της Χάγης». Αυτό, εκτιμά ότι στον τομέα της ασφάλειας οι κυριότερες απειλές προέρχονται από προβλήματα που σχετίζονται με τη «διασυνοριακή διάσταση» του εγκλήματος και συγκεκριμένα τη «λαθρομετανάστευση, την σωματεμπορία και την εμπορία ανθρώπων, την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα καθώς και την πρόληψη του»[170], καθώς και την συνεργασία μεταξύ των κρατών στο ζήτημα του ελέγχου και της φύλαξης των συνόρων τόσο σε επίπεδο Ε.Ε όσο και σε εθνικό εμπλέκοντας συνολικά όλους τους φορείς ελέγχου των συνόρων (αστυνομικούς και τελωνειακούς υπαλλήλους καθώς και άλλες «αρχές φύλαξης των συνόρων»).[171] Η φύλαξη των «συνόρων» («εσωτερικών» και «εξωτερικών»), έχει ως αποτέλεσμα τον χαρακτηρισμό όσων την παραβαίνουν με την διάβαση τους χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις ως de facto παραβατών ιδιαίτερα για τις περιπτώσεις αιτούντων ασύλου αλλά και των θυμάτων σωματεμπορίας και οργανωμένης εμπορίας ανθρώπων τα δίκτυα της οποίας τους μεταφέρουν ως φτηνό εργατικό δυναμικό στις χώρες της Ε.Ε., και αποτέλεσε την αιτία των πολλαπλών προσπαθειών της Ένωσης για στενότερη συνεργασία των αρχών στο

---

[169] Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ., 179-81

[170] Βλ. σχ., την εισαγωγή του «*THE HAGUE PROGRAMME: STRENGTHENING FREEDOM, SECURITY AND JUSTICE IN THE EUROPEAN UNION*», (2005/C 53/01), 3.3.2005, Official Journal of the European Union, C 53/1, κ.ε., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σελ. 66 και ιδιαίτερα σελ. 71

[171] Βλ .σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σελ. 72

συγκεκριμένο ζήτημα.[172] Ιδιαίτερα στον τομέα του ασύλου και την σημασία που έχει η χορήγηση του από την στιγμή που η χορήγηση του έστω από ένα μέλος σημαίνει την ελεύθερη κυκλοφορία του ατόμου στα «εσωτερικά» σύνορα της Ε.Ε., φαίνεται η προσπάθεια που κατέβαλλε η Ένωση για τη δημιουργία μιας «Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ασύλου» και ενός αρχείου (EURODAC), το οποίο λειτούργησε το 2003 και διατηρεί τα δακτυλικά αποτυπώματα των αιτούντων άσυλο για την αποτροπή των πολλαπλών αιτήσεων του ίδιου προσώπου σε διαφορετικές χώρες της Ε.Ε.[173] Η πρόνοια, μάλιστα της Ένωσης φτάνει ως το σημείο της συνεργασίας με «τρίτες χώρες», ώστε το αίτημα παροχής ασύλου να υποβάλλεται πριν ακόμα πατήσει ο ενδιαφερόμενος το πόδι του στο έδαφος κράτους-μέλους της.[174] Στο ίδιο ζήτημα στην κατεύθυνση όμως του ελέγχου των συνόρων (κυρίως αν όχι αποκλειστικά των «εξωτερικών[175]» σε αστυνομικό επίπεδο, οι προσπάθειες της Ένωσης κατέληξαν στην δημιουργία του «Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των κρατών μελών της Ε.Ε.» (FRONTEX)[176]. Χρονικά, συμπίπτει με την αναβάθμιση μέσω της «δεύτερης γενιάς» του Σ.Π.Σ. (SIS II), στο οποίο έχει πρόσβαση η ανωτέρω υπηρεσία ενώ σε επίπεδο προσωπικό αποτελείται από «συνοριοφύλακες» των κρατών μελών της Ε.Ε., οι οποίοι λειτουργούν στα πρότυπα ταχείας ανάπτυξης (rapid development) και μπορούν να μεταβαίνουν σε άλλα κράτη μέλη λειτουργώντας υπο την εποπτεία τους.[177] Η τελευταία αναβάθμιση του ΣΠΣ, πραγματοποιήθηκε με την «Συνθήκη Prüm» και την προσπάθεια που καταβλήθηκε μέσω αυτής για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν στην διαβίβαση των πληροφοριών στα κράτη μέλη και την ανάληψη της διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών απο το εθνικό επίπεδο που βασιζόταν στην συνεργασία στο κοινοτικό επίπεδο (υπερκρατική βαθμίδα), ενδιαφέρον παρουσιάζει η προσπάθεια ανάπτυξης του συστήματος πληροφοριών της Europol (EIS), την δημιουργία

---

[172] Ο.π., για την γενικότερη προβληματική στο ζήτημα της λαθρομετανάστευσης ή μετακίνησης ανθρώπων που στερούνται των απαραιτήτων νομιμοποιητικών αυτής εγγράφων βλ., σσ., 127, κ.ε.

[173] Βλ. αν., ο.π., σσ., 140-42

[174] Ο.π., σσ.,163-67

[175] Βλ .σχ., άρθρ. 2 της Σ.Ε.Σ. Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985.

[176] Βλ .σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 169-74

[177] Ο.π., σσ., 173-74

συνδέσμων μεταξύ αυτής και του ΣΠΣ Σένγκεν και την πρόσβαση των αστυνομικών αρχών στη VIS, στα πλαίσια της αρχής της «interoperability».[178] Σημαντική συνεισφορά της Σύμβασης Εφαρμογής της Συνθήκης Σένγκεν (Schengen), στην αστυνομική συνεργασία αποτέλεσαν τα άρθρα 39, 40 και 41. Στο άρθρο 39, της ΣΕΣ του Σένγκεν, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες της αστυνομικής συνεργασίας σχετικές με την παροχή συνδρομής για την πρόληψη και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων στα πλαίσια των εθνικών κανόνων και αρμοδιοτήτων, η παροχή πληροφοριών και εγγράφων που μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά μέσα, η συνεργασία σε παραμεθόριες περιοχές (στην περίπτωση αυτή μπορεί να ρυθμίζεται με συμφωνία των αρμόδιων υπουργών των δύο μερών). Το άρθρο 40, ρυθμίζει την διασυνοριακή παρακολούθηση μετά από την υποβολή της σχετικής αίτησης συνδρομής, καθορίζει τις λεπτομέρειες των ενεργειών των αρμόδιων οργάνων, αναφέρει ρητά τα αρμόδια όργανα ανά συμβαλλόμενο μέρος και αναφέρει τα αδικήματα τα οποία δύνανται να αποτελέσουν αποκλειστικά αυτά την έναρξη της διαδικασίας αυτής (ενδεικτικά αναφ., ανθρωποκτονία από πρόθεση, βιασμός, απαγωγή και ομηρεία, διακίνηση ναρκωτικών, κλπ.). Στο άρθρο 41, ρυθμίζονται τα ζητήματα σχετικά με την διασυνοριακή καταδίωξη, καθορίζονται τα όργανα που θα συμμετέχουν σ' αυτή από τα συμβαλλόμενα μέρη, οι αρμοδιότητες τους κατά τη διάρκεια της, οι αξιόποινες πράξεις που μπορεί να την προκαλέσουν (είναι οι ίδιες μ' αυτές που προκαλούν την διασυνοριακή παρακολούθηση με την προσθήκη της εγκατάλειψης θύματος τροχαίου στο οποίο επήλθε ο θάνατος ή η βαριά σωματική βλάβη αυτού), καθώς και οι επιτρεπόμενες ενέργειες των αρμόδιων αρχών που λαμβάνουν μέρος σ' αυτή.

Ο ρόλος του θεσμού της ΕΑΥ (Europol)

Στα πλαίσια των συνθηκών που προαναφέραμε εντάσσεται και η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Αστυνομίας (Europol). Πρωταγωνιστικός (στην δημιουργία της) ήταν ο ρόλος του Γερμανού Καγκελάριου H. Kohl, ο οποίος επιθυμούσε την δημιουργία σε ευρωπαϊκό έδαφος ενός διεθνούς αστυνομικού θεσμού, ο οποίος θα λειτουργούσε στα πρότυπα του αμερικανικού F.B.I.[179] Ιδρύθηκε επίσημα ως θεσμός, με την υπογραφή της «Συνθήκης του Μάαστριχτ», το 1992, επίσημα όμως άρχισε να λειτουργεί το 1999,

---

[178] Ο.π., σσ., 195-99

[179] Βλ. σχ., V. Mitsilegas, *Police Co-operation: What are the Main Obstacles to Police Co-operation in the E.U.?* , Controlling Security, Collection Cultures & Conflicts, 2006, p. 10

μετά και την υπογραφή της «Σύμβασης της Europol».[180] Η αρχή της εύκολης προσβασιμότητας και διεπιχειρησιακής πρόσβασης στα δεδομένα και τις πληροφορίες (interoperability) των στοιχείων είναι βασική για την άμεση αντιμετώπιση απειλών που σχετίζονται με τα αδικήματα της λαθρομετανάστευσης (illegal immigration) σε συνεργασία και με τελωνειακούς υπαλλήλους[181], τρομοκρατίας (terrorism)[182], του οργανωμένου εγκλήματος (organized crime), κλπ., μέσω της αστυνομικής συνεργασίας σε επιχειρησιακό επίπεδο (με την σύσταση των Κοινών Ομάδων Ελέγχου (ΚΟΕ) και σε εκπαιδευτικό επίπεδο (με την ίδρυση της CEPOL).[183] Ενθαρρύνεται, τέλος η συνεργασία μεταξύ της Europol, της Eurojust και της Ειδικής Ομάδας Αρχηγών Αστυνομίας.[184] Η Europol, λειτουργεί επικουρικά στο έργο των εθνικών αρχών καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος και του διεθνικού χαρακτήρα που λαμβάνει αυτό.[185] Η εστίαση της Europol, στην «βαριάς μορφής» εγκληματικότητας ιδιαίτερα του «οργανωμένου εγκλήματος»[186], αφού προηγήθηκε η προσέγγιση των

---

[180] Βλ. σχ. I. Loader, *Governing European Policing: some problems and prospects*, Policing and Society, Vol.2, nr. 4 , 2002, p. 128

[181] Η συνεργασία των αστυνομικών υπηρεσιών με άλλες υπηρεσίες του δημόσιου τομέα που έχουν αντικείμενο τον έλεγχο, εντάσσεται στα πλαίσια της γενικότερης έννοιας της «αστυνόμευσης» (policing), που αναλύσαμε σε πρότερο σημείο.

[182] Βλ .σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008, σσ. 200 κ.ε.

[183] Ο.π., σσ. 220 κ.ε. , σε συνεργασία και με την Eurojust. Η CEPOL, για την εκπαιδευτική συνεργασία των αστυνομικών, αναλαμβάνει σειρά δράσεων, καθώς εκπονεί κοινά προγράμματα εκπαίδευσης για τους αστυνομικούς των χωρών μελών περιλαμβανόμενων των διαδικτυακών σεμιναρίων (webinars), για την βελτίωση τόσο του υπηρεσιακού επιπέδου με βάση την καλύτερη απόδοση των αστυνομικών που επιτυγχάνεται μέσω της κατανόησης της συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

[184] Ο.π.

[185] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Η Ευρωπαικη Αστυνομική Υπηρεσία (Europol),* Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σελ. 32

[186] Αφορά την εγκληματικότητα που παίρνει την μορφή της οργάνωσης (ιεραρχικής, δικτύων ή άλλης), βλ.σχ. A.A. Block, *Space, Time and Organized Crime*, 2nd Edition, Transaction Publishers, 1994, pages 464, καθώς και των δομών οι οποίες δεν έχουν να ζηλέψουν την «πραγματική οικονομία» με την διαφορά ότι επιλέγουν την κερδοφορία εμπορευόμενοι παράνομα προϊόντα ή νόμιμα προϊόντα με παράνομο τρόπο. Βλ. σχ ., D. Smith, *The Mafia Mystique*, Basic Books, 1975, pages 399. Για ένα νομικό ορισμό του φαινομένου βλ. σχ., το άρθρ. 2 της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τη «καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος» που υπογράφτηκε στο Παλέρμο της Σικελίας το 2000 και κυρώθηκε από την χώρα μας το 2010. Για τις προσπάθειες αντιμετώπισης του τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο, βλ. σχ., Γ.Δ. Χλούπης, *Διασυνοριακό &υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα,* Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σσ. 320-362, όπου γίνεται λόγος για τις προσπάθειες τόσο σε υπερεθνικό-παγκόσμιο επίπεδο (ΟΗΕ), όσο και σε υπερεθνικό-περιφερειακό (ΕΕ) και τέλος και σε εθνικό.

εθνικών νομοθεσιών στα πλαίσια του «εξευρωπαϊσμού»[187], στη κατεύθυνση της ποινικοποίησης της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, κατευθύνθηκε στην αντιμετώπιση του «ξεπλύματος βρώμικου χρήματος»[188], και της αντιμετώπισης της παραχάραξης νομίσματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο.[189]

Η εστίαση της Europol, στην βαριά εγκληματικότητα προκύπτει όπως είδαμε από την Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)[190]. Αυτή καθορίζει στο άρθρο 4 την αρμοδιότητα της σε πράξεις που σχετίζονται με το λεγόμενο «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» και τις συναφείς μ' αυτό πράξεις, επικουρικά στην δίωξη των αδικημάτων που προκάλεσαν την ίδρυση της και τα οποία αναφέραμε παραπάνω. Στο άρθρο 3 επεξηγείται ο όρος «αρμόδιες αρχές» στις οποίες δεν περιλαμβάνονται αποκλειστικά οι καθαρά αστυνομικές αλλά «*όλες οι δημόσιες αρχές που υπάρχουν στα κράτη μέλη και είναι επιφορτισμένες, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, με την πρόληψη και την καταπολέμηση αξιόποινων πράξεων*».[191] Στα πλαίσια αυτού του σκοπού που ορίζεται στο άρθρο 5§1, η Europol ασκεί καθήκοντα όπως το να υποστηρίζει και να ενισχύει τη δράση των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και την αμοιβαίας συνεργασίας τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρού εγκλήματος που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, να συλλέγει, συνθέτει και αναλύει στοιχεία και πληροφορίες, μέσω των εθνικών υπηρεσιών που ορίζονται στο άρθρ. 5, ανακοινώνει στις αρμόδιες εθνικές αρχές των κρατών μελών τις πληροφορίες που τις αφορούν και τις ενδεχόμενες ενδείξεις συνάφειας μεταξύ αξιοποίνων πράξεων, διευκολύνει τη διεξαγωγή ερευνών

---

[187] Διαδικασία, με την οποία τα ευρωπαϊκά κράτη συγκλίνουν σε πολλαπλά επίπεδα (οικονομικό, νομικό, κοινωνικό, κλπ.). Βλ. σχ., Γ.Π. Νικολόπουλος, *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του»*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008

[188] Διαδικασία, η οποία στοχεύει στην νομιμοποίηση μέσω της χρήσης νόμιμων τραπεζικών ή άλλων προϊόντων και διαδικασιών με τις οποίες δικαιολογείται ή ακριβέστερα μεταμφιέζεται το κέρδος που προκύπτει από παράνομες δραστηριότητες σε είδος που μπορεί να δικαιολογηθεί κατά τον έλεγχο από την αρμόδια αρχή. Βλ. αν., Γ. Δημήτραινας, *Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος,* Νομική Βιβλιοθήκη, 2001,

[189] Βλ. σχ., την εισαγωγή του «*THE HAGUE PROGRAMME: STRENGTHENING FREEDOM, SECURITY AND JUSTICE IN THE EUROPEAN UNION*», (2005/C 53/01), 3.3.2005, Official Journal of the European Union, C 53/9

[190] Βλ. σχ., άρθρ. 3 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

[191] Ο.π.

στα κράτη μέλη διαβιβάζοντας στις εθνικές υπηρεσίες όλες τις σχετικές πληροφορίες, τηρεί αυτοματοποιημένες βάσεις δεδομένων, σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11. Προκειμένου να βελτιωθεί, η συνεργασία και η αποτελεσματικότητα των αρμόδιων εθνικών αρχών των κρατών μελών στα πλαίσια του σκοπού της σύμφωνα με το άρθρο 5 , η Europol ασκεί περαιτέρω καθήκοντα, όπως το, να εμβαθύνει τις ειδικές γνώσεις που χρησιμοποιούν κατά τις έρευνές τους οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και προσφέρει συμβουλές στις έρευνες αυτές, να διαβιβάζει στρατηγικές πληροφορίες, προκειμένου να διευκολύνει και να προωθήσει την αποτελεσματική και ορθολογική χρήση των διαθέσιμων σε εθνικό επίπεδο πόρων κατά τις επιχειρησιακές δραστηριότητες, να καταρτίζει γενικές εκθέσεις για την πρόοδο των εργασιών. Περαιτέρω, η Europol δύναται, να δίνει συμβουλές και να διεξάγει έρευνες, στους τομείς της εκπαίδευσης (των μελών των αρμόδιων υπηρεσιών), της οργάνωσης και εξοπλισμού, των μεθόδων πρόληψης της εγκληματικότητας, των εγκληματολογικών, τεχνικών, επιστημονικών καθώς και ανακριτικών μεθόδων. Στην συνέχεια προβλέπονται τα καθήκοντα των εθνικών υπηρεσιών[192]. Η Europol, διατηρεί δικό της σύστημα πληροφοριών (EIS), το οποίο όπως είδαμε τροφοδοτείται από τα κράτη μέλη και πρόσβαση έχουν οι εθνικές υπηρεσίες, οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι[193], κλπ. εξουσιοδοτημένα πρόσωπα. Αυτοί έχουν και την αρμοδιότητα (ως υπεύθυνοι καταχώρησης των στοιχείων σε εθνικό επίπεδο) να αλλάξουν, επεξεργαστούν, κλπ., τα στοιχεία που εισάγονται στην βάση δεδομένων της Europol.[194] Την ευθύνη για την τεχνική και λειτουργική υποστήριξη αυτού του συστήματος την έχει η Europol.[195] Τα καταχωρούμενα στοιχεία αφορούν στοιχεία ταυτότητας των καταζητούμενων ή

---

[192] Ο.π., όπου αυτά οφείλουν να παρέχουν στην Europol, με δική τους πρωτοβουλία, τα στοιχεία και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων της, να απαντούν στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, στοιχείων και συμβουλών της Europol, να τηρούν ενημερωμένα στοιχεία και πληροφορίες, να αξιοποιούν και να διανέμουν τα στοιχεία και τις πληροφορίες προς τις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, να ζητούν από αυτή συμβουλές, στοιχεία, πληροφορίες και αναλύσεις, να διαβιβάζουν πληροφορίες σ' αυτή προκειμένου αυτές να αποθηκευτούν στις αυτοματοποιημένες συλλογές πληροφοριών. Για την ιδιαίτερη σημασία της τεχνολογίας στο έργο της Europol, και το Τμήμα Τεχνολογικών Υπηρεσιών, βλ. σχ., στο Ε. Στεργιούλης, *Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σσ. 46-48, καθώς και στο άρθρο 5 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

[193] Ο.π., ιδιαίτερα στο Ε. Στεργιούλης, *Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σσ. 83 κ.ε.

[194] Ο.π.

[195] Ο.π.

καταδικασμένων προσώπων (την αρμοδιότητα της δίωξης των πράξεων οι οποίες διέπραξαν ή είναι πιθανό να διαπράξουν έχει η Europol), η παράβαση για την οποία διώκονται, κλπ.[196] Όσον αφορά την καταπολέμηση της παραβατικότητας η οποία έχει να κάνει με την χρήση του Η/Υ, ως μέσο για την πραγμάτωση της, η Europol, με την δημιουργία ενός κέντρου για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων που γίνονται με χρήση της τεχνολογίας, (High Tech Crime Center), το οποίο απαρτίζεται από ειδικούς.[197] Η Europol, έχει νομική προσωπικότητα, άρχισε να λειτουργεί πλήρως το 1999. Η δομή της είναι ιεραρχική, στην κορυφή της οποίας βρίσκεται το διοικητικό της συμβούλιο το οποίο συμπράττει στον διορισμό του διευθυντή της υπηρεσίας (άρθρ. 38§1 της «Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)»), η θητεία του οποίου είναι τετραετής και έχει δικαίωμα ανανέωση για μια ακόμη φορά. Αυτός διοικεί το προσωπικό της Europol, είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος της και φροντίζει για την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου. Στο έργο του, συνεπικουρείται από τους αναπληρωτές διευθυντές, οι οποίοι και αυτοί διορίζονται από το συμβούλιο. Για το λοιπό προσωπικό ισχύει αυτό το οποίο ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) αριθ. 259/68 του Συμβουλίου [14], καθώς και στις διατάξεις που έχουν υιοθετήσει από κοινού τα θεσμικά όργανα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την εφαρμογή του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού (άρθρ. 39 της «Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)»).[198] Για την ορθή τήρηση του δημοσιονομικού προϋπολογισμού της υπηρεσίας, υπεύθυνος είναι ο Διευθυντής, ο οποίος εκτελεί τον προϋπολογισμό της Ευρωπόλ και «*το αργότερο στις 28 Φεβρουαρίου εκάστου οικονομικού έτους, ο υπόλογος της Ευρωπόλ κοινοποιεί τους προσωρινούς λογαριασμούς στον υπόλογο της Επιτροπής μαζί με έκθεση σχετική με τη δημοσιονομική και χρηματοοικονομική διαχείριση για το εν λόγω οικονομικό έτος*». (άρθρ. 43 της

[196] Ο.π. στο C 316/8

[197] Βλ. σχ., Γ.Δ. Χλούπης, *Διασυνοριακό &υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα,* Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, σσ. 230-31

[198] Για περισσότερα στοιχεία σχετικά με το προσωπικό της υπηρεσίας βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003. σσ. 48-53, καθώς και στην Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

«Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)»). Η βάση δεδομένων, την οποία τηρεί η Europol, όπως φαίνεται και από την ιδρυτική της σύμβαση περιέχει λιγότερα στοιχεία από του Σένγκεν με την τελευταία να είναι πληρέστερη και άμεσα ανταποκρινόμενη στο έργο των αστυνομικών αρχών, η δυνατότητα όμως της Europol, να διατηρεί αξιωματικούς συνδέσμους[199] στα κράτη μέλη οι οποίοι δρούν ως δίαυλος επικοινωνίας ανάμεσα στον κεντρικό οργανισμό της Europol, και των εθνικών αστυνομιών, με ανταλλαγές πληροφοριών, κλπ., της δίνει ένα καλό προβάδισμα στις προσπάθειες της για καλύτερο συντονισμό των εθνικών υπηρεσιών το οποίο σε συνδυασμό με την δυνατότητα που έχει να οργανώνει εκπαιδεύσεις των αξιωματικών των κρατών μελών συμβάλλει στο να αίρονται τυχόν εμπόδια που προκαλούνται από το διαφορετικό υπόβαθρο των αξιωματικών αυτών που προέρχονται από διαφορετικές εθνικές αστυνομίες που λειτουργούν υπο διαφορετικά καθεστώτα (νομικά, κοινωνικά, κλπ.).

Στον τομέα της διακρατικής συνεργασίας η Europol, συνεισφέρει με τον θεσμό των Κοινών Ομάδων Έρευνας (ΚΟΕ), οι οποίες συστήνονται μεταξύ δύο ή και περισσοτέρων κρατών ή άλλων συμβαλλομένων μερών για συγκεκριμένο σκοπό και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.[200] Η δράση τους βασίζεται στην «Σύμβαση περι αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής (ΑΔΣ), που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών της Ε.Ε., στις 29 Μαΐου 2000.[201] Η δυνατότητα ενός κράτους να συμμετάσχει σ' αυτές του δίνει αρκετά πλεονεκτήματα (λ.χ., να ανταλλάσσονται πληροφορίες μεταξύ των μελών των ΚΟΕ χωρίς να απαιτείται επίσημη αίτηση, να συμμετέχουν τα μέλη των ΚΟΕ σε κατ' οίκον έρευνες, να αιτούνται μέτρα έρευνας και καταναγκασμού απευθείας από τα άλλα μέλη χωρίς να είναι απαραίτητη η αίτηση δικαστικής συνδρομής, κλπ., εργαλεία με τα οποία οι αρχές μπορούν να δράσουν άμεσα για την αντιμετώπιση των μορφών εγκληματικότητας τις οποίες προσπαθεί να

[199] Βλ. σχ., άρθρο 9 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

[200] Βλ. σχ., στο «Εγχειρίδιο των ΚΟΕ (15790/1/11 REV 1), p. 2, καθώς και το άρθρο 6 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

[201] Ο.π., σελ. 4

αντιμετωπίσει η Europol, χωρίς να χάνεται χρόνος).[202] Υπάρχει ακόμη η δυνατότητα να συναφθεί ΚΟΕ μεταξύ της Ε.Ε. και τρίτων χωρών ως συμμετέχοντες.[203] Οι προϋποθέσεις για την σύσταση των ΚΟΕ, οι οποίες περιγράφονται στο άρθρ. 13§1 της Σύμβασης ΑΔΣ του 2000, είναι να πρόκειται για έρευνες για ποινικά αδικήματα που απαιτούν δύσκολες και απαιτητικές έρευνες οι οποίες συνδέονται με άλλα κράτη μέλη. Η δεύτερη προϋπόθεση, είναι οι έρευνες για ποινικά αδικήματα που οι περιστάσεις των οποίων απαιτούν συντονισμένη δράση από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.[204] Στις ΚΟΕ, μπορεί να συμμετέχει και η Eurojust. Οι ΚΟΕ, έχουν ιεραρχική δομή, και αποτελούνται από υπαλλήλους των κρατών μελών. Επικεφαλής μπορεί να είναι ανώτερος δικαστικός, αστυνομικός ή τελωνειακός υπάλληλος, ανάλογα την εθνική νομοθεσία. Στις περισσότερες χώρες είθισται να είναι κάποιος ανώτερος αστυνομικός.[205] Όσον αφορά την συνεργασία με την Eurojust[206], τα μέλη της οποίας δύνανται να συμμετέχουν στις ΚΟΕ και να συνδράμουν τις προσπάθειες της, όμως επικεφαλής αυτών το ομάδων μπορούν να οριστούν υπάλληλοι των εθνικών αρχών.[207]

Ο υποστηρικτικός ρόλος της ΕΑΑ (CEPOL)

Στα πλαίσια της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας στο ζήτημα της εκπαίδευσης, κυρίαρχο ρόλο έχει η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL). Αυτή αποτελεί «*ένα δίκτυο συνεργασίας αποτελούμενο από εθνικά ιδρύματα κατάρτισης υψηλόβαθμων στελεχών των υπηρεσιών της αστυνομίας. Στόχος της είναι η ανάπτυξη μιας κοινής προσέγγισης των θεμάτων πρόληψης και καταπολέμησης της εγκληματικότητας μέσω της κατάρτισης, της εκπόνησης εναρμονισμένων προγραμμάτων*

[202] Ο.π., σελ. 3

[203] Ο.π., σελ. 6 και ιδιαίτερα σελ. 12

[204] Ο.π., σελ. 7

[205] Ο.π., σελ. 9

[206] Πρόκειται για την Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας με έδρα τη Χάγη. Ιδρύθηκε το 2002 και συντονίζει τη συνεργασία των εθνικών εισαγγελικών αρχών για την καταπολέμηση του οργανωμένου, του διεθνικού, και γενικότερα των σοβαρής μορφής εγκλημάτων.

[207] Ο.π., σελ. 14

και της διάδοσης των ορθότερων πρακτικών».[208] Εδρεύει στο Bramshill, του Ηνωμένου Βασιλείου, διαθέτει νομική προσωπικότητα, με διοικητικό συμβούλιο το οποίο διορίζει τον διευθυντή της υπηρεσίας. Στα καθήκοντα της περιλαμβάνονται, η διοργάνωση σεμιναρίων επιμόρφωσης των ανώτερων στελεχών των αστυνομιών βάσει κοινών κανόνων, η συμμετοχή στην εκπόνηση εναρμονισμένων προγραμμάτων για την εκπαίδευση των στελεχών μεσαίων βαθμίδων της αστυνομίας, των στελεχών μεσαίων βαθμίδων της αστυνομίας επιχειρησιακών καθηκόντων και των στελεχών της αστυνομίας επιχειρησιακών καθηκόντων όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ αστυνομικών δυνάμεων στην Ευρώπη, συμβολή στην εκπόνηση κατάλληλων προγραμμάτων προχωρημένης επιμόρφωσης καθώς και εκπόνηση και παροχή κατάρτισης για τους εκπαιδευτές. Επίσης η παροχή ειδικής εκπαίδευσης σε στελέχη της αστυνομίας που διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, με ιδιαίτερη προσοχή στο οργανωμένο έγκλημα καθώς και η διάδοση των βέλτιστων πρακτικών και των αποτελεσμάτων της έρευνας όπως και η εκπόνηση και παροχή εκπαίδευσης που θα προετοιμάζει τις αστυνομικές δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συμμετοχή τους στη μη στρατιωτική διαχείριση των κρίσεων. Για την καλύτερη παρακολούθηση των προγραμμάτων εκπαίδευσης παρέχεται διευκόλυνση των κατάλληλων ανταλλαγών και αποσπάσεων στελεχών της αστυνομίας καθώς και η ανάπτυξη ηλεκτρονικού δικτύου που θα χρησιμεύει για την υποστήριξη της ΕΑΑ κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της, μεριμνώντας για τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας.[209] Προβλέπεται ακόμα και η συνεργασία της με άλλους φορείς.[210] Στόχευση της είναι «*η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής προσέγγισης των κυριότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη στους τομείς της καταπολέμησης του εγκλήματος, της πρόληψης της εγκληματικότητας και της διατήρησης της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, ιδίως όσον αφορά τις διασυνοριακές διαστάσεις των προβλημάτων αυτών*».[211] Η διεθνική και συγκεκριμένα η διασυνοριακή αστυνόμευση με την ταυτόχρονη εμπέδωση μιας «ευρωπαϊκής κουλτούρας συνεργασίας» μέσω των

---

[208] Βλ. σχ., ΑΠΟΦΑΣΗ 2005/681/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Σεπτεμβρίου 2005 για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (ΕΑΑ) και την κατάργηση της απόφασης 2000/820/ΔΕΥ, L 256/63

[209] Ο.π., Άρθρο 7

[210] Ο.π., Άρθρο 8

[211] Ο.π., Άρθρο 5

κοινών σεμιναρίων και εκπαιδεύσεων που διοργανώνει η CEPOL, έχει σκοπό την πρακτική χρήση τους τόσο από τις εθνικές υπηρεσίες όσο και από τις κοινές ομάδες ελέγχου, κατά τον έλεγχο δραστηριοτήτων που υπάγονται στο οργανωμένο έγκλημα και τις λοιπές δράσεις τόσο των εθνικών αστυνομιών όσο και της Europol. Στην προσπάθεια δημιουργίας αυτής της «ευρωπαϊκής κουλτούρας συνεργασίας», παρεισφρύουν όπως είναι φυσικό και οι επαγγελματικές κουλτούρες και πρακτικές των εθνικών αστυνομιών. Αυτές αποτελούν παγιωμένες συμπεριφορές, οι οποίες αποκρυσταλλώνονται σε συγκεκριμένες πρακτικές (τρόπο δράσης), σε συγκεκριμένες καταστάσεις και διαμορφώνονται βάσει του γενικότερου περιβάλλοντος του οποίου αποτελούν μέρος. Κάθε ευρωπαϊκό κράτος έχει τη δική του παράδοση, η οποία ποικίλλει ανάλογα με την ιστορία των γενικότερων εξελίξεων που έλαβαν χώρα και το γενικότερο κοινωνικό πλαίσιο. Λόγου χάρη, η στρατιωτική δομή σωμάτων όπως η Γαλλική Χωροφυλακή (Gendarmerie), διαφέρει από την «αστική» κατεύθυνση άλλων ευρωπαϊκών αστυνομιών[212]. Η διαφορά αυτή πιθανότατα προκύπτει όχι μόνο εξ' αιτίας των «εσωτερικών» διαδικασιών του αστυνομικού θεσμού που λαμβάνουν χώρα στο κάθε κράτος ξεχωριστά, αλλά και εξ' αιτίας της αντεγκληματικής πολιτικής που επέλεγε η κρατική ηγεσία στα πλαίσια της «οργάνωσης των απαντήσεων» στο εγκληματικό φαινόμενο. Επομένως, η κατεύθυνση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στα πλαίσια της ανταλλαγής πληροφοριών καθώς και στην διοργάνωση και συντονισμό κοινών επιχειρήσεων όσο και η διαχείριση του από τα συστήματα βάσεων δεδομένων που έχουν στόχο την αντιμετώπιση των διεθνικών μορφών εγκλήματος (οργανωμένο, ναρκωτικά, τρομοκρατία, κλπ.), τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και καταστολή δείχνουν την σημασία που αποδίδει η Ένωση σ' αυτές αλλά ταυτόχρονα αποτελούν μια πρώτη προσπάθεια (τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο), για τον ορισμό ή την δημιουργία ενός κοινού σώματος προσβολών οι οποίες θεωρούνται διεθνικές και ταυτόχρονα αντιπροσωπεύουν μια απειλή που ενώνει την ευρωπαϊκή ήπειρο στην αντιμετώπιση της (με πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα την προσπάθεια αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης συνολικά ως ευρωπαϊκό φαινόμενο όχι μόνο από το κράτος μέλος αλλά από την Ένωση, με τις επιχειρήσεις της Europol και της FRONTEX να αποτελούν την ενσάρκωση αυτών των προσπαθειών). Ωστόσο, η δράση αυτών των πανευρωπαϊκών θεσμών αστυνόμευσης και συνεργασίας υπόκεινται

[212] Βλ. σχ. I. Loader, *Governing European Policing: some problems and prospects*, Policing and Society, Vol.2, nr. 4 , 2002, pp. 131-133

ως νομικές προσωπικότητες σε έλεγχο τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και κρατικό επίπεδο όπου εκδηλώνεται πρακτικά η συνεργασία. Με δεδομένο όμως την έλλειψη αντιπροσωπευτικότητας σε επίπεδο Ένωσης που έχει ως αποτέλεσμα το λεγόμενο «δημοκρατικό έλλειμα», που δυσκολεύει τον δημοκρατικό έλεγχο των αποφάσεων και των δράσεων που λαμβάνονται και αναλαμβάνονται αντίστοιχα σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ παράλληλα η ευθύνη διαχέεται μέσω των πολυεπίπεδων οργανισμών και φορέων που έχουν την ευθύνη και αυξάνουν το αίτημα της μετανεωτερικής κοινωνίας για έλεγχο αυτών των αποφάσεων, των οργανισμών που τις εκδίδουν και των φορέων που τις εφαρμόζουν, για περισσότερη «λογοδοσία».

Ανάλυση της έννοιας της λογοδοσίας (Accountability) σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Ο Υπερεθνικός χαρακτήρας της ΕΕ σε περιφερειακό επίπεδο και κατ' επέκτασιν και των θεσμών που αναφύονται εντός της, δημιουργεί ζητήματα σχετικά με την δυνατότητα λογοδοσίας των θεσμών αυτών. Η λογοδοσία αυτή έγκειται, από την μια στην δυνατότητα νομιμοποίησης της λειτουργίας αυτών των θεσμών (την δημοκρατική δηλαδή νομιμοποίηση τόσο της ΕΕ, όσο και των φορέων που σχηματίζονται εντός της και λειτουργούν στο όνομα της) και από την άλλη στην δυνατότητα ελέγχου αυτών των θεσμών, των αποφάσεων και των ενεργειών τους. Σε εθνικό επίπεδο είδαμε ότι οι θεσμοί αυτοί, λογοδοτούν από την μια σε πολιτικό επίπεδο, με τον έλεγχο της Βουλής από την μια, την τήρηση του Συντάγματος και των νόμων που αυτή ψηφίζει εξ' ονόματος του λαού και σε θεσμικό-νομικό επίπεδο (από το ΣΑΠΔ) και κυρίως την δικαστική λειτουργία και γενικότερα όπως ρυθμίζεται από την ελληνική έννομη τάξη (σε αστικό, ποινικό διοικητικό, κλπ., επίπεδα). Τα επίπεδα λογοδοσίας δεν περιορίζονται αποκλειστικά στα δύο που προαναφέραμε αλλά επεκτείνονται και σε διοικητικό (των φορέων και συναρτάται με την εξασφάλιση της συμμόρφωσης στους εσωτερικούς κανονισμούς της ομάδας, με την κοινωνιολογική έννοια του όρου), σε κοινωνικό (περιλαμβάνει την λογοδοσία των (φορέων) και σε φορείς της κοινωνίας των πολιτών, κλπ.) και επαγγελματικό (το επίπεδο αυτό συνδέεται με τον έλεγχο σε επίπεδο εργαζομένων και την συμμόρφωση με του κανόνες συμπεριφοράς εντός των ομάδων, πάλι με την κοινωνιολογική έννοια του όρου). Ανάλογα, όπως θα δούμε, ισχύουν και σε υπερεθνικό επίπεδο (περιφερειακό, στην περίπτωση που εξετάζουμε) με μια ουσιώδη διαφορά. Σε υπερεθνικό επίπεδο, ο έλεγχος γίνεται από εξουσιοδοτημένες αρχές από τα εθνικά κράτη, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η απαιτούμενη δημοκρατική νομιμοποίηση των φορέων αυτών, ενώ οι όποιες συζητήσεις για την δημιουργία ενός «ευρωπαϊκού κράτους», προς το παρόν φαίνεται να έχουν σταματήσει μετά και την αποτυχία ψήφισης του λεγόμενου «Ευρωσυντάγματος» (της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης) του 2005, μετά την απόρριψη του από την Γαλλία (μεταξύ και άλλων κρατών), γεγονός το οποίο δυσκολεύει την δημιουργία μιας και μόνης αρχής η οποία θα αποφασίζει, θα εφαρμόζει και θα ελέγχει το σύνολο των υπερεθνικών φορέων χωρίς επικαλύψεις αρμοδιοτήτων από τα εθνικά κράτη και η οποία θα έχει κανονιστική δύναμη να τα επιβάλλει σε όλα τα μέλη της. Η συνεργασία των ευρωπαϊκών κρατών, ενώ έχει προχωρήσει τόσο στενά

σε οικονομικό επίπεδο (ούτως ώστε να διαθέτει κοινό νόμισμα), όσο και σε επίπεδο συνεργασίας των θεσμών του ΣΑΠΔ, όπου παρά τον πλουραλισμό των κανόνων δικαίου, υπάρχουν απτά αποτελέσματα, όπως είναι η ίδρυση μηχανισμών αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας (Europol και Eurojust), ο ευρωπαϊκός οργανισμός για την καταπολέμηση της απάτης (OLAF), ο ευρωπαϊκός οργανισμός ελέγχου των «εξωτερικών συνόρων» (FRONTEX) και η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL).

Η λογοδοσία των αστυνομικών φορέων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι φορείς ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας που μας απασχολούν που μας απασχολούν (Europol, CEPOL), λογοδοτούν τόσο σε επίπεδο διοικητικό-εσωτερικό του ίδιου του οργανισμού και των προϊσταμένων αρχών που υπάρχουν σ' αυτόν, όσο και σε επίπεδο εθνικής έννομης τάξης για πράξεις και ενέργειες των συμμετεχόντων σ' αυτούς όσο και σε επίπεδο Ένωσης για πράξεις και παραλείψεις τους που αφορούν την δραστηριότητα που αναπτύσσουν αυτοί οι φορείς και ιδιαίτερα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις παραβιάσεις τους, για τις οποίες λογοδοτούν αφενός στα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών που είναι αρμόδια για την εκδίκαση διαφορών με αντικείμενο την ευθύνη της Ευρωπόλ βάσει του άρθρου 53§4 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ) με το οποίο καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Η δυνατότητα λογοδοσίας της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol) είναι βασική στο να ανιχνευθεί το κατά πόσο τέτοιοι φορείς αστυνομικής συνεργασίας σε περιφερειακό επίπεδο είναι υπόλογοι απέναντι στους λαούς τους οποίους υπηρετούν, τις συνηθέστερες δυσλειτουργίες που παρουσιάζονται στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και τα ζητήματα παραβιάσεων δικαιωμάτων των ελεγχόμενων για παραβάσεις αδικημάτων τα οποία ελέγχουν οι φορείς αυτοί. Η αναβάθμιση της ΕΑΥ σε υπηρεσία της ένωσης βάσει της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ), αποτελεί σημαντικό βήμα στον έλεγχο της από τα αρμόδια όργανα.

Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, λογοδοτεί τόσο σε εθνικό όσο και σε υπερεθνικό-περιφερειακό επίπεδο. Σε υπερεθνικό-περιφερειακό επίπεδο, για θέματα που άπτονται του δικαστικού ελέγχου επί της Ευρωπόλ αυτός ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 35 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όσον αφορά την λογοδοσία των υπαλλήλων της Europol, προβλέπεται ο έλεγχος τους σε εθνικό επίπεδο και η συμμόρφωση τους με την εθνική έννομη τάξη και τις προβλέψεις και προστασίες που αυτή λαμβάνει τόσο για τις περιπτώσεις του οργανωμένου εγκλήματος όσο και των άλλων πεδίων που δραστηριοποιείται η Europol, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας.[213] Σύμφωνα με το άρθρο 38§5 ο διευθυντής της υπηρεσίας λογοδοτεί για την εκτέλεση των καθηκόντων του στο διοικητικό συμβούλιο. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της η Europol, απολαμβάνει μιας σειράς προνομίων και ασυλιών, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 51 της Σύμβασης και ισχύουν για την εξασφάλιση της καλύτερης εκτέλεσης των καθηκόντων των υπαλλήλων της υπηρεσίας αυτής. Ωστόσο, για τις περιπτώσεις που αφορούν την παράνομη ή λανθασμένη επεξεργασία των δεδομένων που αποθηκεύει και επεξεργάζεται η υπηρεσία, την ευθύνη έχει το κράτος μέλος και η σχετική προσφυγή υποβάλλεται στο κράτος μέλος που έχει την αρμοδιότητα για την δίωξη και την εκδίκαση της σχετικής υπόθεσης και για την όποια σχετική αποζημίωση είναι υπεύθυνο το ίδιο, το κράτος μέλος το οποίο έκανε τη σχετική εγγραφή.[214] Αυτό είναι και το κυριότερο ζήτημα που έχει να κάνει με την λογοδοσία του ανωτέρω οργανισμού σε εθνικό επίπεδο. Η ευθύνη του υπερεθνικού οργάνου εξειδικεύεται και προσωποποιείται, ενώ αρμόδια είναι τα εθνικά δικαστήρια τα οποία είναι τα καθ' ύλην αρμόδια να εκδικάζουν τέτοιες υποθέσεις και να εκδίδουν σχετικές αποφάσεις, μετά από προσφυγή των πολιτών οι οποίοι θίγονται από σχετικές πράξεις.[215] Η προστασία των προσωπικών δεδομένων, απασχόλησε την ΕΕ τόσο στα πλαίσια της ΣΕΣ του Σένγκεν όσο και στην Σύμβαση της Europol, ενώ προστατεύονται τόσο σε υπερεθνικό-περιφερειακό επίπεδο με την ΕΣΔΑ, όσο και σε εθνικό από τα Συντάγματα των περισσοτέρων κρατών μελών της. Στην Ελλάδα, ισχύουν και τα δύο επίπεδα προστασία αφού η ΕΣΔΑ, έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο και ταυτόχρονα υπάρχει και σχετική Συνταγματική προστασία. Υπεύθυνη σε εθνικό επίπεδο, είναι η

---

[213] Ο.π. σελ. 67

[214] Βλ. σχ., άρθρο 52 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

[215] Ο.π.

Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.[216] Η καταχώρηση, αποθήκευση, επεξεργασία και απάλειψη των δεδομένων από την βάση δεδομένων της Europol, προβλέπεται από το δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ) και συγκεκριμένα τα άρθρα 10-21, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 10 της Απόφασης, «*η Ευρωπόλ επεξεργάζεται πληροφορίες και στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης. Η Ευρωπόλ συγκροτεί και διατηρεί σε λειτουργία το Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ, το οποίο μνημονεύεται στο άρθρο 11, και τα "αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση", που μνημονεύονται στο άρθρο 14. Η Ευρωπόλ μπορεί επίσης να συγκροτεί και να διατηρεί σε λειτουργία άλλα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία συγκροτούνται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου*». Πέραν της Εθνικής Εποπτικής Αρχής[217], υπάρχει, σε περιφερειακό επίπεδο, η Κοινή Εποπτική Αρχή, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 34 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ), «*ελέγχει τις δραστηριότητες της Ευρωπόλ προκειμένου να διασφαλίζει ότι η αποθήκευση, επεξεργασία και χρήση δεδομένων που κατέχει η Ευρωπόλ δεν παραβιάζουν τα δικαιώματα του οικείου φυσικού προσώπου. Επιπροσθέτως, η Κοινή Εποπτική Αρχή ελέγχει τη νομιμότητα της διαβίβασης δεδομένων προερχόμενων από την Ευρωπόλ.*». Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού, η ΚΕΑ, αποτελείται από δύο μέλη τα οποία ενδεχομένως να συνεπικουρούνται από αναπληρωματικά, από την κάθε ΕΟΑ και διορίζονται από το κράτος μέλος για πέντε έτη.[218] Σε πολιτικό επίπεδο, η Europol, λογοδοτεί στο Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών.[219] Ο Διευθυντής της υπηρεσίας λογοδοτεί για την εκτέλεση των καθηκόντων του στο διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 38§5 της Απόφασης του Συμβουλίου της

---

[216] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σσ. 71-6

[217] Για την Ελλάδα, υπεύθυνη είναι όπως είδαμε η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

[218] Βλ. σχ., άρθρο 34§1 της Απόφασης του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

[219] Βλ. σχ., S.P. Riekmann, *Security, Freedom and Accountability: Europol and Frontex,* Ashgate, . p. 22

6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ). Ωστόσο, η πολιτική λογοδοσία της Europol, παρουσιάζεται ισχνή, οφειλόμενη σ' ένα βαθμό στο γεγονός ότι ζητήματα που άπτονται της μετανάστευσης στα πλαίσια του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας, της διακίνησης ναρκωτικών, κλπ., από-πολιτικοποιούνται σε μεγάλο βαθμό ενώ προτιμάται η επίλυση τους ή ακριβέστερα η προσπάθεια αντιμετώπισης τους από διεθνή ή υπερεθνικά δίκτυα συνεργασίας συγκεκριμένων ελίτ οι οποίες διακονούν το αγαθό της ασφάλειας.[220] Η αποτελεσματικότητα των αρχών αστυνόμευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στο οποίο εντάσσονται και οι προσπάθειες και τα αποτελέσματα της Europol, επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την αποδοχή και νομιμοποίηση των θεσμών αυτών από τους πολίτες, στην προσπάθεια αντιμετώπισης των απειλών της λεγόμενης «σοβαρής εγκληματικότητας».[221] Η δημιουργία αυτών των θεσμών, μεταξύ των οποίων εντάσσεται και η προσπάθεια της Europol, καθιερώνουν και ενισχύουν δεσμούς ανάμεσα στο εθνικό και το υπερεθνικό επίπεδο διακυβέρνησης αποτελώντας μια πρώτη προσπάθεια γεφύρωσης τους, με πιθανότητες μελλοντικής διεύρυνσης τους όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν.[222] Οι δράσεις αυτές της Europol, λαμβάνουν χώρα σε συγκεκριμένο επίπεδο δραστηριοτήτων στον ευρωπαϊκό χώρο, οι οποίες παρουσιάζουν μικρό βαθμό ορατότητας από το κοινό, ειδικότερα αυτές που άπτονται θεμάτων διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας που λόγω των περιοχών στις οποίες λαμβάνουν χώρα μένουν μακρινές και αθέατες για τον μέσο Ευρωπαίο πολίτη, ιδιαίτερα αφού αφορούν τα εξωτερικά σύνορα τα οποία βρίσκονται στις φτωχές χώρες της νότιας και ανατολικής Ευρώπης.[223] Ιδιαίτερα, όσον αφορά την ευθύνη της που σχετίζεται με την δράση των ΚΟΕ, αυτή ρυθμίζεται από το άρθρο 6§6 της απόφασης του Συμβουλίου σύμφωνα με το οποίο «*κατά τη διάρκεια των εργασιών μιας κοινής ομάδας έρευνας, τα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ υπόκεινται, σε σχέση με τις αξιόποινες πράξεις που έχουν διαπραχθεί εις βάρος τους ή από αυτά, στην εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους όπου διεξάγονται οι εργασίες της ομάδας η οποία ισχύει*

[220] Βλ. σχ., I. Loader, *Policing, securitization and democratization in Europe*, Criminal Justice, SAGE, London, 2002, p.137

[221] Ο.π. σελ. 140

[222] Ο.π. σελ. 141

[223] Ο.π. σελ. 142

για πρόσωπα που ασκούν ανάλογα καθήκοντα». Προβλήματα ανακύπτουν, σε ζητήματα που αφορούν την μετανάστευση, τον έλεγχο και την αντιμετώπιση της, κυρίως αυτής που γίνεται χωρίς τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα, αφορά συγκεκριμένους πληθυσμούς, οι οποίοι συχνά δεν έχουν την δυνατότητα να ελέγχουν τις διαδικασίες παραπομπής τους στο ΣΑΠΔ, καθώς και τις δυνατότητες δράσης τους στο πλαίσιο των αστικών δικαιωμάτων, τα οποία δεν κατέχουν αφού δεν θεωρούνται πολίτες της Ένωσης.

Όπως χαρακτηριστικά διαπιστώνει ο I. Loader, «Εδώ οι αστυνομικοί υπάλληλοι λειτουργούν συνήθως «παρασκηνιακά» για την αντιμετώπιση των «απειλών» οι οποίες είναι είτε δύσκολο να κατανοηθούν λόγω της μυστικότητας και των τεχνικών ειδικεύσεων που τις περιβάλλουν (λχ. ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, παραχάραξη νομίσματος (του ευρώ)), ή η εμφανής, όμως «αποεδαφικοποιημένη», λειτουργία από απόσταση από τις ζώσες σχέσεις ορισμένων Ευρωπαϊκών τοπικοτήτων (λχ. παράνομη μετανάστευση, η διασυνοριακή εμπορία ανθρώπων, ναρκωτικών ή αγαθών προϊόντων κλοπής). Η εμφάνιση και ανάδειξη τους ως τοπικών προβλημάτων και η μετακύλιση τους στην ευρωπαϊκή περιφέρεια όπου οι αστυνομικές ελίτ (εξοπλισμένες με τις δυνατότητες που τους προσφέρουν οι πολιτικές ηγεσίες), αντιμετωπίζουν ή τουλάχιστον προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις απειλές που προκύπτουν. Η απεμπλοκή από την ατζέντα της «ασφάλειας» και των «απειλών», με την εστίαση στον σεβασμό των δικαιωμάτων τόσο του προσωπικού όσο και των ελεγχόμενων, με την ανάπτυξη μιας κουλτούρας σεβασμού αυτών των δικαιωμάτων η οποία θα αποτελεί σημαντική πολιτική προσπάθεια. Η εκμετάλλευση όμως από τις πολιτικές, αστυνομικές και δικαστικές ελίτ, του «φόβου του άλλου» προκειμένου να εξασφαλίσουν στήριξη και πόρους δείχνει ότι τα βάρος ρίχνεται στις πολιτικές ασφάλειας. Στην παρούσα φάση οι εξουσίες των υπερεθνικών οργανισμών αστυνόμευσης είναι περιορισμένες. Για την ακρίβεια περιορίζονται οι επιχειρησιακές τους δυνατότητες, οι οποίες δείχνουν να εξισορροπούνται με τις δυνατότητες συνεργασίας σε επιτελικό επίπεδο, με την ευθύνη για την όποια επιχειρησιακή δράση να λαμβάνεται σε τοπικό-εθνικό επίπεδο. Η Europol, φέρνει εγγύτερα τις πρακτικές των δικτύων των εθνικών αστυνομικών ελίτ, επιλέγοντας όσον αφορά την λογοδοσία (αστυνομική λογοδοσία) το πλαίσιο των εθνικών συστημάτων. Στις θετικές προτάσεις, για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο, των ευρωπαϊκών αστυνομικών θεσμών συνεργασίας συγκαταλέγεται και αυτή του I. Loader, για πλήρη εφαρμογή σε

πανευρωπαϊκό επίπεδο της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, όπως και επίσης της σύστασης ενός νέου θεσμού του Ευρωπαίου Αστυνομικού Διαμεσολαβητή (European Police Ombudsman). Στην αξιολόγηση του έργου της Europol, συμβάλουν και οι έρευνες αξιολόγησης των δράσεων της. Το 2010 διενεργήθηκε διαδικτυακή έρευνα ικανοποίησης χρηστών από εξωτερικό πάροχο, την εταιρεία EPSI Rating. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν αυξανόμενα επίπεδα ικανοποίησης όσον αφορά την Europol. Οι βαθμολογίες που καταγράφηκαν σε κάθε τομέα, με εξαίρεση έναν, ήταν οι υψηλότερες που σημειώθηκαν ποτέ από τη θέσπιση της έρευνας χρηστών της Europol το 2002. Το σύνολο των 57 προϊόντων της Europol αξιολογήθηκε θετικά από τους ερωτώμενους, περιλαμβανομένων 100 αναλυτών, προκειμένου να εντοπίζει και να παρακολουθεί τα πιο επικίνδυνα εγκληματικά και τρομοκρατικά δίκτυα στην Ευρώπη. Οι εθνικές αστυνομικές υπηρεσίες υπάλληλοι, (περιλαμβανομένων και αυτών που ασκούν ευρύτερη αστυνόμευση, λχ. τελωνειακοί, κλπ.) οι οποίες εκπροσωπούνται στην Europol μέσω των 129 αξιωματικών-συνδέσμων (εκπρόσωποι της αστυνόμευσης σε δίκτυα, που αναλύσαμε σε προηγούμενο σημείο), που δρουν σε συνεργασία με το υψηλής ασφάλειας και εικοσιτετράωρης λειτουργίας κέντρο επιχειρησιακών υπηρεσιών της Europol και τις ασφαλείς βάσεις δεδομένων του, έχουν σημειώσει σημαντικές επιτυχίες, καθώς συνέβαλαν στην εξουδετέρωση πολλών εγκληματικών και τρομοκρατικών δικτύων, στη σύλληψη χιλιάδων επικίνδυνων εγκληματιών, στην ανάκτηση εκατομμυρίων ευρώ και στη διάσωση εκατοντάδων θυμάτων του οργανωμένου εγκλήματος, μεταξύ των οποίων και παρανόμως διακινούμενων παιδιών. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η αύξηση του αριθμού καταχωρήσεων στο ΣΠ της Europol, Σύστημα Πληροφοριών Europol, αφού το Δεκέμβριος του 2010 καταχωρήθηκαν 174.459 αντικείμενα και 35.585 «αυτοτελή» αντικείμενα. Σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2009, ο αριθμός των αντικειμένων στο Σύστημα Πληροφοριών Europol αυξήθηκε κατά 28 %. Η αύξηση των καταχωρήσεων ανά κύριο πεδίο εγκληματικής δραστηριότητας, ήταν 26 % του συνόλου των αντικειμένων για διακίνηση ναρκωτικών, 24 % για εμπορία ανθρώπων, 20 % για παραχάραξη νομισμάτων, 9 % για ληστείες, 4 % αφορούσε περιπτώσεις απάτης και διακεκριμένη απάτης, ενώ όσον αφορά την χρήση 137.339 καταχωρήσεις δεδομένων πραγματοποιήθηκαν στο Σύστημα Πληροφοριών Europol και 147.345 αναζητήσεις εκτελέστηκαν στο σύστημα το 2010. Ανάλογη αύξηση παρουσίασε και η χρήση της ανταλλαγής πληροφοριών μέσω της χρήσης της εφαρμογής SIENA. Η εφαρμογή αυτή χρησιμοποιείται από 1ης Ιουλίου 2009. Έχει σχεδιαστεί με τρόπο ούτως ώστε να λαμβάνει σε σημαντικό βαθμό

υπόψη την προστασία και εμπιστευτικότητα των δεδομένων ώστε να διασφαλίζεται συμμόρφωση προς κάθε νομική απαίτηση (τόσο της ευρωπαϊκής , όσο και της εθνικής νομοθεσίας), ενώ έχει ληφθεί ιδιαίτερη πρόνοια όσον αφορά την ασφάλεια των δεδομένων με αποτέλεσμα να έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα, ούτως ώστε να καθίσταται δυνατή η ασφαλής ανταλλαγή απόρρητων πληροφοριών, ενώ έχουν υιοθετηθεί βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών για σκοπούς επιβολής του νόμου, όπως η αξιοπιστία και η χρήση κωδίκων χειρισμού και αξιολόγησης που διευκρινίζουν τους όρους χρήσης. Για την προστασία των δεδομένων, ο ΥΠΔ έχει εκπονήσει έγγραφο με θέμα «Πολιτική σχετικά με τους ελέγχους επί της ανάκτησης δεδομένων», το οποίο ορίζει λεπτομέρειες σχετικά με τους μηχανισμούς ελέγχου που εφαρμόζονται με σκοπό τη διασφάλιση της νομιμότητας σε περιπτώσεις ανάκτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα συστήματα της Europol. Όπως ορίζεται στο άρθρο 18 της απόφασης του Συμβουλίου Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009, (2009/371/ΔΕΥ), σχετικά με την Europol, καθώς και στην απόφαση εφαρμογής της εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου, η συγκεκριμένη πολιτική ορίζει τις ακριβείς απαιτήσεις για τα ημερολόγια ελέγχων και την τήρηση διαδρομών ελέγχων. Για την διασφάλιση της ορθής επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα έχουν ενσωματωθεί στο σύστημα σύμφωνα με τους νέους κανόνες εμπιστευτικότητας. (άρθρα 40 και 41). Για τα δεδομένα που αφορούν το προσωπικό, ο ΥΠΔ επικεντρώνεται στις μεθόδους επεξεργασίας για το προσωπικό και σε ζητήματα ασφάλειας. Τέλος, υποστηρίζει τις μονάδες της Europol κατά τη σύνταξη ειδοποιήσεων που αφορούν στην προστασία δεδομένων. Ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο της πρότασης αφορούσε τη θέσπιση ενός κεντρικού αποθετηρίου για τη φύλαξη δεδομένων σχετικών με συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν ανθρωποκτονίες. Αυτό θα εστιάζει κυρίως σε:

• κατά συρροή δολοφόνους,

• ανθρωποκτονίες που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα,

• ειδικές μεθόδους που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις όπως εγκλήματα τιμής ή επιθέσεις σε σχολεία

• νέες τάσεις στο συγκεκριμένο πεδίο και νέες τεχνικές έρευνας.

Ζητήματα λογοδοσίας, υπάρχουν παράλληλα και για τις ιδιωτικές υπηρεσίες παροχής ασφάλειας, οι οποίες προτιμούνται ως ένα βαθμό από τα κράτη λόγω του μειωμένου κόστους παροχής υπηρεσιών από τη μία και της ολοένα και αυξανόμενης ρητορικής του «φόβου του άλλου», που έχει δημιουργήσει μια ολόκληρη αγορά στην οποία ο ρόλος του κράτους είναι εποπτικός περιοριζόμενος στην αδειοδότηση των υπηρεσιών ασφαλείας και της εκπαίδευσης του προσωπικού, δημιουργώντας έτσι μικρούς στρατούς διαθέσιμους σ' όποιον μπορεί να τους μισθοδοτεί, είτε πρόκειται για τοπικές κοινότητες που θέλουν να προστατευτούν από το λεγόμενο μικροέγκλημα, είτε δημόσιες υπηρεσίες σε καθήκοντα φύλαξης ή τέλος ιδιωτικές επιχειρήσεις σε καθήκοντα φύλαξης. Οι ιδιωτικές εταιρείες φύλαξης, υπάγονται στο εθνικό δίκαιο από το οποίο ελέγχονται για τυχόν πράξεις ή παραλείψεις τους όπως επίσης και διοικητικά και επαγγελματικά από τους εσωτερικούς κανονισμούς και την δεοντολογία που εφαρμόζεται στο εσωτερικό τους καθώς και τον ιεραρχικό έλεγχο που ισχύει σ' αυτές, λόγω της δομής τους. Σε υπερεθνικό-περιφερειακό επίπεδο, υπάρχει ακόμη η δυνατότητα προσφυγής στο ΕΔΔΑ, για τυχόν παραβάσεις της ΕΣΔΑ, πέραν της Συνταγματικής κατοχύρωσης του ίδιου δικαιώματος απολαμβάνοντας έτσι ένα «διπλό κεκτημένο», με τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται. Η δημιουργία των υπερεθνικών-περιφερειακών μονάδων αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας για την αντιμετώπιση των απειλών που προέρχονται από την δράση μεμονωμένων παραβατών είτε οργανωμένων ομάδων πρέπει να συμβαδίζει με την κάλυψη της ανάγκης για σεβασμό των δικαιωμάτων των ελεγχομένων, συνέπεια ως ένα βαθμό και της λογοδοσίας σε όλες της τις μορφές που πρέπει να εξασφαλίζεται σε κάθε στάδιο της δράσης των υπερεθνικών-περιφερειακών αυτών θεσμών.

Περιπτώσεις πεδίων δράσης της Europol (βασισμένη αποκλειστικά στην Γενική έκθεση πεπραγμένων της Europol, Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, Ανασκόπηση Europol, 2011, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012, σελίδες 60)

Αξιολογήσεις- αναλύσεις πληροφοριών και απειλών και επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση τους. Η αστυνομική συνεργασία στην Ευρώπη σε στρατηγικό επίπεδο. (Ο ρόλος των OCTA)

Στα πλαίσια τόσο της επιχειρησιακής όσο και της επιτελικής δράσης της, η Europol, προχωρά στην επιστημονική ανάλυση των δεδομένων και των πληροφοριών που περιέρχονται στην αντίληψη της.[224] Οι τύποι ανάλυσης των πληροφοριών και κατά συνέπεια των δράσεων που θα αναλάβει στα πλαίσια της Αντεγκληματικής πολιτικής, είναι δύο. Η Στρατηγική Ανάλυση, παραδείγματα της οποίας ακολουθούν παρακάτω (OCTA). Κύριο χαρακτηριστικό αυτών των αναλύσεων στα πλαίσια της ορθολογικής λήψης αποφάσεων στο εσωτερικό ενός τέτοιου οργανισμού, είναι ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, η ανάλυση επερχομένων κινδύνων, η ανάλυση κοινωνικών δικτύων, κλπ.[225] Το δεύτερο επίπεδο ανάλυσης, είναι αυτό της Επιχειρησιακής Ανάλυσης. Σ' αυτό οι εργάτες του «πεδίου», κατά την διάρκεια των αστυνομικών επιχειρήσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη ενσωματώνουν γνώσεις και πληροφορίες τις οποίες διαχειρίζονται σε «πραγματικό χρόνο», οι συμμετέχοντες στις επιχειρήσεις των ΚΟΕ.[226]

Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα (OCTA), από το 2006

Η OCTA είναι το σημαντικότερο έγγραφο στρατηγικής ανάλυσης που καταρτίζει η Europol. Είναι το έγγραφο επί του οποίου βασίζονται οι προτεραιότητες και οι συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρώπη. Καθώς συντάσσεται σύμφωνα με τις αρχές της αστυνόμευσης βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών, η OCTA θεωρείται πρωτοπόρο

---

[224] Βλ. σχ., Ε. Στεργιούλης, *Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003, σελ. 90 κ.ε.

[225] Ο.π. σσ. 91-2

[226] Ο.π. σσ. 92-3

εργαλείο, το οποίο έχει κατορθώσει, στη σύντομη μέχρι τώρα ζωή του, να εισαγάγει καινοτόμες έννοιες —όπως οι κόμβοι εγκληματικής δραστηριότητας και η τυπολογία των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος— οι οποίες έχουν γίνει αποδεκτές και έχουν υιοθετηθεί σε επίπεδο τόσο πολιτικό και ακαδημαϊκό όσο και σε επίπεδο επιβολής του νόμου. Το 2013 η OCTA θα αντικατασταθεί από μια βελτιωμένη δημοσίευση —την αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα (SOCTA).

Από την έκθεση για το 2010 προκύπτει ένας συνεχώς μειούμενος αριθμός επιθέσεων στην ΕΕ που συνδέονται με την τρομοκρατία, αλλά τονίζεται ταυτόχρονα η ανάγκη να διατηρηθεί η επαγρύπνηση. Ισλαμιστές τρομοκράτες εντός και εκτός της ΕΕ συνέχισαν να στοχεύουν σε τυφλά μαζικά χτυπήματα, όπως καταδεικνύεται από την απόπειρα νιγηριανού εξτρεμιστή να ανατινάξει αμερικανικό αεροσκάφος που πετούσε από το Άμστερνταμ στο Ντιτρόιτ στις 25 Δεκεμβρίου 2009. Μία από τις τάσεις της τρομοκρατίας, όπως αποτυπώνεται στην έκθεση TE-SAT 2010, είναι ότι οι τρομοκρατικές δραστηριότητες από ισλαμιστές διαπράττονται όλο και συχνότερα από αυτοριζοσπαστικοποιημένα και συχνά αυτοδίδακτα άτομα, τα οποία δρουν με δική τους πρωτοβουλία. Η έκθεση ανέφερε επίσης ότι στην ΕΕ παρατηρείται αύξηση των εκδηλώσεων της τρομοκρατίας που έχει αριστερές και αναρχικές καταβολές.

Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το ρωσικό οργανωμένο έγκλημα (rocta), από το 2008

Η ειδική αυτή αξιολόγηση απειλών μελετά τις τρέχουσες και αναμενόμενες απειλές από το ρωσικό οργανωμένο έγκλημα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η έκθεση για το 2010 συμπεραίνει ότι το ρωσικό οργανωμένο έγκλημα διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο σε διάφορες «αγορές εγκλήματος» στην ΕΕ. Ξέπλυμα χρήματος, εμπορία ανθρώπων, όπλα, ναρκωτικά, παράνομη διακίνηση τσιγάρων, απάτη και οικονομικό έγκλημα είναι οι κύριες αγορές όπου γίνεται αισθητή η ρωσική παρουσία, τόσο στην ΕΕ όσο και πέρα από αυτή. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας συνδράμει σημαντικά το ρωσικό οργανωμένο έγκλημα, το οποίο φαίνεται να προτιμά συγκεκριμένα οικονομικά και υπεράκτια κέντρα, καθώς και τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην ΕΕ και αλλού, με σκοπό τη διευκόλυνση εγκληματικών δραστηριοτήτων και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα από τη δυτική Αφρική (octa-wa), 2009

Η συγκεκριμένη έκθεση διαπιστώνει την ολοένα εντεινόμενη απειλή του οργανωμένου εγκλήματος που προέρχεται από τη δυτική Αφρική και ιδίως τις επιπτώσεις του στην εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ. Προσδιορίζει τα κύρια χαρακτηριστικά της απειλής και εξετάζει τρόπους για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της. Ταυτόχρονα η έκθεση αξιολογεί τις κύριες δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος που συνδέουν τα τεκταινόμενα στη δυτική Αφρική με τις εγκληματικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην ΕΕ, ιδίως στους τομείς της διακίνησης ναρκωτικών, της εμπορίας ανθρώπων, της λαθρομετανάστευσης και της απάτης. Περιγράφονται επίσης οι κύριοι τύποι ομάδων οργανωμένου εγκλήματος στη δυτική Αφρική και οι συνδέσεις τους με τη δυναμική του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα προϊόντα στρατηγικής ανάλυσης που περιγράφηκαν ανωτέρω (OCTA, ROCTA, OCTA-WA και TE-SAT) διασφαλίζουν την παροχή εντονότερης υποστήριξης προς τους υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων, μέσω του προσδιορισμού συγκεκριμένων προτεραιοτήτων στον περίπλοκο τομέα του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Με γνώμονα τις σχετικές πολιτικές κατευθύνσεις, οι αξιωματούχοι που επιφορτίζονται με την επιβολή του νόμου μπορούν έτσι να προσαρμόζουν την επιχειρησιακή δράση τους τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν υφιστάμενους μηχανισμούς περιφερειακής συνεργασίας που έχουν οργανωθεί από την Europol, όπως είναι η ειδική ομάδα για το οργανωμένο έγκλημα στην περιοχή της Βαλτικής ή η Πρωτοβουλία Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SECI). Στο πλαίσιο της συνθήκης της Λισαβόνας, η σημασία των ολοκληρωμένων αξιολογήσεων απειλών αυξάνεται συνεχώς, γεγονός που καθιστά την Europol σημαντικό συνεισφέροντα στη διαδικασία χάραξης των σχετικών πολιτικών. Η νεοσυσταθείσα ομάδα σάρωσης, ανάλυσης και γνωστοποίησης (SCAN) της Europol θα παρέχει στις αρμόδιες εθνικές αρχές της ΕΕ ένα ακόμη στρατηγικό προϊόν: έγκαιρες ειδοποιήσεις σχετικά με νέες απειλές από το οργανωμένο έγκλημα. Το 2010 η ομάδα SCAN εξέδωσε έξι τέτοιες έγκαιρες ειδοποιήσεις σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα. Οι εν λόγω αξιολογήσεις προέκυψαν μετά τη λήψη προειδοποιήσεων και αρχικών εκθέσεων περί απειλών που εστάλησαν από τις αρχές της Κροατίας, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δανίας και της Φινλανδίας, καθώς και με βάση τις προτεραιότητες της ισπανικής και της βελγικής

προεδρίας της ΕΕ. Οι ειδοποιήσεις σχετικά με απειλές από το οργανωμένο έγκλημα που εκδόθηκαν από την ομάδα SCAN το 2010 αφορούσαν τα ακόλουθα θέματα:

• Επέκταση της Λέσχης Μοτοσικλετιστών «Άγγελοι της Κολάσεως» στη νοτιοανατολική Ευρώπη.

• Διαφοροποίηση στη χρήση ελαφρών αεροσκαφών για σκοπούς παράνομης διακίνησης

• Συστηματική εκμετάλλευση ανηλίκων από μετακινούμενες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ.

• Συμμορίες του δρόμου που εμπλέκονται σε δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος στην ΕΕ (Latin Kings (στη νότια Ευρώπη) και οι Black Cobra (στον ευρωπαϊκό Βορρά) έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στο οργανωμένο έγκλημα ως «υψηλού επιπέδου» συμμορίες του δρόμου.

• Παράνομη διακίνηση και εσωτερική κυκλοφορία βαρέων πυροβόλων όπλων στην ΕΕ.

Αντιμετώπιση λαθρεμπορίου τσιγάρων

Η Europol, υποστηρίζει τις αρχές επιβολής του νόμου στην πρόληψη και καταπολέμηση των δραστηριοτήτων ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος οι οποίες συμμετέχουν στην παράνομη παραγωγή και διακίνηση τσιγάρων και προϊόντων καπνού. Το λαθρεμπόριο προϊόντων καπνού στοιχίζει στην ΕΕ περίπου 10 δισεκατομμύρια ευρώ ανά έτος υπό μορφή διαφυγόντων κερδών. Τα παράνομα και λαθραίως διακινούμενα προϊόντα καπνού πωλούνται σε υπαίθριες αγορές, οι δε πελάτες δεν γνωρίζουν συχνά ότι αγοράζουν παράνομα προϊόντα. Τα χρήματα που πληρώνουν πηγαίνουν κατευθείαν σε εγκληματικές οργανώσεις, οι οποίες τα χρησιμοποιούν για τη χρηματοδότηση άλλων σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας. Για την εξασφάλιση μεγαλύτερων κερδών, τα παράνομα προϊόντα καπνού παράγονται με φθηνά υλικά και μεθόδους που ελάχιστα λαμβάνουν υπόψη την υγεία των καταναλωτών και τους σχετικούς ελέγχους ποιότητας. Τα τσιγάρα αυτά καταλήγουν να πωλούνται στους καπνιστές αντί των γνήσιων προϊόντων που πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές. Από έρευνες που έχουν γίνει σε κατασχεθείσες ποσότητες λαθραίων τσιγάρων προέκυψε ότι αυτά περιέχουν ακάρεα, αβγά εντόμων, μύκητες, ακόμη και ανθρώπινα περιττώματα.

Επιχείρηση Forecourt

Όπως προέκυψε από την εξέταση εμπιστευτικών πληροφοριών, ομάδα του οργανωμένου εγκλήματος χρησιμοποιούσε οδηγούς, οι οποίοι εργάζονταν για νόμιμη μεταφορική εταιρεία, προκειμένου να εισάγει λαθραία προϊόντα καπνού στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι οδηγοί σταματούσαν στο Λουξεμβούργο, καθ' οδόν προς το Ηνωμένο Βασίλειο, για να φορτώσουν καπνό για χειροποίητα (στριφτά) τσιγάρα. Χρησιμοποιούσαν το προκάλυμμα των οχημάτων της εταιρείας τους και συχνά ταξίδια στο Ηνωμένο Βασίλειο για τη διευκόλυνση των εισαγωγών των εν λόγω προϊόντων. Η Europol ανέλυσε βασικά στοιχεία που τέθηκαν στη διάθεσή της, τα οποία κατέδειξαν τις μεθόδους λειτουργίας της εγκληματικής οργάνωσης και βοήθησαν στον εντοπισμό της προέλευσης του καπνού, καθώς και των εμπλεκόμενων προσώπων και οχημάτων. Η επιχείρηση ολοκληρώθηκε με δύο συλλήψεις και με την κατάσχεση σχεδόν δύο τόνων καπνού για στριφτά τσιγάρα από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου. Απετράπη έτσι η απώλεια δασμών και φόρων ύψους 277.000 ευρώ.

Αντιμετώπιση των κλοπών (οχημάτων) από την Europol

Για την αντιμετώπιση των κλοπών οχημάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο η Europol, χρησιμοποιεί το σύστημα EuVID. Το EuVID είναι ένα επιχειρησιακό εργαλείο επιβολής του νόμου το οποίο διευκολύνει την αναγνώριση οχημάτων και εγγράφων οχημάτων. Στο σύστημα αυτό, συμμετέχουν η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Σουηδία και η Europol. Το EuVID περιέχει επί του παρόντος πληροφορίες σχετικά με 83 διαφορετικές μάρκες και τύπους οχημάτων, πληροφορίες σχετικά με τα γνήσια έγγραφα οχημάτων από 55 χώρες, έναν κατάλογο κλειδιών οχημάτων και οδηγίες σχετικά με τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων που αφορούν μηχανοκίνητα οχήματα. Το EuVID διατίθεται προς χρήση σε κοινές επιχειρήσεις και ως βάση για την εκπαίδευση στην αναγνώριση οχημάτων.

Προσπάθειες συνεργασίας σε επίπεδο ανταλλαγής πληροφοριών

Κέντρο εμπειρογνωμοσύνης της ΕΕ στον τομέα της επιβολής του νόμου

Θέλοντας να ενισχύσει τη θέση της ως πλατφόρμας για εξειδικευμένους τομείς και να διευκολύνει την ανταλλαγή γνώσης και την επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων εμπειρογνωμόνων, η Europol έχει αναπτύξει την πλατφόρμα εμπειρογνωμόνων της Europol. Το όραμα σχετικά με την πλατφόρμα αυτή είναι να αποτελέσει ένα ασφαλές περιβάλλον για ειδικούς από διάφορα πεδία του τομέα της

επιβολής του νόμου το οποίο θα παρέχει στους χρήστες του τη δυνατότητα να μοιραστούν —με τις αντίστοιχες κοινότητές τους— γνώσεις, βέλτιστες πρακτικές και δεδομένα μη προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με την εγκληματικότητα. Η πλατφόρμα εμπειρογνωμόνων της Europol είναι προσβάσιμη μέσω του διαδικτύου από τον Νοέμβριο του 2010. Θεσπίστηκε όχι μόνο για τη δημοσίευση εγγράφων αλλά και ως μέσο ενθάρρυνσης της επιγραμμικής συνεργασίας των εξουσιοδοτημένων χρηστών μέσω μιας σειράς εργαλείων συνεργασίας.

Κατά τη διάρκεια του 2010 η Europol προετοίμασε μια σειρά νέων πλατφορμών που απευθύνονται σε εμπειρογνώμονες και αφορούν το 2011, οι οποίες θα αφορούν κυρίως τα ακόλουθα θέματα:

• σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών,

• διασυνοριακή παρακολούθηση και ελεγχόμενες παραδόσεις,

• ηλεκτρονικό έγκλημα (I-FOREX),

• διερεύνηση ανθρωποκτονιών,

• απαγωγές, ομηρίες και εκβιασμοί,

• παραχάραξη νομισμάτων και απάτη με κάρτες πληρωμών (PaySafe),

• προστασία μαρτύρων.

Έχει επίσης δρομολογηθεί η μετακίνηση της πλατφόρμας επικοινωνίας Atlas στην πλατφόρμα εμπειρογνωμόνων της Europol για τις μονάδες ειδικών επιχειρήσεων και αντιτρομοκρατίας.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συμβουλευτικών Ομάδων

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συμβουλευτικών Ομάδων (EuNAT) συγκροτείται από συμβουλευτικές ομάδες και μονάδες διαχείρισης κρίσεων, οι οποίες υπάγονται σε οργανισμούς επιβολής του νόμου και παρέχουν συμβουλές στρατηγικού ή/και τακτικού χαρακτήρα, καθώς και συντονισμό και υποστήριξη σε έρευνες που αφορούν περιπτώσεις απαγωγών, ομηρίας και εκβιασμών. Το EuNAT συνδέει σε μόνιμη βάση τις συμβουλευτικές ομάδες με την Europol, με σκοπό τη διευκόλυνση της άμεσης διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από απειλές κατά της ζωής. Το

δίκτυο μοιράζεται ορθές πρακτικές και αναπτύσσει πρότυπα στον συγκεκριμένο τομέα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Η αστυνομική συνεργασία στην Ευρώπη σε επιχειρησιακό επίπεδο. Η συνδρομή της Europol, σε συγκεκριμένα είδη εγκλημάτων. (Περιπτωσιολογία)

Ένας από τους κύριους στόχους της Europol, είναι να παρέχει στις ευρωπαϊκές αρχές επιβολής του νόμου επιχειρησιακή υποστήριξη σε εικοσιτετράωρη βάση. Η υποστήριξη αυτή παρέχεται σε συγκεκριμένα πεδία αλλά και σε οριζόντιες υποθέσεις που αφορούν διάφορους τομείς εγκληματικότητας. Η επιχειρησιακή υποστήριξη μπορεί επίσης να επεκτείνεται στα κράτη μέλη μέσω της αποστολής του κινητού γραφείου της Europol, με ειδικούς αναλυτές και εμπειρογνώμονες, ώστε να παρέχεται επιτόπια συνδρομή προς τα κράτη μέλη.

Κινητό γραφείο: μια ζωντανή σύνδεση με τις κεντρικές βάσεις δεδομένων και τις πλατφόρμες εμπειρογνωμόνων της Europol Η Europol επέλεξε τη λύση της δημιουργίας ενός ισχυρού κινητού γραφείου που παρέχει στους αξιωματούχους της πρόσβαση σε ένα πλήρες φάσμα εργαλείων ανάκτησης πληροφοριών και ανάλυσης από οποιοδήποτε απόμακρο σημείο με την εφαρμογή των υψηλότερων προδιαγραφών ασφαλείας. Το 2010, η Europol, προχώρησε σε ευρύτατες βελτιώσεις του εν λόγω κινητού γραφείου, διασφαλίζοντας πολύ μεγαλύτερη ευελιξία και ταχύτητα ανάπτυξης. Το 2010, η Europol, διέθεσε 200.000 ευρώ για την οικονομική υποστήριξη επιχειρησιακών συνεδριάσεων. Το νέο αυτό χρηματοδοτικό μέσο κατέστησε δυνατή την κάλυψη των οδοιπορικών εξόδων των αντιπροσώπων των κρατών μελών της ΕΕ και, εφόσον συνέτρεχε περίπτωση, και αντιπροσώπων τρίτων χωρών, προκειμένου να συμμετάσχουν σε σχεδόν 70 επιχειρήσεις.

Επιχείρηση Athena II

Δύο αξιωματικοί της Europol και το κινητό γραφείο συνέδραμαν τη Γενική Διεύθυνση Τελωνείων της Ισπανίας στο πλαίσιο της επιχείρησης Athena II τον Απρίλιο του 2010. Η επιχείρηση Athena II ήταν μια κοινή τελωνειακή επιχείρηση κατά της διασυνοριακής μεταφοράς χρημάτων σε μετρητά και άλλων νομισματικών μέσων που χρησιμοποιούνταν από εγκληματικές οργανώσεις για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους και για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στην επιχείρηση συμμετείχαν τελωνειακές διοικήσεις από 19 χώρες της ΕΕ και εκτός ΕΕ (Αλγερία, Μαρόκο, Νορβηγία, Τυνησία και ΗΠΑ), καθώς και διεθνείς οργανισμούς όπως η Europol, η Ιντερπόλ και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων.

Η επιχείρηση κατέληξε στα ακόλουθα αποτελέσματα:

• έκδοση προειδοποιητικών μηνυμάτων (αναφορές σχετικά με ανθρώπους που δήλωναν ότι ταξίδευαν με περισσότερα από 10.000 ευρώ, καθώς και ειδοποιήσεις σχετικά με ύποπτες μεταφορές μετρητών)

• έκδοση μηνυμάτων κατάσχεσης (που χρησιμοποιήθηκαν για την αναφορά εντοπισμών και κατασχέσεων μετρητών ή άλλων νομισματικών μέσων άνω των 10.000 ευρώ)

• κατασχέσεις μετρητών ύψους 5,5 εκατομμυρίων ευρώ και ειδοποιήσεις σχετικά με μετρητά που ανέρχονταν συνολικά σε 26,5 εκατομμύρια ευρώ·

• ενασχόληση της Europol με 110 προειδοποιητικά μηνύματα και 128 μηνύματα κατάσχεσης και διενέργεια αναζητήσεων στα συστήματα της Europol που κατέληξαν σε διάφορους συνδέσμους·

• τέσσερις σύνδεσμοι που προέκυψαν από την Europol και καταδείκνυαν τη διακίνηση τεραστίων ποσοτήτων μετρητών μεταξύ δύο χωρών της ΕΕ.

Αντιμετώπιση τρομοκρατίας

Επιχείρηση UK Greater Manchester Police

Το 2010 η Europol συνέδραμε την αντιτρομοκρατική μονάδα της αστυνομίας της μείζονος περιοχής Μάντσεστερ στο πλαίσιο αντιτρομοκρατικής επιχείρησης που πραγματοποιήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο βασικός ύποπτος καταδικάστηκε σε διετή φυλάκιση αφού κρίθηκε ένοχος για δύο κατηγορίες δυνάμει του άρθρου 58 του νόμου περί τρομοκρατίας (του Η.Β.), το οποίο αφορά την κατοχή υλικού για τρομοκρατικούς σκοπούς. Η Europol διενήργησε έρευνα επί 6 000 ηλεκτρονικών εγγράφων που της διαβίβασε η αστυνομία της μείζονος περιοχής Μάντσεστερ, γραμμένων κυρίως στα αραβικά, προκειμένου να εντοπίσει εκείνα που θα μπορούσαν να συνιστούν απειλή για την ασφάλεια του Ηνωμένου Βασιλείου. Μετά την πρώτη αξιολόγηση των περιεχομένων από την ομάδα Check the Web, ακολούθησαν περισσότερο στοχευμένες αναλύσεις ειδικών ομάδων εγγράφων, κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος από την αστυνομία της μείζονος περιοχής Μάντσεστερ. Τα εργαλεία πληροφορικής για εγκληματολογικούς σκοπούς που εφαρμόστηκαν στα ψηφιακά μέσα κατέστησαν δυνατό τον εντοπισμό των συναφών φακέλων. Διασταυρούμενοι έλεγχοι ηλεκτρονικών αρχείων με τα συστήματα της Europol

κατέδειξαν επίσης την παρουσία τρομοκρατικού υλικού που είχε προηγουμένως χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο σε δικαστήριο. Το έργο της Europol οδήγησε στον εντοπισμό ενός εξτρεμιστή ιεροκήρυκα, ο οποίος παρουσίαζε ενδιαφέρον και για άλλες έρευνες στην ΕΕ. Η ομάδα Check the Web χρησιμοποίησε το υλικό που υπέβαλε η αστυνομία του ευρύτερου Μάντσεστερ προκειμένου να αναλύσει και να αξιολογήσει την ιδεολογία που πρέσβευε ο συγκεκριμένος ύποπτος. Η έκθεση που συντάχθηκε από την ομάδα Check the Web της Europol και μια αξιολόγηση απειλής του εν λόγω προσώπου και των οπαδών του στην Ευρώπη συνέβαλαν περαιτέρω στις υπό εξέλιξη έρευνες σε διάφορα κράτη μέλη, σε πραγματικό χρόνο, εμπειρογνωμοσύνης και στοιχείων στις αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών.

Στα πλαίσια της στενότερης συνεργασίας ΕΕ γενικά και της Europol ειδικά, με τις αρχές των ΗΠΑ εντάσσεται και η προσπάθεια δημιουργίας μιας κοινής βάσης δεδομένων για την τρομοκρατία. Στόχος είναι ο εκσυγχρονισμός των μεθόδων αντίδρασης της ΕΕ στο συγκεκριμένο φαινόμενο. Ο στόχος αυτός, όπως εκτιμά η Europol, θα επιτευχθεί μέσω της καλύτερης ενσωμάτωσης του ορισμού της τρομοκρατίας από την ΕΕ, της ευελιξίας και της ικανότητας ανταπόκρισης στις ανάγκες των κρατών μελών και των τρίτων μερών και της εστίασης σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Σε γενικές γραμμές, η προσέγγιση αυτή γίνεται αισθητή στις βελτιώσεις της καθημερινής διαχείρισης, στις οποίες συγκαταλέγονται και πρόσφατα επιστημονικά επιτεύγματα που αφορούν μεθόδους εγκληματολογικής ανάλυσης και ανάλυσης δακτυλικών αποτυπωμάτων και DNA.

Βασικό κείμενο, προς αυτή την κατεύθυνση αποδείχθηκε η Απόφαση υπ' αριθ. 2010/412/ΕΕ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2010, για τη σύναψη της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση δεδομένων χρηματοπιστωτικών μηνυμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής για σκοπούς του προγράμματος παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Με τη συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ για το πρόγραμμα παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (TFTP), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2010, το νευραλγικής σημασίας έργο της επαλήθευσης των αιτημάτων των ΗΠΑ προς καθορισμένους παρόχους μηνυμάτων χρηματοοικονομικού χαρακτήρα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανατέθηκε στην Europol. Πέραν του ελεγκτικού αυτού ρόλου, η Europol έχει δημιουργήσει ένα ενιαίο σημείο επαφής για τα αρχεία δεδομένων εργασίας προς

ανάλυση και τα κράτη μέλη της ΕΕ προκειμένου από αυτό να συντονίζονται όλες οι ανταλλαγές με τις ΗΠΑ που απορρέουν από την προαναφερθείσα συμφωνία, η οποία περιλαμβάνει την αυτόματη παροχή πληροφοριών, καθώς και τα αιτήματα για αναζήτηση πληροφοριών σε δεδομένα των ΗΠΑ στο πλαίσιο εφαρμογής της TFTP. Ο στόχος της νέας αυτής συνεργασίας μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ είναι ο εντοπισμός, η παρακολούθηση και η καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Αντιμετώπιση εμπορίας ανθρώπων (human trafficking)

Επιχείρηση Comfort

Στις αρχές του 2010 η ολλανδική εθνική αστυνομία έλαβε πληροφορίες και δεδομένα από μια ολλανδική εταιρεία φιλοξενίας ιστοσελίδων ότι ο διακομιστής ενός πελάτη της είχε δεχθεί επίθεση από πειρατές του διαδικτύου («hackers»). Οι πειρατές είχαν τοποθετήσει στον διακομιστή του πελάτη πίνακα που περιλάμβανε εικόνες με υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Η εταιρεία αποθήκευσε τα αρχεία καταγραφής του συγκεκριμένου διακομιστή, περιλαμβανομένου του υλικού σεξουαλικής κακοποίησης, και τα απέστειλε στην ολλανδική εθνική αστυνομία. Οι Κάτω Χώρες, διαβίβασαν τα δεδομένα αυτά στις βάσεις δεδομένων της Europol. Η Europol ανέλυσε τα δεδομένα και διένειμε εκθέσεις ανάλυσης σε όλες τις σχετικές χώρες. Κατά τη διάρκεια της ανάλυσης εντοπίστηκαν 3.931 στόχοι εντός ΕΕ και 6.041 που αφορούσαν άλλες χώρες.

Επιχείρηση Venice Carnival

Η επιχείρηση Venice Carnival, διήρκησε από το 2009 έως το 2010. Η ιταλική αστυνομία ταχυδρομείων και επικοινωνιών και η Europol αποκάλυψαν μια εγκληματική οργάνωση που τοποθετούσε κακόβουλο λογισμικό σε μη προστατευμένους εταιρικούς διακομιστές προκειμένου να διανέμει σκανδαλώδες υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο. Η ιταλική αστυνομία ενημερώθηκε αρχικά για τη συγκεκριμένη εγκληματική δραστηριότητα από μιαγιαγιά η οποία, κατά τη διάρκεια πλοήγησής της στο διαδίκτυο με σκοπό την αγορά δώρων για τα εγγόνια της, έκανε κλικ σε έναν σύνδεσμο ηλεκτρονικού καταστήματος ο οποίος την ανακατεύθυνε σε δικτυακό τόπο με υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Ενημέρωσε αμέσως την αστυνομία η οποία, από τις αρχές του 2009, άρχισε να παρακολουθεί συστηματικά τις δραστηριότητες παράνομων ιστοσελίδων που έδειχναν να φιλοξενούνται από ιταλικό διακομιστή. Ειδικό αρχείο δεδομένων εργασίας προς ανάλυση συστήθηκε το 2001 με σκοπό την πρόληψη και καταπολέμηση

δραστηριοτήτων εγκληματικών δικτύων που αφορούν την παραγωγή, πώληση ή διανομή υλικού σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και παρόμοιες εγκληματικές δραστηριότητες. Μέχρι σήμερα, η Europol έχει πραγματοποιήσει χιλιάδες αποστολές στοιχείων και αναλυτικών εκθέσεων προς αρχές επιβολής του νόμου, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να εντοπίσουν περισσότερους από 2.000 εγκληματίες σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, καθώς και ανάλογο αριθμό θυμάτων. Η Europol έχει επίσης συνδράμει διάφορα κράτη μέλη στην εγκληματολογική εξέταση αντιγράφων ψηφιακού υλικού που έχει κατασχεθεί από αστυνομικές αρχές. Κατόπιν περαιτέρω ανάλυσης ανακαλύφθηκε ότι ο συγκεκριμένος διακομιστής, καθώς και πολλοί άλλοι σε ολόκληρο τον κόσμο, είχε σκοπίμως μολυνθεί με κακόβουλο λογισμικό. Το εν λόγω λογισμικό χρησιμοποιούσε εγκληματική οργάνωση προκειμένου να παγιδεύει διακομιστές και να ανακατευθύνει άμεσα αθώους χρήστες του διαδικτύου σε παράνομους δικτυακούς τόπους που φιλοξενούσαν υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Η ιταλική αστυνομία συγκέντρωσε στοιχεία σχετικά με τους μολυσμένους δικτυακούς τόπους, τα οποία και υποβλήθηκαν από την Europol σε όλους τους οργανισμούς επιβολής του νόμου της ΕΕ, καθώς και σε χώρες και οργανισμούς με τους οποίους συνεργάζεται η Europol. Από περαιτέρω έρευνες προέκυψε ότι οι νόμιμοι κάτοχοι των μολυσμένων διακομιστών δεν γνώριζαν το πρόβλημα και δεν είχαν συμμετάσχει ενεργά στην εγκληματική αυτή δραστηριότητα. Μελέτες επιβεβαίωσαν ότι οι εν λόγω διακομιστές είχαν μολυνθεί εξαιτίας της έλλειψης ασφάλειας στο διαδίκτυο. Η εγκληματική οργάνωση που ευθυνόταν για το κακόβουλο λογισμικό προερχόταν από την ανατολική Ευρώπη και είχε συνεργάτες σε ολόκληρο τον κόσμο. Πιστεύεται ότι παρήγαγαν οι ίδιοι το υλικό κακοποίησης παιδιών, το οποίο χρησιμοποιούσαν στη συνέχεια προς εμπορική εκμετάλλευση μέσω ασφαλών και ανώνυμων δικτυακών τόπων. Η ιταλική αστυνομία ταχυδρομείων και επικοινωνιών, σε συνεργασία με την Europol, ανέπτυξε στρατηγικές προκειμένου να παρακολουθήσει τις χρηματικές ροές και να εντοπίσει τους πελάτες και τους τελικούς χρήστες του παράνομου υλικού. Αποτέλεσμα της επιχείρησης ήταν να «καθαριστούν» περισσότεροι από 1.000 διακομιστές παγκοσμίως, σε συνεργασία με τους κατόχους τους, με αποτέλεσμα να περιοριστεί δραστικά η πιθανότητα ανακάλυψης τέτοιου είδους παράνομου υλικού στο διαδίκτυο από ευρωπαίους πολίτες. Η πολύπλοκη έρευνα για τον εντοπισμό των παραγωγών του υλικού και των λοιπών εμπλεκόμενων εγκληματιών συνεχίζεται.

Αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης

Επιχείρηση Ile Fantastique

Η συγκεκριμένη πανευρωπαϊκή έρευνα διήρκησε 14 μήνες και αφορούσε την παρακολούθηση της δραστηριότητας υπόπτων οι οποίοι διακινούσαν παρανόμως μετανάστες από το Βιετνάμ προς την ΕΕ. Οι διακινητές παρείχαν στους λαθρομετανάστες απόλυτη «εγγύηση» επιτυχίας. Το ποσό που έπρεπε να καταβάλουν οι διακινούμενοι για το συνολικό «εγγυημένο» ταξίδι έφτανε τα 40.000 ευρώ, η δε διάρκεια του ταξιδιού κυμαινόταν από μερικές ημέρες έως αρκετές εβδομάδες. Οι οικογένειες των λαθρομεταναστών αναγκάζονταν συχνά να πουλήσουν ακόμη και τα σπίτια τους ή άλλα περιουσιακά στοιχεία προκειμένου να χρηματοδοτήσουν το ταξίδι, με αποτέλεσμα ορισμένοι από αυτούς να καταλήγουν χρεωμένοι. Ένας από τους τρόπους δράσης του συγκεκριμένου δικτύου ήταν να προμηθεύει τους μετανάστες με ταξιδιωτικά έγγραφα και έγκυρες θεωρήσεις οι οποίες εκδίδονταν βάσει ψευδών ισχυρισμών, με τη βοήθεια διεφθαρμένων προξενικών υπαλλήλων. Όταν ο μετανάστης έφτανε στην Ευρώπη, τα εν λόγω ταξιδιωτικά έγγραφα επιστρέφονταν στο εγκληματικό δίκτυο. Με την από κοινού υποστήριξη της Europol και της Eurojust, στελέχη της αγγλικής, της γαλλικής, της γερμανικής και της ουγγρικής αστυνομίας συνέλαβαν 31 υπόπτους για διαμεσολάβηση με σκοπό την παράνομη μετανάστευση τον Ιούνιο του 2010. Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης διενεργήθηκαν έρευνες σε 42 εγκαταστάσεις και εντοπίστηκαν 66 λαθρομετανάστες από το Βιετνάμ. Εμπειρογνώμονες της Europol ήταν παρόντες στο κέντρο συντονισμού προκειμένου να παρέχουν τεχνική εμπειρογνωμοσύνη και υποστήριξη επιχειρησιακής ανάλυσης. Κατά τη διάρκεια των ερευνών, η Europol εκπόνησε εκθέσεις εμπιστευτικών πληροφοριών και διευκόλυνε την ανταλλαγή πληροφοριών. Σε στενή συνεργασία με εθνικούς εμπειρογνώμονες, η Europol ανακάλυψε νέες διασυνδέσεις μεταξύ εγκληματικών δραστηριοτήτων. Η Europol έχει διαιρέσει το εν λόγω αναλυτικό σχέδιο σε επιμέρους σχέδια που επικεντρώνονται σε ειδικές ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος, εθνικότητες, τρόπους δράσης ή γεωγραφικές περιοχές. Το 2010 εφαρμόστηκαν επτά επιμέρους σχέδια που αφορούσαν τη διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης από το Βιετνάμ, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Ιράν, τη νότια Ασία, τη βόρεια Αφρική, καθώς και την παραγωγή και διανομή πλαστών εγγράφων. Από τον Αύγουστο του 2010 η Europol έχει επίσης συμμετάσχει σε κοινή ομάδα έρευνας με θέμα τους γάμους συμφέροντος, η οποία συστήθηκε στο πλαίσιο του συγκεκριμένου αναλυτικού σχεδίου. Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, η Europol, υποστήριξε

έξι μεγάλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις κατά εγκληματικών δικτύων που δραστηριοποιούνταν στη διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης, οι οποίες οδήγησαν στη σύλληψη περισσότερων από 80 διαμεσολαβητών. Ο συντονισμός των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων γινόταν κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων που διοργανώθηκαν και διευκολύνθηκαν από την Europol. Στο πλαίσιο των εν λόγω επιχειρήσεων, η ομάδα ΑΔΕΑ ήταν παρούσα στα κέντρα επιχειρησιακού συντονισμού και παρείχε υποστήριξη υπό μορφή τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης, καθώς και μέσω της ανάπτυξης του κινητού γραφείου. Κατά τη διάρκεια των ερευνών, οι αξιωματικοί της Europol επικεντρώθηκαν σε επιχειρησιακές αναλύσεις και, σε πολλές περιπτώσεις, εντοπίστηκαν συνδέσεις με άλλες έρευνες. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων κοινοποιήθηκαν μέσω περίπου 150 εκθέσεων. Ο όρος «διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης» καλύπτει διάφορες μορφές σοβαρής εγκληματικότητας, οι οποίες αποσκοπούν στο σύνολό τους στη διευκόλυνση, για λόγους οικονομικού οφέλους, της εισόδου ή διαμονής σε μία χώρα παράνομων μεταναστών κατά παράβαση της νομοθεσίας της. Ο όρος «διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης» καλύπτει επομένως την παραγωγή και προμήθεια πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων ή αδειών που εκδίδονται βάσει ψευδών ισχυρισμών, καθώς και την παράνομη μεταφορά ή την παροχή άλλης βοήθειας προκειμένου οι διακινούμενοι μετανάστες να εξασφαλίσουν και με άλλες εγκληματικές δραστηριότητες.

Επιχείρηση Alcazar

Τον Ιούνιο του 2010 η Europol συνέδραμε τη γαλλική, τη γερμανική και την ισπανική αστυνομία στη σύλληψη 18 υπόπτων για διαμεσολάβηση με σκοπό την παράνομη μετανάστευση πολιτών τρίτων χωρών στην ΕΕ. Κατά τη διάρκεια ερευνών σε 15 εγκαταστάσεις, συνελήφθησαν κυρίως άτομα προερχόμενα από χώρες της ινδικής χερσονήσου, καθώς και ένας μαροκινός υπήκοος. Στο πλαίσιο των ίδιων ερευνών βρέθηκαν και κατασχέθηκαν αντίγραφα διαβατηρίων και επτά όπλα. Οι παράνομοι μετανάστες είχαν φτάσει στην ΕΕ χρησιμοποιώντας για τον σκοπό αυτό γνήσια ταξιδιωτικά έγγραφα, όπως π.χ. θεώρηση διάρκειας 90 ημερών για λόγους εργασίας, τα οποία είχαν εκδοθεί με διαφορετικά στοιχεία ταυτότητας. Όταν οι μετανάστες έφταναν εν τέλει στην Ευρώπη, τα συγκεκριμένα έγγραφα επιστρέφονταν στους διαμεσολαβητές προκειμένου να επαναχρησιμοποιηθούν. Το συνολικό χρηματικό ποσό (κόστος και οικονομικά οφέλη) που αφορούσε μόνο στο τμήμα της έρευνας που διενεργήθηκε στη Γαλλία υπερέβαινε το 1 δισ. ευρώ. Για ολόκληρο το

ταξίδι οι μετανάστες πλήρωναν από 13.000 έως 15.000 ευρώ για τους ενήλικες και από 8.000 έως 10.500 ευρώ για κάθε παιδί. Εμπειρογνώμονες της Europol παρείχαν τεχνική εμπειρογνωμοσύνη και υποστήριξη επιχειρησιακής ανάλυσης καθ' όλη τη διάρκεια των ερευνών ενώ εκπόνησαν επίσης εκθέσεις εμπιστευτικών πληροφοριών και διευκόλυναν την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με εγκληματικές δραστηριότητες.

Αντιμετώπιση παραχάραξης νομισμάτων (ευρώ)

Επιχείρηση Seaweed

Τον Ιούνιο του 2010, στα περίχωρα του Borris-in-Ossory και σε απόσταση 125 χιλιομέτρων από το Δουβλίνο, η υπηρεσία διερεύνησης υποθέσεων απάτης της Ιρλανδίας (Garda Bureau of Fraud Investigation) εντόπισε, πλησίον μιας αγροτικής οδού, μια πρώην μονάδα παραγωγής σκυροδέματος, η οποία περιλάμβανε μια μεγάλη αποθήκη, ένα σιλό και μερικά ρυμουλκά οχήματα. Ένας υπαίθριος χώρος στάθμευσης είχε νοικιαστεί από έναν εκ των υπόπτων ο οποίος έχει εγκαταστήσει εκεί ένα φορητό λυόμενο κτίσμα, το οποίο χρησίμευε ως γραφείο. Κάτω από το κτίσμα αυτό υπήρχε ειδικά διαμορφωμένος χώρος όπου φιλοξενούνταν δύο συνδεδεμένα μεταξύ τους κοντέινερ, πλήρως εξοπλισμένα ώστε να χρησιμοποιούνται ως τυπογραφείο πλαστών χαρτονομισμάτων. Η πρόσβαση στον συγκεκριμένο χώρο γινόταν μέσω μυστικής διόδου κάτω από τη μοκέτα του γραφείου. Στο εσωτερικό του κρησφύγετου φυλάσσονταν ιδιαίτερα εξελιγμένα τυπογραφικά μηχανήματα.

Επιχείρηση Θεσσαλονίκη

Τον Φεβρουάριο του 2010 η Διεύθυνση Ασφάλειας Θεσσαλονίκης συνέλαβε τέσσερα ηγετικά στελέχη μιας ομάδας του οργανωμένου εγκλήματος που ευθυνόταν για την ευρείας κλίμακας εισαγωγή και διακίνηση πλαστών χαρτονομισμάτων ευρώ στην Ελλάδα. Η ομάδα αποτελούνταν από Έλληνες πολίτες οι οποίοι διατηρούσαν επαφές με ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος στη Ρωσική Ομοσπονδία, στη Βουλγαρία και σε άλλες χώρες. Οι ύποπτοι δραστηριοποιούνταν επίσης ως διαμεσολαβητές για την παράνομη διακίνηση μεταναστών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η διεθνής αστυνομική συνεργασία, υπό τον συντονισμό της Europol, ξεκίνησε στα μέσα του 2007, όταν σε μια μικρή πόλη της νότιας Ρωσίας (Shakhty) κατασχέθηκε ποσότητα πλαστών χαρτονομισμάτων (χαρτονομίσματα των 100 και 200 ευρώ) συνολικής αξίας 70 000 ευρώ. Οι ρωσικές αρχές ειδοποίησαν τις αρμόδιες ευρωπαϊκές αρχές επιβολής του νόμου σχετικά με τη συγκεκριμένη δίοδο διανομής πλαστών ευρώ και συνέδραμαν την ελληνική έρευνα. Η έρευνα οδήγησε εν συνεχεία στη

Θεσσαλονίκη, όπου οι συλληφθέντες ενεργούσαν ως διαμεσολαβητές για τους παραχαράκτες, οι οποίοι ήταν εγκατεστημένοι στη Φιλιππούπολη της Βουλγαρίας. Το τυπογραφείο τους —κύρια πηγή των πλαστών χαρτονομισμάτων— εξαρθρώθηκε από κοινή ομάδα έρευνας αποτελούμενη από Βούλγαρους και Ισπανούς αξιωματικούς, με την υποστήριξη της Eurojust και συντονισμό από την Europol. Αξιωματικοί της Europol συνεργάστηκαν με την εγκληματολογική ομάδα της Garda και παρείχαν τεχνική υποστήριξη. Οι έρευνες στόχευαν ένα ιδιαίτερα οργανωμένο σχέδιο για την παραχάραξη νομισμάτων, και μάλιστα το πρώτο αυτού του είδους και αυτής της έκτασης που ανακαλύφθηκε στην Ιρλανδία. Η Europol συμμετείχε στην εν λόγω επιχείρηση μέσω επιτόπιου κινητού γραφείου, εγκληματολογικού εξοπλισμού (εξοπλισμός υπεριώδους ακτινοβολίας, συσκευές σάρωσης κινητών τηλεφώνων και λοιπός εξοπλισμός), ενώ χρησίμευσε επίσης ως πλατφόρμα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των ιρλανδικών αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου άλλων κρατών μελών. Η επιχείρηση κατέληξε στη σύλληψη τεσσάρων ανδρών. Εάν δεν είχε αποκαλυφθεί από την αστυνομία, η εγκληματική αυτή οργάνωση θα είχε τη δυνατότητα να κατακλύσει κυριολεκτικά την αγορά με εκατομμύρια πλαστά χαρτονομίσματα (ευρώ, λίρες στερλίνες, δολάρια ΗΠΑ και άλλα). Η Europol συμμετείχε σε δύο επιχειρησιακές συνεδριάσεις και παρείχε επιτόπια υποστήριξη μέσω κινητού γραφείου και ειδικού εργαλείου εξαγωγής δεδομένων για εγκληματολογικούς σκοπούς (εγκληματολογική «εργαλειοθήκη», UFED). Για την αντιμετώπιση της παραχάραξης νομίσματος, η Europol συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), την Ιντερπόλ και άλλους εταίρους.

Αντιμετώπιση της απάτης

Αντιμετώπιση διακίνησης πλαστών νομισμάτων

Επιχείρηση Most

Τον Απρίλιο του 2010, 14 άνθρωποι συνελήφθησαν στην πόλη Λιουμπλιάνα της Πολωνίας. Οι ύποπτοι ήταν μέλη εκτεταμένου πολωνικού δικτύου που διένειμε πλαστά χαρτονομίσματα των 50 και 100 ευρώ στην ΕΕ. Η εν λόγω επιχείρηση, στην οποία συμμετείχαν περισσότεροι από 120 αστυνομικοί, ήταν αποτέλεσμα ερευνών που διενεργήθηκαν επί τρία χρόνια στην Ιταλία, στην Πολωνία και την Ισπανία, υπό τον συντονισμό και την υποστήριξη της Europol. Δύο αξιωματικοί της Europol παρείχαν

επιτόπια υποστήριξη μέσω της ανάπτυξης του κινητού γραφείου της Europol, η οποία τροφοδότησε την Πολωνία με διάφορες εκθέσεις επιχειρησιακής ανάλυσης και μια σημαντική και εκτενή έκθεση ανάλυσης κοινωνικών δικτύων. Η συνολική έρευνα στο πλαίσιο της επιχείρησης Most αφορούσε διάφορα παρακλάδια μιας πολωνικής ομάδας του οργανωμένου εγκλήματος, η οποία δραστηριοποιούνταν σε διάφορες χώρες της ΕΕ. Η επιχείρηση Most οδήγησε συνολικά στη σύλληψη περισσότερων από 80 εγκληματιών. Η Europol συμμετείχε στις έρευνες από τον Ιούνιο του 2008 μέσω αναλυτικής, υλικοτεχνικής και οικονομικής υποστήριξης. Η Europol συντόνισε επίσης τη διεθνή συνεργασία μεταξύ της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Πολωνίας και της Ισπανίας παρέχοντας τη σχετική συμβουλευτική και εκπαιδευτική υποστήριξη. Στο πλαίσιο των εν λόγω ερευνών διοργανώθηκαν διάφορες επιχειρησιακές συνεδριάσεις τόσο στην έδρα της Europol όσο και στα κράτη μέλη. Επιχειρησιακή υποστήριξη παρασχέθηκε δύο φορές, περιλαμβανομένης της ανάπτυξης του κινητού γραφείου. Η επιχείρηση θεωρήθηκε σπουδαία επιτυχία καθώς οδήγησε στην εξάρθρωση μιας επικίνδυνης και μεγάλης εγκληματικής ομάδας με έντονη δραστηριότητα στη διακίνηση πλαστών χαρτονομισμάτων ευρώ.

Εξάρθρωση παράνομου τυπογραφείου στη Βουλγαρία

Τον Οκτώβριο του 2010, κατά τη διάρκεια ειδικής αστυνομικής επιχείρησης εκ μέρους των βουλγαρικών αρχών, συνελήφθησαν τρεις ύποπτοι και εξαρθρώθηκε παράνομο τυπογραφείο. Το παράνομο αυτό τυπογραφείο ήταν εξοπλισμένο με τα ακόλουθα εργαλεία, τα οποία χρησιμοποιούνταν για την παραγωγή πλαστών νομισμάτων:

• εκτυπωτής off set μάρκας Heidelberg και μηχάνημα θερμοτυπίας (για την παραγωγή ολογραμμάτων),

• μηχάνημα κοπής χαρτιού για βιομηχανική χρήση,

• μηχάνημα καταμέτρησης χαρτονομισμάτων,

• λαμπτήρες υπεριώδους ακτινοβολίας, λοιπός βασικός εξοπλισμός και πρώτες ύλες.

Για την εν λόγω επιχείρηση η Europol προσέφερε επιτόπια επιχειρησιακή ανάλυση και τεχνική συνδρομή μέσω του κινητού της γραφείου. Εμπειρογνώμονες της Europol διενήργησαν τεχνικές αναλύσεις επί των μηχανημάτων που κατασχέθηκαν, μέσω των οποίων εντόπισαν ορατές και φθορίζουσες εικόνες χαρτονομισμάτων των 100 ευρώ

στην «κουβέρτα» από καουτσούκ του μηχανήματος εκτύπωσης off set. (Η βοήθεια της Europol, στην συγκεκριμένη υπόθεση περιορίστηκε σε ζητήματα Ανακριτικής) Από τα ευρήματα αυτά κατέστη σαφές ότι το εν λόγω μηχάνημα είχε χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή πλαστών χαρτονομισμάτων ευρώ.

Αντιμετώπιση των απατών με πιστωτική κάρτα

Επιχείρηση The Godfather

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης επιχείρησης, η Europol υποστήριξε τη συνεργασία αρχών επιβολής του νόμου από το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, τη Ρουμανία και τη Σουηδία, η οποία οδήγησε στη διάλυση και κατάσχεση του εξοπλισμού εργαστηρίων παραγωγής συσκευών υποκλοπής δεδομένων στη Ρουμανία και στη σύλληψη των μελών της εγκληματικής συμμορίας. Το εγκληματικό δίκτυο, είχε αναπτύξει δραστηριότητα που συνίστατο στην υποκλοπή δεδομένων καρτών και σε παράνομες αναλήψεις μετρητών. Οι συσκευές υποκλοπής που κατασχέθηκαν ήταν έτοιμες να τοποθετηθούν σε πολλούς διαφορετικούς τύπους μηχανημάτων ATM (αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές) σε ολόκληρο τον κόσμο. Η τελική επιχείρηση, κατά την οποία διενεργήθηκαν 31 κατ' οίκον έρευνες, διεξήχθη στο Βουκουρέστι τον Ιανουάριο του 2010. Κατασχέθηκαν επίσης εκατοντάδες πλαστές κάρτες πληρωμών, μη επεξεργασμένα δεδομένα καρτών, συσκευές υποκλοπής, ηλεκτρονικός εξοπλισμός (μικροκάμερες, PIN pads) και εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή πλαστών πιστωτικών καρτών. Η Europol διαβίβασε στις αρμόδιες αρχές της Ρουμανίας διάφορες αναλυτικές εκθέσεις, καθώς και την ανάλυση του λογισμικού υποκλοπής δεδομένων. Κατά τους μήνες που ακολούθησαν την επιχείρηση στο Βουκουρέστι, έπαψαν οι επιθέσεις υποκλοπής δεδομένων καρτών.

Επιχείρηση Lottery

Μια ομάδα του οργανωμένου εγκλήματος είχε αναπτύξει δράση στη Γαλλία, στην Ιταλία, στη Ρουμανία και την Ισπανία, χρησιμοποιώντας δεδομένα καρτών πληρωμών που είχαν συγκεντρωθεί από υποκλοπές στο διαδίκτυο. Σε σύντομο χρονικό διάστημα τα μέλη της ομάδας είχαν προκαλέσει ζημίες ύψους 400.000 ευρώ. Η Europol συνέδραμε τη σχετική επιχείρηση διεθνούς συνεργασίας για περισσότερο από ένα έτος, αρχικά εκπονώντας διάφορες αναλυτικές εκθέσεις που αναδείκνυαν τη διεθνή διάσταση της υπόθεσης. Στη συνέχεια, τον Οκτώβριο του 2010, το κινητό γραφείο της Europol, βάσεις δεδομένων και τεχνικός εξοπλισμός εγκαταστάθηκαν στο

επιχειρησιακό κέντρο που συστάθηκε στη Ρουμανία προς διευκόλυνση. Η επιχείρηση συντονίστηκε από την Υπηρεσία Πάταξης Δραστηριοτήτων της Μαφίας στη Νάπολη και οδήγησε στη σύλληψη 9 ατόμων από την Guardia di Finanza, καθώς και στην κατάσχεση υλικών και περιουσιακών στοιχείων αξίας άνω των 16 εκατομμυρίων ευρώ. Επρόκειτο για την πιο πρόσφατη από μια σειρά επιχειρήσεων στο πλαίσιο μεγάλης έρευνας που διήρκησε δύο χρόνια. Κατά τη διάρκεια προηγούμενων επιχειρήσεων είχαν συλληφθεί 60 άτομα και είχαν κατασχεθεί 800 τόνοι παραποιημένων προϊόντων, συνολικής αξίας άνω των 12 εκατομμυρίων ευρώ, κατά τη διάρκεια ερευνών σε 143 αποθήκες στο Βέλγιο, στη Γαλλία και τη Γερμανία. Στην τεράστια αυτή επιχείρηση συμμετείχαν συνολικά 20 κράτη μέλη της ΕΕ και τρεις ακόμα χώρες.

Αντιμετώπιση κοινοτικών απατών

Επιχείρηση Blue Sky

Τον Μάρτιο του 2010 αξιωματικοί της ισπανικής Guardia Civil διενήργησαν συλλήψεις και έρευνες σε εγκαταστάσεις πέντε φαινομενικά ανεξάρτητων εγκληματικών οργανώσεων εμπλεκόμενων σε υποθέσεις απάτης πιστώσεων άνθρακα. Μεταξύ Απριλίου και Νοεμβρίου 2009, η απάτη στην Ισπανία είχε αποδώσει στις συγκεκριμένες ομάδες κέρδη ύψους 50 εκατομμυρίων ευρώ. Συνελήφθησαν 9 άτομα ενώ έγιναν επίσης έρευνες σε 14 εταιρίες στη Μαδρίτη, στη Μαρμπέλα, στη Βαρκελώνη και στο Βαγιαδολίδ, κατά τη διάρκεια των οποίων κατασχέθηκαν χρηματικά ποσά, εξοπλισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών και έγγραφα. Αμέσως μόλις ενημερώθηκε για την υπόθεση, η Europol εκπόνησε αναλυτική έκθεση η οποία προσδιόριζε τον ισπανό «αφανή έμπορο». Η εταιρεία αυτή ήταν μέρος διεθνούς ομάδας που συνδεόταν με διάφορα άλλα δίκτυα απάτης ΕΑΑΕ, τα οποία εξετάζονταν στο πλαίσιο ερευνών σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι αναλυτικές εκθέσεις της Europol παρείχαν επίσης λεπτομέρειες σχετικά με όλους τους σχετικούς ευρωπαϊκούς λογαριασμούς δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα μητρώα των κρατών μελών, μαζί με όλα επίσης τα συναφή δεδομένα των συναλλαγών απόκτησης και προμήθειας των ίδιων των δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό έδωσε στους Ισπανούς ερευνητές τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις εγκαταστάσεις στις οποίες έπρεπε να διενεργήσουν έρευνες κατά την ημέρα της επιχείρησης. Το κινητό γραφείο αναπτύχθηκε επίσης από την Europol στις εγκαταστάσεις των ερευνητών κατά τη διάρκεια του επιχειρησιακού σκέλους, δίνοντας στους ερευνητές την ευκαιρία να εκτελούν ελέγχους «σε πραγματικό χρόνο» έναντι των βάσεων δεδομένων της Europol

σχετικά με πληροφορίες που αφορούσαν εταιρείες και φυσικά πρόσωπα που θεωρούνταν ύποπτα για συμμετοχή στην απάτη.

Αντιμετώπιση ξεπλύματος βρώμικου χρήματος

Επιχείρηση Shovel

Η επιχείρηση Shovel (φτυάρι) αφορούσε τις δραστηριότητες μιας εξαιρετικά βίαιης ομάδας του οργανωμένου εγκλήματος, με έδρα την Ιρλανδία και δράση στον τομέα του εμπορίου ναρκωτικών και όπλων στην Ευρώπη. Η Europol συνέδραμε την Ιρλανδία, το ΗΒ, την Ισπανία και το Βέλγιο στο να παρακολουθήσουν τη διαδρομή των προϊόντων εγκλήματος που προέρχονταν από τις δραστηριότητες της ομάδας και να βοηθήσουν τα θιγόμενα κράτη μέλη στην εξάρθρωση του εν λόγω δικτύου ξεπλύματος χρήματος. Η ανάλυση που παρασχέθηκε από την Europol βοήθησε επίσης στο να εντοπιστούν νέα πρόσωπα που συνδέονταν με τη συγκεκριμένη εγκληματική οργάνωση. Κατά τη διάρκεια του 2010 συγκεντρώθηκαν νέα στοιχεία και, παρότι οι βασικές εμπορικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες της οργάνωσης έδειχναν να έχουν μετακινηθεί στην Ισπανία, υψηλά στελέχη της εξακολουθούσαν την εγκληματική τους δραστηριότητα σε άλλες χώρες της ΕΕ.

Αντιμετώπιση ηλεκτρονικών απατών

Επιχείρηση Dracula

Η επιχείρηση Dracula στόχευε ρουμανικές ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος που δραστηριοποιούνταν σε διάφορες χώρες της ΕΕ —όπως η Αυστρία, η Δανία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ισπανία και η Σουηδία μεταξύ άλλων— καθώς και στη Νέα Ζηλανδία, στην Ελβετία και στις ΗΠΑ. Σύμφωνα με τη ρουμανική Διεύθυνση Ερευνών σε Υποθέσεις Οργανωμένου Εγκλήματος και Τρομοκρατίας (DIICOT), το εγκληματικό αυτό δίκτυο λειτουργούσε από το 2006 προβάλλοντας ψεύτικες προσφορές μέσω του διαδικτύου. Οι εγκληματικές δραστηριότητες που είχε αναπτύξει αφορούσαν, μεταξύ άλλων, ψευδείς πωλήσεις ανύπαρκτων αγαθών σε πελάτες μέσω δικτυακών τόπων εξαπάτησης (spoof websites) ή και νόμιμων δικτυακών τόπων δημοπρασιών (όπως το eBay και άλλοι), ηλεκτρονικό «ψάρεμα», χρήση πλαστών εγγράφων ταυτότητας για το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών στο εξωτερικό, χρήση πλαστών πιστωτικών καρτών σε παιχνίδια πόκερ στο διαδίκτυο. Για να λαμβάνονται χρήματα από τα θύματα χρησιμοποιούνταν οι υπηρεσίες αποστολής χρημάτων Western Union και MoneyGram ενώ τα μέλη της οργάνωσης άνοιγαν οι ίδιοι λογαριασμούς σε τράπεζες. Η επιχείρηση βοήθησε στο να εντοπιστούν περισσότερα

από 800 θύματα και το κόστος της εγκληματικής αυτής δραστηριότητας υπολογίζεται γύρω στο 1 εκατομμύριο ευρώ. Επρόκειτο για κοινή επιχείρηση που ανέλαβαν αστυνομικές δυνάμεις από την Τσεχική Δημοκρατία, τη Γαλλία, τη Ρουμανία και τις ΗΠΑ, ενώ οι κύριες έρευνες και συλλήψεις έλαβαν χώρα στη Ρουμανία. Το κινητό γραφείο και ένας εμπειρογνώμονας της Europol εστάλησαν στην Τσεχική Δημοκρατία. Για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε σε τέτοιου είδους επιχείρηση «δορυφορικό» κινητό γραφείο. Στις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην Τσεχική Δημοκρατία συμμετείχαν περισσότεροι από 150 αστυνομικοί, οι οποίοι διενήργησαν δεκάδες αιφνιδιαστικές κατ' οίκον έρευνες και συνέλαβαν συνολικά 31 υπόπτους. Η επιτόπια επιχειρησιακή συνδρομή της Europol οδήγησε σε οκτώ πραγματικές αντιστοιχήσεις μέσω αναζητήσεων που διενεργήθηκαν τόσο στο σύστημα πληροφοριών όσο και στο σύστημα ευρετηρίου της Europol. Ειδική έκθεση στοιχείων διαβιβάστηκε στην τσεχική αστυνομία, η οποία χρησιμοποιήθηκε ως συμπληρωματικό αποδεικτικό στοιχείο όταν ζητήθηκε από τις δικαστικές αρχές να θέσουν έναν από τους υπόπτους υπό κράτηση.

Η θέση της Europol στο μέλλον (ζητήματα λογοδοσίας)-στοχεύσεις.

Η Europol κατέχει πλέον σημαντική θέση στο πλαίσιο της ΕΕ, εν μέρει λόγω της συνθήκης της Λισαβόνας, της νέας νομικής υπόστασής της (απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την Europol), καθώς και της νέας στρατηγικής και των βελτιωμένων ικανοτήτων του ίδιου του οργανισμού. Όλες αυτές οι εξελίξεις καθιστούν την Europol μοναδικό εταίρο και συνεργάτη των ευρωπαϊκών αρχών επιβολής του νόμου και σημαντική συνιστώσα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της ΕΕ. Ο δημοκρατικός έλεγχος αποτελεί ένα ακόμα ζήτημα πρωτεύουσας σημασίας για την Europol. Η Επιτροπή στοχεύει επίσης στην ενίσχυση της διαφάνειας της Europol μέσω της βελτίωσης της επικοινωνίας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια, όπως και με τη διασφάλιση του ότι θα λαμβάνουν προϊόντα της Europol σε τακτική βάση. Μια συζήτηση στην επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πολυετή στρατηγική της Europol και το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της θα μπορούσε να είναι ένα ακόμη στοιχείο της νέας αυτής προσέγγισης. Κατέχοντας εξέχουσα θέση μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου της ΕΕ, η Europol φιλοδοξεί να αναζητήσει περισσότερες ακόμη ευκαιρίες για την καλύτερη οργάνωση του αγώνα κατά του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Τέτοιου είδους ευκαιρίες έχουν ήδη εντοπιστεί και αφορούν:

• την εκπόνηση νομοθεσίας σε επίπεδο ΕΕ για το ηλεκτρονικό έγκλημα, με στόχο την επίτευξη αποτελεσματικότερων ερευνών με την υποστήριξη κεντρικά διαθέσιμων πόρων και εμπειρογνωμοσύνης της ΕΕ, όπως αυτών που διαθέτει η Europol·

• τη βελτίωση των μεθόδων ανάλυσης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω ενός προγράμματος της ΕΕ, το οποίο θα παρέχει προστιθέμενη αξία στην επιβολή του νόμου ενώ θα διασφαλίζει ταυτόχρονα την τήρηση των προδιαγραφών της ΕΕ σχετικά με την προστασία των δεδομένων

• τη διερεύνηση δυνατοτήτων καλύτερης συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα για την αποτελεσματικότερη χρήση της διαθέσιμης εμπειρογνωμοσύνης σε τομείς όπως το ηλεκτρονικό έγκλημα, το ξέπλυμα χρήματος και το έγκλημα που αφορά την παραβίαση των κανόνων περί πνευματικής ιδιοκτησίας

• τη καλύτερη κινητοποίηση του τομέα της επιβολής του νόμου σε ολόκληρη την ΕΕ για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων με συνεκτικό τρόπο.

Η δράση της Europol, στα δύο αυτά επίπεδα ανάλυσης, τόσο σε στρατηγικό επίπεδο, με τις εκτιμήσεις των OCTA, οι οποίες βοηθούν τους εργαζομένους στην ΕΑΥ, στο να αποφασίζουν σε ποιες δράσεις πρέπει να κατευθύνεται η στόχευση της υπηρεσίας, ποιες δικλείδες ασφαλείας πρέπει να ληφθούν για την προστασία των δεδομένων που έχουν στην διάθεση τους, ποιες ενέργειες πρέπει να γίνουν ώστε να αντιμετωπιστούν οι δράσεις του ΟΕ, της τρομοκρατίας, καθώς και των υπολοίπων τομέων στους οποίους κατευθύνονται οι δράσης της. Η συνεργασία σε επιχειρησιακό επίπεδο, με την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, πρακτικών και πληροφοριών σε «πραγματικό χρόνο» προσφέρει πολύτιμες εμπειρίες στα στελέχη της υπηρεσίας και επίσης ενισχύει το αίσθημα της συνεργασίας ανάμεσα σε υπαλλήλους των αστυνομικών υπηρεσιών της Ευρώπης, οι οποίες προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά και πολιτιστικά πρότυπα και διαφορετικά επίπεδα οργάνωσης, συνεργάζονται όμως όπως μπορεί κανείς να διαπιστώσει μετά την περιπτωσιολογία των δράσεων που παρατέθηκαν λίγο πιο πάνω, αρκετά ικανοποιητικά, ώστε να αντιμετωπίσουν περιπτώσεις εγκληματικών δράσεων, ούτως ώστε να αποτελέσουν ενδεχομένως, μετά την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας και το πέρασμα της σε μια υπερκρατική μορφή συνεργασίας, τα πρώτα άρθρα ενός κοινού ποινικού κώδικα, μιας και φαίνεται να διαπερνούν οριζόντια την κοινωνική απαξία σε κράτη με διαφορετικό πολιτιστικό, κοινωνικό, οικονομικό και νομικό υπόβαθρο.

Επίλογος

Όπως είδαμε, οι εξελίξεις σε υπερκρατικό-περιφερειακό, όπως είναι το ευρωπαϊκό επίπεδο, στον χώρο της πολιτικής και της οικονομίας αρχικά και στην συνέχεια και σε κοινωνικό επίπεδο, δεν άφησαν ανεπηρέαστο το χώρο της αστυνομικής συνεργασίας. Αυτή ενισχύθηκε αρκετά, όπως είδαμε, τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα στα ζητήματα του ΟΕ, της τρομοκρατίας κλπ., ενώ προωθήθηκαν δράσεις και συμμετοχή φορέων που έχουν να κάνουν με την αστυνόμευση. Η αστυνόμευση ενισχύθηκε τόσο σε κρατικό-εθνικό επίπεδο και διευρύνθηκε με την συμμετοχή τόσο των τοπικών κοινοτήτων, όσο και του ιδιωτικού τομέα. Η εξέλιξη αυτή αρχικά προτιμήθηκε στην λογική της μείωσης του κόστους για τον δημόσιο τομέα με την ανάληψη μέρους αυτών των δράσεων από τον ιδιωτικό τομέα και τις κοινότητες, ενώ παράλληλα σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι αστυνομίες των εθνικών κρατών άρχισαν να συνεργάζονται συχνότερα και με στόχευση την αντιμετώπιση των διασυνοριακών απειλών που επεκτείνονται σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία. Για την ενίσχυση της ασφάλειας, όσο και της ελευθερίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο σημαντικό ρόλο παίζουν η προστασία των δικαιωμάτων τα οποία αναλύσαμε παραπάνω καθώς και η λογοδοσία (accountability), η δυνατότητα δηλαδή του ελέγχου των πράξεων και των δράσεων των φορέων τόσο της αστυνόμευσης, όσο και των αστυνομιών, με την διαμόρφωση ενός πλαισίου έννομου δράσης τους και σεβασμό του σε επίπεδο διακηρύξεων καθώς και επιβολής κυρώσεων (διαφόρων ειδών) σε περιπτώσεις παραβίασης τους. Κλείνοντας, η έννοια της λογοδοσίας των φορέων που αναφέραμε συνδέεται με την συμμετοχή των κοινωνικών δρώντων των μορφών που προαναφέραμε στην εξασφάλιση του ελέγχου αυτών, καθώς αποτελεί στοιχείο της έννοιας της ελευθερίας για την οποία πρέπει να έχουμε πάντοτε στο νου μας αυτό που είχε πει ο Τόμας Τζέφερσον: «*Το τίμημα της ελευθερίας είναι η συνεχής επαγρύπνηση*».

Βιβλιογραφία

Επίσημα Κείμενα

- ✓ ΑΠΟΦΑΣΗ 2005/681/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Σεπτεμβρίου 2005 για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (ΕΑΑ) και την κατάργηση της απόφασης 2000/820/ΔΕΥ, L 256/63
- ✓ Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)
- ✓ Γενική έκθεση πεπραγμένων της Europol, Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, 2011, Ανασκόπηση Europol, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012
- ✓ Έκθεση Δραστηριοτήτων της Κοινής Αρχής Ελέγχου του Σένγκεν, Μάρτιος ’95-’97
- ✓ Ελληνικός Ποινικός Κώδικας
- ✓ Έρευνα χρηστών της Europol για το 2010
- ✓ Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- ✓ Εγχειρίδιο των ΚΟΕ (15790/1/11 REV 1)
- ✓ Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
- ✓ Οικουμενική Διακήρυξη του ΟΗΕ για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ρώμη, 1945)
- ✓ Πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Europol) δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (95/C 316/01)
- ✓ Σ.Ε.Σ. Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985
- ✓ Συνθήκη Europol
- ✓ Σύμβαση του ΟΗΕ για την αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος (Σύμβαση Παλέρμο) του 2001

- ✓ Σύνταγμα της Ελλάδος του 2001
- ✓ Χάρτα Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

«THE HAGUE PROGRAMME: STRENGTHENING FREEDOM, SECURITY AND JUSTICE IN THE EUROPEAN UNION», (2005/C 53/01), 3.3.2005, Official Journal of the European Union, C 53/9

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- ✓ Σ. Αλεξιάδης, *Ανακριτική*, Τόμος Ά, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2006
- ✓ Σ. Αλεξιάδης, *Δικαιώματα του Ανθρώπου και Αντεγκληματική Πολιτική*, Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου, τ. 21, (ειδικό τεύχος), 2001
- ✓ Σ. Αλεξιάδης, *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, ΄Δ Έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005
- ✓ Γ. Δημήτραινας, *Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2001
- ✓ Χ. Ζαραφωνίτου, *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2004
- ✓ Χ. Ζαραφωνίτου, *Πρόληψη της Εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2003
- ✓ Π. Κονδύλης, *Πλανητική πολιτική μετά τον ψυχρό πόλεμο*, Θεμέλιο, Αθήνα, 2011
- ✓ Γ. Λάζος, *Διαφθορά και Αντιδιαφθορά*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005,
- ✓ Ε. Λαμπροπούλου, *Εσωτερική Ασφάλεια και Κοινωνία του Ελέγχου*, Κριτική, Αθήνα, 2001
- ✓ Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1994
- ✓ Ε. Λαμπροπούλου, *Κοινωνιολογία του ποινικού δικαίου και των θεσμών ποινικής δικαιοσύνης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999
- ✓ Α.Δ. Μαγγανάς, Λ.Χ. Καρατζά, *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,* ΄Β Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005
- ✓ Γ.Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Κριτική, Αθήνα, 2001

- Γ.Π. Νικολόπουλος, «*Πέρα από το κράτος»: Όψεις και αντινομίες του ευρωπαϊκού κοινωνικού ελέγχου*, Τιμητικός Τόμος για τον Ι. Μανωλεδάκη, τ. ΙΙ, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007
- Γ.Π. Νικολόπουλος, «*Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής: Το 'πρόγραμμα της Χάγης' και η εφαρμογή του*», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008
- Ν. Σαρρής, *Οσμανική Πραγματικότητα*, Τόμος 1, Αρσενίδης, Αθήνα, 1990
- Ε. Στεργιούλης, *Κοινωνιολογία της Αστυνομίας*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2008
- Ε. Στεργιούλης, *Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol*), Νομική Βιβλιοθήκη, 2003
- Ι. Φαρσεδάκης, *Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όρια της*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1991
- Γ.Δ. Χλούπης, *Διασυνοριακό &υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005
- M. Delmas-Marty, *Πρότυπα & Τάσεις Αντεγκληματικής Πολιτικής*, μτφ. Χ. Ζαραφωνίτου, Νομική Βιβλιοθήκη, 1991
- E. Durkheim, *Δυο Νόμοι για την ποινική εξέλιξη*, Μτφ. Η. Σαγκουνίδου-Δασκαλάκη, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005
- M. Glenny, *McMafia*, μτφ. Όλγα Γεράκη Πάπυρος, 2008
- E. Goffman, *Στίγμα*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2001
- J. Lagroye, B. François & F. Sawicki, *Πολιτική Κοινωνιολογία*, Μτφ. Ε. Μαγκανιώτης, Τυπωθήτω- Γ. Δαρδανός, 2008
- M. Mann, *Οι Πηγές της Κοινωνικής Εξουσίας*, Τόμος ΄Β, Πόλις, 2009
- T. Sellin, *Πολιτισμική σύγκρουση και έγκλημα*, Μτφ. Η. Σαγκουνίδου - Δασκαλάκη, Νομική Βιβλιοθήκη, 2003

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- H. Beker, *Outsiders*, The Free Press, N.Y.- London, 1966

- ✓ D. Bigo, *Globalized (in)Security: the Field and the Ban-opticon*, Collection Cultures & Conflicts, Illiberal Practices of Liberal Regimes: The (in)security Games
- ✓ A.A. Block, *Space, Time and Organized Crime*, 2nd Edition, Transaction Publishers, 1994, pages 464
- ✓ D. Garland, *The Culture of Control*, The Univercity of Chicago Press, Chicago, 2001
- ✓ I. Loader, *Governing European Policing: some problems and prospects*, Policing and Society, Vol.2, nr. 4 , 2002
- ✓ I. Loader, *Policing, securitization and democratization in Europe*, Criminal Justice, SAGE, London, 2002
- ✓ E. McLaughlin, T. Newbury, (eds.), The SAGE handbook of criminological theory, SAGE, 2010
- ✓ V. Mitsilegas, *Police Co-operation: What are the Main Obstacles to Police Co-operation in the E.U.?* , Controlling Security, Collection Cultures & Conflicts, 2006
- ✓ S.P. Riekmann, *Security, Freedom and Accountability: Europol and Frontex*, Ashgate
- ✓ J.W.E. Sheptycki, *Policing, Postmodernism and Transnationalization*, Brit. J. Criminol., Vol.38, No. 3, 1998
- ✓ D. Smith, *The Mafia Mystique*, Basic Books, 1975, pages 399.
- ✓ Lucia Zedner,« *Policing before and after the police*», Brit. J. Criminol. (2006) Vol. 46

Διαδικτυακοί ιστότοποι

- ✓ http://www.ambafrance-gr.org
- ✓ http://www.ombudsman.europa.eu/el/home.faces
- ✓ europa.eu/about-eu/eu-history.

- ✓ diavgeia.gov.gr
- ✓ https://www.europol.europa.eu
- ✓ https://www.cepol.europa.eu/index.php?id=home0
- ✓ http://www.frontex.europa.eu/
- ✓ http://eurojust.europa.eu/Pages/home.asp

(Σημειώνεται, ότι στα ξενόγλωσσα άρθρα ή σε μέρη τους τα οποία παρατέθηκαν, καθώς και σε βιβλία, μετάφραση των οποίων δεν παρατίθεται στα ελληνικά από άλλον, η μετάφραση ανήκει στον γράφοντα)

Παράρτημα

Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (2009/371/ΔΕΥ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο β), το άρθρο 30 παράγραφος 2 και το άρθρο 34 παράγραφος 2 στοιχείο γ),

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου [1],

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) συμφωνήθηκε στο πλαίσιο της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση της 7ης Φεβρουαρίου 1992, ενώ οι σχετικές ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στη σύμβαση για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας ("σύμβαση Ευρωπόλ") [2] δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(2) Η σύμβαση Ευρωπόλ υπέστη σειρά τροποποιήσεων οι οποίες έχουν περιληφθεί σε τρία πρωτόκολλα τα οποία τέθηκαν σε ισχύ κατόπιν χρονοβόρας διαδικασίας επικύρωσης. Ως εκ τούτου, η αντικατάσταση της σύμβασης από απόφαση θα διευκολύνει τυχόν μεταγενέστερες τροποποιήσεις.

(3) Η απλούστευση και η βελτίωση του νομικού πλαισίου που διέπει την Ευρωπόλ μπορούν εν μέρει να επιτευχθούν με την καθιέρωση της Ευρωπόλ ως φορέα της Ένωσης χρηματοδοτούμενο από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χάρη στην επακόλουθη εφαρμογή των γενικών κανόνων και διαδικασιών.

(4) Οι νομικές πράξεις που εκδόθηκαν πρόσφατα με σκοπό την ίδρυση τέτοιων φορέων της Ένωσης σε τομείς που εμπίπτουν στον τίτλο VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση [απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος [3] και απόφαση 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (ΕΑΑ) [4]] προσέλαβαν τη μορφή αποφάσεων του Συμβουλίου, διότι οι αποφάσεις αυτές μπορούν να προσαρμοσθούν ευκολότερα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και στις αναφαινόμενες πολιτικές προτεραιότητες.

(5) Η ίδρυση της Ευρωπόλ ως φορέα της Ένωσης που θα χρηματοδοτείται από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα ενισχύσει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε σχέση με τον έλεγχο της Ευρωπόλ, μέσω της συμμετοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην έγκριση του προϋπολογισμού, περιλαμβανομένου του πίνακα προσωπικού, και στη διαδικασία απαλλαγής.

(6) Η υπαγωγή της Ευρωπόλ στους γενικούς κανόνες και διαδικασίες που ισχύουν για τους παρόμοιους φορείς της Ένωσης θα διασφαλίσει την απλούστευση σε διοικητικό

επίπεδο, οπότε η Ευρωπόλ θα έχει τη δυνατότητα να αφιερώνει μεγαλύτερο μέρος των μέσων που διαθέτει στην εκπλήρωση των κύριων καθηκόντων της.

(7) Περαιτέρω απλούστευση και βελτίωση της λειτουργίας της Ευρωπόλ μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή μέτρων που θα κατατείνουν στη διεύρυνση των δυνατοτήτων της Ευρωπόλ να επικουρεί και να στηρίζει τις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών, χωρίς την παραχώρηση εκτελεστικών εξουσιών στο προσωπικό της Ευρωπόλ.

(8) Μία από τις βελτιώσεις αυτές είναι να διασφαλισθεί η δυνατότητα της Ευρωπόλ να υποβοηθά τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών για την καταπολέμηση συγκεκριμένων μορφών σοβαρών αξιόποινων πράξεων, χωρίς τον περιορισμό που ισχύει σήμερα σύμφωνα με τον οποίο πρέπει να υπάρχουν πραγματικές ενδείξεις για την εμπλοκή οργανωμένου εγκληματικού κυκλώματος.

(9) Η σύσταση κοινών ομάδων έρευνας θα πρέπει να ενθαρρυνθεί και είναι σημαντικό για το προσωπικό της Ευρωπόλ να μπορεί να συμμετέχει στις ομάδες αυτές. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι θα υπάρχει δυνατότητα συμμετοχής σε κάθε κράτος μέλος, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι τα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ δεν απολαύουν ασυλιών όταν συμμετέχουν με βοηθητικό ρόλο σε κοινές ομάδες έρευνας. Αυτό θα καταστεί δυνατό μετά την έκδοση σχετικού κανονισμού βάσει του άρθρου 16 του πρωτοκόλλου περί προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

(10) Οι εθνικές μονάδες της Ευρωπόλ θα πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση στο σύνολο των δεδομένων που είναι καταχωρισμένα στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ προς αποφυγή περιττών διαδικασιών.

(11) Για την πραγματοποίηση των στόχων της, η Ευρωπόλ επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με αυτοματοποιημένο τρόπο ή σε μη αυτοματοποιημένα διαρθρωμένα αρχεία. Επομένως, θα πρέπει να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί επίπεδο προστασίας των δεδομένων αντίστοιχο τουλάχιστον με εκείνο που απορρέει από την εφαρμογή των αρχών της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των προσώπων έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 28 Ιανουαρίου 1981, και των μεταγενέστερων τροποποιήσεων αυτής, μόλις οι τροποποιήσεις αυτές αρχίσουν να ισχύουν μεταξύ των κρατών μελών.

(12) Η απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις εφαρμόζεται για τη μεταφορά δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα κράτη μέλη στην Ευρωπόλ. Η δέσμη διατάξεων περί προστασίας των δεδομένων στην παρούσα απόφαση δεν θίγεται από την εν λόγω απόφαση-πλαίσιο, η παρούσα δε απόφαση περιέχει ειδικές διατάξεις για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα οι οποίες ρυθμίζουν λεπτομερέστερα αυτά τα θέματα λόγω της ιδιαιτερότητας της φύσεως, των λειτουργιών και των αρμοδιοτήτων της Ευρωπόλ.

(13) Είναι αναγκαίο να καθιερωθεί θέση υπεύθυνου προστασίας δεδομένων, ο οποίος θα είναι αρμόδιος για τη διασφάλιση, υπό καθεστώς ανεξαρτησίας, της νομιμότητας της επεξεργασίας δεδομένων και της τήρησης των διατάξεων της παρούσας απόφασης σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, περιλαμβανομένης της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σχετικών με το προσωπικό της

Ευρωπόλ το οποίο προστατεύεται βάσει του άρθρου 24 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών [5].

(14) Οι υφιστάμενες δυνατότητες της Ευρωπόλ όσον αφορά τη δημιουργία και τη διαχείριση συστημάτων επεξεργασίας πληροφοριών προς στήριξη των καθηκόντων της θα πρέπει να διευρυνθούν. Τα εν λόγω πρόσθετα συστήματα επεξεργασίας πληροφοριών θα πρέπει να δημιουργηθούν και να διατηρηθούν σύμφωνα με τις γενικές αρχές της προστασίας δεδομένων που κατοχυρώνονται στη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της 28ης Ιανουαρίου 1981 και της σύστασης αριθ. R(87) 15 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης της 17ης Σεπτεμβρίου 1987, μέσω απόφασης του διοικητικού συμβουλίου η οποία εγκρίνεται από το Συμβούλιο.

(15) Η παρούσα απόφαση δεν παρακωλύει την τήρηση της αρχής της πρόσβασης του κοινού στα επίσημα έγγραφα.

(16) Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Ευρωπόλ θα πρέπει να συνεργάζεται με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οργανισμούς, περιλαμβανομένης της Eurojust, διασφαλίζοντας ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων.

(17) Η Ευρωπόλ θα πρέπει να είναι ικανή να συνάπτει συμφωνίες ή ρυθμίσεις συνεργασίας με θεσμικά όργανα, φορείς και οργανισμούς της Ένωσης ή της Κοινότητας, με στόχο την αύξηση της αμοιβαίας αποτελεσματικότητας για την καταπολέμηση σοβαρών μορφών εγκληματικότητας οι οποίες υπάγονται στην αντίστοιχη αρμοδιότητα των μερών, καθώς και προς αποφυγή αλληλεπικαλύψεων.

(18) Είναι σκόπιμος ο εξορθολογισμός των δυνατοτήτων της Ευρωπόλ να συνεργάζεται με τρίτες χώρες και οργανισμούς, προκειμένου να διασφαλισθεί η συνεκτικότητα με τη γενική πολιτική της Ένωσης στον συγκεκριμένο τομέα, με τη θέσπιση νέων διατάξεων για τον τρόπο υλοποίησης της συνεργασίας αυτής στο μέλλον.

(19) Η διοίκηση της Ευρωπόλ θα πρέπει να βελτιωθεί με την καθιέρωση απλουστευμένων διαδικασιών, με γενικότερες περιγραφές των καθηκόντων του διοικητικού της συμβουλίου και με την καθιέρωση κοινού κανόνα που να προβλέπει ότι όλες οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται με πλειοψηφία δύο τρίτων.

(20) Είναι επίσης ευκταίο να προβλεφθεί η αναβάθμιση του ελέγχου που ασκεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επί της Ευρωπόλ, ούτως ώστε να διασφαλισθεί ότι η Ευρωπόλ θα παραμείνει ένας πλήρως υπεύθυνος και διαφανής οργανισμός, λαμβανομένης δεόντως υπόψη της ανάγκης κατοχύρωσης του απορρήτου των επιχειρησιακών πληροφοριών.

(21) Ο δικαστικός έλεγχος επί της Ευρωπόλ θα ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 35 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(22) Για να είναι η Ευρωπόλ σε θέση να εξακολουθήσει να ασκεί τα καθήκοντά της με την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των ικανοτήτων της, ενδείκνυται να θεσπισθούν προσεκτικά σχεδιασμένες μεταβατικές ρυθμίσεις.

(23) Επειδή ο στόχος της παρούσας απόφασης, δηλαδή η ίδρυση φορέα επιφορτισμένου με τη συνεργασία για την επιβολή του νόμου σε επίπεδο Ένωσης, δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορεί, ως εκ τούτου, λόγω της κλίμακας και των συνεπειών της σχετικής δράσης, να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση δύναται να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία μνημονεύεται στο άρθρο 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας την οποία ορίζει το άρθρο 5 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η παρούσα απόφαση δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

(24) Η παρούσα απόφαση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Άρθρο 1

Ίδρυση

1. Με την παρούσα απόφαση αντικαθίστανται οι διατάξεις της σύμβασης που βασίζεται στο άρθρο K.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας ("σύμβαση Ευρωπόλ").

Η έδρα της Ευρωπόλ είναι στη Χάγη των Κάτω Χωρών.

2. Η Ευρωπόλ, όπως αναφέρεται στην παρούσα απόφαση, λογίζεται ως διάδοχος της Ευρωπόλ, ως αυτή ιδρύθηκε με τη σύμβαση Ευρωπόλ.

3. Η Ευρωπόλ συνδέεται σε κάθε κράτος μέλος με μία μόνον εθνική μονάδα, η οποία θα συσταθεί ή θα ορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 8.

Άρθρο 2

Ικανότητα δικαίου

1. Η Ευρωπόλ διαθέτει νομική προσωπικότητα.

2. Σε κάθε κράτος μέλος, η Ευρωπόλ διαθέτει την ευρύτερη δυνατή δικαιοπρακτική ικανότητα που αναγνωρίζεται στα νομικά πρόσωπα από τη νομοθεσία του εκάστοτε κράτους μέλους. Η Ευρωπόλ δύναται ιδίως να αποκτά ή να εκποιεί κινητή και ακίνητη περιουσία και να παρίσταται ενώπιον δικαστηρίου.

3. Η Ευρωπόλ εξουσιοδοτείται να συνάψει συμφωνία περί της έδρας της με το Βασίλειο των Κάτω Χωρών.

Άρθρο 3

Σκοπός

Σκοπός της Ευρωπόλ είναι η υποστήριξη και η ενίσχυση της δράσης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και της αμοιβαίας συνεργασίας τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρού εγκλήματος που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη.

Ως "αρμόδιες αρχές" κατά την έννοια της παρούσας απόφασης νοούνται όλες οι δημόσιες αρχές που υπάρχουν στα κράτη μέλη και είναι επιφορτισμένες, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, με την πρόληψη και την καταπολέμηση αξιόποινων πράξεων.

Άρθρο 4

Αρμοδιότητα

1. Στην αρμοδιότητα της Ευρωπόλ εμπίπτουν το οργανωμένο έγκλημα, η τρομοκρατία και άλλες μορφές σοβαρού εγκλήματος όπως απαριθμούνται στο παράρτημα, οι οποίες επηρεάζουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη κατά τρόπο που απαιτεί κοινή προσέγγιση από τα κράτη μέλη, λαμβανομένων υπόψη του εύρους, της σημασίας και των συνεπειών των αξιόποινων πράξεων.

2. Κατόπιν συστάσεως του διοικητικού συμβουλίου, το Συμβούλιο καθορίζει τις προτεραιότητές του για την Ευρωπόλ, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη στρατηγικές αναλύσεις και αξιολογήσεις απειλών που εκπονεί η Ευρωπόλ.

3. Στην αρμοδιότητα της Ευρωπόλ εμπίπτουν επίσης οι συναφείς αξιόποινες πράξεις. Ως συναφείς αξιόποινες πράξεις νοούνται οι εξής:

α) αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με σκοπό την απόκτηση των μέσων για την τέλεση πράξεων που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της Ευρωπόλ·

β) αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με σκοπό τη διευκόλυνση ή την τέλεση πράξεων που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της Ευρωπόλ·

γ) αξιόποινες πράξεις που διαπράττονται με σκοπό την εξασφάλιση της ατιμωρησίας για πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της Ευρωπόλ.

Άρθρο 5

Καθήκοντα

1. Τα κύρια καθήκοντα της Ευρωπόλ είναι τα εξής:

α) η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων·

β) η άμεση ενημέρωση των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, μέσω της εθνικής μονάδας που αναφέρεται στο άρθρο 8 για πληροφορίες που τις αφορούν και για τη συνάφεια που ενδεχομένως διαπιστώνεται μεταξύ αξιόποινων πράξεων·

γ) η διευκόλυνση ερευνών που διεξάγονται στα κράτη μέλη, ιδίως, με τη διαβίβαση όλων των συναφών πληροφοριών στις εθνικές μονάδες·

δ) η υποβολή αιτήματος στις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών για την έναρξη, διεξαγωγή ή τον συντονισμό ερευνών, και η πρόταση σύστασης κοινών ομάδων έρευνας σε συγκεκριμένες υποθέσεις·

ε) η παροχή στοιχείων και αναλυτικής υποστήριξης στα κράτη μέλη σε σχέση με μείζονος σημασίας διεθνή συμβάντα·

στ) η εκπόνηση αξιολόγησης απειλών, στρατηγικών αναλύσεων και γενικών εκθέσεων για την πρόοδο των εργασιών σχετικά με την εκπλήρωση του στόχου της, περιλαμβανομένης της αξιολόγησης απειλών όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα.

2. Τα καθήκοντα που καθορίζονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν την παροχή υποστήριξης στα κράτη μέλη για την άσκηση των καθηκόντων τους που συνίστανται στη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών από το Διαδίκτυο με σκοπό την παροχή βοήθειας για τον εντοπισμό εγκληματικών δραστηριοτήτων που διευκολύνονται ή διενεργούνται με τη χρήση του Διαδικτύου.

3. Η Ευρωπόλ επιφορτίζεται με τα εξής πρόσθετα καθήκοντα:

α) την ανάπτυξη ειδικών γνώσεων για τις διαδικασίες έρευνας των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και την παροχή συμβουλών σε σχέση με διεξαγόμενες έρευνες·

β) την παροχή στρατηγικής σημασίας στοιχείων, προκειμένου να διευκολύνει και να προάγει την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των πόρων που είναι διαθέσιμοι σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ένωσης για επιχειρησιακές δραστηριότητες και για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων αυτών.

4. Επιπλέον, στο πλαίσιο του στόχου της βάσει του άρθρου 3, η Ευρωπόλ δύναται, ανάλογα με το δυναμικό προσωπικού και τις δημοσιονομικές της δυνατότητες, καθώς και εντός των ορίων που θέτει το διοικητικό συμβούλιο, να επικουρεί τα κράτη μέλη μέσω υποστήριξης, παροχής συμβουλών και διεξαγωγής ερευνών στους ακόλουθους τομείς:

α) την εκπαίδευση των μελών των αρμόδιων αρχών τους, οσάκις ενδείκνυται σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία·

β) την οργάνωση και τον εξοπλισμό των εν λόγω αρχών, μέσω της διευκόλυνσης της παροχής τεχνικής υποστήριξης μεταξύ των κρατών μελών·

γ) τις μεθόδους πρόληψης της εγκληματικότητας·

δ) τις τεχνικές και εγκληματολογικές μεθόδους και τη σχετική ανάλυση, καθώς και διαδικασίες διεξαγωγής ερευνών.

5. Η Ευρωπόλ ενεργεί επίσης ως Κεντρική Υπηρεσία για την καταπολέμηση της παραχάραξης και κιβδηλείας του ευρώ σύμφωνα με την απόφαση 2005/511/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2005, σχετικά με την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη και κιβδηλεία μέσω του ορισμού της Ευρωπόλ ως κεντρικής υπηρεσίας για την καταπολέμηση της παραχάραξης και κιβδηλείας του ευρώ [6]. Η Ευρωπόλ μπορεί επίσης να ενθαρρύνει τον συντονισμό των μέτρων που εφαρμόζουν οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών για την καταπολέμηση της παραχάραξης και κιβδηλείας του ευρώ ή στα πλαίσια κοινών ομάδων έρευνας, ενδεχομένως σε συνεννόηση με φορείς της Ένωσης ή τρίτων χωρών. Κατόπιν αιτήματος, η Ευρωπόλ μπορεί να στηρίξει οικονομικά έρευνες κατά της παραχάραξης του ευρώ.

Άρθρο 6

Συμμετοχή σε κοινές ομάδες έρευνας

1. Το προσωπικό της Ευρωπόλ δύναται να συμμετέχει με βοηθητικό ρόλο σε κοινές ομάδες έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων που συγκροτούνται δυνάμει του άρθρου 1 της απόφασης-πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, σχετικά με τις κοινές ομάδες έρευνας [7], δυνάμει του άρθρου 13 της σύμβασης της 29ης Μαΐου 2000 για την αμοιβαία συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης [8] ή δυνάμει του άρθρου 24 της σύμβασης της 18ης Δεκεμβρίου 1997 περί αμοιβαίας συνδρομής και συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών [9], στο βαθμό που οι ομάδες αυτές ερευνούν αξιόποινες πράξεις για τις οποίες η Ευρωπόλ είναι αρμόδια δυνάμει του άρθρου 4 της παρούσας απόφασης.

Το προσωπικό της Ευρωπόλ δύναται, εντός των ορίων που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο δραστηριοποιείται η εκάστοτε κοινή ομάδα έρευνας και με βάση τη συμφωνία που αναφέρεται στην παράγραφο 2, να παρέχει βοήθεια για όλες τις δραστηριότητες και να ανταλλάσσει πληροφορίες με όλα τα μέλη της κοινής ομάδας έρευνας, σύμφωνα με την παράγραφο 4. Δεν συμμετέχει ωστόσο στη λήψη αναγκαστικών μέτρων.

2. Οι διοικητικές παράμετροι της συμμετοχής μελών του προσωπικού της Ευρωπόλ σε κοινές ομάδες έρευνας καθορίζονται σε συμφωνία μεταξύ του διευθυντή της Ευρωπόλ και των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών που μετέχουν στην κοινή ομάδα έρευνας, με τη σύμπραξη των εθνικών μονάδων. Οι κανόνες που διέπουν τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών καθορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο.

3. Στους κανόνες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 διευκρινίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ τίθενται στη διάθεση της κοινής ομάδας έρευνας.

4. Με βάση τη συμφωνία που προβλέπει η παράγραφος 2, το προσωπικό της Ευρωπόλ δύναται να συνεννοείται απευθείας με τα μέλη της κοινής ομάδας έρευνας και να παρέχει στα μέλη και στα αποσπασμένα μέλη της κοινής ομάδας έρευνας, σύμφωνα με την παρούσα απόφαση, πληροφορίες από οποιεσδήποτε συνιστώσες των συστημάτων επεξεργασίας πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 10. Σε περίπτωση απευθείας συνεννόησης, η Ευρωπόλ ενημερώνει συγχρόνως τις εθνικές μονάδες των κρατών μελών που εκπροσωπούνται στην ομάδα, καθώς και εκείνες των κρατών μελών που παρείχαν τις σχετικές πληροφορίες.

5. Οι πληροφορίες που λαμβάνονται από μέλος του προσωπικού της Ευρωπόλ, κατά τη συμμετοχή του σε κοινή ομάδα έρευνας, μπορούν, με τη συγκατάθεση και υπό την ευθύνη του κράτους μέλους που παρέσχε την πληροφορία, να καταχωρίζονται σε οποιοδήποτε τμήμα του συστήματος επεξεργασίας πληροφοριών του άρθρου 10 υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρούσα απόφαση.

6. Κατά τη διάρκεια των εργασιών μιας κοινής ομάδας έρευνας, τα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ υπόκεινται, σε σχέση με τις αξιόποινες πράξεις που έχουν διαπραχθεί εις βάρος τους ή από αυτά, στην εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους όπου διεξάγονται οι εργασίες της ομάδας η οποία ισχύει για πρόσωπα που ασκούν ανάλογα καθήκοντα.

Άρθρο 7

Αιτήματα της Ευρωπόλ για την έναρξη ποινικών ερευνών

1. Τα κράτη μέλη επιλαμβάνονται κάθε αιτήματος της Ευρωπόλ για την έναρξη, τη διενέργεια ή τον συντονισμό ερευνών για συγκεκριμένες υποθέσεις και λαμβάνουν δεόντως υπόψη τέτοιου είδους αιτήματα. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Ευρωπόλ σχετικά με το ενδεχόμενο έναρξης της αιτηθείσας έρευνας.

2. Προτού απευθύνει αίτημα για την έναρξη ποινικών ερευνών, η Ευρωπόλ ενημερώνει σχετικά την Eurojust.

3. Σε περίπτωση που οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους αποφασίσουν να μη συμμορφωθούν με αίτημα της Ευρωπόλ, την ενημερώνουν για την απόφασή τους και για τους λόγους που τους οδηγούν σ' αυτή, εκτός αν αδυνατούν να παραθέσουν τους σχετικούς λόγους επειδή:

α) η παράθεση των λόγων θα έθιγε ουσιώδη εθνικά συμφέροντα ασφαλείας· ή

β) η παράθεση των λόγων θα έθετε σε κίνδυνο την επιτυχή έκβαση ερευνών που βρίσκονται σε εξέλιξη ή την ασφάλεια φυσικών προσώπων.

4. Οι απαντήσεις σε αιτήματα της Ευρωπόλ για την έναρξη, τη διενέργεια ή τον συντονισμό ερευνών για συγκεκριμένες υποθέσεις και οι πληροφορίες προς την Ευρωπόλ σχετικά με τα πορίσματα ερευνών διαβιβάζονται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών σύμφωνα με τους κανόνες που καθορίζονται στην παρούσα απόφαση και στη σχετική εθνική νομοθεσία.

Άρθρο 8

Εθνικές μονάδες

1. Κάθε κράτος μέλος συγκροτεί ή ορίζει μια εθνική μονάδα υπεύθυνη για την άσκηση των καθηκόντων που καθορίζονται στο παρόν άρθρο. Σε κάθε κράτος μέλος διορίζεται ένας δημόσιος λειτουργός ως προϊστάμενος της εθνικής μονάδας.

2. Η εθνική μονάδα αποτελεί τη μοναδική υπηρεσία-σύνδεσμο μεταξύ της Ευρωπόλ και των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών. Εντούτοις, τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν τις απευθείας επαφές μεταξύ των αρμόδιων αρχών που έχουν ορίσει και της Ευρωπόλ υπό όρους που καθορίζει το εκάστοτε κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένης της προηγούμενης ανάμειξης της εθνικής μονάδας.

Η εθνική μονάδα λαμβάνει ταυτόχρονα από την Ευρωπόλ όλες τις πληροφορίες που ανταλλάσσονται κατά τη διάρκεια των απευθείας επαφών μεταξύ της Ευρωπόλ και των οικείων αρμόδιων αρχών. Οι σχέσεις μεταξύ της εθνικής μονάδας και των αρμόδιων αρχών διέπονται από το εκάστοτε εθνικό δίκαιο και, ιδίως, από τους σχετικούς εθνικούς συνταγματικούς κανόνες.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζουν ότι οι εθνικές μονάδες είναι σε θέση να φέρουν σε πέρας τα καθήκοντά τους και, ιδίως, ότι διαθέτουν πρόσβαση στα συναφή εθνικά δεδομένα.

4. Οι εθνικές μονάδες:

α) παρέχουν στην Ευρωπόλ, με δική τους πρωτοβουλία, τις πληροφορίες και τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την άσκηση των καθηκόντων της·

β) απαντούν στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, στοιχείων και συμβουλών της Ευρωπόλ·

γ) επικαιροποιούν τις πληροφορίες και τα στοιχεία·

δ) αξιολογούν τις πληροφορίες και τα στοιχεία σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία για λογαριασμό των αρμόδιων αρχών και τους διαβιβάζουν το σχετικό υλικό·

ε) ζητούν από την Ευρωπόλ συμβουλές, πληροφορίες, στοιχεία και αναλύσεις·

στ) διαβιβάζουν πληροφορίες στην Ευρωπόλ προς αποθήκευση στις βάσεις δεδομένων της·

ζ) μεριμνούν ώστε κάθε ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ευρωπόλ και των ιδίων να γίνεται σύμφωνα με το νόμο.

5. Υπό την επιφύλαξη της εκ μέρους των κρατών μελών άσκησης των καθηκόντων τους αναφορικά με την τήρηση του νόμου και της τάξης και τη διασφάλιση της εσωτερικής ασφάλειας, μια εθνική μονάδα δεν υποχρεούται, σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, να διαθέσει πληροφορίες και στοιχεία, εάν κάτι τέτοιο:

α) θα έθιγε ουσιώδη συμφέροντα εθνικής ασφαλείας·

β) θα έθετε σε κίνδυνο την επιτυχή έκβαση διεξαγόμενης έρευνας ή την ασφάλεια φυσικών προσώπων· ή

γ) θα συνεπάγετο την κοινολόγηση πληροφοριών σχετικά με οργανώσεις ή συγκεκριμένες δραστηριότητες των υπηρεσιών πληροφοριών στον τομέα της κρατικής ασφάλειας.

6. Τα έξοδα επικοινωνίας των εθνικών μονάδων με την Ευρωπόλ βαρύνουν τα κράτη μέλη και, με εξαίρεση τα έξοδα διασύνδεσης, δεν βαρύνουν την Ευρωπόλ.

7. Οι προϊστάμενοι των εθνικών μονάδων συνεδριάζουν τακτικά για να συνδράμουν την Ευρωπόλ σε επιχειρησιακά θέματα, είτε με δική τους πρωτοβουλία είτε κατόπιν αιτήσεως του διοικητικού συμβουλίου ή του διευθυντή, προκειμένου:

α) να μελετήσουν και να αναπτύξουν προτάσεις για τη βελτίωση της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας της Ευρωπόλ και να ενθαρρύνουν τη δέσμευση των κρατών μελών έναντι της Ευρωπόλ·

β) να αξιολογήσουν τις εκθέσεις και τις αναλύσεις που εκπονούνται από την Ευρωπόλ σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο στ), και να αναπτύξουν μέτρα προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή τα πορίσματά τους·

γ) να υποστηρίξουν τη σύσταση κοινών ομάδων έρευνας με τη συμμετοχή της Ευρωπόλ σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και το άρθρο 6.

Άρθρο 9

Αξιωματικοί-σύνδεσμοι

1. Έκαστη εθνική μονάδα αποσπά τουλάχιστον έναν αξιωματικό-σύνδεσμο στην Ευρωπόλ. Υπό την επιφύλαξη τυχόν αντίθετων ειδικών διατάξεων της παρούσας

απόφασης, οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι υπόκεινται στην εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους που τους έχει αποσπάσει.

2. Οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι συνιστούν τα εθνικά γραφεία σύνδεσης στην Ευρωπόλ και είναι επιφορτισμένοι από την εθνική τους μονάδα να εκπροσωπούν τα συμφέροντά της στα πλαίσια της Ευρωπόλ, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους που τους έχει αποσπάσει και με τις διατάξεις που εφαρμόζονται στη διοίκηση της Ευρωπόλ.

3. Υπό την επιφύλαξη του άρθρου 8 παράγραφοι 4 και 5, οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι:

α) παρέχουν στην Ευρωπόλ πληροφορίες προερχόμενες από την εκάστοτε εθνική μονάδα που τους έχει αποσπάσει·

β) διαβιβάζουν πληροφορίες της Ευρωπόλ προς την εκάστοτε εθνική μονάδα που τους έχει αποσπάσει·

γ) συνεργάζονται με τους υπαλλήλους της Ευρωπόλ μέσω της παροχής πληροφοριών και συμβουλών· και

δ) βοηθούν στην ανταλλαγή πληροφοριών που προέρχονται από τις εθνικές τους μονάδες με τους αξιωματικούς-συνδέσμους άλλων κρατών μελών, υπό την ευθύνη τους και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Αντικείμενο αυτών των διμερών ανταλλαγών μπορεί επίσης να είναι αξιόποινες πράξεις που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπόλ, στο μέτρο που τούτο επιτρέπεται βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

4. Το άρθρο 35 ισχύει κατ' αναλογία για τις δραστηριότητες των αξιωματικών-συνδέσμων.

5. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των αξιωματικών-συνδέσμων σε σχέση με την Ευρωπόλ καθορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο.

6. Οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι απολαύουν των αναγκαίων για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους προνομίων και ασυλιών σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 51.

7. Η Ευρωπόλ λαμβάνει μέριμνα ούτως ώστε οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι να ενημερώνονται πλήρως και να μετέχουν στην άσκηση του συνόλου των δραστηριοτήτων της, στον βαθμό που τούτο συνάδει με τη θέση τους.

8. Η Ευρωπόλ θέτει δωρεάν στη διάθεση των κρατών μελών τους αναγκαίους χώρους στο κτίριό της και κατάλληλη στήριξη για την εκπλήρωση των δραστηριοτήτων των αξιωματικών-συνδέσμων. Όλα τα υπόλοιπα έξοδα που ανακύπτουν σε σχέση με την απόσπαση των αξιωματικών-συνδέσμων, συμπεριλαμβανομένου του κόστους του εξοπλισμού που τους παρέχεται, βαρύνουν το κράτος μέλος απόσπασης, υπό την επιφύλαξη τυχόν αντίθετης εισήγησης του διοικητικού συμβουλίου, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, στο πλαίσιο της κατάρτισης του προϋπολογισμού της Ευρωπόλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Άρθρο 10

Επεξεργασία πληροφοριών

1. Στον βαθμό που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων της, η Ευρωπόλ επεξεργάζεται πληροφορίες και στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης. Η Ευρωπόλ συγκροτεί και διατηρεί σε λειτουργία το Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ, το οποίο μνημονεύεται στο άρθρο 11, και τα "αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση", που μνημονεύονται στο άρθρο 14. Η Ευρωπόλ μπορεί επίσης να συγκροτεί και να διατηρεί σε λειτουργία άλλα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία συγκροτούνται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

2. Το διοικητικό συμβούλιο, έπειτα από πρόταση του διευθυντή και αφού λάβει υπόψη του τις δυνατότητες που προσφέρουν τα υφιστάμενα συστήματα επεξεργασίας πληροφοριών της Ευρωπόλ και ζητήσει τη γνώμη της Κοινής Εποπτικής Αρχής, αποφασίζει για τη συγκρότηση νέου συστήματος επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου υποβάλλεται στο Συμβούλιο προς έγκριση.

3. Η αναφερόμενη στην παράγραφο 2 απόφαση του διοικητικού συμβουλίου καθορίζει τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς υπό τους οποίους η Ευρωπόλ μπορεί να συγκροτήσει το νέο σύστημα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να επιτρέπει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σχετικών με τις κατηγορίες προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 1, αλλά όχι την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τις πολιτικές απόψεις, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, και την επεξεργασία δεδομένων που αναφέρονται στην υγεία και τη σεξουαλική ζωή. Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου διασφαλίζει ότι οι αρχές και τα μέτρα που αναφέρονται στα άρθρα 18, 19, 20, 27, 29 και 35 εφαρμόζονται ορθά. Συγκεκριμένα, η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου καθορίζει τον σκοπό του νέου συστήματος, την πρόσβαση στα δεδομένα και τη χρήση τους, καθώς και τις προθεσμίες για την αποθήκευση και τη διαγραφή των δεδομένων.

4. Η Ευρωπόλ μπορεί να επεξεργάζεται δεδομένα για να εξακριβώνει κατά πόσον τα δεδομένα αυτά έχουν σχέση με την εκτέλεση των καθηκόντων της και δύνανται να συμπεριληφθούν στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ που αναφέρεται στο άρθρο 11, στα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση που αναφέρονται στο άρθρο 14 ή σε άλλα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συγκροτούνται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου. Το διοικητικό συμβούλιο, έπειτα από πρόταση του διευθυντή και αφού ζητήσει τη γνώμη της Κοινής Εποπτικής Αρχής, καθορίζει τις προϋποθέσεις επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στα δεδομένα και τη χρήση τους, καθώς και τις προθεσμίες για την αποθήκευση και τη διαγραφή των δεδομένων οι οποίες δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τους έξι μήνες, λαμβανομένων υπόψη των αρχών που αναφέρονται στο άρθρο 27. Η απόφαση αυτή του διοικητικού συμβουλίου υποβάλλεται στο Συμβούλιο προς έγκριση.

Άρθρο 11

Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ

1. Η Ευρωπόλ διατηρεί σε λειτουργία το Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ.

2. Η Ευρωπόλ διασφαλίζει την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας απόφασης σχετικά με τη λειτουργία του συστήματος πληροφοριών Ευρωπόλ. Είναι υπεύθυνη για την προσήκουσα λειτουργία του συστήματος πληροφοριών από τεχνικής και επιχειρησιακής πλευράς και λαμβάνει, ιδίως, τα μέτρα που είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλίζεται η προσήκουσα εφαρμογή των μέτρων που μνημονεύονται στα άρθρα 20, 29, 31 και 35 σε σχέση με το σύστημα πληροφοριών Ευρωπόλ.

3. Η εθνική μονάδα κάθε κράτους μέλους είναι υπεύθυνη για την επικοινωνία με το σύστημα πληροφοριών Ευρωπόλ. Ειδικότερα δε είναι υπεύθυνη για τα μέτρα ασφαλείας που προβλέπονται στο άρθρο 35 σε σχέση με τον εξοπλισμό επεξεργασίας δεδομένων που χρησιμοποιείται στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, για την επανεξέταση που προβλέπεται στο άρθρο 20, καθώς επίσης, στον βαθμό που τούτο απαιτείται σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις και διαδικασίες αυτού του κράτους μέλους, για την ενδεδειγμένη εφαρμογή της παρούσας απόφασης από κάθε άλλη άποψη.

Άρθρο 12

Περιεχόμενο του Συστήματος Πληροφοριών Ευρωπόλ

1. Το Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για την επεξεργασία δεδομένων που είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση της αποστολής της Ευρωπόλ. Τα δεδομένα που καταχωρίζονται αφορούν:

α) πρόσωπα τα οποία, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους, είναι ύποπτα για διάπραξη ή συμμετοχή σε αξιόποινη πράξη η οποία εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ευρωπόλ ή που έχουν καταδικασθεί για τη διάπραξη μιας τέτοιας αξιόποινης πράξης·

β) πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν πραγματικές ενδείξεις ή εύλογοι λόγοι δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους για να πιστεύεται ότι πρόκειται να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπόλ.

2. Τα δεδομένα που αφορούν πρόσωπα από τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 επιτρέπεται να περιέχουν μόνον τα ακόλουθα στοιχεία:

α) επώνυμο, πατρικό όνομα γυναίκας, ονόματα και ενδεχομένως προσωνυμίες ή ψευδώνυμα·

β) ημερομηνία και τόπο γέννησης·

γ) ιθαγένεια·

δ) φύλο·

ε) τόπο διαμονής, επάγγελμα και τόπο όπου ενδέχεται να βρίσκεται ο ενδιαφερόμενος·

στ) αριθμούς κοινωνικής ασφάλισης, άδειες οδήγησης, έγγραφα ταυτότητας και στοιχεία του διαβατηρίου· και

ζ) εφόσον απαιτείται, άλλα χαρακτηριστικά που πιθανόν να διευκολύνουν την εξακρίβωση της ταυτότητας, συμπεριλαμβανομένων τυχόν ιδιαίτερων, αντικειμενικών και σταθερών σωματικών χαρακτηριστικών, όπως δακτυλοσκοπικά αποτυπώματα και προφίλ DNA (που έχουν καταρτισθεί από το μη κωδικοποιητικό τμήμα του DNA).

3. Πέραν των δεδομένων που αναφέρονται στην παράγραφο 2, το Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ επιτρέπεται επίσης να χρησιμοποιείται για την επεξεργασία των ακόλουθων κατηγοριών δεδομένων σχετικά με τα πρόσωπα για τα οποία γίνεται λόγος στην παράγραφο 1:

α) αξιόποινες πράξεις, εικαζόμενες αξιόποινες πράξεις, καθώς και χρόνος, τόπος και τρόπος τέλεσης των (εικαζόμενων) αξιόποινων πράξεων·

β) μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ή ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν με σκοπό την τέλεση των αξιόποινων πράξεων, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για νομικά πρόσωπα·

γ) αρμόδιες για τη διεκπεραίωση της υπόθεσης μονάδες και σχετικά στοιχεία καταχώρισης·

δ) υποψία συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση·

ε) ποινικές καταδίκες, εφόσον αφορούν αξιόποινες πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπόλ·

στ) μέρος που έχει εισαγάγει τα δεδομένα.

Τα δεδομένα αυτά επιτρέπεται επίσης να συμπεριλαμβάνονται έστω και αν δεν περιέχουν ακόμη αναφορές σε συγκεκριμένα πρόσωπα. Οσάκις η Ευρωπόλ προβαίνει η ίδια στην καταχώριση δεδομένων και παρέχει τα σχετικά στοιχεία καταχώρισης, οφείλει να επισημαίνει επίσης την πηγή των δεδομένων.

4. Οι συμπληρωματικές πληροφορίες που αφορούν τις κατηγορίες προσώπων που προβλέπει η παράγραφος 1 και τις οποίες κατέχει η Ευρωπόλ ή οι εθνικές μονάδες μπορούν να κοινολογηθούν, κατόπιν αιτήσεως, σε οποιαδήποτε εθνική μονάδα ή στην Ευρωπόλ. Οι εθνικές μονάδες τηρούν εν προκειμένω τις διατάξεις της εθνικής τους νομοθεσίας.

Στις περιπτώσεις που οι συμπληρωματικές πληροφορίες αφορούν μία ή περισσότερες συναφείς αξιόποινες πράξεις από τις οριζόμενες στο άρθρο 4 παράγραφος 3, τα σχετικά δεδομένα που είναι αποθηκευμένα στο σύστημα πληροφοριών Ευρωπόλ συνοδεύονται από ένδειξη που φανερώνει την ύπαρξη αυτών των συναφών αξιοποίνων πράξεων, ώστε οι εθνικές μονάδες και η Ευρωπόλ να μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες όσον αφορά τις συναφείς αξιόποινες πράξεις.

5. Αν η διαδικασία κατά του εμπλεκομένου προσώπου περατωθεί οριστικά ή αν το πρόσωπο αυτό αθωωθεί οριστικά, τα δεδομένα σχετικά με την υπόθεση για την οποία αποφασίστηκε η οριστική περάτωση ή αθώωση διαγράφονται.

Άρθρο 13

Χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Ευρωπόλ

1. Οι εθνικές μονάδες, οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι, ο διευθυντής, οι αναπληρωτές διευθυντές και τα δεόντως εξουσιοδοτημένα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ έχουν δικαίωμα να καταχωρίζουν απευθείας δεδομένα στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ και να τα ανακτούν απ' αυτό. Η ανάκτηση δεδομένων από την Ευρωπόλ επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι τα δεδομένα είναι αναγκαία για την εκπλήρωση των καθηκόντων της Ευρωπόλ σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Η ανάκτηση από μέρους των εθνικών μονάδων και των αξιωματικών-συνδέσμων πραγματοποιείται σύμφωνα

με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις και διαδικασίες του μέρους που συμβουλεύεται το σύστημα πληροφοριών, υπό την επιφύλαξη τυχόν πρόσθετων διατάξεων της παρούσας απόφασης.

2. Μόνον το μέρος που καταχώρισε τα δεδομένα επιτρέπεται να τα μεταβάλει, διορθώσει ή διαγράψει. Αν κάποιο άλλο μέρος έχει ενδείξεις ότι δεδομένα κατά το άρθρο 12 παράγραφος 2 είναι ανακριβή ή εάν επιθυμεί να τα συμπληρώσει, ενημερώνει αμέσως σχετικά το μέρος που καταχώρισε τα δεδομένα. Το μέρος που καταχώρισε τα δεδομένα εξετάζει την πληροφορία αυτή αμελλητί και, εφόσον επιβάλλεται, τροποποιεί, συμπληρώνει, διορθώνει ή διαγράφει πάραυτα τα δεδομένα.

3. Αν το σύστημα περιέχει δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 3 σχετικά με συγκεκριμένο πρόσωπο, οποιοδήποτε μέρος δύναται να εισαγάγει συμπληρωματικά δεδομένα κατά τα οριζόμενα στην ίδια παράγραφο. Εάν τα εισαχθέντα δεδομένα παρουσιάζουν προφανείς αντιφάσεις, τα οικεία μέρη συνεννοούνται μεταξύ τους και καταλήγουν σε σχετική συμφωνία.

4. Εάν ένα μέρος έχει την πρόθεση να διαγράψει εξ ολοκλήρου δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 2 τα οποία έχει εισαγάγει για ένα πρόσωπο και άλλα μέρη έχουν εισαγάγει για το ίδιο πρόσωπο δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 12 παράγραφος 3, η ευθύνη από την άποψη της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1 και το δικαίωμα τροποποίησης, συμπλήρωσης, διόρθωσης και διαγραφής των εν λόγω δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 περιέρχονται στο επόμενο μέρος που καταχώρισε δεδομένα για το συγκεκριμένο πρόσωπο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 12 παράγραφος 3. Το μέρος που σκοπεύει να διαγράψει δεδομένα γνωστοποιεί την πρόθεσή του αυτή στο μέρος στο οποίο έχει περιέλθει η ευθύνη για την προστασία των δεδομένων.

5. Η ευθύνη για τον σύννομο χαρακτήρα της ανάκτησης, καταχώρισης και τροποποίησης δεδομένων στο σύστημα πληροφοριών Ευρωπόλ βαρύνει το μέρος που προβαίνει στην ανάκτηση, καταχώριση ή τροποποίηση. Πρέπει να είναι δυνατή η εξακρίβωση του μέρους αυτού. Η διαβίβαση πληροφοριών μεταξύ των εθνικών μονάδων και των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών διέπεται από το εθνικό δίκαιο.

6. Επιπλέον των εθνικών μονάδων και των προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, οι αρμόδιες αρχές που έχουν ορισθεί για τον σκοπό αυτό από τα κράτη μέλη δύνανται επίσης να ανατρέχουν στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ. Ωστόσο, το αποτέλεσμα της αναζήτησης επισημαίνει απλώς κατά πόσον τα αναζητηθέντα δεδομένα περιλαμβάνονται στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ. Η απόκτηση περαιτέρω πληροφοριών είναι στη συνέχεια δυνατή μέσω της εθνικής μονάδας.

7. Οι πληροφορίες σχετικά με τις αρμόδιες αρχές που έχουν ορισθεί δυνάμει της παραγράφου 6, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν μεταγενέστερων τροποποιήσεων, διαβιβάζονται στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου η οποία τις δημοσιεύει στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 14

Αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση

1. Οσάκις είναι αναγκαίο για την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Ευρωπόλ δύναται να αποθηκεύει, να τροποποιεί και να χρησιμοποιεί δεδομένα σχετικά με αξιόποινες πράξεις που υπάγονται στην αρμοδιότητά της, περιλαμβανομένων δεδομένων για

συναφείς αξιόποινες πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 4 παράγραφος 3, σε αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση. Τα εν λόγω αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση είναι δυνατό να περιέχουν δεδομένα για τις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων:

α) τα πρόσωπα που προβλέπει το άρθρο 12 παράγραφος 1·

β) πρόσωπα τα οποία ενδέχεται να κληθούν να καταθέσουν σε έρευνες σχετικές με τις εκάστοτε αξιόποινες πράξεις ή στο πλαίσιο συνακόλουθης ποινικής διαδικασίας·

γ) πρόσωπα τα οποία υπήρξαν θύματα μιας εκ των επίμαχων αξιοποίνων πράξεων ή για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι θα μπορούσαν να είναι θύματα μιας τέτοιας αξιόποινης πράξης·

δ) πρόσωπα επαφής και συμπράττοντα πρόσωπα· και

ε) πρόσωπα που δύνανται να παράσχουν πληροφορίες για τις εκάστοτε αξιόποινες πράξεις.

Δεν επιτρέπεται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τις πολιτικές απόψεις, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς και η επεξεργασία δεδομένων που αναφέρονται στην υγεία και τη σεξουαλική ζωή, εκτός αν είναι απολύτως αναγκαία για τους σκοπούς του εκάστοτε αρχείου και εφόσον τα σχετικά δεδομένα συμπληρώνουν άλλα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν ήδη καταχωρισθεί στο συγκεκριμένο αρχείο. Απαγορεύεται η επιλογή συγκεκριμένης κατηγορίας προσώπων με βάση αποκλειστικά και μόνον τα προαναφερόμενα ευαίσθητα δεδομένα κατά παράβαση των προαναφερθέντων κανόνων που αφορούν τον σκοπό.

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία κατόπιν διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θεσπίζει κανόνες εφαρμογής για τα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση τα οποία καταρτίζονται από το διοικητικό συμβούλιο ύστερα από γνωμοδότηση της Κοινής Εποπτικής Αρχής και περιλαμβάνουν πρόσθετες ρυθμίσεις, ιδίως για τις κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που μνημονεύονται στο παρόν άρθρο, για την ασφάλεια των οικείων δεδομένων και για την εσωτερική επιτήρηση της χρήσης τους.

2. Τα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση ανοίγονται με σκοπό την ανάλυση, η οποία ορίζεται ως η συγκέντρωση, η επεξεργασία ή η χρήση δεδομένων προς υποβοήθηση ποινικής έρευνας. Για κάθε σχέδιο ανάλυσης συγκροτείται ομάδα ανάλυσης, στο πλαίσιο της οποίας συνεργάζονται στενά τα εξής μέρη:

α) οι αναλυτές και άλλα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ που ορίζονται από τον διευθυντή·

β) οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι ή/και οι εμπειρογνώμονες των κρατών μελών από τους οποίους προέρχονται οι πληροφορίες ή τους οποίους αφορά η ανάλυση, κατά την έννοια της παραγράφου 4.

Μόνον αναλυτές νομιμοποιούνται να καταχωρίζουν δεδομένα στο οικείο αρχείο και να τα τροποποιούν. Όλοι οι συμμετέχοντες στην ομάδα ανάλυσης δύνανται να ανακτούν δεδομένα από το αρχείο.

3. Ύστερα από αίτηση της Ευρωπόλ ή με δική τους πρωτοβουλία, οι εθνικές μονάδες τής διαβιβάζουν, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 8 παράγραφος 5, όλες τις πληροφορίες που της είναι ενδεχομένως αναγκαίες σε σχέση με το εκάστοτε αρχείο δεδομένων εργασίας προς ανάλυση. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν τα δεδομένα μόνον εφόσον επιτρέπεται η επεξεργασία τους βάσει του εθνικού τους δικαίου για την πρόληψη, την καταπολέμηση ή την ανάλυση αξιοποίνων πράξεων. Ανάλογα με τον βαθμό επείγοντος, δεδομένα από τις οριζόμενες αρμόδιες αρχές μπορούν να διαβιβάζονται απευθείας στα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2.

4. Σε περίπτωση που η ανάλυση είναι γενική και έχει στρατηγικό χαρακτήρα, λαμβάνουν πλήρως γνώση των πορισμάτων όλα τα κράτη μέλη μέσω των αξιωματικών-συνδέσμων ή/και των εμπειρογνωμόνων, και δη με την κοινοποίηση εκθέσεων που εκπονεί η Ευρωπόλ.

Εάν η ανάλυση αφορά ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αφορούν όλα τα κράτη μέλη και εξυπηρετεί άμεσο επιχειρησιακό σκοπό, συμμετέχουν σε αυτήν αντιπρόσωποι από τα εξής κράτη μέλη:

α) τα κράτη μέλη από τα οποία προέρχονται οι πληροφορίες που οδήγησαν στην απόφαση για τη δημιουργία αρχείου δεδομένων εργασίας προς ανάλυση ή τα κράτη μέλη που επηρεάζονται άμεσα από τις πληροφορίες καθώς και τα κράτη μέλη που εκλήθησαν μεταγενέστερα από την ομάδα ανάλυσης να συμμετάσχουν στην ανάλυση λόγω του ότι αρχίζει να ανακύπτει και δική τους εμπλοκή·

β) τα κράτη μέλη που διαπιστώνουν, έπειτα από αναδρομή στο ευρετηριακό σύστημα για το οποίο γίνεται λόγος στο άρθρο 15, ότι επιβάλλεται να λάβουν γνώση και επικαλούνται την ανάγκη αυτή υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου.

5. Οι εξουσιοδοτημένοι αξιωματικοί-σύνδεσμοι δύνανται να επικαλεστούν την ανάγκη να λάβουν γνώση. Κάθε κράτος μέλος διορίζει και εξουσιοδοτεί περιορισμένο αριθμό αξιωματικών-συνδέσμων.

Για να επικαλεσθεί την ανάγκη να λάβει γνώση κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 δεύτερο εδάφιο στοιχείο β), ο αξιωματικός-σύνδεσμος προσκομίζει έγγραφη αιτιολογημένη δήλωση, η οποία πρέπει να είναι θεωρημένη από την αρχή στην οποία υπάγεται στο κράτος μέλος του και η οποία κοινοποιείται σε όλους τους συμμετέχοντες στην ανάλυση. Κατ' αυτόν τον τρόπο συμμετέχει αυτομάτως στη διεξαγόμενη ανάλυση.

Σε περίπτωση που προβληθεί αντίρρηση στο πλαίσιο της ομάδας ανάλυσης, η αυτόματη συμμετοχή του αξιωματικού-συνδέσμου αναβάλλεται μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας συνδιαλλαγής, η οποία περιλαμβάνει τα εξής τρία στάδια:

α) οι συμμετέχοντες στην ανάλυση καταβάλλουν προσπάθειες για την επίτευξη συμφωνίας με τον αξιωματικό-σύνδεσμο που επικαλέστηκε την ανάγκη να λάβει γνώση. Η μέγιστη προθεσμία που έχουν στη διάθεσή τους οι συμμετέχοντες για τον σκοπό αυτό είναι οκτώ ημέρες·

β) εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία, οι προϊστάμενοι των οικείων εθνικών μονάδων και ο διευθυντής συνέρχονται εντός τριών ημερών προκειμένου να επιδιώξουν την επίτευξη συμφωνίας·

γ) σε περίπτωση που η διαφωνία εξακολουθεί, οι αντιπρόσωποι των ενδιαφερομένων μερών στο διοικητικό συμβούλιο συνέρχονται εντός οκτώ ημερών. Εάν το οικείο κράτος μέλος δεν παραιτηθεί από την αξίωση να λάβει γνώση, η συμμετοχή του εν λόγω κράτους μέλους αποφασίζεται με ομοφωνία.

6. Το κράτος μέλος που κοινοποιεί ένα συγκεκριμένο δεδομένο στην Ευρωπόλ είναι και ο μόνος κριτής του βαθμού και της διαβάθμισης της ευαισθησίας του και νομιμοποιείται να καθορίσει τους όρους χρήσης του δεδομένου. Οποιαδήποτε διάδοση ή επιχειρησιακή χρήση κοινοποιηθέντων δεδομένων αποφασίζεται από το κράτος μέλος που κοινοποίησε τα εκάστοτε δεδομένα στην Ευρωπόλ. Αν είναι αδύνατο να διαπιστωθεί ποιο κράτος μέλος κοινοποίησε τα δεδομένα στην Ευρωπόλ, η απόφαση για τη διάδοση ή επιχειρησιακή χρήση τους λαμβάνεται από τους συμμετέχοντες στην ανάλυση. Ένα κράτος μέλος ή ένας εμπειρογνώμονας που καλείται να συμμετάσχει σε διεξαγόμενη ανάλυση δεν δύναται, ιδίως, να διαδώσει ή να χρησιμοποιήσει τα δεδομένα χωρίς τη συγκατάθεση των κρατών μελών που επηρεάζονταν αρχικά από αυτά.

7. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 6, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η Ευρωπόλ διαπιστώνει, μετά την καταχώριση δεδομένων σε αρχείο δεδομένων εργασίας προς ανάλυση, ότι τα δεδομένα αυτά αφορούν ένα πρόσωπο ή αντικείμενο για το οποίο δεδομένα υποβληθέντα από ένα άλλο κράτος μέλος ή τρίτο μέρος έχουν ήδη συμπεριληφθεί στον φάκελο, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ή τρίτο μέρος ενημερώνονται πάραυτα για τη διαπιστωθείσα συνάφεια κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 17.

8. Η Ευρωπόλ δύναται να καλεί εμπειρογνώμονες των φορέων που αναφέρονται στο άρθρο 22 παράγραφος 1 ή στο άρθρο 23 παράγραφος 1 να μετάσχουν στις εργασίες μιας ομάδας ανάλυσης, υπό την προϋπόθεση ότι:

α) υφίστανται συμφωνίες ή ρυθμίσεις συνεργασίας, όπως οι αναφερόμενες στο άρθρο 22 παράγραφος 2 ή στο άρθρο 23 παράγραφος 2, οι οποίες περιλαμβάνουν κατάλληλες διατάξεις για την ανταλλαγή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εμπιστευτική μεταχείριση των ανταλλασσόμενων πληροφοριών, μεταξύ της Ευρωπόλ και του οικείου φορέα·

β) η συμμετοχή των εμπειρογνωμόνων του φορέα στις εργασίες εξυπηρετεί το συμφέρον των κρατών μελών·

γ) οι εργασίες ανάλυσης αφορούν άμεσα τον φορέα· και

δ) όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν με τη συμμετοχή των εμπειρογνωμόνων του φορέα στις εργασίες της ομάδας ανάλυσης.

Υπό τις προϋποθέσεις των στοιχείων β), γ) και δ) του πρώτου εδαφίου, η Ευρωπόλ καλεί εμπειρογνώμονες της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης να μετάσχουν στις εργασίες της ομάδας ανάλυσης, εάν το σχέδιο ανάλυσης αφορά απάτη ή άλλες παράνομες δραστηριότητες που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η συμμετοχή εμπειρογνωμόνων ενός φορέα στις δραστηριότητες ομάδας ανάλυσης υπόκειται σε σχετική συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ της Ευρωπόλ και του φορέα. Οι κανόνες που ισχύουν για τη σύναψη τέτοιων συμφωνιών καθορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο.

Το αναλυτικό περιεχόμενο των συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ της Ευρωπόλ και φορέων αποστέλλεται στην Κοινή Εποπτική Αρχή η οποία δύναται να απευθύνει στο διοικητικό συμβούλιο τυχόν παρατηρήσεις που κρίνει αναγκαίες.

Άρθρο 15

Ευρετηριακό σύστημα

1. Η Ευρωπόλ συγκροτεί ευρετηριακό σύστημα για τα δεδομένα που αποθηκεύονται στα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση.

2. Δικαίωμα πρόσβασης στο ευρετηριακό σύστημα έχουν ο διευθυντής, οι αναπληρωτές διευθυντές, τα δεόντως εξουσιοδοτημένα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ, οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι και δεόντως εξουσιοδοτημένα μέλη των εθνικών μονάδων. Το ευρετηριακό σύστημα πρέπει να έχει τέτοια χαρακτηριστικά ώστε να καθίσταται σαφές σε εκείνον που το χρησιμοποιεί, από τα δεδομένα στα οποία ανατρέχει, κατά πόσον ένα αρχείο δεδομένων εργασίας προς ανάλυση περιέχει δεδομένα τα οποία είναι χρήσιμα για την εκτέλεση των καθηκόντων του προσώπου που χρησιμοποιεί το ευρετηριακό σύστημα.

3. Η πρόσβαση στο ευρετηριακό σύστημα καθορίζεται κατά τρόπο ώστε να είναι δυνατόν να εξακριβωθεί κατά πόσον μια πληροφορία είναι αποθηκευμένη ή όχι σε ένα αρχείο δεδομένων εργασίας προς ανάλυση, αλλά να μην είναι δυνατό να γίνουν συσχετίσεις ή να συναχθούν περαιτέρω συμπεράσματα αναφορικά με το περιεχόμενό του.

4. Το διοικητικό συμβούλιο καθορίζει τις λεπτομερείς διαδικασίες για τη σχεδίαση του ευρετηριακού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των προϋποθέσεων πρόσβασης στο ευρετηριακό σύστημα, έπειτα από γνωμοδότηση της Κοινής Εποπτικής Αρχής.

Άρθρο 16

Εντολή δημιουργίας αρχείου δεδομένων εργασίας προς ανάλυση

1. Για κάθε αρχείο δεδομένων εργασίας προς ανάλυση, ο διευθυντής απευθύνει εντολή για τη δημιουργία του αρχείου, στην οποία προσδιορίζονται τα εξής:

α) η ονομασία του αρχείου·

β) ο σκοπός του αρχείου·

γ) οι ομάδες προσώπων σχετικά με τις οποίες αποθηκεύονται δεδομένα·

δ) ο χαρακτήρας των προς αποθήκευση δεδομένων και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τις πολιτικές απόψεις, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς και τα δεδομένα που αναφέρονται στην υγεία και τη σεξουαλική ζωή και τα οποία πρέπει να είναι απολύτως αναγκαία·

ε) οι γενικές περιστάσεις που οδήγησαν στην απόφαση για τη δημιουργία του αρχείου·

στ) οι συμμετέχοντες στην ομάδα ανάλυσης κατά τον χρόνο δημιουργίας του αρχείου·

ζ) οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν αποθηκευθεί στο αρχείο μπορούν να διαβιβασθούν, προς ποιους αποδέκτες και βάσει ποιας διαδικασίας·

η) οι προθεσμίες εξέτασης των δεδομένων και η διάρκεια αποθήκευσης·

θ) ο τρόπος σύνταξης του πρωτοκόλλου.

2. Το διοικητικό συμβούλιο και η Κοινή Εποπτική Αρχή ενημερώνονται πάραυτα από τον διευθυντή σχετικά με την εντολή για τη δημιουργία του αρχείου ή για τυχόν μετέπειτα μεταβολή των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, και τους διαβιβάζεται ο σχετικός φάκελος. Η Κοινή Εποπτική Αρχή δύναται να απευθύνει στο διοικητικό συμβούλιο τυχόν παρατηρήσεις που κρίνει αναγκαίες. Ο διευθυντής δύναται να τάξει προθεσμία στην Κοινή Εποπτική Αρχή για την υποβολή των παρατηρήσεών της.

3. Τα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση διατηρούνται για μέγιστο χρονικό διάστημα τριών ετών. Πριν από την παρέλευση της τριετίας η Ευρωπόλ επανεξετάζει την ανάγκη διατήρησης του εκάστοτε αρχείου. Οσάκις είναι απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού του αρχείου, ο διευθυντής δύναται να δώσει εντολή για τη διατήρησή του για επιπλέον χρονικό διάστημα τριών ετών. Το διοικητικό συμβούλιο και η Κοινή Εποπτική Αρχή ενημερώνονται πάραυτα από τον διευθυντή σχετικά με τα στοιχεία του αρχείου εξαιτίας των οποίων είναι απολύτως αναγκαία η διατήρηση του αρχείου. Η Κοινή Εποπτική Αρχή απευθύνει στο διοικητικό συμβούλιο τυχόν παρατηρήσεις που κρίνει αναγκαίες. Ο διευθυντής δύναται να τάξει προθεσμία στην Κοινή Εποπτική Αρχή για την υποβολή των παρατηρήσεών της.

4. Ανά πάσα στιγμή, το διοικητικό συμβούλιο δύναται να απευθύνει εντολή στον διευθυντή για την τροποποίηση εντολής δημιουργίας ή για το κλείσιμο του σχετικού αρχείου δεδομένων εργασίας προς ανάλυση. Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει για την ημερομηνία από την οποία ισχύει η τροποποίηση ή το κλείσιμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Άρθρο 17

Υποχρέωση ενημέρωσης

Υπό την επιφύλαξη του άρθρου 14 παράγραφοι 6 και 7, η Ευρωπόλ γνωστοποιεί αμελλητί στις εθνικές μονάδες και, εφόσον αυτές το ζητήσουν, στους αξιωματικούς-συνδέσμους τους, τυχόν πληροφορίες οι οποίες αφορούν το κράτος μέλος τους καθώς και ενδεχόμενες ενδείξεις συνάφειας μεταξύ αξιοποίνων πράξεων για τις οποίες είναι αρμόδια η Ευρωπόλ δυνάμει του άρθρου 4. Επιτρέπεται επίσης να διαβιβάζονται πληροφορίες και στοιχεία για άλλα σοβαρά εγκλήματα για τα οποία έλαβε γνώση η Ευρωπόλ κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της.

Άρθρο 18

Μέτρα για τον έλεγχο της ανάκτησης δεδομένων

Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Ευρωπόλ θεσπίζει κατάλληλους μηχανισμούς ελέγχου οι οποίοι να επιτρέπουν την επαλήθευση της νομιμότητας των ανακτήσεων από οποιοδήποτε εκ των αυτοματοποιημένων αρχείων δεδομένων της Ευρωπόλ που χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και παρέχει, κατόπιν σχετικού αιτήματος, στα κράτη μέλη πρόσβαση στα πρωτόκολλα. Τα δεδομένα που συγκεντρώνονται με αυτόν τον τρόπο επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για τον σκοπό της επαλήθευσης από την Ευρωπόλ και από τις αναφερόμενες στα άρθρα 33 και 34 εποπτικές αρχές και πρέπει να διαγράφονται μετά από δεκαοκτώ μήνες, εκτός εάν εξακολουθούν να είναι αναγκαία για τρέχοντες ελέγχους. Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει για τα ακριβή χαρακτηριστικά των εν λόγω μηχανισμών ελέγχου, κατόπιν διαβουλεύσεων με την Κοινή Εποπτική Αρχή.

Άρθρο 19

Κανόνες για τη χρήση των δεδομένων

1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που ανακτώνται από οποιοδήποτε εκ των αρχείων επεξεργασίας δεδομένων της Ευρωπόλ ή κοινοποιούνται με οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο μέσο διαβιβάζονται ή χρησιμοποιούνται αποκλειστικά και μόνο από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών με στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση αξιόποινων πράξεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπόλ, καθώς και για την πρόληψη και καταπολέμηση άλλων σοβαρών μορφών εγκληματικότητας. Η Ευρωπόλ χρησιμοποιεί τα δεδομένα μόνο για την άσκηση των καθηκόντων της.

2. Εάν, για ορισμένα δεδομένα, το διαβιβάζον κράτος μέλος ή τρίτο κράτος ή ο διαβιβάζων τρίτος φορέας θέτει ειδικούς περιορισμούς στους οποίους υπόκειται η χρήση των δεδομένων στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, τρίτο κράτος ή τρίτο φορέα, οι περιορισμοί αυτοί πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστοί από τον χρήστη των δεδομένων, εκτός της ειδικής περίπτωσης κατά την οποία το εθνικό δίκαιο προβλέπει παρέκκλιση από τους περιορισμούς χρήσης υπέρ των δικαστικών αρχών, των νομοθετικών οργάνων ή οποιασδήποτε άλλης ανεξάρτητης αρχής που έχει συσταθεί βάσει της νομοθεσίας και στην οποία έχει ανατεθεί η ευθύνη της επιτήρησης των εθνικών αρμόδιων αρχών. Σε αυτή την περίπτωση, επιτρέπεται η χρήση των δεδομένων μόνον αφού ζητηθεί προηγουμένως η γνώμη του διαβιβάζοντος κράτους μέλους, του οποίου τα συμφέροντα και οι απόψεις πρέπει να ληφθούν κατά το δυνατόν υπόψη.

3. Η χρήση των δεδομένων για άλλους σκοπούς ή από άλλες αρχές πλην των εθνικών αρμόδιων αρχών επιτρέπεται μόνον αφού ζητηθεί η γνώμη του κράτους μέλους που διαβίβασε τα δεδομένα, στο μέτρο που τούτο επιτρέπεται με βάση την εθνική νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους.

Άρθρο 20

Προθεσμίες αποθήκευσης και διαγραφής δεδομένων

1. Η Ευρωπόλ διατηρεί δεδομένα σε αρχεία μόνον κατά το χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση των καθηκόντων της. Το αργότερο τρία έτη μετά την καταχώριση των δεδομένων επανεξετάζεται η σκοπιμότητα της περαιτέρω διατήρησής τους. Η επανεξέταση και η διαγραφή δεδομένων που είναι αποθηκευμένα στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ πραγματοποιούνται από τη μονάδα που τα καταχώρισε. Η επανεξέταση και η διαγραφή δεδομένων που έχουν αποθηκευθεί σε άλλα αρχεία

δεδομένων της Ευρωπόλ πραγματοποιούνται από την Ευρωπόλ. Τρεις μήνες πριν από την παρέλευση την προθεσμίας που ισχύει για την επανεξέταση της σκοπιμότητας διατήρησης των δεδομένων, η Ευρωπόλ ενημερώνει αυτομάτως τα κράτη μέλη σχετικά.

2. Κατά τη διάρκεια της επανεξέτασης, οι μονάδες που μνημονεύονται στην τρίτη και την τέταρτη πρόταση της παραγράφου 1 δύνανται να αποφασίσουν σχετικά με την περαιτέρω διατήρηση των δεδομένων μέχρι την επόμενη επανεξέταση η οποία πραγματοποιείται έπειτα από άλλη μία τριετία, εάν αυτό εξακολουθεί να είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση των καθηκόντων της Ευρωπόλ. Εάν δεν ληφθεί απόφαση για την περαιτέρω διατήρηση των δεδομένων, αυτά διαγράφονται αυτομάτως.

3. Εάν ένα κράτος μέλος διαγράψει από τα εθνικά του αρχεία δεδομένα τα οποία έχει διαβιβάσει στην Ευρωπόλ και τα οποία έχουν αποθηκευθεί σε άλλα αρχεία δεδομένων της Ευρωπόλ, οφείλει να ενημερώσει την Ευρωπόλ σχετικά. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η Ευρωπόλ διαγράφει τα δεδομένα, εκτός εάν θεωρεί ότι εξακολουθούν να της είναι χρήσιμα, βασιζόμενη σε στοιχεία μεγαλύτερου εύρους από εκείνα που κατέχει το διαβιβάζον κράτος μέλος. Η Ευρωπόλ ενημερώνει το οικείο κράτος μέλος για τη συνέχιση της αποθήκευσης των δεδομένων.

4. Τα δεδομένα αυτά δεν διαγράφονται αν η διαγραφή θα έθιγε τα συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων το οποίο χρήζει προστασίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα δεδομένα επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν μόνο με τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων.

Άρθρο 21

Πρόσβαση σε δεδομένα άλλων συστημάτων πληροφοριών

Στον βαθμό που η Ευρωπόλ δικαιούται, βάσει της νομοθεσίας της Ένωσης, του διεθνούς δικαίου ή της νομοθεσίας των κρατών μελών, να έχει ηλεκτρονική πρόσβαση σε δεδομένα που είναι αποθηκευμένα σε άλλα συστήματα πληροφοριών, είτε αυτά έχουν εθνικό είτε έχουν διεθνή χαρακτήρα, η Ευρωπόλ νομιμοποιείται να ανακτά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με αυτόν τον τρόπο εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση της αποστολής της. Η πρόσβαση και χρήση τέτοιων δεδομένων από την Ευρωπόλ υπόκεινται στις εφαρμοστέες διατάξεις των σχετικών νομικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του διεθνούς δικαίου ή της νομοθεσίας των κρατών μελών, στον βαθμό που αυτές προβλέπουν αυστηρότερους κανόνες για την πρόσβαση και τη χρήση σε σύγκριση με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΕΤΑΙΡΟΥΣ

Άρθρο 22

Σχέσεις με θεσμικά όργανα, φορείς και οργανισμούςτης Ένωσης ή της Κοινότητας

1. Στον βαθμό που είναι χρήσιμο για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Ευρωπόλ δύναται να συνάπτει και να διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με θεσμικά όργανα, φορείς και οργανισμούς που έχουν ιδρυθεί δυνάμει της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή των συνθηκών για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ειδικότερα:

α) την Eurojust·

β) την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) [10]·

γ) τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Frontex) [11]·

δ) την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ)·

ε) την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα·

στ) το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) [12].

2. Η Ευρωπόλ συνάπτει συμφωνίες ή ρυθμίσεις συνεργασίας με τους φορείς που μνημονεύονται στην παράγραφο 1. Οι εν λόγω συμφωνίες ή ρυθμίσεις συνεργασίας είναι δυνατόν να αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών επιχειρησιακού, στρατηγικού ή τεχνικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των διαβαθμισμένων πληροφοριών. Οι εν λόγω συμφωνίες ή ρυθμίσεις συνεργασίας συνάπτονται μόνον έπειτα από έγκριση του διοικητικού συμβουλίου το οποίο, στο μέτρο που αφορούν την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, έχει λάβει προηγουμένως τη γνωμοδότηση της Κοινής Εποπτικής Αρχής.

3. Πριν από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας ή της ρύθμισης συνεργασίας που αναφέρεται στην παράγραφο 2, η Ευρωπόλ δύναται να λαμβάνει άμεσα και να χρησιμοποιεί πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από τους φορείς της παραγράφου 1, εφόσον είναι απαραίτητο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων της, και δύναται, υπό τους όρους του άρθρου 24 παράγραφος 1, να διαβιβάζει άμεσα τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στους εν λόγω φορείς, εφόσον είναι απαραίτητο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων του αποδέκτη.

4. Η διαβίβαση διαβαθμισμένων πληροφοριών από την Ευρωπόλ στους φορείς της παραγράφου 1 επιτρέπεται μόνον εφόσον υπάρχει συμφωνία περί προστασίας του απορρήτου μεταξύ της Ευρωπόλ και του αποδέκτη.

Άρθρο 23

Σχέσεις με τρίτα κράτη και οργανισμούς

1. Εφόσον είναι απαραίτητο για την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Ευρωπόλ δύναται επίσης να δημιουργεί και να διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με:

α) τρίτα κράτη·

β) οργανισμούς όπως:

i) διεθνείς οργανισμοί και οι υπαγόμενοι σε αυτούς φορείς δημοσίου δικαίου·

ii) άλλοι φορείς δημοσίου δικαίου, οι οποίοι υφίστανται δυνάμει συμφωνίας μεταξύ δύο ή περισσοτέρων κρατών· και

iii) ο Διεθνής Οργανισμός Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Interpol).

2. Η Ευρωπόλ συνάπτει συμφωνίες με τους φορείς της παραγράφου 1 οι οποίοι έχουν συμπεριληφθεί στον κατάλογο του άρθρου 26 παράγραφος 1 στοιχείο α). Οι εν λόγω συμφωνίες είναι δυνατόν να αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών επιχειρησιακού, στρατηγικού ή τεχνικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των διαβαθμισμένων πληροφοριών, εφόσον διαβιβάζονται μέσω καθορισμένου σημείου επαφής το οποίο περιλαμβάνεται στη συμφωνία της παραγράφου 6 στοιχείο β) του παρόντος άρθρου. Οι εν λόγω συμφωνίες είναι δυνατόν να συναφθούν μόνον έπειτα από έγκριση του Συμβουλίου, το οποίο έχει προηγουμένως ζητήσει τη γνώμη του διοικητικού συμβουλίου και, στο μέτρο που αφορά την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, έχει λάβει τη γνωμοδότηση της Κοινής Εποπτικής Αρχής μέσω του διοικητικού συμβουλίου.

3. Πριν από την έναρξη ισχύος των συμφωνιών της παραγράφου 2, η Ευρωπόλ δύναται να λαμβάνει απευθείας πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των διαβαθμισμένων πληροφοριών, εφόσον είναι απαραίτητο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων της.

4. Πριν από την έναρξη ισχύος των συμφωνιών της παραγράφου 2, η Ευρωπόλ δύναται, υπό τους όρους του άρθρου 24 παράγραφος 1, να διαβιβάζει στους φορείς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου απευθείας πληροφορίες, εξαιρουμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των διαβαθμισμένων πληροφοριών, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων του αποδέκτη.

5. Η Ευρωπόλ δύναται, υπό τους όρους του άρθρου 24 παράγραφος 1, να διαβιβάζει απευθείας πληροφορίες, εξαιρουμένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των διαβαθμισμένων πληροφοριών, στους φορείς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο του άρθρου 26 παράγραφος 1 στοιχείο α), εφόσον αυτό είναι απολύτως απαραίτητο σε μεμονωμένες περιπτώσεις για τους σκοπούς της πρόληψης ή της καταπολέμησης αξιόποινων πράξεων για τις οποίες είναι αρμόδια η Ευρωπόλ.

6. Η Ευρωπόλ δύναται υπό τους όρους του άρθρου 24 παράγραφος 1 να διαβιβάζει στους φορείς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου:

α) δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και διαβαθμισμένες πληροφορίες, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο σε μεμονωμένες περιπτώσεις για την πρόληψη ή την καταπολέμηση αξιόποινων πράξεων για τις οποίες είναι αρμόδια η Ευρωπόλ· και

β) δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στις περιπτώσεις που η Ευρωπόλ έχει συνάψει με τον οικείο φορέα συμφωνία, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, η οποία επιτρέπει τη διαβίβαση αυτών των δεδομένων έπειτα από εξέταση του κατά πόσον ο εν λόγω φορέας διασφαλίζει την ύπαρξη ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των δεδομένων.

7. Η διαβίβαση διαβαθμισμένων πληροφοριών από την Ευρωπόλ στους φορείς της παραγράφου 1 επιτρέπεται μόνον εφόσον υπάρχει συμφωνία περί προστασίας του απορρήτου μεταξύ της Ευρωπόλ και του αποδέκτη.

8. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 6 και 7 και υπό την επιφύλαξη του άρθρου 24 παράγραφος 1, η Ευρωπόλ δύναται να διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και διαβαθμισμένες πληροφορίες που κατέχει στους φορείς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, εφόσον ο διευθυντής κρίνει ότι η διαβίβαση των δεδομένων είναι

απολύτως αναγκαία για τη διασφάλιση ουσιωδών συμφερόντων των οικείων κρατών μελών στα πλαίσια των στόχων της Ευρωπόλ ή για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου σε σχέση με τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων ή πράξεων τρομοκρατίας. Ο διευθυντής εξετάζει σε κάθε περίπτωση τον βαθμό προστασίας δεδομένων που ισχύει για τον εκάστοτε φορέα, προκειμένου να σταθμίσει τον εν λόγω βαθμό προστασίας των δεδομένων σε συνάρτηση με τα προαναφερθέντα συμφέροντα. Ο διευθυντής ενημερώνει το συντομότερο δυνατό το διοικητικό συμβούλιο και την Κοινή Εποπτική Αρχή για την απόφασή του και για τη βάση της αξιολόγησης που διενήργησε όσον αφορά την επάρκεια του βαθμού προστασίας των δεδομένων που παρέχουν οι συγκεκριμένοι φορείς.

9. Πριν από τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατ' εφαρμογή της παραγράφου 8, η επάρκεια του βαθμού προστασίας των δεδομένων που παρέχουν οι συγκεκριμένοι φορείς αξιολογείται από τον διευθυντή με τη συνεκτίμηση όλων των παραμέτρων που συνδέονται με τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και στις οποίες συγκαταλέγονται οι εξής:

α) ο χαρακτήρας των δεδομένων·

β) ο σκοπός για τον οποίο προορίζονται τα δεδομένα·

γ) η διάρκεια της προβλεπόμενης επεξεργασίας·

δ) οι γενικές ή ειδικές διατάξεις περί προστασίας δεδομένων στις οποίες υπόκειται ο φορέας·

ε) το κατά πόσον ο φορέας έχει συγκατανεύσει σε ειδικούς όρους που θέτει η Ευρωπόλ σχετικά με τα δεδομένα.

Άρθρο 24

Διαβίβαση δεδομένων

1. Εάν τα εν λόγω δεδομένα διαβιβάστηκαν στην Ευρωπόλ από κράτος μέλος, η Ευρωπόλ τα διαβιβάζει στους φορείς του άρθρου 22 παράγραφος 1 και του άρθρου 23 παράγραφος 1 μόνο με τη συγκατάθεση του κράτους μέλους. Το οικείο κράτος μέλος δύναται να δώσει, για τη διαβίβαση, την προηγούμενη συγκατάθεσή του, η οποία μπορεί να είναι γενική ή να συνοδεύεται από ειδικούς όρους. Η συγκατάθεση αυτή μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή.

Εάν τα δεδομένα δεν διαβιβάστηκαν από κράτος μέλος, η Ευρωπόλ βεβαιώνεται ότι η διαβίβασή τους δεν πρόκειται:

α) να παρεμποδίσει την ενδεδειγμένη εκπλήρωση των καθηκόντων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα ενός κράτους μέλους·

β) να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη ενός κράτους μέλους, ούτε να βλάψει άλλως πως το γενικό συμφέρον του.

2. Η Ευρωπόλ φέρει την ευθύνη για τη νομιμότητα της διαβίβασης των δεδομένων. Η Ευρωπόλ τηρεί μητρώο όπου καταγράφονται όλες οι διαβιβάσεις δεδομένων βάσει του παρόντος άρθρου και οι λόγοι της διαβίβασης. Η διαβίβαση δεδομένων επιτρέπεται μόνον εφόσον ο αποδέκτης αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι τα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τον σκοπό για τον οποίο διαβιβάστηκαν.

Άρθρο 25

Πληροφορίες από ιδιωτικούς φορείς και ιδιώτες

1. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης:

α) ως "ιδιωτικοί φορείς" νοούνται οι φορείς και οι οργανισμοί που έχουν συσταθεί κατά το δίκαιο κράτους μέλους ή τρίτου κράτους, ιδίως επιχειρήσεις και εταιρείες, επιχειρηματικές ενώσεις, οργανισμοί μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και άλλα νομικά πρόσωπα που διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο και δεν υπάγονται στο άρθρο 23 παράγραφος 1·

β) ως "ιδιώτες" νοούνται όλα τα φυσικά πρόσωπα.

2. Εφόσον είναι απαραίτητο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων της, η Ευρωπόλ δύναται να επεξεργάζεται πληροφοριακά στοιχεία από ιδιωτικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπό τους όρους της παραγράφου 3.

3. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από ιδιωτικούς φορείς είναι δυνατόν να υποβληθούν σε επεξεργασία από την Ευρωπόλ υπό τους ακόλουθους όρους:

α) Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από ιδιωτικούς φορείς που έχουν συσταθεί κατά το δίκαιο κράτους μέλους είναι δυνατό να υποβληθούν σε επεξεργασία από την Ευρωπόλ μόνον εάν διαβιβάζονται μέσω της εθνικής μονάδας του εν λόγω κράτους μέλους σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Η Ευρωπόλ δεν δύναται να έλθει σε απευθείας επαφή με ιδιωτικούς φορείς στα κράτη μέλη με σκοπό την ανάκτηση πληροφοριών.

β) Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από ιδιωτικούς φορείς που έχουν συσταθεί κατά το δίκαιο τρίτου κράτους με το οποίο η Ευρωπόλ έχει συνάψει, δυνάμει του άρθρου 23, συμφωνία συνεργασίας επιτρέπουσα την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μπορούν να διαβιβάζονται στην Ευρωπόλ μόνο μέσω του σημείου επαφής του εν λόγω κράτους όπως ορίζεται και προβλέπεται στην ισχύουσα συμφωνία συνεργασίας.

γ) Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από ιδιωτικούς φορείς που έχουν συσταθεί κατά το δίκαιο τρίτου κράτους με το οποίο η Ευρωπόλ δεν έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας επιτρέπουσα την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία από την Ευρωπόλ μόνον εάν:

i) ο οικείος ιδιωτικός φορέας περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 26 παράγραφος 2· και

ii) η Ευρωπόλ και ο οικείος ιδιωτικός φορέας έχουν συνάψει μνημόνιο συμφωνίας σχετικά με τη διαβίβαση πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το οποίο βεβαιώνει τη νομιμότητα της συλλογής και της διαβίβασης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον ιδιωτικό φορέα και ορίζει ότι τα διαβιβασθέντα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για τη νόμιμη εκτέλεση των καθηκόντων της Ευρωπόλ. Το εν λόγω μνημόνιο συμφωνίας συνάπτεται μόνον έπειτα από έγκριση του διοικητικού συμβουλίου το οποίο έχει λάβει προηγουμένως τη γνωμοδότηση της Κοινής Εποπτικής Αρχής.

Εάν τα διαβιβασθέντα δεδομένα θίγουν συμφέροντα κράτους μέλους, η Ευρωπόλ ενημερώνει πάραυτα την εθνική μονάδα του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.

4. Επιπλέον της επεξεργασίας των δεδομένων από ιδιωτικούς φορείς σύμφωνα με την παράγραφο 3, η Ευρωπόλ έχει τη δυνατότητα απευθείας ανάκτησης και επεξεργασίας δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από πηγές διαθέσιμες στο κοινό, όπως τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και οι πάροχοι δημόσιων δεδομένων και εμπορικών πληροφοριών βάσει των διατάξεων περί προστασίας των δεδομένων της παρούσας απόφασης. Σύμφωνα με το άρθρο 17, η Ευρωπόλ διαβιβάζει όλες τις σχετικές πληροφορίες στις εθνικές μονάδες.

5. Οι πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από ιδιώτες, μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία από την Ευρωπόλ εάν έχουν ληφθεί μέσω εθνικής μονάδας σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή μέσω του σημείου επαφής τρίτου κράτους με το οποίο η Ευρωπόλ έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας δυνάμει του άρθρου 23. Εάν η Ευρωπόλ λάβει πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από ιδιώτη που κατοικεί σε τρίτο κράτος με το οποίο η Ευρωπόλ δεν έχει συμφωνία συνεργασίας, η Ευρωπόλ δύναται να τις διαβιβάσει μόνο στο οικείο κράτος μέλος ή τρίτο κράτος με το οποίο η Ευρωπόλ έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας δυνάμει του άρθρου 23. Η Ευρωπόλ δεν δύναται να έλθει σε απευθείας επαφή με ιδιώτες με σκοπό την ανάκτηση πληροφοριών.

6. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται ή ανακτώνται από την Ευρωπόλ στο πλαίσιο της παραγράφου 3 στοιχείο γ) του παρόντος άρθρου μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία μόνο με σκοπό την καταχώρισή τους στο σύστημα πληροφοριών της Ευρωπόλ όπως αναφέρεται στο άρθρο 11, στα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση όπως αναφέρονται στο άρθρο 14 ή σε άλλα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχουν συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφοι 2 και 3, εφόσον τα εν λόγω δεδομένα σχετίζονται με άλλα δεδομένα που έχουν ήδη καταχωρισθεί σε ένα από τα προαναφερόμενα συστήματα ή τα δεδομένα αυτά αφορούν προηγούμενη αναζήτηση από εθνική μονάδα εντός ενός από τα προαναφερόμενα συστήματα.

Την ευθύνη για τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία από την Ευρωπόλ και τα οποία έχουν διαβιβαστεί σύμφωνα με τους όρους της παραγράφου 3 στοιχεία β) και γ) και της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, καθώς και τις πληροφορίες που διαβιβάζονται μέσω του σημείου επαφής τρίτου κράτους με το οποίο η Ευρωπόλ έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 23, φέρει η Ευρωπόλ βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 1 στοιχείο β).

7. Ο διευθυντής υποβάλλει γενική έκθεση στο διοικητικό συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου δύο έτη μετά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης. Κατόπιν γνωμοδότησης της Κοινής Εποπτικής Αρχής ή ιδία πρωτοβουλία, το διοικητικό συμβούλιο δύναται να λάβει κάθε μέτρο που κρίνει κατάλληλο σύμφωνα με το άρθρο 37 παράγραφος 9 στοιχείο β).

Άρθρο 26

Κανόνες εφαρμογής που διέπουν τις σχέσεις της Ευρωπόλ

1. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία έπειτα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

α) καταρτίζει κατάλογο όπου καθορίζει τα τρίτα κράτη και τους οργανισμούς, κατά την έννοια του άρθρου 23 παράγραφος 1, με τα οποία η Ευρωπόλ συνάπτει συμφωνίες· ο κατάλογος καταρτίζεται από το διοικητικό συμβούλιο και αναθεωρείται εφόσον κριθεί σκόπιμο· και

β) υιοθετεί τους κανόνες εφαρμογής που διέπουν τις σχέσεις της Ευρωπόλ με τους φορείς που αναφέρονται στο άρθρο 22 παράγραφος 1 και στο άρθρο 23 παράγραφος 1, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και διαβαθμισμένων πληροφοριών. Οι κανόνες εφαρμογής προετοιμάζονται από το διοικητικό συμβούλιο κατόπιν γνωμοδότησης της Κοινής Εποπτικής Αρχής.

2. Το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει και αναθεωρεί, εφόσον απαιτείται, κατάλογο όπου καθορίζει τους ιδιωτικούς φορείς με τους οποίους η Ευρωπόλ δύναται να συνάψει μνημόνια συμφωνίας σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 3 στοιχείο γ) δεύτερη περίπτωση και θεσπίζει τους κανόνες που διέπουν το περιεχόμενο και τη διαδικασία σύναψης των εν λόγω μνημονίων συμφωνίας αφού λάβει γνωμοδότηση της Κοινής Εποπτικής Αρχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο 27

Επίπεδο προστασίας δεδομένων

Υπό την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων της παρούσας απόφασης, η Ευρωπόλ λαμβάνει υπόψη τις αρχές της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της 28ης Ιανουαρίου 1981, και της σύστασης αριθ. R(87) 15 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης της 17ης Σεπτεμβρίου 1987. Η Ευρωπόλ οφείλει να συμμορφώνεται με τις εν λόγω αρχές κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα αυτοματοποιημένα και τα μη αυτοματοποιημένα δεδομένα που φυλάσσονται υπό μορφή αρχείων δεδομένων, ιδίως δε κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα το οποίο είναι προσπελάσιμο υπό ειδικές προϋποθέσεις.

Άρθρο 28

Υπεύθυνος προστασίας δεδομένων

1. Το διοικητικό συμβούλιο διορίζει, βάσει πρότασης του διευθυντή, έναν υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, ο οποίος πρέπει να είναι μέλος του προσωπικού της. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων απολαύει πλήρους ανεξαρτησίας.

2. Η αποστολή του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα εξής:

α) διασφάλιση, υπό καθεστώς ανεξαρτησίας, της νομιμότητας και της τήρησης των διατάξεων της παρούσας απόφασης σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία αφορούν το προσωπικό της Ευρωπόλ·

β) διασφάλιση της τήρησης έγγραφου μητρώου για τη διαβίβαση και την παραλαβή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης·

γ) διασφάλιση της κατόπιν αιτήσεως ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων για τα δικαιώματά τους βάσει της παρούσας απόφασης·

δ) συνεργασία με το προσωπικό της Ευρωπόλ που είναι υπεύθυνο για τις διαδικασίες, την εκπαίδευση και την παροχή συμβουλών σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων·

ε) συνεργασία με την Κοινή Εποπτική Αρχή·

στ) προπαρασκευή ετήσιας έκθεσης και κοινοποίηση αυτής της έκθεσης στο διοικητικό συμβούλιο και στην Κοινή Εποπτική Αρχή.

3. Στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων του, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων διαθέτει πρόσβαση στο σύνολο των δεδομένων που επεξεργάζεται η Ευρωπόλ και σε όλους τους χώρους της Ευρωπόλ.

4. Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων θεωρεί ότι έχουν παραβιασθεί οι διατάξεις της παρούσας απόφασης σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ενημερώνει σχετικά τον διευθυντή ζητώντας την επίλυση του ζητήματος της παραβίασης μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Αν ο διευθυντής δεν δώσει λύση στο ζήτημα της παραβίασης των διατάξεων περί επεξεργασίας εντός της συγκεκριμένης προθεσμίας, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων ενημερώνει σχετικά το διοικητικό συμβούλιο και συμφωνεί με αυτό να λάβει απάντηση μέσα στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Αν το διοικητικό συμβούλιο δεν δώσει λύση στο ζήτημα της παραβίασης των διατάξεων περί επεξεργασίας μέσα στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων παραπέμπει το θέμα στην Κοινή Εποπτική Αρχή.

5. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει περαιτέρω κανόνες εφαρμογής σχετικά με τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων. Οι εν λόγω κανόνες εφαρμογής αφορούν, ιδίως, την επιλογή, την παύση, τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις, τις εξουσίες και τα μέτρα διασφάλισης της ανεξαρτησίας του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.

Άρθρο 29

Ευθύνη για τα θέματα προστασίας δεδομένων

1. Η ευθύνη για τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία από την Ευρωπόλ, ιδίως όσον αφορά τη νομιμότητα της συλλογής τους, τη διαβίβαση των δεδομένων στην Ευρωπόλ και την καταχώρισή τους, καθώς επίσης την ακρίβεια και την ενημέρωση του περιεχομένου τους και τον έλεγχο της τήρησης των χρονικών περιορισμών στους οποίους υπόκειται η αποθήκευσή τους βαρύνει:

α) το κράτος μέλος που καταχώρισε ή διαβίβασε άλλως τα δεδομένα·

β) την Ευρωπόλ όσον αφορά τα δεδομένα που της διαβίβασαν τρίτοι, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων που διαβίβασαν ιδιώτες σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 3 στοιχεία β) και γ) και το άρθρο 25 παράγραφος 4 καθώς επίσης των δεδομένων που διαβιβάστηκαν μέσω του σημείου επαφής τρίτου κράτους με το οποίο

η Ευρωπόλ έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 23 ή που προκύπτουν από εργασίες ανάλυσης της ίδιας της Ευρωπόλ.

2. Τα δεδομένα που έχουν διαβιβασθεί στην Ευρωπόλ αλλά δεν έχουν συμπεριληφθεί ακόμη σε κάποιο από τα αρχεία δεδομένων της παραμένουν, σε ό,τι αφορά την προστασία τους, υπό την ευθύνη του μέρους που τα διαβίβασε. Ωστόσο, η Ευρωπόλ είναι υπεύθυνη για την ασφάλεια των δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 2 υπό την έννοια ότι τέτοιου είδους δεδομένα, μέχρι να συμπεριληφθούν σε αρχείο δεδομένων, είναι προσιτά μόνο σε εξουσιοδοτημένα μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ με σκοπό να εξακριβωθεί κατά πόσον είναι δυνατή η επεξεργασία τους από τις μονάδες της Ευρωπόλ ή από εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους του μέρους που διέθεσε τα δεδομένα. Αν η Ευρωπόλ, κατόπιν αξιολόγησης, έχει λόγους να πιστεύει ότι δεδομένα που της έχουν παρασχεθεί είναι ανακριβή ή έχουν παύσει να είναι ενημερωμένα, ενημερώνει σχετικά το μέρος που τα διέθεσε.

3. Επιπροσθέτως, υπό την επιφύλαξη άλλων διατάξεων της παρούσας απόφασης, η Ευρωπόλ είναι υπεύθυνη για όλα τα δεδομένα τα οποία επεξεργάζεται.

4. Σε περίπτωση που η Ευρωπόλ διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία ότι τα δεδομένα που έχουν εισαχθεί σε ένα από τα συστήματά της που αναφέρονται στο κεφάλαιο ΙΙ είναι ανακριβή, ή έχουν αποθηκευτεί παρανόμως, ενημερώνει το κράτος μέλος ή άλλο ενδιαφερόμενο μέρος ανάλογα με την περίπτωση.

5. Η Ευρωπόλ αποθηκεύει τα δεδομένα κατά τρόπο που να επιτρέπει να εξακριβωθεί το κράτος μέλος ή το τρίτο μέρος που διαβίβασε τα δεδομένα ή να διαπιστωθεί κατά πόσον αυτά είναι αποτέλεσμα αναλύσεων της Ευρωπόλ.

Άρθρο 30

Δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων

1. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να λαμβάνει, σε τακτά χρονικά διαστήματα, πληροφορίες σχετικά με το αν η Ευρωπόλ επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, να λαμβάνει κοινοποίηση των εν λόγω δεδομένων υπό κατανοητή μορφή ή να απαιτεί τον έλεγχο των δεδομένων αυτών, σε κάθε δε περίπτωση υπό τους όρους που καθορίζονται στο παρόν άρθρο.

2. Κάθε πρόσωπο που επιθυμεί να ασκήσει τα δικαιώματά του βάσει του παρόντος άρθρου δύναται να υποβάλει σχετική αίτηση χωρίς υπερβολικά έξοδα στο κράτος μέλος της επιλογής του προς την αρχή που έχει ορισθεί για τον σκοπό αυτό στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η εν λόγω αρχή διαβιβάζει την αίτηση στην Ευρωπόλ αμελλητί και, σε κάθε περίπτωση, εντός μηνός από την παραλαβή της.

3. Η Ευρωπόλ απαντά χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην αίτηση και, σε κάθε περίπτωση, εντός τριών μηνών από την παραλαβή της από την Ευρωπόλ σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

4. Η Ευρωπόλ συμβουλεύεται τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών προτού λάβει απόφαση για την απάντησή της σε αίτηση βάσει της παραγράφου 1. Απόφαση για την παραχώρηση πρόσβασης σε δεδομένα τελεί υπό την αίρεση της στενής συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπόλ και των κρατών μελών που επηρεάζονται άμεσα από την κοινοποίηση των εν λόγω δεδομένων. Σε οποιαδήποτε περίπτωση στην οποία ένα

κράτος μέλος έχει αντίρρηση για την απάντηση που προτίθεται να δώσει η Ευρωπόλ, γνωστοποιεί τους λόγους της διαφωνίας του στην Ευρωπόλ.

5. Η αίτηση παροχής πληροφοριών δυνάμει της παραγράφου 1 απορρίπτεται στον βαθμό που η απόρριψη αυτή είναι αναγκαία:

α) για να μπορέσει η Ευρωπόλ να εκπληρώσει καταλλήλως τα καθήκοντά της·

β) για την προστασία της ασφάλειας και της δημόσιας τάξης στα κράτη μέλη ή για την πρόληψη της εγκληματικότητας·

γ) για να διασφαλιστεί ότι δεν θα τεθεί σε κίνδυνο μια εθνική έρευνα·

δ) για να προστατευθούν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες τρίτων.

Κατά την αξιολόγηση της δυνατότητας εφαρμογής μιας εξαίρεσης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου φυσικού προσώπου.

6. Σε περίπτωση που απορριφθεί μια αίτηση παροχής πληροφοριών δυνάμει της παραγράφου 1, η Ευρωπόλ γνωστοποιεί στο ενδιαφερόμενο φυσικό πρόσωπο ότι διενήργησε ελέγχους, χωρίς να δώσει οιαδήποτε άλλη πληροφορία η οποία ενδέχεται να του αποκαλύψει κατά πόσο η Ευρωπόλ επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.

7. Κάθε φυσικό πρόσωπο δικαιούται να ζητήσει από την Κοινή Εποπτική Αρχή, σε εύλογα χρονικά διαστήματα, να ελεγχθεί κατά πόσον ο τρόπος με τον οποίον συνελέγησαν, αποθηκεύτηκαν, υποβλήθηκαν σε επεξεργασία και χρησιμοποιήθηκαν προσωπικά του δεδομένα από την Ευρωπόλ ήταν σύμφωνος με την παρούσα απόφαση όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η Κοινή Εποπτική Αρχή γνωστοποιεί στο εν λόγω φυσικό πρόσωπο ότι προέβη στους σχετικούς ελέγχους, χωρίς να του διαθέσει οποιαδήποτε πληροφορία από την οποία να μπορεί να συναχθεί κατά πόσον η Ευρωπόλ επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία αφορούν το συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο.

Άρθρο 31

Δικαίωμα του υποκειμένου των δεδομένωνγια διόρθωση και διαγραφή δεδομένων

1. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να ζητήσει από την Ευρωπόλ τη διόρθωση ή τη διαγραφή ανακριβών δεδομένων που το αφορούν. Αν διαπιστωθεί, είτε έπειτα από άσκηση του ανωτέρω δικαιώματος είτε με άλλον τρόπο, ότι δεδομένα τα οποία διαθέτει η Ευρωπόλ και τα οποία της έχουν κοινοποιηθεί από τρίτους ή προέρχονται από δικές της αναλύσεις είναι ανακριβή ή ότι έχουν εισαχθεί ή αποθηκευθεί κατά παράβαση της παρούσας απόφασης, η Ευρωπόλ προβαίνει στη διόρθωση ή διαγραφή των δεδομένων.

2. Αν δεδομένα που είναι ανακριβή ή υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά παράβαση της παρούσας απόφασης έχουν διαβιβασθεί στην Ευρωπόλ απευθείας από κράτη μέλη, τα εν λόγω κράτη μέλη προβαίνουν στη διόρθωση ή διαγραφή των δεδομένων σε συνεργασία με την Ευρωπόλ.

3. Σε περίπτωση που ανακριβή δεδομένα έχουν διαβιβασθεί με άλλον κατάλληλο τρόπο ή σε περίπτωση που τα λάθη σε δεδομένα τα οποία έχουν διαβιβάσει κράτη μέλη οφείλονται σε εσφαλμένη διαβίβαση ή έχουν διαβιβασθεί κατά παράβαση της παρούσας απόφασης ή εάν είναι αποτέλεσμα της καταχώρισης, της απόκτησης ή της

αποθήκευσής τους με εσφαλμένο τρόπο ή κατά παράβαση της παρούσας απόφασης από την Ευρωπόλ, η Ευρωπόλ διορθώνει ή διαγράφει τα δεδομένα σε συνεργασία με τα οικεία κράτη μέλη.

4. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 1, 2 και 3, ενημερώνονται πάραυτα σχετικά τα κράτη μέλη ή οι τρίτοι που έλαβαν τα δεδομένα. Τα κράτη μέλη και οι τρίτοι που έλαβαν τα δεδομένα προβαίνουν ομοίως στη διόρθωση ή διαγραφή τους. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η διαγραφή, τα δεδομένα "κλειδώνονται" ώστε να αποτραπεί οιαδήποτε περαιτέρω επεξεργασία.

5. Η Ευρωπόλ ενημερώνει τον αιτούντα γραπτώς χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, και σε κάθε περίπτωση εντός τριών μηνών, σχετικά με τη διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων που τον αφορούν.

Άρθρο 32

Προσφυγές

1. Στην απάντησή της προς αίτηση για τη διενέργεια ελέγχου ή για την παραχώρηση πρόσβασης σε δεδομένα ή για τη διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων, η Ευρωπόλ ενημερώνει τον αιτούντα για το δικαίωμά του να προσφύγει στην Κοινή Εποπτική Αρχή αν δεν μείνει ικανοποιημένος με την απόφαση. Ο αιτών δικαιούται επίσης να προσφύγει στην Κοινή Εποπτική Αρχή εφόσον δεν εδόθη απάντηση στην αίτησή του εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στα άρθρα 30 ή 31.

2. Εάν ο αιτών υποβάλει προσφυγή ενώπιον της Κοινής Εποπτικής Αρχής, η προσφυγή εξετάζεται από την εν λόγω αρχή.

3. Όταν η προσφυγή αφορά απόφαση από τις αναφερόμενες στα άρθρα 30 ή 31, η Κοινή Εποπτική Αρχή λαμβάνει προηγουμένως τη γνώμη των εθνικών εποπτικών αρχών ή της αρμόδιας δικαστικής αρχής του κράτους μέλους από το οποίο προέρχονται τα δεδομένα, ή τη γνώμη του άμεσα ενδιαφερομένου κράτους μέλους. Η απόφαση της Κοινής Εποπτικής Αρχής, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει και την άρνηση κοινοποίησης οποιασδήποτε πληροφορίας, λαμβάνεται σε στενή συνεργασία με την εθνική εποπτική αρχή ή την αρμόδια δικαστική αρχή.

4. Όταν η προσφυγή αφορά πρόσβαση σε δεδομένα που έχουν εισαχθεί στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ από την Ευρωπόλ, σε δεδομένα αποθηκευμένα σε αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση ή σε οποιοδήποτε άλλο σύστημα το οποίο έχει συγκροτηθεί από την Ευρωπόλ με σκοπό την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, και εφόσον έχουν διατυπωθεί επίμονες αντιρρήσεις από μέρους της Ευρωπόλ, η Κοινή Εποπτική Αρχή δύναται να υπερκεράσει τις αντιρρήσεις αυτές μόνον αν αποφασίσει με πλειοψηφία δύο τρίτων των μελών της και αφού προηγουμένως ακούσει τις απόψεις της Ευρωπόλ και του κράτους μέλους ή των κρατών μελών που αναφέρονται στο άρθρο 30 παράγραφος 4. Αν δεν επιτευχθεί τέτοια πλειοψηφία, η Κοινή Εποπτική Αρχή γνωστοποιεί την άρνηση στον αιτούντα, χωρίς να του διαθέσει οποιαδήποτε πληροφορία από την οποία να μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη οποιουδήποτε δεδομένου προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με τον αιτούντα.

5. Όταν η προσφυγή αφορά τον έλεγχο δεδομένων που έχουν εισαχθεί από κράτος μέλος στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ, δεδομένων που έχουν αποθηκευτεί στα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση ή σε οποιοδήποτε άλλο σύστημα που έχει

θεσπίσει η Ευρωπόλ για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει του άρθρου 10, η Κοινή Εποπτική Αρχή βεβαιώνεται ότι διενεργήθηκαν πράγματι οι αναγκαίοι έλεγχοι με τον προσήκοντα τρόπο σε στενή συνεργασία με την εθνική εποπτική αρχή του κράτους μέλους που καταχώρισε τα δεδομένα. Η Κοινή Εποπτική Αρχή γνωστοποιεί στον αιτούντα ότι διενήργησε τους ελέγχους, χωρίς να του διαθέσει οποιαδήποτε πληροφορία από την οποία να μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη οποιουδήποτε δεδομένου προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με τον αιτούντα.

6. Όταν η προσφυγή αφορά τον έλεγχο δεδομένων που έχουν εισαχθεί στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ από την Ευρωπόλ ή δεδομένων αποθηκευμένων σε αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση ή σε οποιοδήποτε άλλο σύστημα που έχει θεσπίσει η Ευρωπόλ για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει του άρθρου 10, η Κοινή Εποπτική Αρχή διασφαλίζει τη διενέργεια των αναγκαίων ελέγχων από την Ευρωπόλ. Η Κοινή Εποπτική Αρχή γνωστοποιεί στον αιτούντα ότι διενήργησε τους ελέγχους, χωρίς να του διαθέσει οποιαδήποτε πληροφορία από την οποία να μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη οποιουδήποτε δεδομένου προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με τον αιτούντα.

Άρθρο 33

Εθνική εποπτική αρχή

1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει μια εθνική εποπτική αρχή, αποστολή της οποίας είναι να ελέγχει, σύμφωνα με το εθνικό της δίκαιο και υπό καθεστώς ανεξαρτησίας, τη νομιμότητα κάθε καταχώρισης, ανάκτησης και κοινοποίησης στην Ευρωπόλ δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το οικείο κράτος μέλος, καθώς επίσης να εξετάζει κατά πόσον μια τέτοια καταχώριση, ανάκτηση ή κοινοποίηση παραβιάζει τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων. Για τον σκοπό αυτό, η εθνική εποπτική αρχή έχει πρόσβαση, στους χώρους της οικείας εθνικής μονάδας ή στους χώρους που χρησιμοποιούν οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι, στα δεδομένα που έχουν εισαχθεί από το κράτος μέλος στο Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ ή σε οποιοδήποτε άλλο σύστημα το οποίο έχει συγκροτηθεί από την Ευρωπόλ με σκοπό την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 σύμφωνα με τις σχετικές εθνικές διαδικασίες.

Με σκοπό την άσκηση των εποπτικών τους καθηκόντων, οι εθνικές εποπτικές αρχές έχουν πρόσβαση στα γραφεία και στα έγγραφα των αντίστοιχων αξιωματικών-συνδέσμων τους στην Ευρωπόλ.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις σχετικές εθνικές διαδικασίες, οι εθνικές εποπτικές αρχές εποπτεύουν τις δραστηριότητες των εθνικών μονάδων και τις δραστηριότητες των αξιωματικών-συνδέσμων, στο μέτρο που οι δραστηριότητες αυτές έχουν σημασία για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι εθνικές εποπτικές αρχές τηρούν την Κοινή Εποπτική Αρχή ενήμερη για κάθε ενέργεια στην οποία προβαίνουν σε σχέση με την Ευρωπόλ.

2. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να ζητήσει από την εθνική εποπτική αρχή να διασφαλίσει τη νομιμότητα της καταχώρισης ή της κοινοποίησης στην Ευρωπόλ δεδομένων που το αφορούν υπό οιανδήποτε μορφή, καθώς και της πρόσβασης στα δεδομένα από μέρους του οικείου κράτους μέλους.

Το δικαίωμα αυτό ασκείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η σχετική αίτηση.

Άρθρο 34

Κοινή Εποπτική Αρχή

1. Ιδρύεται ανεξάρτητη Κοινή Εποπτική Αρχή, η οποία έχει ως έργο, τηρουμένων των διατάξεων της παρούσας απόφασης, να ελέγχει τις δραστηριότητες της Ευρωπόλ προκειμένου να διασφαλίζει ότι η αποθήκευση, επεξεργασία και χρήση δεδομένων που κατέχει η Ευρωπόλ δεν παραβιάζουν τα δικαιώματα του οικείου φυσικού προσώπου. Επιπροσθέτως, η Κοινή Εποπτική Αρχή ελέγχει τη νομιμότητα της διαβίβασης δεδομένων προερχόμενων από την Ευρωπόλ. Η Κοινή Εποπτική Αρχή αποτελείται το πολύ από δύο μέλη ή αντιπροσώπους, επικουρούμενους εφόσον χρειάζεται από αναπληρωματικά μέλη, εκάστης ανεξάρτητης εθνικής εποπτικής αρχής, που διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα και διορίζονται για μία πενταετία από κάθε κράτος μέλος. Έκαστη αντιπροσωπεία διαθέτει μία ψήφο.

Η Κοινή Εποπτική Αρχή επιλέγει τον πρόεδρό της μεταξύ των μελών της.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, τα μέλη της Κοινής Εποπτικής Αρχής δεν λαμβάνουν εντολές από καμία άλλη αρχή.

2. Η Ευρωπόλ επικουρεί την Κοινή Εποπτική Αρχή κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπόλ οφείλει ιδίως:

α) να παρέχει τις πληροφορίες που ζητεί η Κοινή Εποπτική Αρχή, να της παραχωρεί πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων και των φακέλων με έγγραφα, καθώς και στα δεδομένα που είναι αποθηκευμένα στα αρχεία δεδομένων της·

β) να παραχωρεί στην Κοινή Εποπτική Αρχή ελεύθερη πρόσβαση ανά πάσα στιγμή σε όλους τους χώρους που χρησιμοποιεί·

γ) να εφαρμόζει τις αποφάσεις που η Κοινή Εποπτική Αρχή εκδίδει επί προσφυγών.

3. Η Κοινή Εποπτική Αρχή είναι αρμόδια να εξετάζει ζητήματα εφαρμογής και ερμηνείας σε σχέση με τις δραστηριότητες της Ευρωπόλ όσον αφορά την επεξεργασία και τη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να εξετάζει ζητήματα σχετικά με ανεξάρτητους ελέγχους που διενεργούνται από τις εθνικές εποπτικές αρχές των κρατών μελών ή σχετικά με την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης, και να αναπτύσσει εναρμονισμένες προτάσεις για την εξεύρεση κοινών λύσεων σε υφιστάμενα προβλήματα.

4. Εάν η Κοινή Εποπτική Αρχή διαπιστώσει παραβάσεις των διατάξεων της παρούσας απόφασης κατά την αποθήκευση, επεξεργασία ή χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, απευθύνει τις αιτιάσεις που κρίνει αναγκαίες στον διευθυντή και του τάσσει συγκεκριμένη προθεσμία για να απαντήσει. Ο διευθυντής τηρεί ενήμερο το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με την όλη διαδικασία. Σε περίπτωση που η Κοινή Εποπτική Αρχή δεν μείνει ικανοποιημένη από την απάντηση του διευθυντή στην αίτησή της, παραπέμπει το ζήτημα στο διοικητικό συμβούλιο.

5. Για την εκπλήρωση της αποστολής της και την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων και διαδικασιών που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων, η

Κοινή Εποπτική Αρχή συνεργάζεται, αναλόγως των αναγκών, με άλλες εποπτικές αρχές.

6. Η Κοινή Εποπτική Αρχή καταρτίζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα εκθέσεις πεπραγμένων. Οι εν λόγω εκθέσεις διαβιβάζονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Το διοικητικό συμβούλιο έχει τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις, οι οποίες επισυνάπτονται στις εκθέσεις.

Η Κοινή Εποπτική Αρχή αποφασίζει κατά πόσον είναι σκόπιμη η δημοσίευση της εκθέσεως πεπραγμένων της και, εάν αποφασίσει να το πράξει, καθορίζει τον τρόπο της τυχόν δημοσίευσης.

7. Η Κοινή Εποπτική Αρχή θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό με πλειοψηφία δύο τρίτων των μελών της και τον υποβάλλει στο Συμβούλιο προς έγκριση. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

8. Η Κοινή Εποπτική Αρχή συγκροτεί εσωτερική επιτροπή στην οποία μετέχει ένας αντιπρόσωπος από κάθε κράτος μέλος με δικαίωμα ψήφου. Καθήκον της επιτροπής αυτής είναι να εξετάζει με όλα τα κατάλληλα μέσα τις προσφυγές του άρθρου 32. Τα ενδιαφερόμενα μέρη, επικουρούμενα εάν το επιθυμούν από τους συμβούλους τους, μπορούν να ζητήσουν και να γίνουν δεκτά σε ακρόαση από την επιτροπή. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο αυτό είναι οριστικές έναντι όλων των ενδιαφερομένων μερών.

9. Η Κοινή Εποπτική Αρχή δύναται επίσης να συστήσει μία ή περισσότερες άλλες επιτροπές πέραν των αναφερομένων στην παράγραφο 8.

10. Είναι υποχρεωτικό να ζητείται η γνώμη της Κοινής Εποπτικής Αρχής για το μέρος του προϋπολογισμού της Ευρωπόλ που την αφορά. Η γνώμη της επισυνάπτεται στο σχετικό σχέδιο προϋπολογισμού.

11. Η Κοινή Εποπτική Αρχή επικουρείται από γραμματεία, τα καθήκοντα της οποίας καθορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό.

Άρθρο 35

Ασφάλεια δεδομένων

1. Η Ευρωπόλ λαμβάνει τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για τη διασφάλιση της εφαρμογής της παρούσας απόφασης. Κάθε τέτοιο μέτρο θεωρείται αναγκαίο μόνον εφόσον η προσπάθεια την οποία συνεπάγεται είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό προστασίας.

2. Όσον αφορά την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων από τις μονάδες της Ευρωπόλ, κάθε κράτος μέλος και η Ευρωπόλ εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου:

α) να απαγορεύεται σε μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα η πρόσβαση σε εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (έλεγχος της πρόσβασης σε εγκαταστάσεις)·

β) να εμποδίζεται η άνευ εξουσιοδότησης ανάγνωση, αντιγραφή, τροποποίηση ή απομάκρυνση υποθεμάτων δεδομένων (έλεγχος των υποθεμάτων δεδομένων)·

γ) να εμποδίζεται η άνευ εξουσιοδότησης καταχώριση δεδομένων, καθώς και η άνευ εξουσιοδότησης εξέταση, τροποποίηση ή διαγραφή αποθηκευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (έλεγχος της αποθήκευσης)·

δ) να εμποδίζεται η χρήση συστημάτων αυτόματης επεξεργασίας δεδομένων από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα με τη χρήση εξοπλισμού διαβίβασης δεδομένων (έλεγχος των χρηστών)·

ε) να διασφαλίζεται ότι πρόσωπα που διαθέτουν εξουσιοδότηση για τη χρήση συστήματος αυτόματης επεξεργασίας δεδομένων διαθέτουν πρόσβαση μόνο στα δεδομένα που καλύπτονται από το δικαίωμα πρόσβασης που τους αναγνωρίζεται (έλεγχος της πρόσβασης σε δεδομένα)·

στ) να διασφαλίζεται ότι είναι δυνατό να εξακριβώνεται και να αποδεικνύεται σε ποιους φορείς επιτρέπεται να διαβιβάζονται ή έχουν διαβιβαστεί δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με τη χρήση εξοπλισμού διαβίβασης δεδομένων (έλεγχος της διαβίβασης)·

ζ) να διασφαλίζεται ότι είναι δυνατό να εξακριβώνεται και να αποδεικνύεται ποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν εισαχθεί στα συστήματα αυτόματης επεξεργασίας δεδομένων, πότε και από ποιον (έλεγχος της καταχώρισης)·

η) να εμποδίζεται η άνευ εξουσιοδότησης ανάγνωση, αντιγραφή, τροποποίηση ή διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και κατά τη μεταφορά υποθεμάτων δεδομένων (έλεγχος της μεταφοράς)·

θ) να διασφαλίζεται η δυνατότητα άμεσης αποκατάστασης της λειτουργίας εγκατεστημένων συστημάτων σε περίπτωση διακοπής (αποκατάσταση)·

ι) να διασφαλίζεται ότι το σύστημα λειτουργεί αλάνθαστα, ότι γνωστοποιείται αμέσως κάθε ελαττωματική λειτουργία που παρουσιάζεται (αξιοπιστία) και ότι τα αποθηκευμένα δεδομένα δεν είναι δυνατό να υποστούν αλλοίωση εξαιτίας κακής λειτουργίας του συστήματος (ακεραιότητα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Άρθρο 36

Τα όργανα της Ευρωπόλ

Τα όργανα της Ευρωπόλ είναι:

α) το διοικητικό συμβούλιο·

β) ο διευθυντής.

Άρθρο 37

Διοικητικό συμβούλιο

1. Το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους και έναν αντιπρόσωπο της Επιτροπής. Κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου διαθέτει μία ψήφο. Κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να αντικατασταθεί

από αναπληρωματικό μέλος· το αναπληρωματικό μέλος μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα ψήφου του τακτικού μέλους σε περίπτωση απουσίας του τελευταίου.

2. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου επιλέγονται από την ομάδα των τριών κρατών μελών τα οποία έχουν από κοινού ετοιμάσει το δεκαοκτάμηνο πρόγραμμα του Συμβουλίου και υπηρετούν για το χρονικό διάστημα των 18 μηνών που αντιστοιχεί στο εν λόγω πρόγραμμα του Συμβουλίου. Κατά το διάστημα αυτό, ο πρόεδρος δεν ενεργεί πλέον ως αντιπρόσωπος του αντιστοίχου κράτους μέλους καταγωγής του στο διοικητικό συμβούλιο. Ο αντιπρόεδρος αντικαθιστά αυτοδικαίως τον πρόεδρο σε περίπτωση που κωλύεται να ασκήσει τα καθήκοντά του.

3. Ο πρόεδρος είναι υπεύθυνος για την αποδοτική λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου κατά την άσκηση των καθηκόντων του που ορίζονται στην παράγραφο 9, προσδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή σε στρατηγικά ζητήματα και στα κύρια καθήκοντα της Ευρωπόλ που προβλέπονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1.

4. Ο πρόεδρος επικουρείται από τη Γραμματεία του διοικητικού συμβουλίου η οποία, ειδικότερα:

α) συμμετέχει εκ του σύνεγγυς και συνεχώς στη διοργάνωση, στον συντονισμό και στη διασφάλιση της συνοχής των εργασιών του διοικητικού συμβουλίου. Υπό την ευθύνη και με την καθοδήγησή του, επικουρεί τον πρόεδρο στην εξεύρεση λύσεων·

β) παρέχει στο διοικητικό συμβούλιο την αναγκαία διοικητική υποστήριξη για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

5. Ο διευθυντής μετέχει στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου χωρίς δικαίωμα ψήφου.

6. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή οι αναπληρωτές τους και ο διευθυντής είναι δυνατό να συνοδεύονται από εμπειρογνώμονες.

7. Το διοικητικό συμβούλιο συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο.

8. Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει με πλειοψηφία των δύο τρίτων των μελών του εκτός εάν ορίζει άλλως η παρούσα απόφαση.

9. Το διοικητικό συμβούλιο:

α) υιοθετεί στρατηγική για την Ευρωπόλ, η οποία περιλαμβάνει κριτήρια αξιολόγησης του κατά πόσον έχουν επιτευχθεί οι τεθέντες στόχοι·

β) επιβλέπει τις επιδόσεις του διευθυντή, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου·

γ) λαμβάνει αποφάσεις ή μέτρα εφαρμογής σύμφωνα με την παρούσα απόφαση·

δ) θεσπίζει τους κανόνες εφαρμογής στους οποίους υπόκειται το προσωπικό της Ευρωπόλ, βάσει προτάσεως του διευθυντή και αφού ζητηθεί η σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής·

ε) θεσπίζει τον δημοσιονομικό κανονισμό και διορίζει υπόλογο σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2343/2002 της Επιτροπής, της 19ης Νοεμβρίου 2002,

για τη θέσπιση δημοσιονομικού κανονισμού πλαισίου για τους κοινοτικούς οργανισμούς του άρθρου 185 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου, ο οποίος θεσπίζει το δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [13], κατόπιν διαβουλεύσεων με την Επιτροπή·

στ) συστήνει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και διορίζει το προσωπικό για τη διενέργεια των ελέγχων που είναι μέλη του προσωπικού της Ευρωπόλ. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει περαιτέρω κανόνες εφαρμογής σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Οι εν λόγω κανόνες εφαρμογής καλύπτουν, ιδίως, την επιλογή, την παύση, τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις, τις εξουσίες του προσωπικού και τα μέτρα διασφάλισης της ανεξαρτησίας του συστήματος. Το προσωπικό που απασχολείται στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι αποκλειστικά και μόνο υπόλογο στο διοικητικό συμβούλιο και έχει πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα που είναι αναγκαία για την άσκηση των καθηκόντων του·

η) καταρτίζει κατάλογο τουλάχιστον τριών υποψηφίων για τη θέση του διευθυντή και των αναπληρωτών διευθυντών, ο οποίος υποβάλλεται στο Συμβούλιο·

θ) ευθύνεται για την εκτέλεση κάθε άλλου καθήκοντος που του αναθέτει το Συμβούλιο, ιδίως με διατάξεις για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης,

ι) θεσπίζει τον εσωτερικό του κανονισμό, περιλαμβανομένων των διατάξεων περί ανεξαρτησίας της Γραμματείας.

10. Το διοικητικό συμβούλιο εκδίδει σε ετήσια βάση:

α) την κατάσταση προβλεπόμενων εσόδων και εξόδων, περιλαμβανομένου του σχεδίου πίνακα προσωπικού, προς υποβολή στην Επιτροπή και τον τελικό προϋπολογισμό·

β) πρόγραμμα εργασιών σχετικό με τις μελλοντικές δραστηριότητες της Ευρωπόλ, για το οποίο λαμβάνονται υπόψη οι επιχειρησιακές ανάγκες των κρατών μελών, καθώς και οι σχετικές επιπτώσεις για την Ευρωπόλ από δημοσιονομική άποψη και από την άποψη του προσωπικού, κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής·

γ) γενική έκθεση πεπραγμένων της Ευρωπόλ για το προηγούμενο έτος, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί σχετικά με τις προτεραιότητες τις οποίες έθεσε το Συμβούλιο.

Τα έγγραφα αυτά υποβάλλονται στο Συμβούλιο προς έγκριση. Το Συμβούλιο τα διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς ενημέρωση.

11. Εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης και ακολούθως ανά τετραετία, το διοικητικό συμβούλιο αναθέτει ανεξάρτητη εξωτερική αξιολόγηση της εφαρμογής της παρούσας απόφασης και των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ.

Προς τον σκοπό αυτό το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει ειδικούς σχετικούς όρους εντολής.

Η έκθεση αξιολόγησης διαβιβάζεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

12. Το διοικητικό συμβούλιο δύναται να αποφασίζει τη σύσταση ομάδων εργασίας. Οι κανόνες που διέπουν τη σύσταση και λειτουργία των εν λόγω ομάδων εργασίας καθορίζονται στον εσωτερικό του κανονισμό.

13. Το διοικητικό συμβούλιο ασκεί τις εξουσίες που προβλέπονται στο άρθρο 39 παράγραφος 3 σε σχέση με τον διευθυντή, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 38 παράγραφοι 1 και 7.

Άρθρο 38

Διευθυντής

1. Επικεφαλής της Ευρωπόλ τίθεται διευθυντής ο οποίος διορίζεται για τέσσερα έτη από το Συμβούλιο, που αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία βάσει καταλόγου τουλάχιστον τριών υποψηφίων, ο οποίος υποβάλλεται από το διοικητικό συμβούλιο. Το Συμβούλιο, βάσει πρότασης του διοικητικού συμβουλίου το οποίο έχει αξιολογήσει τις επιδόσεις του διευθυντή, δύναται να παρατείνει άπαξ τη θητεία του διευθυντή για διάστημα όχι μεγαλύτερο των τεσσάρων ετών.

2. Ο διευθυντής επικουρείται από τρεις αναπληρωτές διευθυντές με τετραετή θητεία η οποία δύναται να παραταθεί άπαξ, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει η παράγραφος 1. Τα καθήκοντά τους προσδιορίζονται λεπτομερέστερα από τον διευθυντή.

3. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει κανόνες για την επιλογή των υποψηφίων για τη θέση του διευθυντή και αναπληρωτή διευθυντή, καθώς και για την παράταση της θητείας τους. Οι κανόνες αυτοί εγκρίνονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία προτού αρχίσουν να ισχύουν.

4. Ο διευθυντής είναι επιφορτισμένος με τα εξής καθήκοντα:

α) εκτέλεση των καθηκόντων που ανατίθενται στην Ευρωπόλ·

β) τρέχουσα διοίκηση της Ευρωπόλ·

γ) άσκηση, ως προς το προσωπικό της Ευρωπόλ και τους αναπληρωτές διευθυντές και υπό την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 7 του παρόντος άρθρου, των εξουσιών που προβλέπει το άρθρο 39 παράγραφος 3·

δ) προπαρασκευή και εφαρμογή των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου και απάντηση στα αιτήματα του διοικητικού συμβουλίου·

ε) υποστήριξη του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου κατά την προετοιμασία των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου·

στ) κατάρτιση της κατάστασης προβλεπόμενων εσόδων και εξόδων, περιλαμβανομένου του σχεδίου πίνακα προσωπικού, καθώς και κατάρτιση του προκαταρκτικού προγράμματος εργασίας·

ζ) εκπόνηση της έκθεσης που αναφέρεται στο άρθρο 37 παράγραφος 10 στοιχείο γ)·

η) εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ευρωπόλ·

θ) ενημέρωση σε τακτική βάση του διοικητικού συμβουλίου σχετικά με την υλοποίηση των προτεραιοτήτων που καθορίζει το Συμβούλιο, καθώς και σχετικά με τις εξωτερικές σχέσεις της Ευρωπόλ·

ι) καθιέρωση και εφαρμογή, σε συνεργασία με το διοικητικό συμβούλιο, αποτελεσματικής και αποδοτικής διαδικασίας παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιδόσεων της Ευρωπόλ ως προς την επίτευξη των στόχων της. Ο διευθυντής υποβάλλει τακτικά έκθεση στο διοικητικό συμβούλιο για τα αποτελέσματα αυτής της παρακολούθησης·

ια) εκτέλεση κάθε άλλου καθήκοντος που ανατίθεται στον διευθυντή βάσει της παρούσας απόφασης.

5. Ο διευθυντής λογοδοτεί για την εκτέλεση των καθηκόντων του στο διοικητικό συμβούλιο.

6. Ο διευθυντής είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος της Ευρωπόλ.

7. Ο διευθυντής και οι αναπληρωτές διευθυντές είναι δυνατό να απαλλαγούν από τα καθήκοντά τους με απόφαση του Συμβουλίου η οποία λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία έπειτα από γνωμοδότηση του διοικητικού συμβουλίου. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται σε τέτοιες περιπτώσεις. Οι κανόνες αυτοί εγκρίνονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία προτού αρχίσουν να ισχύουν.

Άρθρο 39

Προσωπικό

1. Ο διευθυντής, οι αναπληρωτές διευθυντές και το προσωπικό της Ευρωπόλ το οποίο προσλαμβάνεται μετά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης υπόκεινται στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και στο καθεστώς που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής: "κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης" και "καθεστώς που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού" αντιστοίχως), το οποίο ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) αριθ. 259/68 του Συμβουλίου [14], καθώς και στις διατάξεις που έχουν υιοθετήσει από κοινού τα θεσμικά όργανα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την εφαρμογή του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού.

2. Στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού, η Ευρωπόλ θεωρείται οργανισμός κατά την έννοια του άρθρου 1α παράγραφος 2 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης.

3. Οι εξουσίες που ανατίθενται στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή με διατάξεις του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και οι εξουσίες που ανατίθενται στην αρχή που νομιμοποιείται να συνάπτει συμβάσεις βάσει του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού ασκούνται από την Ευρωπόλ ως προς το προσωπικό και τον διευθυντή της κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 37 παράγραφος 13 και στο άρθρο 38 παράγραφος 4 στοιχείο γ) της παρούσας απόφασης.

4. Το προσωπικό της Ευρωπόλ είναι έκτακτο ή/και επί συμβάσει. Το διοικητικό συμβούλιο συναινεί επί ετησίας βάσεως εφόσον ο διευθυντής σκοπεύει να συνάψει συμβάσεις αορίστου χρόνου. Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει για τον αριθμό των προσωρινών θέσεων του πίνακα προσωπικού που μπορούν να πληρούνται μόνον από προσωπικό που προσλαμβάνεται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Το προσλαμβανόμενο για τις εν λόγω θέσεις προσωπικό αποτελείται από έκτακτους υπαλλήλους σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχείο α) του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού και συνάπτει μόνο συμβάσεις ορισμένου χρόνου ανανεώσιμες μία φορά για ορισμένο χρόνο.

5. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποσπούν στην Ευρωπόλ εθνικούς εμπειρογνώμονες. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει τις αναγκαίες προς τούτο ρυθμίσεις εφαρμογής.

6. Η Ευρωπόλ εφαρμόζει τις αρχές του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σχετικών με το προσωπικό της Ευρωπόλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 40

Εμπιστευτικότητα

1. Η Ευρωπόλ και τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των πληροφοριών που καλύπτονται από την υποχρέωση εμπιστευτικότητας και οι οποίες αποκτώνται από την Ευρωπόλ ή ανταλλάσσονται στο πλαίσιο της λειτουργίας της δυνάμει της παρούσας απόφασης. Για τον σκοπό αυτό, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία κατόπιν διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θεσπίζει κατάλληλες ρυθμίσεις περί εμπιστευτικότητας, τις οποίες προετοιμάζει το διοικητικό συμβούλιο. Οι εν λόγω ρυθμίσεις περιλαμβάνουν διατάξεις για τις περιπτώσεις στις οποίες η Ευρωπόλ δύναται να ανταλλάσσει με τρίτους πληροφορίες οι οποίες καλύπτονται από την υποχρέωση εμπιστευτικότητας.

2. Όταν η Ευρωπόλ σκοπεύει να αναθέσει σε κάποιο πρόσωπο μια ευαίσθητη αποστολή, τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν να φροντίσουν, κατόπιν σχετικού αιτήματος του διευθυντή, για τη διενέργεια ελέγχου ασφαλείας όσον αφορά τα άτομα που έχουν την ιθαγένειά τους, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, και να παράσχουν αμοιβαία συνδρομή για τον σκοπό αυτό. Η οικεία αρχή ενημερώνει βάσει των εθνικών της διατάξεων την Ευρωπόλ και μόνον αυτήν για τα πορίσματα του ελέγχου ασφαλείας. Τα εν λόγω πορίσματα είναι δεσμευτικά για την Ευρωπόλ.

3. Κάθε κράτος μέλος και η Ευρωπόλ δύνανται να αναθέτουν τη στο πλαίσιο της Ευρωπόλ επεξεργασία δεδομένων μόνο σε ειδικά καταρτισμένα πρόσωπα τα οποία έχουν υποβληθεί σε έλεγχο ασφαλείας. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει κανόνες για τον έλεγχο ασφαλείας επί του προσωπικού της Ευρωπόλ. Ο διευθυντής ενημερώνει το διοικητικό συμβούλιο σε τακτική βάση για την κατάσταση του ελέγχου ασφαλείας επί του προσωπικού της Ευρωπόλ.

Άρθρο 41

Υποχρέωση εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας

1. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ο διευθυντής, οι αναπληρωτές διευθυντές, το προσωπικό της Ευρωπόλ και οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι οφείλουν να απέχουν από κάθε πράξη και από κάθε έκφραση γνώμης η οποία ενδέχεται να βλάψει την Ευρωπόλ ή τις δραστηριότητές της.

2. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ο διευθυντής, οι αναπληρωτές διευθυντές, το προσωπικό της Ευρωπόλ και οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι, καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο το οποίο υπόκειται σε συγκεκριμένη υποχρέωση εχεμύθειας ή εμπιστευτικότητας υποχρεούνται να μην κοινολογούν σε μη εξουσιοδοτημένα άτομα ή στο κοινό γεγονότα ή πληροφορίες που περιέρχονται σε γνώση τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων ή την άσκηση των δραστηριοτήτων τους. Η υποχρέωση αυτή δεν ισχύει για γεγονότα ή πληροφορίες οι οποίες, λόγω της περιορισμένης σημασίας τους, δεν χρήζουν εμπιστευτικής μεταχείρισης. Η υποχρέωση εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας ισχύει και μετά την παύση άσκησης του αξιώματος, τη λήξη της σύμβασης εργασίας ή τον τερματισμό των δραστηριοτήτων. Η Ευρωπόλ ενημερώνει σχετικά με την ειδική υποχρέωση για την οποία γίνεται λόγος στο πρώτο εδάφιο και προειδοποιεί για τις έννομες συνέπειες τυχόν παράβασης. Για κάθε τέτοια ενημέρωση συντάσσεται έγγραφο πρακτικό.

3. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ο διευθυντής, οι αναπληρωτές διευθυντές, το προσωπικό της Ευρωπόλ και οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι, καθώς και άλλα πρόσωπα τα οποία υπέχουν την υποχρέωση της παραγράφου 2, δεν επιτρέπεται να καταθέτουν ενώπιον ή εκτός δικαστηρίου ούτε να προβαίνουν σε δηλώσεις σχετικά με γεγονότα ή πληροφορίες που περιήλθαν σε γνώση τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων ή την άσκηση των δραστηριοτήτων τους χωρίς να το αναφέρουν στον διευθυντή ή, εφόσον πρόκειται για τον ίδιο τον διευθυντή, στο διοικητικό συμβούλιο.

Το διοικητικό συμβούλιο ή ο διευθυντής, ανάλογα με την περίπτωση, έρχεται σε επαφή με το εκάστοτε δικαστικό ή άλλο αρμόδιο όργανο προκειμένου να διασφαλισθεί η λήψη των αναγκαίων μέτρων βάσει της εθνικής νομοθεσίας στην οποία υπόκειται το συγκεκριμένο όργανο.

Τέτοια μέτρα μπορούν να συνίστανται στην προσαρμογή των διαδικασιών κατάθεσης ούτως ώστε να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών ή, αν επιτρέπεται σύμφωνα με την οικεία εθνική νομοθεσία, στην άρνηση πραγματοποίησης οποιασδήποτε γνωστοποίησης σχετικά με δεδομένα, στον βαθμό που τούτο έχει ζωτική σημασία για την προστασία των συμφερόντων της Ευρωπόλ ή κράτους μέλους.

Σε περίπτωση που η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει δικαίωμα άρνησης κατάθεσης, ένα πρόσωπο κατά την έννοια της παραγράφου 2 το οποίο καλείται να καταθέσει πρέπει προηγουμένως να λάβει σχετική άδεια. Η άδεια χορηγείται από τον διευθυντή ή, σε περίπτωση που καλείται να καταθέσει ο ίδιος ο διευθυντής, από το διοικητικό συμβούλιο. Όταν ένας αξιωματικός-σύνδεσμος καλείται να καταθέσει σχετικά με πληροφορίες που έχει λάβει από την Ευρωπόλ, η εν λόγω άδεια χορηγείται αφού προηγουμένως εξασφαλισθεί η συγκατάθεση του κράτους μέλους υπό την ευθύνη του οποίου τελεί ο αξιωματικός. Η υποχρέωση λήψης αδείας με σκοπό την κατάθεση ισχύει και μετά την παύση άσκησης του αξιώματος, τη λήξη της σύμβασης εργασίας ή τον τερματισμό των δραστηριοτήτων.

Περαιτέρω, αν υπάρχει δυνατότητα να επεκταθεί η κατάθεση σε πληροφορίες και γνώσεις που έχει διαβιβάσει κράτος μέλος στην Ευρωπόλ ή οι οποίες σαφώς εμπλέκουν

συγκεκριμένο κράτος μέλος, επιβάλλεται να ληφθεί η γνώμη αυτού του κράτους μέλους σχετικά με την κατάθεση πριν από τη χορήγηση της άδειας.

Αίτηση άδειας για την παροχή κατάθεσης μπορεί να απορριφθεί μόνον εφόσον κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο για την προάσπιση υπέρτερων συμφερόντων της Ευρωπόλ, ενός κράτους μέλους ή περισσοτέρων κρατών μελών.

4. Κάθε κράτος μέλος θεωρεί κάθε παράβαση της κατά τις παραγράφους 2 και 3 υποχρέωσης εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας ως παραβίαση των υποχρεώσεων που επιβάλλει η εθνική του νομοθεσία περί υπηρεσιακού ή επαγγελματικού απορρήτου ή οι εθνικές του διατάξεις περί προστασίας διαβαθμισμένου υλικού.

Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε οι σχετικοί κανόνες και διατάξεις να εφαρμόζονται και στους δικούς του υπαλλήλους οι οποίοι έχουν επαφές με την Ευρωπόλ στο πλαίσιο της εργασίας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 42

Προϋπολογισμός

1. Υπό την επιφύλαξη τυχόν άλλων ειδών εσόδων, τα έσοδα της Ευρωπόλ συνίστανται σε κοινοτική επιχορήγηση, η οποία εγγράφεται στον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τμήμα που αφορά την Επιτροπή) από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης. Η χρηματοδότηση της Ευρωπόλ εξαρτάται από τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (εφεξής "αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή"), όπως προβλέπει η διοργανική συμφωνία της 17ης Μαΐου 2006 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για δημοσιονομική πειθαρχία και χρηστή δημοσιονομική διαχείριση [15].

2. Οι δαπάνες της Ευρωπόλ περιλαμβάνουν τις δαπάνες προσωπικού και διοίκησης και τις δαπάνες υποδομής και λειτουργίας.

3. Ο διευθυντής καταρτίζει κατάσταση των προβλεπόμενων εσόδων και εξόδων της Ευρωπόλ για το επόμενο οικονομικό έτος, περιλαμβανομένου σχεδίου πίνακα προσωπικού, και τη διαβιβάζει στο διοικητικό συμβούλιο. Το σχέδιο πίνακα προσωπικού περιλαμβάνει τις μόνιμες ή έκτακτες θέσεις προσωπικού, μνεία των αποσπασμένων εθνικών εμπειρογνωμόνων και διευκρίνιση του αριθμού, του βαθμού και της κατηγορίας του προσωπικού που απασχολείται από την Ευρωπόλ ως προς το εκάστοτε οικονομικό έτος.

4. Τα έσοδα και οι δαπάνες πρέπει να είναι ισοσκελισμένα.

5. Το διοικητικό συμβούλιο εγκρίνει την κατάσταση προβλεπόμενων εσόδων και εξόδων, περιλαμβανομένου του σχεδίου πίνακα προσωπικού, καθώς και το προκαταρκτικό πρόγραμμα εργασίας που τη συνοδεύει, και τα διαβιβάζει στην Επιτροπή το αργότερο στις 31 Μαρτίου εκάστου έτους. Σε περίπτωση που η Επιτροπή διαφωνεί με την κατάσταση προβλέψεων, ενημερώνει σχετικά το διοικητικό συμβούλιο εντός 30 ημερών από την παραλαβή της.

6. Η Επιτροπή διαβιβάζει την κατάσταση προβλέψεων στην αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή μαζί με το προσχέδιο του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7. Βάσει της κατάστασης προβλέψεων, η Επιτροπή εγγράφει στο προσχέδιο του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις προβλέψεις που κρίνει αναγκαίες σε σχέση με τον πίνακα προσωπικού και το ύψος της επιχορήγησης από τον γενικό προϋπολογισμό, καταθέτει δε το προσχέδιο αυτό στην αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή σύμφωνα με το άρθρο 272 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

8. Η αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή εγκρίνει τις πιστώσεις για την επιχορήγηση προς την Ευρωπόλ καθώς και τον πίνακα προσωπικού κατά την έγκριση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

9. Το διοικητικό συμβούλιο εγκρίνει τον προϋπολογισμό και τον πίνακα προσωπικού της Ευρωπόλ. Αυτοί καθίστανται οριστικοί μετά την τελική έγκριση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οσάκις είναι απαραίτητο, επιφέρονται σε αυτούς οι κατάλληλες προσαρμογές με την έγκριση αναθεωρημένου προϋπολογισμού.

10. Κάθε τροποποίηση του προϋπολογισμού, συμπεριλαμβανομένου του πίνακα προσωπικού, γίνεται σύμφωνα με τις παραγράφους 5 έως 9.

11. Το διοικητικό συμβούλιο γνωστοποιεί, το ταχύτερο δυνατόν, στην αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή την πρόθεσή του να υλοποιήσει τυχόν σχέδιο που μπορεί να έχει σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού του, ιδίως δε σχέδια που αφορούν ακίνητα, όπως είναι η μίσθωση ή η αγορά κτιρίων. Το διοικητικό συμβούλιο ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή. Σε περίπτωση που ένας από τους κλάδους της αρμόδιας για τον προϋπολογισμό αρχής εκδηλώσει την πρόθεση να εκδώσει σχετική γνώμη, διαβιβάζει τη γνώμη του στο διοικητικό συμβούλιο εντός έξι εβδομάδων από την ημερομηνία κοινοποίησης του σχεδίου στην αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή.

Άρθρο 43

Εκτέλεση και έλεγχος του προϋπολογισμού

1. Ο διευθυντής εκτελεί τον προϋπολογισμό της Ευρωπόλ.

2. Το αργότερο στις 28 Φεβρουαρίου εκάστου οικονομικού έτους, ο υπόλογος της Ευρωπόλ κοινοποιεί τους προσωρινούς λογαριασμούς στον υπόλογο της Επιτροπής μαζί με έκθεση σχετική με τη δημοσιονομική και χρηματοοικονομική διαχείριση για το εν λόγω οικονομικό έτος. Ο υπόλογος της Επιτροπής ενοποιεί τους προσωρινούς λογαριασμούς των θεσμικών οργάνων και των αποκεντρωμένων οργανισμών σύμφωνα με το άρθρο 128 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [16].

3. Το αργότερο στις 31 Μαρτίου εκάστου οικονομικού έτους, ο υπόλογος της Επιτροπής διαβιβάζει τους προσωρινούς λογαριασμούς της Ευρωπόλ στο Ελεγκτικό Συνέδριο μαζί με έκθεση σχετική με τη δημοσιονομική και χρηματοοικονομική διαχείριση για το εν λόγω οικονομικό έτος. Η έκθεση για τη δημοσιονομική και τη

χρηματοοικονομική διαχείριση του συγκεκριμένου οικονομικού έτους διαβιβάζεται επίσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

4. Μετά την παραλαβή των παρατηρήσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τους προσωρινούς λογαριασμούς της Ευρωπόλ βάσει του άρθρου 129 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002, ο διευθυντής καταρτίζει τους οριστικούς λογαριασμούς της Ευρωπόλ με δική του ευθύνη και τους διαβιβάζει προς γνωμοδότηση στο διοικητικό συμβούλιο.

5. Το διοικητικό συμβούλιο γνωμοδοτεί επί των οριστικών λογαριασμών της Ευρωπόλ.

6. Το αργότερο την 1η Ιουλίου εκάστου οικονομικού έτους, ο διευθυντής αποστέλλει τους οριστικούς λογαριασμούς, μαζί με τη γνωμοδότηση του διοικητικού συμβουλίου, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή και το Ελεγκτικό Συνέδριο.

7. Οι οριστικοί λογαριασμοί δημοσιεύονται.

8. Ο διευθυντής αποστέλλει στο Ελεγκτικό Συνέδριο απάντηση στις παρατηρήσεις του το αργότερο στις 30 Σεπτεμβρίου. Αποστέλλει επίσης αντίγραφο της απάντησης αυτής στο διοικητικό συμβούλιο.

9. Ο διευθυντής υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατόπιν αιτήσεως του τελευταίου, όπως προβλέπεται από το άρθρο 146 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002, κάθε πληροφορία που είναι αναγκαία για την ομαλή διεξαγωγή της διαδικασίας απαλλαγής για το συγκεκριμένο οικονομικό έτος.

10. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη σύσταση του Συμβουλίου που αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, απαλλάσσει τον διευθυντή, πριν από τις 30 Απριλίου του έτους n + 2, από την ευθύνη για την εκτέλεση του προϋπολογισμού για το έτος n.

Άρθρο 44

Δημοσιονομικός κανονισμός

Το διοικητικό συμβούλιο, αφού ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής, θεσπίζει τον δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στη Ευρωπόλ. Ο κανονισμός αυτός δεν επιτρέπεται να αποκλίνει από τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2343/2002, εκτός αν τούτο είναι αναγκαίο για τη λειτουργία της Ευρωπόλ. Για τη θέσπιση οποιουδήποτε κανόνα που αποκλίνει από τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2343/2002 απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής. Η αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή τηρείται ενήμερη για κάθε τέτοια απόκλιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 45

Κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα της Ευρωπόλ

Βάσει πρότασης του διευθυντή, και το αργότερο εντός εξαμήνου από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης, το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα της Ευρωπόλ, λαμβανομένων υπόψη των αρχών και των περιορισμών που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής [17].

Άρθρο 46

Διαβαθμισμένες πληροφορίες της ΕΕ

Η Ευρωπόλ εφαρμόζει τις αρχές ασφαλείας και τις στοιχειώδες προδιαγραφές που καθορίζονται με την απόφαση 2001/264/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2001, για την έγκριση κανονισμών ασφαλείας του Συμβουλίου [18], όσον αφορά τις διαβαθμισμένες πληροφορίες της ΕΕ.

Άρθρο 47

Γλώσσες

1. Για τη λειτουργία της Ευρωπόλ είναι εφαρμοστέος ο κανονισμός αριθ. 1 της 15ης Απριλίου 1958 περί καθορισμού του γλωσσικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας [19].

2. Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα σχετικά με τις εσωτερικές γλωσσικές ρυθμίσεις της Ευρωπόλ.

3. Τις απαραίτητες για τη λειτουργία της Ευρωπόλ μεταφραστικές εργασίες αναλαμβάνει το Μεταφραστικό Κέντρο των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [20].

Άρθρο 48

Ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Η προεδρία του Συμβουλίου, ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου και ο διευθυντής εμφανίζονται ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατόπιν σχετικού αιτήματός του, για τη συζήτηση ζητημάτων που άπτονται της Ευρωπόλ, λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας.

Άρθρο 49

Καταπολέμηση της απάτης

Εφαρμόζονται στην Ευρωπόλ οι κανόνες του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) [21]. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει, βάσει της πρότασης του διευθυντή και το αργότερο εντός εξαμήνου από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης, τα αναγκαία εκτελεστικά μέτρα τα οποία ενδέχεται να αποκλείουν επιχειρησιακά δεδομένα από το πεδίο εφαρμογής των ερευνών της OLAF.

Άρθρο 50

Συμφωνία περί της έδρας

Οι απαραίτητες ρυθμίσεις σχετικά με την εγκατάσταση της Ευρωπόλ στο κράτος έδρας και σχετικά με τις διευκολύνσεις που οφείλει να προσφέρει το κράτος αυτό, καθώς και οι ειδικοί κανόνες που ισχύουν στο κράτος έδρας της Ευρωπόλ ως προς τον διευθυντή,

τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τους αναπληρωτές διευθυντές, τους υπαλλήλους της Ευρωπόλ και τα μέλη της οικογενείας τους καθορίζονται σε συμφωνία περί της έδρας μεταξύ της Ευρωπόλ και του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, η οποία θα συναφθεί μετά από έγκριση του διοικητικού συμβουλίου.

Άρθρο 51

Προνόμια και ασυλίες

1. Το πρωτόκολλο για τα προνόμια και τις ασυλίες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ο κανονισμός που πρόκειται να εγκριθεί βάσει του άρθρου 16 του πρωτοκόλλου για τα προνόμια και τις ασυλίες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εφαρμόζονται στο διευθυντή και τους αναπληρωτές διευθυντές της Ευρωπόλ και στο προσωπικό τους.

2. Το πρωτόκολλο για τα προνόμια και τις ασυλίες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εφαρμόζεται στην Ευρωπόλ.

3. Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών και τα άλλα κράτη μέλη συμφωνούν ότι οι αξιωματικοί-σύνδεσμοι που αποσπώνται από τα άλλα κράτη μέλη καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους απολαύουν ομοίως των προνομίων και ασυλιών που απαιτούνται για την προσήκουσα εκτέλεση των καθηκόντων των αξιωματικών-συνδέσμων στο πλαίσιο της Ευρωπόλ.

Άρθρο 52

Ευθύνη λόγω της άνευ εξουσιοδότησης ή της λανθασμένης επεξεργασίας δεδομένων

1. Κάθε κράτος μέλος ευθύνεται, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, για τυχόν ζημία που υπέστη κάποιο φυσικό πρόσωπο λόγω νομικών ή αντικειμενικών σφαλμάτων σε δεδομένα τα οποία έχει αποθηκεύσει ή επεξεργασθεί η Ευρωπόλ. Η αγωγή αποζημιώσεως του θιγέντος δύναται να στραφεί μόνον κατά του κράτους μέλους εντός του οποίου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός και ασκείται ενώπιον των δικαστηρίων που είναι αρμόδια με βάση το εθνικό δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους. Προκειμένου να απαλλαγεί από την ευθύνη που το βαρύνει σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία απέναντι στο ζημιωθέν μέρος, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεσθεί το γεγονός ότι ένα άλλο κράτος μέλος ή η Ευρωπόλ διαβίβασε ανακριβή δεδομένα.

2. Εάν το νομικό ή αντικειμενικό σφάλμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 είναι αποτέλεσμα πλημμελούς διαβίβασης δεδομένων ή παράλειψης τήρησης των υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση εκ μέρους ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών ή οφείλεται σε άνευ εξουσιοδότηση ή σε λανθασμένη αποθήκευση ή επεξεργασία από μέρους της Ευρωπόλ, τότε η Ευρωπόλ ή το εκάστοτε άλλο κράτος μέλος υποχρεούται σε απόδοση, στον ζημιωθέντα, κατόπιν σχετικής αιτήσεως, των ποσών που έχουν καταβληθεί ως αποζημίωση δυνάμει της παραγράφου 1, εκτός εάν τα δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου προκλήθηκε η ζημία κατά παράβαση των διατάξεων της παρούσας απόφασης.

3. Οι σχετικές με την αξίωση ή το ποσό της επιστροφής διαφορές μεταξύ του κράτους μέλους που έχει καταβάλει αποζημίωση βάσει της παραγράφου 1 και της Ευρωπόλ ή άλλου κράτους μέλους παραπέμπονται στο διοικητικό συμβούλιο, το οποίο αποφαίνεται επ' αυτών με πλειοψηφία δύο τρίτων των μελών του.

Άρθρο 53

Λοιπή ευθύνη

1. Η συμβατική ευθύνη της Ευρωπόλ διέπεται από το δίκαιο το οποίο διέπει την εκάστοτε σύμβαση.

2. Όσον αφορά την εξωσυμβατική ευθύνη, η Ευρωπόλ υποχρεούται, ανεξάρτητα από την ευθύνη που ενδεχομένως υπέχει από το άρθρο 52, να αποκαταστήσει κάθε ζημία η οποία προκλήθηκε υπαιτίως από τα όργανά της ή από το προσωπικό της κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, εφόσον είναι καταλογιστέα και ασχέτως των διαφόρων διαδικασιών που προβλέπονται για την έγερση αξίωσης αποζημίωσης δυνάμει του δικαίου των κρατών μελών.

3. Ο ζημιωθείς δικαιούται να ζητήσει από την Ευρωπόλ να μην προβεί ή να παύσει οποιεσδήποτε νομικές ενέργειες.

4. Τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών που είναι αρμόδια για την εκδίκαση διαφορών με αντικείμενο την ευθύνη της Ευρωπόλ βάσει του παρόντος άρθρου καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις [22].

Άρθρο 54

Ευθύνη για τη συμμετοχή της Ευρωπόλσε κοινές ομάδες έρευνας

1. Το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου προκλήθηκε βλάβη από προσωπικό της Ευρωπόλ στο πλαίσιο ενεργειών τους στο εν λόγω κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 6, κατά τη διάρκεια της παροχής από μέρους τους συνδρομής για μέτρα επιχειρησιακού χαρακτήρα, υποχρεούται να προβεί σε αποκατάσταση της βλάβης σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν για τη βλάβη που προκαλείται από δικούς του δημόσιους υπαλλήλους.

2. Αν δεν έχει συμφωνηθεί άλλως με το οικείο κράτος μέλος, η Ευρωπόλ αποδίδει στο ακέραιο τα τυχόν ποσά που το εν λόγω κράτος μέλος έχει καταβάλει ως αποζημίωση βάσει της παραγράφου 1 στα θύματα ή σε πρόσωπα που δικαιούνται να λάβουν αποζημίωση επ' ονόματι του θύματος. Οι διαφορές μεταξύ αυτού του κράτους μέλους και της Ευρωπόλ σχετικά με την αξίωση ή το ποσό της επιστροφής παραπέμπονται στο διοικητικό συμβούλιο, το οποίο αποφαίνεται επ' αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 55

Γενική νομική διαδοχή

1. Η παρούσα απόφαση δεν θίγει τη νομική ισχύ συμφωνιών που έχουν συναφθεί από την Ευρωπόλ κατ' εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης Ευρωπόλ πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

2. Η παράγραφος 1 ισχύει ιδίως για τη συμφωνία περί της έδρας η οποία έχει συναφθεί βάσει του άρθρου 38 της σύμβασης Ευρωπόλ, για τις συμφωνίες μεταξύ του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και των άλλων κρατών μελών οι οποίες έχουν συναφθεί δυνάμει του

άρθρου 41 παράγραφος 2 της σύμβασης Ευρωπόλ, καθώς και για το σύνολο των διεθνών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεών τους περί ανταλλαγής πληροφοριών, και για τις συμβάσεις που έχει συνάψει η Ευρωπόλ, τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει και τα περιουσιακά στοιχεία που έχει αποκτήσει κατ' εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης Ευρωπόλ.

Άρθρο 56

Διευθυντής και αναπληρωτές διευθυντές

1. Ο διευθυντής και οι αναπληρωτές διευθυντές που έχουν διορισθεί βάσει του άρθρου 29 της σύμβασης Ευρωπόλ παραμένουν, μέχρι τη λήξη της θητείας τους, στη θέση του διευθυντή και των αναπληρωτών διευθυντών, αντίστοιχα, κατά την έννοια του άρθρου 38 της παρούσας απόφασης. Σε περίπτωση που η θητεία τους λήγει εντός ενός έτους από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης, τότε η θητεία τους παρατείνεται αυτομάτως μέχρι τη συμπλήρωση ενός έτους από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

2. Σε περίπτωση που ο διευθυντής ή ένας ή περισσότεροι αναπληρωτές διευθυντές δεν επιθυμούν ή αδυνατούν να ενεργήσουν σύμφωνα με την παράγραφο 1, το διοικητικό συμβούλιο διορίζει προσωρινό διευθυντή ή έναν ή πλείονες προσωρινούς αναπληρωτές διευθυντές, αναλόγως της περιπτώσεως, για μέγιστο χρονικό διάστημα 18 μηνών, μέχρι να πραγματοποιηθούν οι διορισμοί που προβλέπονται στο άρθρο 38 παράγραφοι 1 και 2.

Άρθρο 57

Προσωπικό

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 39, η ισχύς όλων των συμβάσεων εργασίας που έχει συνάψει η Ευρωπόλ κατ' εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης Ευρωπόλ και οι οποίες ισχύουν κατά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης δεν θίγεται μέχρι την ημερομηνία λήξης τους και δεν μπορεί να ανανεωθεί βάσει του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων της Ευρωπόλ [23] μετά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

2. Σε όλα τα μέλη του προσωπικού τα οποία απασχολούνται βάσει συμβάσεων κατά την έννοια της παραγράφου 1 δίδεται η ευκαιρία να συνάψουν σύμβαση έκτακτου υπαλλήλου, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2 στοιχείο α) του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού, στις διάφορες βαθμίδες προσωπικού, όπως αυτές καθορίζονται στον πίνακα προσωπικού, ή συμβασιούχου υπαλλήλου κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3α του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού.

Για τον σκοπό αυτό, μετά την έναρξη ισχύος και εντός διετίας από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης, η αρμόδια για τη σύναψη συμβάσεων αρχή θα διενεργήσει εσωτερική διαδικασία επιλογής που θα αφορά μόνον το προσωπικό που έχει σύμβαση με την Ευρωπόλ κατά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης, προκειμένου να ελεγχθούν οι ικανότητες, η αποτελεσματικότητα και η ακεραιότητα των προς πρόσληψη προσώπων.

Αναλόγως του τύπου και του επιπέδου των εκτελούμενων καθηκόντων, στους επιτυχείς υποψηφίους θα δοθεί η ευκαιρία σύναψης συμβάσεως είτε έκτακτου υπαλλήλου είτε

συμβασιούχου υπαλλήλου για διάστημα που αντιστοιχεί τουλάχιστον στο χρόνο που υπολείπεται στο πλαίσιο της σύμβασης που συνάφθηκε πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

3. Εάν είχε συναφθεί από την Ευρωπόλ δεύτερη σύμβαση ορισμένου χρόνου πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης και το μέλος του προσωπικού αποδέχθηκε σύμβαση έκτακτου υπαλλήλου ή συμβασιούχου υπαλλήλου υπό τους όρους του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2, κάθε επακόλουθη ανανέωση μπορεί να συναφθεί μόνο για αόριστο χρόνο, σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 4.

4. Εάν είχε συναφθεί από την Ευρωπόλ σύμβαση αορίστου χρόνου πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης και το μέλος του προσωπικού αποδέχθηκε σύμβαση έκτακτου υπαλλήλου ή συμβασιούχου υπαλλήλου υπό τους όρους του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2, η σύμβαση αυτή θα συναφθεί για αόριστο χρόνο σύμφωνα με το άρθρο 8 πρώτη παράγραφος και το άρθρο 85 παράγραφος 1 του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού.

5. Ο κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της Ευρωπόλ και άλλα συναφή μέσα εξακολουθούν να ισχύουν για τα μέλη του προσωπικού που δεν προσλαμβάνονται σύμφωνα με την παράγραφο 2. Κατά παρέκκλιση από το κεφάλαιο 5 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της Ευρωπόλ, το ποσοστό της ετήσιας προσαρμογής των αποδοχών που αποφασίζεται από το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 65 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων ισχύει και για το προσωπικό της Ευρωπόλ.

Άρθρο 58

Προϋπολογισμός

1. Η διαδικασία απαλλαγής ως προς τους προϋπολογισμούς που εγκρίνονται βάσει του άρθρου 35 παράγραφος 5 της σύμβασης Ευρωπόλ διεξάγεται σύμφωνα με τους κανόνες του άρθρου 36 παράγραφος 5 της σύμβασης Ευρωπόλ και του δημοσιονομικού κανονισμού που θεσπίζεται βάσει του άρθρου 35 παράγραφος 9 της σύμβασης Ευρωπόλ.

2. Κατά τη διενέργεια της διαδικασίας απαλλαγής που περιγράφεται στην παράγραφο 1, ισχύουν τα ακόλουθα:

α) για τον σκοπό της διεξαγωγής της διαδικασίας απαλλαγής ως προς τους ετήσιους λογαριασμούς για το έτος που προηγείται της ημερομηνίας εφαρμογής της παρούσας απόφασης, η κοινή ελεγκτική επιτροπή συνεχίζει το έργο της βάσει των διαδικασιών που προβλέπει το άρθρο 36 της σύμβασης Ευρωπόλ. Οι διαδικασίες απαλλαγής που καθιερώνει η σύμβαση Ευρωπόλ ισχύουν στο βαθμό που απαιτείται για τον εν λόγω σκοπό· και

β) το διοικητικό συμβούλιο που αναφέρεται στο άρθρο 36 της παρούσας απόφασης έχει το δικαίωμα να αποφασίζει για την αναπλήρωση των καθηκόντων που εκτελούσε προηγουμένως ο δημοσιονομικός ελεγκτής και η δημοσιονομική επιτροπή βάσει της σύμβασης Ευρωπόλ.

3. Όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ευρωπόλ, σύμφωνα με το δημοσιονομικό κανονισμό που θεσπίζεται βάσει του άρθρου 35 παράγραφος 9 της σύμβασης Ευρωπόλ, πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της

παρούσας απόφασης και οι οποίες δεν έχουν μέχρι τότε καλυφθεί, καλύπτονται όπως περιγράφεται στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου.

4. Πριν από τη λήξη περιόδου δώδεκα μηνών από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης, το διοικητικό συμβούλιο καθορίζει το ποσό προς κάλυψη των δαπανών που αναφέρονται στην παράγραφο 3. Αντίστοιχο ποσό, χρηματοδοτούμενο από το σωρευτικό πλεόνασμα των προϋπολογισμών που εγκρίνονται βάσει του άρθρου 35 παράγραφος 5 της σύμβασης Ευρωπόλ, μεταφέρεται στον πρώτο προϋπολογισμό που καταρτίζεται δυνάμει της παρούσας απόφασης και αποτελεί έσοδο με ειδικό προορισμό την κάλυψη της σχετικής δαπάνης.

Αν τα πλεονάσματα δεν επαρκούν για την κάλυψη της αναφερόμενης στην παράγραφο 3 δαπάνης, τα κράτη μέλη παρέχουν την απαιτούμενη χρηματοδότηση βάσει των διαδικασιών που καθιερώνει η σύμβαση Ευρωπόλ.

5. Το υπόλοιπο των πλεονασμάτων των προϋπολογισμών που έχουν εγκριθεί βάσει του άρθρου 35 παράγραφος 5 της σύμβασης Ευρωπόλ επιστρέφεται στα κράτη μέλη. Το ποσό που πρέπει να καταβληθεί σε κάθε κράτος μέλος υπολογίζεται βάσει των ετήσιων συνεισφορών των κρατών μελών στους προϋπολογισμούς της Ευρωπόλ, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 35 παράγραφος 2 της σύμβασης Ευρωπόλ.

Η πληρωμή πραγματοποιείται εντός τριών μηνών από τον προσδιορισμό του αναφερόμενου στην παράγραφο 3 ποσού προς κάλυψη της δαπάνης και την ολοκλήρωση των διαδικασιών απαλλαγής όσον αφορά τους προϋπολογισμούς που έχουν εγκριθεί βάσει του άρθρου 35 παράγραφος 5 της σύμβασης Ευρωπόλ.

Άρθρο 59

Μέτρα προς κατάρτιση και έγκριση πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης

1. Το διοικητικό συμβούλιο που συγκροτείται βάσει της σύμβασης Ευρωπόλ, ο διευθυντής που διορίζεται βάσει της ίδιας συμβάσεως και η Κοινή Εποπτική Αρχή που συγκροτείται βάσει της σύμβασης αυτής προετοιμάζουν τη θέσπιση των εξής πράξεων:

α) των κανόνων που αφορούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ισχύουν για τους αξιωματικούς-συνδέσμους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 9 παράγραφος 5·

β) των κανόνων που ισχύουν για τα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 14 παράγραφος 1 τρίτο εδάφιο·

γ) των κανόνων που ισχύουν για τις σχέσεις της Ευρωπόλ κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 26 παράγραφος 1 στοιχείο β)·

δ) των κανόνων εφαρμογής για το προσωπικό της Ευρωπόλ που αναφέρονται στο άρθρο 37 παράγραφος 9 στοιχείο δ)·

ε) των κανόνων περί επιλογής και παύσης του διευθυντή και των αναπληρωτών διευθυντών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 38 παράγραφοι 3 και 7·

στ) των κανόνων περί εμπιστευτικότητας που μνημονεύονται στο άρθρο 40 παράγραφος 1·

ζ) του δημοσιονομικού κανονισμού που αναφέρεται στο άρθρο 44·

η) κάθε άλλου μέσου που είναι απαραίτητο για την προετοιμασία της εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

2. Για τους σκοπούς της θέσπισης των μέτρων που μνημονεύονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α), δ), ε), ζ) και η), η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου καθορίζεται βάσει του άρθρου 37 παράγραφος 1. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει τα εν λόγω μέτρα σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζεται στις διατάξεις για τις οποίες γίνεται λόγος στην παράγραφο 1 στοιχεία α), δ), ε) και ζ) του παρόντος άρθρου.

Το Συμβούλιο θεσπίζει τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία β), γ) και στ) σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζεται στις διατάξεις της παραγράφου 1 στοιχεία β), γ) και στ).

Άρθρο 60

Χρηματοδοτικές δράσεις και αποφάσεις ληπτέες πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης

1. Το διοικητικό συμβούλιο, με τη σύνθεσή του όπως αυτή καθορίζεται στο άρθρο 37 παράγραφος 1, αναλαμβάνει όλες τις χρηματοδοτικές δράσεις και λαμβάνει τις αποφάσεις που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή του νέου δημοσιονομικού πλαισίου.

2. Οι δράσεις και οι αποφάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 λαμβάνονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2343/2002 και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

α) την προετοιμασία και έγκριση όλων των δράσεων και αποφάσεων που αναφέρονται στο άρθρο 42 σε σχέση με το πρώτο οικονομικό έτος μετά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης·

β) τον διορισμό του υπόλογου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 37 παράγραφος 9 στοιχείο ε), έως τις 15 Νοεμβρίου του έτους που προηγείται του πρώτου οικονομικού έτους μετά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης·

γ) σύσταση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου όπως προβλέπεται στο άρθρο 37 παράγραφος 9 στοιχείο στ).

3. Η έγκριση πράξεων που εμπίπτουν στο πρώτο οικονομικό έτος μετά την ημερομηνία θέσης σε εφαρμογή της παρούσας απόφασης διενεργείται από τον διευθυντή που έχει διορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 29 της σύμβασης Ευρωπόλ, αρχής γενομένης από τις 15 Νοεμβρίου του έτους που προηγείται του πρώτου οικονομικού έτους μετά την ημερομηνία εφαρμογής της. Από αυτή την ημερομηνία και μετά, ο διευθυντής έχει επίσης το δικαίωμα να μεταβιβάζει τις αρμοδιότητες του διατάκτη αναλόγως των αναγκών. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ο διατάκτης τηρεί τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2343/2002.

4. Η εκ των προτέρων επαλήθευση πράξεων που εμπίπτουν στο πρώτο οικονομικό έτος μετά την ημερομηνία θέσης σε εφαρμογή της παρούσας απόφασης διενεργείται από τον δημοσιονομικό ελεγκτή που έχει ορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3 της σύμβασης Ευρωπόλ κατά το διάστημα από 15 Νοεμβρίου έως 31 Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται του πρώτου οικονομικού έτους μετά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης. Ο δημοσιονομικός ελεγκτής εκτελεί το εν λόγω καθήκον σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2343/2002.

5. Μέρος των μεταβατικών δαπανών στις οποίες υποβάλλεται η Ευρωπόλ ώστε να προετοιμαστεί για το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, αρχής γενομένης από το έτος που προηγείται του πρώτου δημοσιονομικού έτους μετά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης, βαρύνει τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η χρηματοδότηση των δαπανών αυτών μπορεί να λάβει τη μορφή κοινοτικής επιχορήγησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XI

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 61

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ούτως ώστε η εθνική τους νομοθεσία να συνάδει με την παρούσα απόφαση το αργότερο κατά την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 62

Αντικατάσταση

Η παρούσα απόφαση αντικαθιστά τη σύμβαση Ευρωπόλ και το πρωτόκολλο σχετικά με τα προνόμια και τις ασυλίες της Ευρωπόλ, των μελών των οργάνων της, των αναπληρωτών διευθυντών και του προσωπικού της Ευρωπόλ από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 63

Καταργούμενες διατάξεις

Υπό την επιφύλαξη τυχόν αντίθετων διατάξεων της παρούσας απόφασης, όλες οι ρυθμίσεις για την εφαρμογή της σύμβασης Ευρωπόλ καταργούνται από την ημερομηνία εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 64

Έναρξη ισχύος και ημερομηνία εφαρμογής

1. Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2010 ή από την ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού που αναφέρεται στο άρθρο 51 παράγραφος 1, ανάλογα με το ποια ημερομηνία είναι μεταγενέστερη.

Ωστόσο, το άρθρο 57 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο και τα άρθρα 59, 60 και 61 εφαρμόζονται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας απόφασης.

Λουξεμβούργο, 6 Απριλίου 2009.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

[1] Γνώμη της 17ης Ιανουαρίου 2008 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα).

[2] ΕΕ C 316 της 27.11.1995, σ. 1.

[3] ΕΕ L 63 της 6.3.2002, σ. 1.

[4] ΕΕ L 256 της 1.10.2005, σ. 63.

[5] ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1.

[6] ΕΕ L 185 της 16.7.2005, σ. 35.

[7] ΕΕ L 162 της 20.6.2002, σ. 1.

[8] ΕΕ C 197 της 12.7.2000, σ. 3.

[9] ΕΕ C 24 της 23.1.1998, σ. 2.

[10] Απόφαση 1999/352/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ της Επιτροπής, της 28ης Απριλίου 1999, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) (ΕΕ L 136 της 31.5.1999, σ. 20).

[11] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2004, σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 349 της 25.11.2004, σ. 1).

[12] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1920/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΕ L 376 της 27.12.2006, σ. 1).

[13] ΕΕ L 357 της 31.12.2002, σ. 72.

[14] ΕΕ L 56 της 4.3.1968, σ. 1.

[15] ΕΕ C 139 της 14.6.2006, σ. 1.

[16] ΕΕ L 248 της 16.9.2002, σ. 1.

[17] ΕΕ L 145 της 31.5.2001, σ. 43.

[18] ΕΕ L 101 της 11.4.2001, σ. 1.

[19] ΕΕ 17 της 6.10.1958, σ. 385/58.

[20] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2965/94 του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 1994, για τη δημιουργία Μεταφραστικού Κέντρου των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 314 της 7.12.1994, σ. 1).

[21] ΕΕ L 136 της 31.5.1999, σ. 1.

[22] ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1.

[23] Πράξη του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1998 για την έγκριση του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της Ευρωπόλ (ΕΕ C 26 της 30.1.1999, σ. 23).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατάλογος άλλων μορφών σοβαρής εγκληματικότητας για τις οποίες είναι αρμόδια η Ευρωπόλ σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1:

- παράνομη διακίνηση ναρκωτικών,

- παράνομες πράξεις ξεπλύματος χρημάτων,

- εγκλήματα συνδεόμενα με πυρηνικές και ραδιενεργές ουσίες,

- κυκλώματα παράνομης μετανάστευσης,

- εμπορία ανθρώπων,

- εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα,

- ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, βαριά σωματική βλάβη,

- παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και ιστών,

- απαγωγή, παράνομη κατακράτηση και περιαγωγή σε ομηρία,

- ρατσισμός και ξενοφοβία,

- οργανωμένη ληστεία,

- παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, συμπεριλαμβανομένων των αρχαιοτήτων και των έργων τέχνης,

- υπεξαίρεση και απάτη,

- "προστασία" έναντι χρημάτων και εκβίαση,

- παραποίηση/απομίμηση και πειρατεία προϊόντων,

- πλαστογραφία και διακίνηση διοικητικών εγγράφων,

- πλαστογραφία χρημάτων και μέσων πληρωμής,

- εγκλήματα στον τομέα της πληροφορικής,

- διαφθορά,

- παράνομη διακίνηση όπλων, πυρομαχικών και εκρηκτικών,

- παράνομο εμπόριο απειλούμενων ζωικών ειδών,

- παράνομο εμπόριο απειλούμενων φυτικών ειδών και φυτικών ποικιλιών,

- περιβαλλοντικά αδικήματα,

- παράνομη διακίνηση ορμονικών ουσιών και άλλων αυξητικών παραγόντων.

Όσον αφορά τις μορφές εγκληματικότητας που απαριθμούνται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης νοούνται ως:

α) "εγκλήματα συνδεόμενα με πυρηνικές και ραδιενεργές ουσίες", τα ποινικά αδικήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 της σύμβασης για τη φυσική προστασία του πυρηνικού υλικού, που υπεγράφη στη Βιέννη και στη Νέα Υόρκη στις 3 Μαρτίου 1980, και που αφορούν τα πυρηνικά ή ραδιενεργά υλικά, όπως ορίζονται στο άρθρο 197 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρατόμ και στην οδηγία 96/29/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 1996, για τον καθορισμό των βασικών κανόνων ασφάλειας για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και του πληθυσμού από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες [1]·

β) "κυκλώματα παράνομης μετανάστευσης", οι δράσεις που διευκολύνουν εσκεμμένα, επί σκοπώ πλουτισμού και κατά παράβαση των νομοθεσιών και προϋποθέσεων που ισχύουν στα κράτη μέλη, την είσοδο, τη διαμονή ή την ανάληψη εργασίας στο έδαφος των κρατών μελών·

γ) "εμπορία ανθρώπων", η στρατολόγηση, μεταφορά, απόκρυψη ή παραλαβή ατόμων, μέσω απειλής ή χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, μέσω απαγωγής, απάτης, εξαπάτησης, κατάχρησης εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή μέσω πληρωμής ή ωφελημάτων για την εξασφάλιση της συμφωνίας ατόμου που ασκεί έλεγχο επί άλλου, με σκοπό την εκμετάλλευση. Στην εκμετάλλευση συγκαταλέγεται κατ' ελάχιστον η εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η παραγωγή, η πώληση και η διανομή πορνογραφικού υλικού στο οποίο εικονίζονται παιδιά, η καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, η δουλεία ή άλλες πρακτικές παρεμφερείς προς τη δουλεία, τη δουλοπαροικία ή την αφαίρεση οργάνων·

δ) "εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα", η κλοπή ή η υπεξαίρεση αυτοκινήτων, φορτηγών, ημιρυμουλκών, των φορτίων φορτηγών ή ημιρυμουλκών, λεωφορείων μοτοσικλετών, τροχόσπιτων και γεωργικών οχημάτων, οχημάτων για οικοδομικές εργασίες και των εξαρτημάτων τους, καθώς και η παράνομη αποδοχή των αντικειμένων αυτών·

ε) "παράνομες πράξεις ξεπλύματος χρημάτων", τα ποινικά αδικήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 6 παράγραφοι 1 έως 3 της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος, η οποία υπεγράφη στο Στρασβούργο στις 8 Νοεμβρίου 1990·

στ) "παράνομη διακίνηση ναρκωτικών", τα ποινικά αδικήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, της 20ής Δεκεμβρίου 1988, και στις διατάξεις που τροποποιούν ή αντικαθιστούν τη σύμβαση αυτή.

Οι μορφές εγκληματικότητας που απαριθμούνται στο άρθρο 4 και στο παρόν παράρτημα αξιολογούνται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών μελών στα οποία αυτές ανήκουν.

[1] ΕΕ L 159 της 29.6.1996, σ. 1.